דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם „למרחב"

יום שישי, ד' בניסן תשמ"ח, 25 במרץ 1988 ● גליון 19379

היום 64 עמודים כולל „דבר השבוע" ● המחיר 1.80 ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.57 ש"ח

היום בדבר
תמונת מצב / יוהר סמילנסקי, חיים גורי, חנה זמר, דני רובינשטיין. מקללים ומחוקקים / שלמה גינוסר. צה"ל האחר / טלי זליגר. שלום לשלום / חגי אשד, יוסי מלמן, אהרן שמי, מושיק. עשינו עסק / דרור שרביט. איסלאם סוביטי / מיכאל אגורסקי. גולדה לא המציאה / חיים ברקאי. ליאון וילטייר / יקיר צור. גבריאל ורבורג / יוסף מיכלסקי. מיול לפסח / צבי אילן. טלוויזיה / אבירמה גולן. תרבות / דליה שרון, אקונומיסט. „משא" לספרות ולאמנות

ב.ב.ק.
ציוד מטבחים מוסדיים בע"מ
רח' הבונים 50 בת־ים
03-5510432 5519355.70
ייצור תנורים וציוד מטבחים:
מחבתות · קונבקטומטים · כיריים גז · ציפסרים · שולחנות חימום וקירור וכד'

שולץ: נמשיך לגלגל את היוזמה למרות שגם בריה"מ לא רוצה לטפס על העגלה

הודיע בתום פגישה עם שווארנדזה: אני מוכן לבוא לסיבוב נוסף במזה"ת גם אם סיכויי ההצלחה מצומצמים ● שמיר זועם על כוונת שולץ לפגוש 2 פלשתינים המזוהים עם אש"ף – הפרת הסכם

מאת מוסר „דבר" בארה"ב

שר החוץ הסובייטי אדוארד שוורדנאדזה, דחה את תפיסותו של השר שולץ לגבי הוועידה הבינ"ל.

עם תום שיחותיהם אמר שולץ במסיבת עיתונאים כי קיים „שוני חריף" בין תפיסת הסובייטים לבין התפיסה האמריקאית ביחס לדרכים לקידום תהליך השלום במזרח התיכון. שולץ, המציע כינוס ועידה

(המשך בעמוד 2)

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר זועם על כוונת שר החוץ של ארה"ב ג'ורג' שולץ לפגוש בשני אישים מוכרים פלשתינאים המזוהים עם אש"ף ורואה בכך הפרה מצד ארה"ב של הסכם שנחתם עם ישראל עוד לפני 13 שנה בעניין זה.

(המשך בעמוד 2)

משבר הבריאות

קיסר ונסים בפגישה אתמול בת"א, בה לא הושגה התקדמות בדיון על משבר מערכת הבריאות. (צילום: ישראל רחמים)

נסיון לפתור משבר הבריאות – ללא תוצאות

ביום א' פגישה נוספת בין האוצר והסתדרות בהשתתפות קופ"ח

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

נסיון לקדם פתרון של המשבר במערכת הבריאות נכשל אמש, במהלך פגישתם של מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד, עם שר האוצר משה נסים.

ביום ראשון תתקיים פגישה נוספת של ראשי ההסתדרות והאוצר – הפעם בהשתתפות מנהלי קופת חולים הכללית. ישראל קיסר מסר אמש בתום הפגישה שחיוני למצוא נוסחה לקיצור התורים לניתוחים המתוכננים, ולא – יוחרף המשבר.

האוצר מתנגד להסכם שהושג בקופת חולים לקיצור התורים וטוען כי זהו הסכם שכר לכל דבר, החורג ממסגרת התקציב.

בפגישת ראשי ההסתדרות והאוצר לא נדונו כמעט הסכמי השכר לשנתיים הבאות וחידוש הסכם תוספת היוקר, שתוקפם עומד לפוג בעוד שבוע.

עשן מתאבך בצידון אחרי תקיפת חיל־האוויר, אתמול (צילום: אי.פי.)

גוברת ההיערכות ל„יום האדמה": בטאון רק"ח נסגר לשבוע ● נסגרו רוב בתי הדפוס ברצועה

שני הרוגים ופצועים ב„יום החינוך" בשטחים ● מאמצים לאתר בית הדפוס הישראלי שהדפיס כרוז מספר 11

מאת יהודה לוי ומשה צימוקי, סופרי „דבר"

בטאונה של רק"ח, „אל־איתיחאד" נסגר מהיום למשך שבוע בהוראת ראש הממשלה, בתוקף סמכותו כשר הפנים.

בכל הנראה נועד צעד זה למנוע את הופעתו של העתון לקראת יום האדמה, החל ביום ד' הבא.

ההחלטה לסגור את העתון לשבוע הבאה לידיעת מערכת העתון שלשום.

אתמול חתם רה"מ על צו, לפי סעיף 19 לפקודת העתונות, על סגירת העתון מהיום עד ל־31 במרץ. בהודעת משרד הפנים נאמר כי הצו ניתן, לאחר ששמיר שוכנע כי בעתון התפרסמו לאחרונה פרסומים „שיש בהם לעודד מעשים ופעולות

(המשך בעמוד 2)

מאת דני רובינשטיין ויורם לוי, סופרי „דבר"

שני צעירים נהרגו אתמול במחנה הפליטים בלאטה בשכם מירי של סיור משמר הגבול שהותקף בידי מפגינים. הפגנות ושביתות היו גם אתמול בכל רחבי הגדה המערבית ובכמה מקומות ניסו מורים ותלמידים לפתוח את בתי הספר, אולם צה"ל מנע זאת ללא התנגשויות אלימות. כתוצאה העתון עצר כמה ממחברי הכרוז האחרון (מס' 11) שהנחה את ההתקוממות. מקורות ערביים טוענים כי בכמה בעלי הון מעזה פנו אל חברות דלק באירופה בבקשה שיספקו דלק לשטחים, בשל הפסקת האספקה של הדלק על־ידי החברות הישראליות. בגרשיצין הובלה אתמול תחנת הדלק הישראלית,

(המשך בעמוד 2)

עמוס ערן מועמד לנשיא אוניב' חיפה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

עמוס ערן, מנכ"ל [illegible] מועמד לתפקיד הנשיא של אוניברסיטת חיפה. [illegible]

מתחריו של סנה מבקשים לפסול זכותו לרוץ לכנסת

מאת עליזה וולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

[illegible]

(המשך בעמוד 2)

בנק ישראל מוותר על „קו ההגנה" השני של ישראל במטבע־חוץ

יאפשר לבנקים שימוש ישיר בפקדונות תושבי חוץ ללא נטילת הלוואות תמורתם בבנקים זרים בעולם

מאת דרור שרמש

בנק ישראל החליט לאפשר לבנקים שימוש רחב יותר בהפקדות פת"ח (פקדונות תושבי חוץ) בישראל, תוך ויתור על קווי אשראי בבנקאים זרים, שנחשבו עד כה לקו ההגנה השני של ישראל במטבע־חוץ.

התוכנית לשימוש רחב יותר בפת"ח המופקד בארץ, המסתכם בכ־7 מיליארד דולאר, מושלמת בימים אלה בבנק ישראל, לאחר שכבר הוצגה לראשי הבנקים ולהועדה המייעצת של בנק ישראל.

על־פי התוכנית יותר לבנקים להשתמש במאגרי הפת"ח המופקדים אצלם לשם מימון יבוא של ציוד ונכסי השקעות. עד כה מימון המשק הישראלי יבוא כזה באמצעות קווי אשראי זרים. הכיסוי לקווי אשראי אלה היה ממקורות הפת"ח שהופקדו בישראל באשר חלקם הועבר להפקדה חוזרת בבנקים הזרים שמימנו את יבוא הציוד ונכסי ההשקעות.

על־ידי ניצול ישיר של כספי הפת"ח מקוים בבנק ישראל לחסוך למשק מיליוני דולארים בשנה, שמהם נהנו בעיקר הבנקים הקורספונדנטים בחו"ל.

צורת מימון עקיפה זו העמידה לרשות המשק הישראלי קו הגנה נוסף במטבע חוץ, שהיקפו כ־1.2 מיליארד דולאר. עתה, עם הפעלת התוכנית החדשה ניתן יהיה לחסוך אמנם את מחיר המימון הסיבובי, אך תוך ויתור על מקורות מט"ח בהיקף המוערך על־ידי הבנקים, בכ־600 מיליון דולאר.

פרטים מלאים על התוכנית החדשה ומשמעותה ראה במדור „עשינו עסק".

בהיבחרו לכהונה נוספת במרכז „העבודה"

פרס: מחנה ההפחדה גורם שיתוק וקורא לו הישג עילאי

רבין: עוד נתגעגע ליוזמת שולץ, היוזמה הבאה עלולה להיות גרועה ממנה

מאת עליזה וולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

התמיכה לקידום השלום היתה הציר המרכזי שעליו נסבו שני הנאומים המרכזיים בישיבת המרכז החגיגית של מפלגת העבודה אתמול – זה של שר החוץ שמעון פרס וזה של שר הביטחון יצחק רבין – והאמצעותם המלחמה עם הליכוד.

„מחנה ההפחדה מפחיד קודם כל את עצמו, גם את זולתו, גם את שכניו, ובסופו של דבר את העולם כולו", אמר יו"ר מפלגת העבודה, שמעון פרס, שנבחר אתמול לתקופת כהונה נוספת בתפקיד. „כל תזוזה מפיקה ממנו פחדים – פחד מפתיחות משאדמתן, פחד מהסדרי ביניים, פחד מפתרון קבע. הפחד גורם לשיתוק, השיתוק מתואר כהישג עילאי. ישראל לא תיבנה משיתוק".

„הייתי סבור, ואני סבור גם כרגע, שישראל עשתה משגה חמור בכך שלא נתנה תשובה חיובית עקרונית ליוזמת שולץ, גם אם ירדן והמצרים וברית־המועצות עדיין לא נתנו תשובה", אמר שר הביטחון,

(המשך בעמוד 2)

לחיצות ידיים: רבין ונבון מקבלים פרס אחרי ההצבעה (צילום: אפי שריר)

עיקרון תחילה
- ואנונו יערער על הרשעתו; גזר־הדין יינתן ביום א' / עמ' 2
- העיצומים בבתי־החולים יימשכו / עמ' 2
- יבוטל השלום אם תתקוף ישראל את טילי סעודיה – מוהיד מובארק / עמ' 3
- שוטרים חילצו את מנכ"ל שמשון מעובדיו הזועמים / עמ' 3
- סיכוי לשלום לאחר הסכם הפסקת־אש עם המורדים בניקרגואה / עמ' 4
- צירנוביל של התרבות מגדירים בברה"מ את שריפת הספריה בלנינגראד / עמ' 4
- טיפול כושל במעטפה חשודה גרר דין משמעתי / עמ' 14

שרון לעיתונאים בתל־אביב:

גורמי הבטחון הזהירו הממשלה חודשים רבים לפני פרוץ ההתקוממות

„הממשלה תצטרך לקבל החלטות בעניין הטילים בסעודיה"

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

שר התעשייה והמסחר אריאל שרון טוען כי גורמי הבטחון המוסמכים הזהירו את הממשלה לפני חודשים רבים על כוונות של התארגנות בשטחים.

בדברו אמש במועדון העיתונות של אגודת העיתונאים בבית סוקולוב בתל־אביב הדגיש שרון כי „לגבי כל מה שקורה בשטחים יש מה לחקור, אך אני נגד ועדת חקירה". לדבריו, ישראל צריכה להגביר את פעולותיה נגד הרוע הפוליטית של

(המשך בעמוד 2)

„מכבי" בחצי הגמר

מאת משה בן סופר „דבר"

להתראות בחצי הגמר: בירכו אמש שחקני פרטיזן בלגראד את שחקני מכבי ת"א, שזכתה אמש בכרטיס ההשתתפות למשחק חצי גמר במסגרת גביע אירופה לאלופות, שיערך ב־5 באפריל בעיר הבלגית, גאנט.

המכבים לא מעדו במחזור הסיום של בית הגמר לאלופות והצליחו לגבור ללא קושי על אלופת יוגוסלאוויה, פרטיזן בלגראד, בתוצאה 84:98. שתי הקבוצות ייפגשו שוב בחצי הגמר.

לאלופה היוגוסלאווית המשחק לא שינה הרבה, מכיוון שהיא הבטיחה כבר את השתתפותה בחצי הגמר.

מה התכניות שלך?... בחסכון

בנק הפועלים מציע לך עכשיו את תכנית החסכון "ממון תשואה" עם הטבות ייחודיות:

צא מתי שתרצה*

בממון תשואה לשנתיים, אתה יכול ליהנות מהצמדה מלאה למדד ומריבית צמודה של 4.2% לשנה.
*עכשיו באפשרותך למשוך את כספך - כולו או חלקו - כבר בתום 6 חודשים ולאחר מכן מדי כל 3 חודשים, ולקבל ריבית גבוהה יותר ככל שתקופת החסכון ארוכה יותר.

משך תקופת החסכון	משיכה עד מחצית הסכום	משיכה של כל הסכום
בתום 12,9,6 חודש	"פריים" + 1%	"פריים"
בתום 21,18,15 חודש	"פריים" + 2%	"פריים"
בתום שנתיים		4.2% צמוד למדד

ריבית "הפריים" כיום - 15% לשנה.

קח שטר נדיף
הטבות גם בתכניות החסכון ממון צמוד דולר, ממון הולך מדד (שטר הולך נדיף 1.55) וממון צמוד סל (שטר סל נדיף 1.69).

התנאים המיוחדים מוצעים לתקופה מוגבלת בלבד. פרטים מלאים בסניפי בנק הפועלים.
תכנון בספי כולל של בנק הפועלים מאפשר לך לבחור בתכנית המתאימה לך ולהרוויח עוד יותר.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר | בנק הפועלים

העיצומים בבתיה"ח יימשכו

מאת דנקה הרניש, סופרת "דבר" לענייני בריאות

שביתת המחאה והעיצית של הרופאים גרמה אתמול שיבושים במערכת הבריאות, כולל המרפאות של קופות החולים. במשך ארבע שעות, מהבוקר עד הצהריים, הושבתו רוב השירותים הרפואיים באופן חלקי בלבד ובחדרי המיון בבתי החולים נוצר לחץ כבד של חולים, שלא קיבלו טיפול במרפאות. בשבוע הבא צפוי המשך השיבושים בבתי החולים הממשלתיים והעירוניים. עד שעת לילה מאוחרת היו אתמול מגעים בדרגים שונים בנסיון למצוא פתרון למשבר העבודה במערכת הבריאות, לעת עתה ללא כל תוצאות.

נציבות שירות המדינה הוציאה צווי ריתוק לכל הרופאים המרדימים בבתי החולים הממשלתיים ולחלק מרופאי המדינה. בסך הכל הוצאו 900 צווים. מזכירות ארגון רופאי המדינה גינתה אתמול את "נסיון שבירת המאבק על־ידי צווים מינהליים והטעיית הציבור על־ידי האוצר, תוך נסיון להטיל את האשמה על הרופאים". המזכירות החליטה, כי "כל עוד לא יתנו מסמך המבטיח שוויוניות במערכת הבריאות על־פי הסכם קופת חולים לקיצור תורים לניתוחים, יימשכו השיבושים בבתי החולים הממשלתיים והעירוניים". במוצאי שבת תפרסם המזכירות תוכנית עיצומים לשבוע הבא.

הוועדה הפרופסיונלית של ההסתדרות הרפואית, בראשותו של ד"ר שמואל פרידמן, התכנסה אתמול לדיון בהוצאת צווי הריתוק לרופאים מרדימים. הוועדה החליטה, כי המרדימים ימשיכו לעבוד "על־פי שיטת ההרדמה הבטוחה שהפכה לנורמה". השבתת חדרי ניתוחים תופסק למספר ימים, אולם הסכסוך סביב שיפור תנאי העבודה והוספת תקנים נשאר בעינו ויישקלו דרכי מאבק חדשים.

ביום א' מתכנס הוועד המרכזי של ההסתדרות הרפואית לישיבה שלא מן המניין. על סדר היום: הוצאת צווי ריתוק לרופאים והמצב במערכת הבריאות. יש לצפות כי הוועד ידרוש, בין היתר, הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית למערכת הבריאות.

ישראל מבקשת מברה"מ חמש אשרות למשלחת קונסולרית

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של "דבר"

ישראל ביקשה מברה"מ חמש אשרות לחברי משלחת קונסולרית, לשם ביקור במוסקווה. הבקשה הוגשה באמצעות שגרירות הולנד במוסקווה המייצגת את האינטרסים של ישראל בברה"מ, מאז נותקו היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות.

ישראל מבקשת לשלוח משלחת קונסולרית מטעמה לאחר הודעה של ממשלת ברה"מ מלפני כחודשיים, לפיה תאפשר ביקור של משלחת מישראל. מזה תשעה חודשים שוהה בישראל משלחת קונסולארית סובייטית, חברים שבה גם נציגים של האגף המדיני במשרד החוץ הסובייטי.

כדי לא ליצור רושם כי מדובר במשלחת רמת־דרג, וככך להרגיז את שלטונות הקרמלין, הוחלט בישראל להעמיד בראש המשלחת שני דיפלומאטים זוטרים: מירון גורדון משגרירות ישראל ברומא ודני מגידו משגרירות ישראל בהאג. פקידים במשרד החוץ בירושלים הביעו תקווה כי מוסקווה תעניק את האשרות ללא כל שהיות ועיכובים והמשלחת תוכל לצאת כבר בחודש הבא.

25 הרוגים ו־50 פצועים בהתקפות ח"א ממזרח לצידון

מאת דן אבידן, סופר "דבר"

25 מחבלים נהרגו וכ־50 נפצעו בשתי התקפות שביצעו מטוסים של חיל האוויר אתמול ושלשום נגד בסיסי מחבלים ממזרח לצידון, כך נמסר ממקורות לבנוניים.

המקורות ריווחו כי הבסיסים שהותקפו היו שייכים לארגונים של אבו־נידאל, "החזית העממית", ו"החזית הדמוקרטית". בהפצצה אתמול מצאו את מותם מחבלים רבים מארגונו של אבו־נידאל. המקורות ריווחו גם כי ההפצצות גרמו לנזקים כבדים במבנים, שבהם השתכנו המחבלים, ולמבנים אחרים, ששימשו מחסנים של חומרים כימיים שונים.

מועצת "רצ" החליטה על התארגנות עצמאית לבחירות

מאת עליזה וולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות

מועצת ר"צ דחתה אמש את ההתרוצצות במחנה השלום בנסיון להביא לאיחוד הגופים בשמאל לרשימה אחת לכנסת הבאה בהחלטה ש"ר"צ נערכת להתארגנות עצמאית לקראת הבחירות לכנסת ה־12".

עם זאת, נותרה בעינה ההחלטה השאיפה "להקמת חזית של כל כוחות השמאל היונים בישראל". כן החליטה מועצת ר"צ להקים לאלתר ועדת תיאום לפעולות משותפות עם המפלגות היוניות ולהסכמי אי־התקפה. כזכור, קיבל גם מרכז מפ"ם החלטה דומה בתחילת השבוע.

את הטון בישיבת המועצה נתנו אמש חברי־הכנסת של ר"צ, אם כי גם בין הדוברים מן השורה תמכו רבים בהליכתה העצמאית של ר"צ לבחירות.

פרס: מחנה

(המשך מעמוד 1)

יצחק רבין. "לא נמצא תשובה חזונית עקרונית אלא מאמין שגם ירדן ומצרים היו נותנות תשובה חיובית עקרונית, ולבריה"מ המועצות לא היתה ברירה אלא להצטרף ליוזמה. גם אם ב־1988 או ב־1989 תהיה יוזמה חדשה, עוד נתגעגע ליוזמת שולץ, כי היוזמה הבאה עלולה להיות גרועה ממנה".

נאומו של שמעון פרס היה נאום של פתיחת מערכת בחירות, בוטה, אופטימי, פולמוסי. "נלך אל העם ונגיד לו לפני ארבע שנים הבטחנו לכם דברים, ומילאנו כמעט את כולם", אמר יו"ר מפלגת העבודה, שיוביל את מפלגתו בבחירות. "לצערי, מאז כשנה הולכת ונעלמת ההסתכלות הכנה, הולכת ומתכווצת תנופת המפלגה. במקומן הרימו ראש הפרכישון ומדי פילוג, והאיחוד הולכת ומתפצלת לשני מחנות — למחנה הנועץ מן הפתרה, ולמחנה הנשאר צמוד לתקווה".

פרס הרחיב את הדיבור על רעיון הוועידה הבינלאומית ואת רתיעתו של הליכוד ממנו על אף ההבטחות האמריקאיות. "אנשים שאתמול באמו בקמפ־דייוויד מנסים להפוך את פרק האוטונומיה שבו לראש פינה", ליגלג על ראשי הליכוד. "הם מנסים להפחיד אותנו שתכנית האוטונומיה תופר מפני שמשכה יקוצר מחמש לשלוש שנים. בעייתה של האוטונומיה היא כיצד להוולד ולא איך להישרד. מי שמנסה לדון על תוחלת החיים של האוטונומיה מתעלם מהשאלה האמיתית של מהותה של האוטונומיה — האם האוטונומיה היא ניסוח להסדר קבע, או ניסיון לברוח מהצורך להגיע להסדר של קבע".

רבין: שלום הוא מרכיב מרכזי בביטחון יותר משטחים

"הביטחון המירבי הוא השלום", אמר רבין בפתח נאומו, אחרי שבירך את שמעון פרס על בחירתו ליו"ר ואיחל לו הצלחה בהנהגת המפלגה לבחירות. "נראה לי מוזר ביותר שאנשי הליכוד קמים נגד הנוסחה של שטחים תמורת שלום. לשלום עם מצרים הגענו אחרי ששילמנו למעשה את המחיר של כל השטחים ועקירת הישובים. מחר כיצד יכול לבוא מישהו ולומר שאפשר להשיג בגזרות אחרות שלום ללא כל תמורה בשטחים", ליגלג רבין על הליכוד. "בגיזרה המזרחית צריך לא לחזור על מלוא מחיר השלום, לא כל השטחים. שלום הוא מרכיב מרכזי בביטחון, יותר משטחים".

מתחריו

(המשך מעמוד 1)

בנהל"ל היה ראש המינהל האזרחי בשטחים, והוא לא רצה שידבק בו, רטרואקטיבית, רבב של פוליטיזציה.

יצוין, כי אילו התקיימו הבחירות הפנימיות במפלגת העבודה בספטמבר, כפי שביקש יו"ר המפלגה, שמעון פרס, לא היה מתעורר הערעור על זכותו להציג את מועמדותו. סנה היה בין המצטיינים במזכ"ל המפלגה, ח"כ עוזי ברעם, לסיים את הליכי הבחירות הפנימיות באביב, כדי שהמפלגה תתפנה למאבק החיצוני ולא תתעסק רק בעצמה. במפלגת העבודה מפרשים את נסיון פסילתו של סנה על־ידי מתחריו, כחשש מפני התמודדות אתו.

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון בר־נוי
המו"ל – "דבר" בע"מ
מודפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032

סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, ת.ד. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־642111־2, ת.ד. 33104

מזג האויר

(עו). – חם ויבש מן הרגיל. תשקיף לשבת – ירידה ניכרת בטמפרטורות ועליה בלחות ויתכן גשם מקומי. הטמפרטורות – ירושלים 10 עד 22, רמת הגולן 8 עד 22, צפת 9 עד 21, חיפה 11 עד 21, טבריה 11 עד 25, נצרת 10 עד 23, עפולה 8 עד 26, שומרון 9 עד 24, תל אביב 11 עד 24, לוד 9 עד 26, יריחו 11 עד 28, עזה 11 עד 23, באר שבע 11 עד 27, אילת 15 עד 31.

השרב האביבי יישבר הערב

מאת אריה אגר, סופר "דבר"

השרב האביבי, שהחל שלשום, מגיע היום לשיאו, אולם יישבר כבר הערב. המחר תחל ירידה תלולה במידות החום ועליה בלחות – אמר אמש החזאי רובים אולינסקי למשר "דבר". שינויים מהירים וקיצוניים כאלה אופייניים לאביב, ציין החזאי.

מידות החום עלו באורח תלול באמצע השבוע בהשוואה לראשיתו. בירושלים עלתה הטמפרטורה מ־9 מעלות ביום א' ל־21 מעלות אתמול ובאילת מ־18 מעלות ביום א' ל־31 מעלות אתמול. בו בזמן ירדה הלחות היחסית ל־20־30 אחוז בלבד והיא עוד תרד היום.

הוצאת ה"שביבה" אל מחוץ לחוק התעכבה בשל ביורוקרטיה משפטית

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של "דבר"

הוצאתו של ה"שביבה", ארגון הנוער של ה"פתח" בשטחים, אל מחוץ לחוק, התעכבה תקופה ארוכה מסיבות של ביורוקרטיה משפטית.

שר הבטחון יצחק רבין ביקש כבר לפני זמן רב ממשרד המשפטים לבדוק את כל ההיבטים החוקיים הקשורים בפעולה זו, אולם הבדיקה התמשכה זמן רב. שר התעשיה והמסחר אריאל שרון טען אמש, כי כבר לפני כשנה התריע בקבינט על פעולות ארגון ה"שביבה" וטען כי יש להוציאו אל מחוץ לחוק.

יהודי כינרי – מועמד לדובר משרד החוץ

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של "דבר"

מועמדותו של יהודי כינרי, דובר שגרירות ישראל בבריטניה, לתפקיד הדובר החדש של משרד החוץ, והחזרתו של קונסול כללי להונג־קונג יעמדו במרכז הדיונים של ועדת המינויים של משרד החוץ בשבוע הבא.

על תפקיד דובר משרד החוץ ומנהל מחלקת העתונות מתחרים גם אלון ליאל, יועצו של המנכ"ל המדיני, ויוסי גל, דובר שגרירות ישראל בוואשינגטון. לתפקיד הקונסול הכללי בהונג־קונג הגישו מועמדותם אהוד גול, דובר משרד החוץ, ויואל שר, שהיה ציר בשגרירות ישראל בצרפת.

השטחים לא השפיעו לרעה על "צים"

מאת יעקב מיכלסקי, סופר "דבר"

המצב הבינלאומי של ישראל והמאורעות בשטחים לא השפיעו לרעה על הפעילות המסחרית של "צים".

אין קשר למצב בשטחים עם עצירת שתי אניות ישראליות לפעמים בנמלי איטליה – דברים אלה מסר אתמול מנכ"ל "צים" מתי מורגנשטרן. הוא הסביר שבאיטליה נחקקו, בשנת 1967 חוקים שלא הקפידו ליישם אותם עד לאחרונה. בחודשים האחרונים, מסיבות השמורות לשלטונות איטליה, הם התחילו ליישם את החוקים והתמידו בביקורות באוניות בנמליהם. עצירת אוניות ישראליות נמשכה כמה שעות בלבד. מתי מורגנשטרן מסר שבעיות אלה עומדות על סף פתרון אך לא פרט. בהמשך דבריו אמר מנכ"ל "צים", שבקרב יבואנים ויצואנים ישראלים קיימת רמה מסויימת של דאגה על רקע קשריהם עם אוכלוסית השטחים המוחזקים, אולם הדבר לא בא לידי ביטוי בהיקף ההובלות של "צים".

נחנך מוזיאון אולם מועצת העם בת"א

מאת יקיר צור, סופר "דבר"

בנוכחות נשיא המדינה חיים הרצוג, יו"ר ההנהלה הציונית שמחה דיניץ, יו"ר הדירקטוריון של הקרן הקיימת משה ריבלין, ראש עיריית תל־אביב שלמה להט ומוזמנים רבים, נחנך אתמול בבית הקרן הקיימת בתל־אביב, מוזיאון אולם מועצת העם, בו התקיימו, ערב הכרזת העצמאות, ישיבות מועצת העם ומנהלת העם.

באולם זה, התכנסו י"ג חברי מנהלת העם ול"ז חברי מועצת העם, בשלושת השבועות שבין ט' בניסן תש"ח לבין ה' באייר, יום הכרזת המדינה. באולם זה נרקמה התשתית לסדרי השלטון היהודי הריבוני בראשיתו, התקיימו דיונים בשאלות צבא ובטחון וגובש הנוסח הסופי של מגילת העצמאות. באולם זה התקיימה גם ההצבעה הגורלית, בה התקבלה, ברוב של 6 נגד 4, ההחלטה להכריז על הקמת המדינה.

גורמי הבטחון הזהירו

(המשך מעמוד 1)

אש"ף הפועלת, לדעתו, במזרח־ירושלים באין מפריע. לדעתו, יש לחוקק חוקים שיאפשרו הוצאת ארגונים אל מחוץ לחוק, גירושים של מסיתים ושל מחבלים שנידונו לעונשי מאסר על פעילות חבלנית עויינת, ולהטיל עליהם עבודות פרך, ולמנוע את הזרימה הכספית של כסף מאש"ף אל השטחים ו"יסודות קיצוניים בישראל עצמה".

בעניין הטילים בסעודיה אמר שר התעשיה והמסחר כי הם מהווים "סכנה ממדרגה ראשונה והממשלה תצטרך לקבל החלטות בנושא זה".

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
שלמה שיכמן
ההלויה תתקיים ביום ראשון ט' ניסן תשמ"ח 27.3.88
בבית הקברות של פתח־תקווה (סגולה).
פרטים בטלפון 06־549211
המשפחה
וקבוץ גינגר

ואנונו יערער על הרשעתו בכל סעיפי האישום; גזר הדין ביום א'

יערערו ל"עליון"

אחיו של מרדכי ואנונו, אשר והפרקליט אביגדור פלדמן בפתח בית־המשפט בירושלים, שם הורשע הנאשם, אתמול (צילום: יצחק הררי)

מאת יורם לוי, סופר "דבר" בירושלים

מרדכי ואנונו יערער לבית המשפט העליון על הרשעתו בשלושת סעיפי האישום נגדו ובגללם בגידה. ביום ראשון ישמעו השופטים את טיעוני הצדדים כלפי העונש וייתכן שבאותו יום יינתן גזר הדין, או במהלך השבוע הבא.

ואנונו הובא אתמול בסביבות השעה 7.00 בבוקר אל בית המשפט המחוזי בירושלים בניידת אטומה. גם הדיון אתמול התנהל בדלתיים סגורות.

ב־8.30 בדיוק תפסו השופטים אליהו נועם, שלום ברנר וצבי כהן את מקומם. אב בית הדין, השופט נועם, הגיש לתובע ולסניגור את פסק הדין, המשתרע על פני 60 עמודים והודיע כי ואנונו הורשע בשלושת הסעיפים בהם הואשם: סיוע לאוייב במלחמתו בישראל, שמשמעותו בגידה; מסירת ידיעות בכוונה לפגוע בבטחון המדינה, ואיסוף ידיעות בכוונה לפגוע בבטחון המדינה. העונש המירבי לגבי שני הסעיפים הראשונים הוא מאסר עולם של עשרים שנה, אך לא ברור אם התביעה תבקש את המקסימום.

כעבור עשר דקות יצא התובע, עו"ד עוזי חסון ודיווח למצפים עליו על ההרשעה. הדיון נמשך עוד זמן מה והצדדים סיכמו כי ביום א' יחול בשמיעת הטיעונים כלפי העונש ואם יסתיים הליך זה ייתכן שגזר הדין יינתן עוד באותו יום. בתום הדיון נשארו ואנונו ופרקליטו באולם ובמשך שעה עיינו בקפדנות בפסק הדין.

"קיווינו שהוא יזוכה לפחות מעבירת הבגידה" אמר הסניגור פלדמן בצאתו מן האולם. "המשפט היה הוגן, ההגנה קיבלה אפשרות להביא את כל העדים שרצתה, כל טענה שטענו, נבדקה על־ידי בית המשפט בכבוד, הטענות נידחו אבל זה טבעו של משפט". לדבריו, בפסק הדין ישנן לעתים התלבטויות שבסופן התקבלה עמדת התביעה. יש בו התייחסות לשאלות משפטיות מסובכות שלא נדונו מעולם בבית משפט בישראל ואולי אף בעולם. הוא הדגיש כי בית המשפט הגיע למסקנה שאין הצדקה משפטית־חוקית למה שואנונו עשה. פסק הדין התקבל פה אחד. "פסק הדין לא משאיר לנו הרבה מקום לטיעונים לעונש, מרחב התמרון שלנו מצומצם, משום שכל טענותינו נידחו", הסביר פלדמן. "ננסה למצוא נקודות זכות אולי נשכנע בנושא המניעים". פלדמן ציין כי עדיין לא בטוח אם הוא יביא עדי אופי לטובתו של ואנונו.

מלבד העיתונאים הרבים שהגיעו אל בית המשפט, הגיע גם השבוע, אשר ואנונו, אשר מלווה את אחיו במאבקו. "לא ציפינו לפסק דין כזה וודאי לא להרשעה בבגידה, אבל זה מה שיש" אמר. הוא הודיע כי אחיו יערער על ההרשעה בבית המשפט העליון.

מרדכי ואנונו קיבל את פסק הדין באיפוק, למרות שלא הסתיר את אכזבתו. בדעתו ללמוד היטב את פסק הדין לקראת הגשת הערעור.

מייד לאחר פרסום פסק הדין כינסו שישה חברי משלחת בשם "תנועת השלום של אירופה", שבה חברים גם נציגים מבריטניה, ספרד ושני סנטורים מאיטליה, מסיבת עיתונאים, בה הצהירו כי הם מזועזעים מפסק הדין. "איננו יכולים להאמין כי ואנונו הוא בוגד. להיפך, אנו משוכנעים כי הוא אדם שפעל אחר צו מצפונו, במחיר אישי כבד".

מאיר ואנונו: ישראל לא רוצה צדק

לונדון. (עו"ד). – "ישראל אינה מעוניינת בצדק" כך הגיב אתמול מאיר ואנונו על פסק הדין שהרשיע את אחיו מרדכי.

"איני חושב על גזר הדין", אמר מאיר ואנונו בראיון לטלוויזיה הבריטית, כאשר נשאל אם הוא סבור שאחיו יישפט לתקופת מאסר ארוכה. "כאשר התחלתי לפעול למען אחי, הבנתי כי ישראל לא מעוניינת בצדק. אין כל ספק בכך שהשאלה העומדת לנגד עיניה של ישראל אינה צדק למרדכי. השאלה היא – כיצד לשמור על סודיות הנושא הגרעיני", אמר.

גוברת ההיערכות ל"יום האדמה": בטאון רק"ח נסגר לשבוע

(המשך מעמוד 1)

העלולים לסכן את שלום הציבור".

יועץ רה"מ לענייני ערבים עמוס גלבוע אמר אתמול כי מאז פרוץ המהומות בדצמבר חלה בעתון הסלמה בהתבטאויות, שחרגו בהרבה מן המקובל בעבר.

העתון יוצא לאור כבר 44 שנים, ב־6 השנים האחרונות הוא מופץ כיומון בעשרים אלף עותקים. העורך הראשי של העתון הוא אמיל חביבי והמערכת נמצאת בחיפה.

לפני יותר מחודש נסגר בפקודת הממונה על מחוז ירושלים במשרד הפנים העתון "דרך הניצוץ" המקורב לחזי"ת, בנימוק כי הוא קשור לארגון "החזית הדמוקרטית" של ג'ורג' חבש.

בהודעה מטעם המפלגה הקומוניסטית נאמר כי סגירת העתון היא פגיעה חמורה בחופש הדיבור והדמוקרטיה, בעיקר לאור הנימוק, לפיו העתון נסגר, משום שהוא "מסכן את שלום הציבור", משמע שהעתון לא עבר עבירה ולא פרסם דבר בניגוד להוראות הצנזורה.

"לטענתנו שמיר הוא זה שמסכן את שלום הציבור" נאמר בהודעת מרכז רק"ח "מחר, לפי אותה הלוגיקה שרירותית של סיכון שלום הציבור, אפשר לסגור גם עתונים אחרים".

חבר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, יוסי שריד מר"צ, תובע מרה"מ בתוקף תפקידו כשר הפנים להציג מיד לוועדה את הנימוקים שבגללם סוגרים את העתון "אל־איתיחאד" עד סוף החודש.

ח"כ שריד אומר כי אינו מסכים עם דברים רבים שמתפרסמים בעתון זה אך חייבים להאבק על זכותו של העתון לומר אותם.

"יהיה פסטיבל ברחובות"

ב"אל איתיחאד" מועסקים 20 כתבים, כמה גם מדווחים מהשטחים. העתון נסגר פעמיים בעבר, ב־1948 וב־1950. סאלים ג'ובראן, ממלא מקום העורך, אמר אתמול כי ההחלטה לסגור את העתון היתה מטופשת, וכי "השבוע יהיה פסטיבל "אל־איתיחאד" ברחובות הערים, שכן מה שנאסר עלינו לפרסם בכתב נפרסם בעל־פה ודברינו יגיעו אל רבבות אנשים". לדבריו, "אין כוח בעולם שימנע מאתנו כמפלגה לומר את דברינו והאמצעים הננקטים נגדנו מוכיחים כי יש משקל לדברינו. אם מאבק על הזכויות זו הסתה – אזי אנו מסיתים".

(המשך מעמוד 1)

לאחר שבעליה קיבלו איומים ממתנחלים בקריית־ארבע לבל ימכרו דלק לערבים. המשטרה חוקרת.

התנגשות אלימה היתה אתמול אחר הצהריים בין סיור של מג"ב לבין המון צעירים במחנה בלאטה. הסיור הותקף במוטות ברזל ובאבנים וירה כדי להיחלץ. כתוצאה מהירי נהרגו מאג'ד צואלמה בן 21, שנורה בחזהו ומוחמד אבוזור, בן 20, שנורה בבטנו. על האיזור הוטל עוצר.

צעיר ערבי נפצע בכפר עידנא בהר־חברון, כאשר פשט כוח של צה"ל על הכפר וביצע מעצרים. [illegible] מעצרים. בג'נין נפצעה מירי אשה שעמדה על מרפסת ביתה בשעת פיזור מפגינים. תקריות אלימות היו גם בקסבה של שכם ובמחנה הפליטים עין־בית אלמא, בטולכרם ובכפר בני נעים שסמוך לחברון.

אתמול היה "יום החינוך" בשטחים, שבו היו אמורים מורים ותלמידים להפר את הצו של המימשל הצבאי ולחדש את הלימודים. רק במקומות בודדים ניסו תלמידים להיכנס לבתי הספר, אולם צה"ל מנע זאת. יצויין, כי שורה של בתי־ספר בגזרה ובעזה נתפסו על־ידי צה"ל והפכו למיתקנים צבאיים.

שר המשטרה ומקורות בפתוחים מסר אמש כי מוקדי הכרוז האחרון (מס' 11), המנהיגות של ההתקוממות, נעצרו, אולם מקורות ערביים ממזרח־ירושלים אמרו אמש שאינם יודעים על כך דבר. עם מאות העצורים של הימים האחרונים נמנים גם שבעה עתונאים.

אלמונים חיבלו אתמול בצינורות של תחנת הדלק הישראלית בגוש־עציון, שמכרה בימים האחרונים דלק רב לתחנות ערביות נוכח הפסקת האספקה של דלק לתחנות הערביות בשטחים. העתון "אל־שעב" מסר אתמול שכמה בעלי תחנות ערבים בשטחים ביקשו מחברות דלק באירופה למכור להם דלק ישירות, ולא באמצעות החברות הישראליות.

נסגרו רוב בתי הדפוס ברצועה

(עז). – מרבית בתי הדפוס ברצועת עזה נסגרו אתמול על־פי צו שהוציא המפקד הצבאי באיזור חבל עזה. מפקד האיזור קבע, שרק מנהלי בתי דפוס, שבידם רשיון לניהול בית דפוס מהמפקד הצבאי, יוכלו להמשיך ולהפעיל את בתי הדפוס שלהם.

ברצועת עזה פועלים 21 בתי דפוס, מרביתם בעזה והם פעלו עד כה רק על בסיס היתר ורישוי של העירייה, על־פי חוק רישוי עסקים. המינהל האזרחי ברצועת עזה נימק את צעדו של המפקד הצבאי במגמה לאכוף את החוק באיזור וכצעד נוסף להשבת הסדר על כנו.

מתן גיבוי להיעדרות ערבים ב"יום האדמה" יידון בוועדה המרכזת

מאת יצחק מרידור, סופר "דבר"

מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר, הודיע אתמול טלפונית לראש עיריית שפרעם, איברהים נימר חוסין, יו"ר הוועד הארצי של הרשויות המקומיות הערביות בישראל, שהוא יעלה ביום ראשון לדיון בוועדה המרכזת את התביעה להעניק גיבוי והגנה מקצועית לפועלים הערבים, שעלולים להיות מפוטרים בשל היעדרות מהעבודה ב"יום האדמה".

קיסר התקשר אל ראש עיריית שפרעם, לאחר שזה שיגר אליו מברק בראשית השבוע ובו תבע שההסתדרות תנהג ב"יום האדמה" השנה כפי שנהגה ב"יום השלום" ו"יום השיוויון".

שולץ: נמשיך לגלגל את היוזמה

(המשך מעמוד 1)

בינ"ל מקסית במהותה אמר עוד שארה"ב תמשיך לדחוף רעיון זה. "אנו נמשיך לנסות, בכל דרך שאנו יכולים, למצוא דרכים למו"מ ישיר פנים אל פנים... בו בזמן, נקפיד גם על ההגבלות לגבי הוועידה הבינ"ל אותה אנו מציעים", אמר. "ברגע, לא נראה שאיש מוכן לטפס על עגלתנו, כולל ברה"מ. מצד שני, הכל רוצים שתמשיך להתגלגל. כך שנמשיך לגלגל אותה", הוסיף.

למרות התשובה השלילית הברורה שקיבל שולץ מהסובייטים אין בכוונתו לנטוש את יוזמת השלום שלו. הוא אמר במסיבת העתונאים כי הוא מוכן לצאת בכל עת שתידרש גם לאיזור עצמו.

ברגע, לא קיים תאריך מסויים, הוסיף. אולם תיעשה הערכת מצב לאחר שישמע את דיווחו של פיליפ חביב, שליחו המיוחד, שחזר ביום ד' מביקור באיזור. שולץ לא התפנה עדיין לשמוע את ממצאיו של חביב, בהיותו מעורב, ללא הפסקה, בשיחות עם הסובייטים.

שולץ העריך ש"אין צורך בסבירות גבוהה" להצלחת היוזמה, להצדקת "סיבוב נוסף" במזה"ת. העיקר הוא להמשיך ולשמור על התוכנית בשלמותה.

אתמול נמשכו שיחות אמריקאיות־סובייטיות בנושא תהליך השלום במזה"ת, ברמה נמוכה יותר, מעבר למתוכנן.

עוזר שר החוץ ריצ'ארד מרפי ועמיתו הסובייטי פוליאקוב, המשיכו בדיונים על־פי הוראות שרי החוץ. דובר משרד החוץ האמריקאי צ'ארלס רדמן, אישר כי תהליך השלום באזורנו הוא הנושא המרכזי בשיחותיהם. עוד הוא הדגיש כי אין בכוונת ארה"ב לשנות או לשכתב חלק כלשהו מתוכנית שולץ.

הדובר אמר עוד כי לא ברור ברגע כיצד תתקדם התוכנית, לאחר שתאריכי היעד שקבע שולץ כבר עברו. אולם ארה"ב תמשיך במאמציה ותקיים הערכת מצב לאחר שמיעת הדיווח של פיליפ חביב.

(המשך מעמוד 1)

מקורביו של ראש הממשלה אמרו אמש, כי הפרופסורים אדוארד סעיד ואיברהים אבו לוגוד, שהם חברי המועצה הלאומית הפלסטינית, נחשבים לאנשי אש"ף ידועים ועל כן לא צריך שר החוץ של ארה"ב להיפגש עימם, על אף היותם אזרחים אמריקאיים.

לדברי המקורבים, פגישה כזו תהווה הפרה של הסכם משנת 1975 שבו התחייבה ארה"ב שלא לבוא במגעים עם אש"ף בלי הסכמה של ישראל. בתוך כך לא הגיע לישראל עד להגהת דיווח רשמי על שיחות שר החוץ שולץ עם עמיתו הסובייטי אדוארד שוורדנדזה בעניין המזרח התיכון.

על אף דיווחים בכלי התקשורת, בתקלות השיחות המיוחדות להגיע להסכמה בקשר לתהליך השלום באיזור, שר החוץ של ארה"ב ג'ורג' שולץ הודה כי יש "חילוקי דעות" בין שתי מעצמות העל.

מרץ בעם עובד

אפקים
■ זאב שטרנהל – לא ימין ולא שמאל

עיון
■ שלמה אבינרי (עורך) – דוד בן גוריון: דמותו של מנהיג תנועת פועלים

ספרות יפה
■ שושנה יובל – פה קרוב

מדע בדיוני
■ פיליפ חוזה פארמר – עולמיום

ספרי לימוד
CLOZE FOR READING COMPREHENSION
THE ENGLISH FILES מסידרת
בעריכת E. OLSHTAIN, T. FEUERSTEIN, M. SCHOOLNIK

גן שלנו
■ מירי ברוך (עורכת) – גן שלנו חג שמח: מקראה שנה לילדי הגן

ילדים ונוער
■ דויד גרוסמן – איתמר מכתב
■ דויד גרוסמן – איתמר פוגש ארנב
■ דורית אורגד – תיק סגר

הדפסות חוזרות
■ עמוס עוז – ממורדות הלבנון (כריכה קשה)
■ עמוס עוז – קופסה שחורה
■ חיים באר – שעשועים יום יום
■ יצחק שלו – פרשת גבריאל תירוש
■ גילה אלמגור – הקיץ של אביה
■ יורם טהרלב – הדודה שלי מרחוב הנביאים
■ שלומית כהן – סבא מרחוב העפיפונים
■ ג'וזף הלר – אלוהים יודע
■ סוזן קופר – מעל לים מתחת לאבן

"חתום על ספריה לעם"
עם עובד מזא"ה 22 ת"א ■ טל. 291526

הפטריארך הערבי הראשון התקבל בפרחים ובלי נאומים

מאת יצחק מרידור, סופר "דבר"

הפטריארך הלאטיני של ירושלים, מישל סבאח, הגיע אתמול לנצרת, שם נערכה לו קבלת פנים נלהבת על־ידי נציגי כל הדתות, ראש העיר, הממונה על המחוז במשרד הפנים וקהל רב, שהמטיר על בן העיר הנערץ פרחים.

בשל האווירה המתוחה השוררת בנצרת לקראת "יום האדמה" הקרוב, לא נישאו נאומים.

הפטריארך מישל סבאח הוא הערבי הראשון שנבחר לכהונה רמה זו, מאז נוסדה הכנסיה הלאטינית, בימי הצלבנים. הוא יליד נצרת, בה חיים כיום אמו, אחיו ובני משפחה אחרים. הוא עצמו עזב את נצרת לפני שנים רבות ועתה שב אליה כפטריארך הערבי הראשון.

היום, "יום הבשורה" (בו הודיע, לפי המסורת הנוצרית, המלאך גבריאל למרים על שהיא עתידה ללדת את "בן האלוהים") תיערך תפילה חגיגית מיוחדת, ב"כנסיית הבשורה" בנצרת, בהשתתפותו של הפטריארך.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה לאחר מחלה קשה וממושכת של יקירתנו

שרה אשבל

ההלוייה תצא היום יום שישי ז' בניסן תשמ"ח 25.3.88 בשעה 11.00 לפני הצהריים
מבית המנוחה מושב גת־רמון רח' האילנות 7 לבית העלמין סגולה בפתח־תקוה.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

אבלים:
הוריה: משה ושולמית
אחיה וגיסתה: יוסי וגינה ובנותיהם
וכל המשפחה

„החשיש נעלם? בדוק, אולי אשתך עשתה לך תרגיל"

בלש ממחוז המרכז נחשד בגניבת סם שנתפס אצל עצור, ממגירתו של בלש אחר, אך החשדות נגדו לא נחקרו ותיקו נסגר עוד לפני שהחלה החקירה הפלילית נגדו. הקצין הבודק המליץ לסגור את התיק „כדי שהמשטרה לא תעמוד במצב מביך בבית המשפט".

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

בלש ממחוז המרכז נחשד בגניבת סם שנתפס אצל עצור, אך למרות זאת לא נחקרו החשדות הפליליים שהועלו נגדו ותיקו נסגר לגמרי, עוד לפני שהחלה חקירה פלילית נגדו.

הפרשה, המתפרסמת בדו"ח אורן, המתייחס למחלקה לחקירות פנים של משטרת ישראל, מתחילה ב־12 בספטמבר 1986. חוקר א. חקר עצור שנתפס עם חשיש. הוא הכניס את החשיש למעטפה וסגר אותה עם הותמת שעווה, נעל אותה במגירת שולחנו והסתיר את המפתח. את המקום, שבו הוסתר החשיש, הראה לחוקרו למשמרת הבאה, החוקר ס. עם תילופי המשמרות הוא ביקש מס. להכין טפסים לשיגור הסמים למחלקה לזיהוי פלילי במשטרת ישראל.

למחרת בדק א. מה קורה עם הסם והתברר לו כי הסם לא נשלח. הוא בדק את המעטפה וחשד שתוכנה – החשיש – הוחלף. ואכן: כשפתח את המעטפה מצא בתוכה בדל סיגריה. הוא התקשר לס. שהיה במגורה וזה טען שלא ניגש כלל למגירה. כשסיפר לו את שקרה נענה במלים: „אז יש לך בעיה", והמשך השיחה אמר: „בדוק אם אשתך (שביקרה ביום קודם בתחנת המשטרה) לא עשתה לך תרגיל". בהמשך התעניין גם איזה בדל סיגריה היה במעטפה. „ברודוי קצר? עם סם והבל? וכשנענה בחיוב השיב, „אלה הרי הסיגריות שאתה מעשן".

למרות שעלה כאן חשד לעבירה פלילית חמורה ביותר, מינה סגן מפקד מחוז המרכז באותה עת קצין בודק. והנחה אותו לבדוק האם טופל הסם על פי הנהלים לשמירת מוצגים, ואת הנסיבות להעלמו של הסם. „אם יש חשד לעבירה פלילית – במהלך הבדיקה – תפסיק לבדוק", הנחה סגן מפקד המחוז את הקצין הבודק.

שני הבלשים נבחנו במכונת אמת. א. נמצא דובר אמת ואילו ס. התחכם ובדיקתו היתה „לא ניתן להגיע למימצא", אך לא נאמר לו כלל שהוא חשוד. הקצין הבודק שמונה החליט שלא להעמיד לדין את ס. שנחשד בגניבה והורה להעמיד לדין משמעתי את א. על אי שמירה על מוצגים משטרתיים.

הקצין הבודק הוסיף עוד, לגבי החשוד בהחזקת הסם (העצור שממנו נלקח הסם) „לגבי התיק הפלילי (נגד החשוד), אני ממליץ לסגור את התיק כדי שהמשטרה לא תעמוד במצב מביך בבית המשפט". שלושה חודשים לאחר מכן הגיעה החקירה למחלקת חקירות פנים שגנזה את התיק סופית. הביקורת של הלוף (מיל.) אברהם אורן התרשמה, כי הבדיקה של המחלקה לחקירות פנים היתה דלה ושטחית מאד.

בר־לב: ה„עליהום" אינו מוצדק

(ע). – שר המשטרה חיים בר־לב סבור, כי הטיפול התקשורתי בנושא פירסום דו"ח המשטרה הוא בלתי מוצדק ואף מזיק. לדעתו, מה שהורלף לכלי התקשורת הוא רק דו"ח מבקר המשטרה עצמו וללא התייחסות המשטרה לממצאי הדו"ח.

בר־לב סבור כי על סמך נתונים חלקיים אלה שהתפרסמו, לא ניתן להסיק מסקנות מוגמרות. שר המשטרה חיים בר־לב אמר דברים אלה בתום סיור שערך אתמול במשטרת בית לחם שבנפת יהודה. השר בר־לב אמר לעתונאים בתום הסיור, כי מי שאמור שרק הודות להדלפת דו"ח מבקר המשטרה, התחילו לטפל ברצינות בנושאים אלה – שוגה.

בר־לב אמר, כי דו"ח מבקר המשטרה הועבר לראשונה לידי המשטרה בחודש מאי אשתקד. חודשיים אחר כך העבירה המשטרה, לדברי השר, את השגותיה. לגבי הדו"ח למבקר המשטרה, אך לדבריו של השר, היתה תשובת המשטרה למבקר כוללנית ולא מפורטת.

השר אמר עוד, כי בחודשים ספטמבר 1987 ובחודש ינואר 1988 התקיימו דיונים בלשכת שר המשטרה, יחד עם סגל המשטרה, בנושא הדו"ח ואף לפני הדלפת דו"ח מבקר המשטרה, נקבעה פגישה נוספת לדיון בנושא זה. בר־לב אמר, כי „עליהום" על המשטרה אינו מוצדק. השר ציין, כי „יש לנו משטרה שמקפידה על טוהר מידות".

אילן – ימין ושמאל

סטודנט באוניברסיטת בר־אילן מגיש לנשיא המדינה חיים הרצוג עצומה הקוראת לממשלת ישראל „להיכנס למשא ומתן עם הפלשתינים ומוחה על פעולות השיטור שנאלץ צה"ל לבצע בשטחים, עקב הקפאון המדיני". בין החותמים פרופ' יעקב לוינגר, אחיו של הרב לוינגר, פרופ' סימון, ד"ר רימון כשר ועוד כ־60 מרצים וראשי חוגים וכ־600 סטודנטים. (צילום: נאוה שמש)

מהחודש השביעי להריון – מוטב שנשים יישבו במושב האחורי

(ע). – „החל מהחודש השביעי להריון, חייבות נשים להפסיק לנהוג ולשבת במושב האחורי, כדי להימנע מפגיעה הנגרמת בתאונות דרכים העלולה במקרה של תאונה לפגוע בעוברים", אמר ד"ר אלכסנדר שיינפלד, מהמרכז הרפואי בילינסון בסמינריון בנושא „תרומת ההנדסה לבטיחות בדרכים", שהתקיים בבני הנעדיכה בתל־אביב.

לדברי ד"ר שיינפלד, רק אחוז קטן מהנשים בהריון מתקרים, חוגרות חגורות בטיחות ולכן – רבים המקרים הקטלניים בתאונות הדרכים. הפגיעה בעוברים נגרמת, לדברי ד"ר שיינפלד, כתוצאה מכך שהם סופגים מכות קשות מתוך השדרה מצד אחד ומהחגורה מצד שני. לכן המסקנה היא שהן צריכות לשבת מאחור ולא לנהוג.

באשר להסעת ילדים, אמר מר הנס נורין, מנהל יחידת המחקר לבטיחות ב„וולוו", כי עובדה היא שילדים המוסעים כשהם מוחזקים בהתקני ריסון, סיכוייהם להישאר בחיים, במקרה של תאונת דרכים קטלנית, טובים מאוד. היעיל ביותר, לדבריו, שילדים קטנים ישבו במושב מיוחד המופנה לאחור, כלומר, הגב לכיוון הנסיעה וכן יעיל שימוש בכרית מיוחדת לבליעת המכות. מושב כזה יעיל עד כדי 90 אחוזים.

ג'מבו של אל־על נחת בשלום עם תקלה חמורה

מאת אריה אגוזי, סופר „דבר"

תקלה חמורה אירעה אתמול לג'מבו של „אל־על" במהלך טיסה 006 מניו־יורק לנמל בן־גוריון, כאשר מיכסה מנוע ניתק מהכנף השמאלית. הטייס והטכנאי שהחריף לא השפיע על תקינות הטיסה, החליט הקברניט להמשיך בה ואשרות ללוד על־פי התכנית. המטוס ובו 480 נוסעים ו־19 אנשי צוות נחת לפנות ערב בשלום, כמתוכנית השעה לפני המועד המתוכנן.

אמש תוקנה הכנף והמטוס יצא לפנות בוקר כמתוכנן. דו"ח על התקלה נמסר כמתחייב למינהל התעופה האזרחית ולחברת „בואינג", יצרן המטוס.

אתמול לפנות ערב חזר לארץ מטוס־המטען של „אל־על", שנפגע ביום ג' בערב בנמל התעופה של קלן ממשאית של הנמל. המטוס ישוב היום לפעילות תקינה במסגרת לוח־הטיסות של „אל־על".

התאונה אירעה ביום ג' בשעה 10 בערב, כאשר משאית של נמל־התעופה קלן, שהיתה נהוגה בידי עובד הנמל, פגעה בכנף הימנית של ג'מבו־מטען, המתוכר ל„קאל", שחנה ברחבת־החניה שלו. למטוס נגרם נזק כבד. „אל־על" שלחה לקלן מהנדס ותחזוקה, כדי שיפקחו מקרוב על תיקון הנזק, הנאמד ברבבות דולרים. המטוס תוקן בקלן ואתמול אחר־הצהריים חזר לארץ. התיקון ישולם בסופו של „אל־על" בנמל בן־גוריון והבוקר ישוב ללוח־הטיסות.

קשיים משפטיים מעכבים סגירת משרדי אש"ף בניו־יורק

מיטה האו"ם (עיר ועי"א). – משרד אש"ף ליד האו"ם יישאר כנראה פתוח במשך שבועות או חודשים רבים, לאחר שהמגעים שנקבעו שלטונות ארה"ב מתוך כוונה לסגור את הנציגות נתקלו בקשיים משפטיים.

המצב המשפטי הסתבך במידה נוספת שלשלום כאשר 65 אזרחים אמריקאים ואירגונים הגישו תביעה לבית־המשפט הפדרלי כדי לערער על החוקיות של החוק נגד הטרור, שאושר על־ידי הקונגרס ב־1987, שעל יסודו פעלה הממשלה כאשר ביקשה לגרש את נציגות אש"ף מארה"ב.

כמה פקידים באו"ם אמרו, כי הצעדים המשפטיים עשויים להימשך שבועות ואפילו חודשים רבים ואש"ף יוכל לפעול בתקופה זו ללא כל הגבלה, כפי שנהגה נציגותו מאז 1974.

יצויין, שבין אלה שביקשו לערער על ההחלטה לסגור את משרדי אש"ף – גם בנימין זיד, בן עדוה לשעבר בלבנון. בפניה לבית־המשפט הפדרלי תומכים גם כמה רבנים והכומר ויליאם סלון קופין, מי שניהל מאבק נגד המעורבות האמריקאית בוויאטנאם. ז'ר, העומד בראש הכנסיה הפרסביטריאנית בארה"ב, נחטף על־ידי קיצונים שיעים בלבנון במאי 1984 ושוחרר כעבור 16 חודשים.

ראש משלחת אש"ף באו"ם זהדי טרזי ביקש מבית־המשפט להבטיח את הסטטוס קוו. הוא תובע שיאפשרו לו להמשיך ולפעול במיוחד „בזמן בלתי־רגיל זה, של ההתרחשויות בשטחים הפלשתיניים הכבושים".

כזכור קיבלה עצרת האו"ם החלטה, שבה נאמר כי המהלך לסגור את נציגות אש"ף באו"ם עומד בסתירה להתחייבויות שקיבלה ארה"ב על עצמה בחוזה.

העצרת קיבלה ברוב של 148 קולות נגד 2 החלטה הקוראת למזכיר הכללי פרז דה קוייאר לדאוג לכך שאש"ף יוכל להמשיך במילוי תפקידיו באו"ם. רק שתי מדינות התנגדו להחלטה זו – ארה"ב וישראל.

מובארק: יבוטל השלום אם תתקוף ישראל טילי סעודיה

„לפי גישתו של שמיר, צריכה כל מדינה ערבית המצטיידת בנשק הגנתי, לקבל קודם לכן את אישורו לכך"

מאת דן אבידה, סופר „דבר" לענייני ערבים

הנשיא מובארק אמר אתמול שאם ישראל תתקוף את סוללות הטילים שרכשה סעודיה מסין, יגרום הדבר לביטול חוזה השלום שבין מצרים לישראל.

בהצהרות בפני כתבים מצרים מתח הנשיא ביקורת על האיומים ההדדיים שהושמעו מבכיר משרד ראש הממשלה יוסי בן־אהרון כלפי סעודיה בגין רכישת הטילים, ואמר: „כל התקפה על סעודיה, המדינה הידידותית לנו, הינה מעשה חמור ביותר. אם יתרחש מעשה תוקפנות כלשהו נגד סעודיה, הדבר יפוצץ את השלום כולו. אני תובע משמיר שיחדול מלנופף באיומי המלחמה ותחת זאת יתן את ידו למאמצים הנעשים עתה להשכנת שלום".

קודם לכן הצהיר שר החוץ המצרי, איסמת עבד אל־מאגיד, בהודעה שהקריא בפני שרי החוץ האיסלאמים שהתכנסו בירדן, שכל התקפה ישראלית נגד סעודיה תיחשב להתקפה נגד מצרים. „שיש להדוף אותה בכל העוצמה והנחישות".

הנשיא מובארק הביע פליאה שראש הממשלה שמיר לא מצא לנכון להתייחס במכלול העויות על רכש הטילים הסעודיים מסין גם לעוצמתה הגרעינית של ישראל. „אם שמיר מצא לנכון לדבר על הטילים שבידי סעודיה מדוע הוא לא הזכיר גם את התכנית הגרעינית של ישראל, שאנו יודעים כל דבר אודותיה?" – שאל הנשיא. לפי גישתו של שמיר, אמר מובארק, כל מדינה ערבית המצטיידת בנשק הגנתי צריכה לקבל קודם לכן את אישורו לכך. „האם שמיר רוצה להיות אפוטרופס על כל המדינות? האם הוא רוצה שכל מדינה תרכוש נשק לצרכי הגנתה, רק לאחר שתקבל רשות מוקדמת ממנו?", שאל.

מובארק הגדיר את עמדת שמיר בנושא הטילים הסעודיים כהתערבות בעניניה הריבוניים של מדינה זו. הנשיא הסביר שסעודיה רכשה את הטילים לטווח בינוני מסין לצרכי הגנתה והזכיר שסעודיה רוכשת נשק אסטרטגי גם מארה"ב, וכי לא כל כלי הנשק שהיא רוכשת מיועדים בהכרח למלחמה נגד ישראל – כפי שסבור שמיר.

מובארק תקף גם את הליכוד שלדבריו סבור, כי באמצעות איומים במלחמה ניתן יהיה להנציח את הסטאטוס־קוו בשטחים. בהקשר זה אמר הנשיא: „אני טוען שהמצב בגדה המערבית ובעזה לא ישאר כמות שהוא. התקוממות התושבים באזורים אלה נועדה להזהיר מהסכנות הצפויות בעתיד לישראל, אם לא תיענה לתביעות ההמוניות של העם הפלשתיני, שנותר תחת שלטון אימפריאליסטי ומתייחסים אליו כאל אזרחים מדרגה שלישית".

בינתיים, הסביר שר ההגנה המצרי, הגנראל אבו־גזאלה המבקר עתה בוואשינגטון, כי סעודיה החליטה לרכוש את הטילים לטווח בינוני מסין בנשק הרתעה נגד איראן כדי שזו לא תתקוף את סעודיה בטילי הסקאד המצויים ברשותה, כפי שהיא תוקפת באמצעותם מטרות בשטח עיראק.

בתום 72 שעות כליאה חילצו שוטרים מנכ"ל חברת „שמשון" מידי עובדיו

הנהלת כור: כליאת מנהלים לא תהפוך לנורמה חדשה ביחסי עבודה • שני חברי ועד – למשטרה

מאת מוטי הכלכלי של „דבר"

בתום 72 שעות כליאה ולאחר קיסות מוער בין עשרות פועלי מפעל „שמשון" לשוטרי משטרת מרחב השרון, חולצו אתמול אחהי"צ מנכ"ל מפעל „שמשון" בפתח־תקוה, הלל אלרואי, על־ידי מפקד מרחב השרון ניצב משנה משה פרידמן, בשפועלי המפעל מנסים לחסום את דרכו וקבינו המרחב מפלסים להם דרך תוך מהומות וקריאות של עובדי המפעל.

יו"ר ועד עובדי מפעל „שמשון" חיים סיסה וחבר ועד נוסף נתבקשו להתייצב בתחנת משטרת פתח תקוה, כדי למסור עדות בעקבות התקריות שהיו ביומיים האחרונים במפעל.

חברי הוועד מסרו כי לאחר שיחזור נציגי הוועד מהמשטרה יתכנסו עובדי המפעל כדי לדון ולהחליט על המשך מאבקם בעד קבלת משכורות־13 המגיעה להם, לדבריהם, לפני חג הפסח.

הנהלת כור מסרה לאחר שיחרורו של המנכ"ל, כי כליאת מנהלים לא תהיה נורמה חדשה ביחסי העבודה במפעלי כור. המשטרה פעלה על פי קריאת הנהלת אליאנס שהיא חברת האם של „שמשון", מאחר שהעובדים מנעו את יציאת המנכ"ל במשך יומיים תמימים.

בהודעה נאמר עוד, כי הנהלת כור לא תשלים עם מצב שבו מנהלי מפעלים ייהפכו להיות בני ערובה בידי פועלים אלימים גם אם הדבר יחייב הפעלת כוח משטרתי. הפעל הנהלת כור למען קיום החוק והסדר.

עוד נמסר בהודעה כי החברה אינה יכולה לעמוד בתשלום משכורת־13 לעובדים אך היא עושה מאמצים רבים כדי להבטיח תשלום משכורות שוטפות.

במפעל „שמשון" מועסקים כ־450 עובדים והאירועים האחרונים מנעו דיונים שהיו צריכים להתקיים אתמול ושלשום על תוכנית הבראה.

„בשל מדיניות ישראל כלפי הפלשתינים בשטחים"

משרד התיירות היווני ביטל סיור מתוכנן של עיתונאים ישראלים

מאת אמנון רובינשטיין (?), יוון אתונה (מיוחד ל„דבר"). – בשל האירועים האחרונים בשטחים, ביטל משרד התיירות היווני את תכנית הסיור המתוכננת של משלחת מטעם איגוד העורכים והעתונאים של כתבי העת בישראל שביקרה ביוון במשך שמונה ימים.

על פי התכנית המקורית, נועד ל־30 בחב'. המשלחת פגישות מקצועיות עם עתונאים יוונים, במערכות העתונים הגדולים ביוון. שלושה ימים לפני תחילת הסיור, הודיעו אנשי משרד התיירות היווני לראש המשלחת, ניסן גרמור, כי הם נאלצים לבטל את התכנית, בשל מדיניותה של ישראל כלפי הפלשתינים בשטחים. גרמור, המשמש דובר „אולימפיק", חברת התעופה הלאומית של יוון בישראל נאלץ לאלתר תכנית חלופית במקום התכנית שבוטלה על ידי משרד התיירות היווני.

חברת „אולימפיק" לעומת זאת, עמדה בכל התחייבויותיה שכללו ארוחות עבודה עם הנהלת החברה וסיור במתקנים שונים בשדה התעופה באתונה. המנהל האזורי של חברת אולימפיק־קפריסין, בתוכנן וקפריסין, ספירו בגרגוס, אמר לסופר „דבר" (שנמנה עם חברי המשלחת), כי עד כה לא הורגשה כל ירידה בכמות הטיסות ובמספר הנוסעים לישראל בשירות החברה בעקבות האירועים האחרונים בשטחים. ספירו הטעים, כי החברה ממשיכה להטיס נוסעים לישראל על פי לוח זמנים והתכנית שנקבעו עוד בטרם החל גל המהומות בשטחים. „לא רק שמספר הטיסות לישראל לא ירד", אמר ספירו, „אנו אף עומדים להוסיף, החל מ־1 באפריל שמונה טיסות שבועיות מיוון לישראל".

מייסד המכללה למינהל וסמנכ"לה, דב יוהנס שנמנה עם חברי משלחת העתונאים, הביע את הערכתו ש„חברת התעופה „אולימפיק" על האירוח והביע כעניה את צערו על מעשה של משרד התיירות היווני. „אנו מקווים שזוהי רק תוצאה של מדיניות המוכתבת על ידי הפוליטיקאים היוונים ולא יהיו לה השלכות על יחסם של תושבי יוון כלפי ישראל", אמר יוהנס.

הנספח הכלכלי בשגרירות ישראל באתונה, דני סלומון מסר כי בשנה האחרונה נרשם שיא חדש בהיקף היצוא של ישראל ליוון. לדבריו, ישראל ייצאה במהלך השנה סחורה בשיעור של כ־100 מיליון דולר בעיקר בענף האלקטרוניקה והחקלאות.

יהודה לוי, סופר „דבר" בירושלים מוסר:

ראש עיריית ירושלים ובכירי העירייה החליטו להחרים את קבלת הפנים, שנערכה אמש בירושלים, על ידי הקונסול הכללי של יוון אליאס מלססוס לרגל היום הלאומי של ארצו, כמחאה על קיום מסיבות נפרדות למוזמנים יהודים ממערב העיר ולמוזמנים ערבים ממזרחה.

דגלי אש"ף הונפו בחיפה

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

שני דגלי אש"ף הונפו אתמול בשעות הבוקר על־ידי אלמונים ברחוב אנילביץ ובשדרות בן־גוריון בחיפה.

אזרח הודיע למשטרה בשעה 6.15 בבוקר על הדגלים שהונפו על עצים. השוטרים שהגיעו למקום הסירו את הדגלים. משטרת חיפה פתחה בחקירה.

לפני כשבועיים הונפו בחיפה שני דגלים נוספים של אש"ף, אולם עדיין לא נתפס חשוד בהנפתם.

נושא אחר: משטרת מרחב חיפה נערכת בכוחות מתוגברים לשמור על הסדר בשתי הפגנות שיערכו בשבת בכפר פרדיס ובכפר ג'יסר א־זרקא. ההפגנות מאורגנות על־ידי רק"ח.

מאז תחילת המהומות:

ראשי מועצות ערביות חוזרים ללבוש המסורתי

מאת מיכאל הלבי, סופר „דבר"

מאז שהחלו המהומות וההתפרעויות בשטחים מורגש במגזר הערבי בגליל ובמשולש שינוי בקרב ראשי הישובים, לא רק במדיניות המחשבתית והלך הרוח, אלא גם בכך שחלק גדול מראשי המועצות חזרו להתלבש על־פי כללי הלבוש הערבי המסורתי.

אחדים מראשי המועצות הערביות בגליל ובמשולש שהתהלכו עד לפני כשלושה חודשים בלבוש אירופאי לכל דבר, התחילו להופיע בכינוסים ובישיבות בלבוש הערבי המסורתי כשכפיה לבנה לראשם ומעליה ה„עגל" השחור, שהוא סמל הלאום הערבי.

סופר „דבר" מציין, כי השינוי בלבוש בא בין השאר כדי לחזק את מעמדם בקרב ציבור הבוחרים הערבי התומכים בהם.

בפתיחת משפט „אירנגייט":

נורת ופוינדקסטר כופרים בכל ההאשמות נגדם

וואשינגטון (עיר). – עוזריו לשעבר של הנשיא רייגן במועצה לבטחון לאומי, קולונל אוליבר נורת והאדמירל ג'ון פוינדקסטר השניים משותפים, כפרו אתמול בכל סעיפי האישום הפליליים שהועלו נגדם, במסגרת שערוריית מכירת הנשק לאיראן והעברת הרווחים למורדי ה„קונטראס".

בישיבה קצרה, כפרו כל ארבעת הנאשמים בהאשמות המקיפות שהועלו נגדם כתוצאה מהשערוריה, שגרמה למשבר החמור ביותר של רייגן בתחום מדיניות החוץ. ההאשמות המבוססות על כתב אישום בן 23 סעיפים שאושר בשבוע שעבר על ידי חבר מושבעים פדראלי גדול.

כתבי האישום בעניין מעילה בכספי הממשלה, הונאה ומעשים פליליים אחרים הוגשו נגד קולונל חיל הנחתים נורת, סגן־האדמירל בדימוס פוינדקסטר, שהיה ממונה על נורת וכיהן כיועץ לבטחון לאומי של רייגן, הגנראל בדימוס של חיל האוויר ריצ'ארד סקורד ואיש העסקים אלברט חכים. שני האחרונים היו אנשי הביצוע העיקריים של נורת.

השופט הפדרלי שישפוט במשפט, גרהארד גזל, הורה לשחרר את הנאשמים ללא ערבות, והורה להם להתקשר אל שלטונות בית המשפט טלפונית, פעם בשבוע. הם לא נצטוו למסור את דרכוניהם, כנהוג במשפטים פדראליים.

הולך רגל פריסאי זה נראה מוטרד יותר מהגשם המטפטף מאשר מכוונותיו של הנשיא מיטראן לרוץ לכהונה נוספת כנשיא צרפת. מיטראן הודיע על כוונתו זו לפני זמן קצר והוא רץ לתפקיד תחת הסיסמה „צרפת המאוחדת" (צילום: א.פ.)

ואלדהיים: שירותי בוורמכט אינו פשע – הייתי חייב

מאת גרשון קיץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס. (מיוחד ל„דבר"). – נשיא אוסטריה קורט ואלדהיים חזר ואמר בראיון לטלוויזיה הצרפתית, כי אין בכוונתו להתפטר מתפקידו וכי אילו נערכו הבחירות היום היה רוב העם תומך בו.

„אילו עשיתי משהו רע לפני שנבחרתי או במהלך כהונתי הייתי מסיק את המסקנות מכך", אמר ואלדהיים, „אבל העובדה שלפני חמישים שנה שרתי בוורמכט משום שהייתי חייב – אינה פשע".

שוטר שגנב כסף מערבי בחיפוש פוטר ויישפט

מאת יהודה לוי, סופר „דבר" בירושלים

שוטר מן המחוז הצפוני, שהוצב בירושלים במסגרת מבצע התגבור „מחשבה תחילה" פוטר מן השרות לאחר שהודה כי גנב כסף מערבי אותו עצר לבדיקה שגרתית במחסום.

שלשום בלילה עוכב לבדיקה תושב מחנה הפליטים ענתה בכניסה למחנה. כאשר הגיע לביתו גילה כי נעלמה לו מעטפה שהכילה כסף זר וישראלי בסך 1500 ש"ח. הוא מיהר חזרה למחסום, שם בערך חיפוש מדוקדק במכוניתו, במהלכו הוציא את כל הדברים שהיו בה.

יחד עם השוטרים נסרק האזור ולבסוף נמצאה המעטפה מתחת לגדירה. קצינים החלו לחקור את שוטרי המחסום וכעבור זמן מה הודה אחד מהם כי לקח את המעטפה משום שסבר כי אינה שייכת לאיש.

בו במקום הוחלט לפטר את השוטר, המשרת שנה וחצי, מן השרות במשטרה, השרות במשטרה, ונפתחה נגדו חקירה פלילית במגמה להעמידו לדין.

שר המשפטים ואתיקה שיפוטית

בכתבה „שופט בשטח ההפקר" מאת ישראל לנדרס, המופיעה היום ב„דבר השבוע" נאמר, כי שר המשפטים אינו שש לקבל את הצעת ועדת לנדוי, להפקיד התקנת תקנות מחייבות בעניין אתיקה שיפוטית, בידי מועצת שופטים בעלת מעמד חוקי. דוברת משרד המשפטים מוסרת, כי לשר לא הוגשה שום המלצה בעניין זה וממילא לא התעורר צורך שיקבע עמדה לגביה.

הסכם היסטורי בניקרגואה: הפסקת אש בין הממשלה למורדי הקונטראס

סיכוי לסיום המלחמה בת שבע השנים • ישוחררו אסירים פוליטים ויחזור גולים

מאנאגואה, ניקרגואה (רויטר).– ממשלת השמאל בניקרגואה ומורדי ה"קונטראס" הימני־אמריקאים חתמו אתמול על הסכם פוליטי ראשון, הכולל הפסקת־אש ל־60 יום, חנינה לאסירים פוליטיים ויתורים אחרים מצד הממשלה.

ההסכם, שנחתם לאחר שלושה ימי דיונים בין שני הצדדים בעיר הגבול סאפואה שבדרום המדינה, עשוי להיות הצעד הראשון לקראת סיום מלחמת האזרחים בת שבע השנים בניקרגואה.

הפסקת־האש תיכנס לתוקף ב־1 באפריל, ועד אז תישמר הפסקת־האש שהוכרזה במשך הדיונים. לפי ההסכם, יורכזו 12,000 לוחמי ה"קונטראס" באזורים מיוחדים, על־פי הסכמה בין שני הצדדים.

המורדים הביעו במסגרת ההסכם לבקש או לקבל אך ורק עזרה הומניטארית, וגם זאת רק דרך צד שלישי ולא דרך בעלת בריתה הישירה – ארה"ב. הממשלה מצידה עשתה ויתורים ניכרים, ביניהם שחרור מאות אסירים פוליטים, מתן חופש עתונות לאופוזיציה ומתן רשות למהגרים פוליטים לחזור למדינה ללא כל תנאים. 100 האסירים הראשונים, מרביתם לוחמי "קונטראס", ישוחררו כבר ב־2 באפריל.

לפי ההסכם, ארגון מדינות אמריקה יפקח על שחרור האסירים, ואילו ראש הכנסיה הקתולית במדינה יעמוד בראש ועדה, שתפקח על מילוי ההתחייבויות של שני הצדדים בהסכם. עוד נקבע, כי אנשי ה"קונטראס" יוכלו להשתתף בבחירות חופשיות במדינה.

שני הצדדים הסכימו להמשיך בדיאלוג במהלך הפסקת־האש, והפגישה הראשונה נועדה ל־6 באפריל במאנאגואה הבירה כדי לדון על הסדר סופי לסיום הקרבות בניקרגואה, קרבות שתבעו 50,000 קרבנות במשך שבע השנים האחרונות.

הנשיא דניאל אורטגה, שחתם על ההסכם יחד עם כמה ממנהיגי ה"קונטראס", בשידור ישיר בטלוויזיה, אמר כי ההסכם יביא "להוצאת כל הכוחות הזרים ממרכז אמריקה" וקרא לארה"ב לעזור למימושו. מוואשינגטון עדיין לא הגיע תגובה רשמית להסכם.

"הגענו להסכם כן ובר־ביצוע, שתובה ואפשר לממשו", אמר אדולפו קאלרו, ראש משלחת המורדים לשיחות. יצויין, כי היתה זו הפעם הראשונה שהממשלה הסכימה להיפגש עם המורדים על אדמת ניקרגואה, וגם דבר זה מלמד על תפנית בעמדות.

ההסכם בניקרגואה: המשך הכשלון האמריקאי באיזור

הבעיות האחרות: הגנרל מנואל נורייגה בפנמה ונצחון הימין האנטי־אמריקאי באל־סלוואדור

וואשינגטון (רויטר).– ההסכם בין מורדי ה"קונטראס" לממשלת ניקרגואה, וכשלונה של ארה"ב להדיח את ה"איש החזק" בפנמה מנואל נורייגה מלמדות כי מדיניות ארה"ב במרכז אמריקה עומדת בפני כישלון - כך מעריכים מומחים אמריקאים.

גם באל־סלוואדור נחלה ארה"ב מפלה, כאשר מפלגתו הפרו אמריקאית של הנשיא נפוליאון דוארטה הפסידה הפסד מוחץ בבחירות נגד מפלגת הימין הקיצוני האנטי אמריקאית. באל־סלוואדור פועלת מחתרת שמאלית חזקה, והיא עשויה להרוויח מהקרע בין הימין הקיצוני ובין וואשינגטון.

הבעיה הבוערת ביותר בעיני ארה"ב במרכז אמריקה היא שאלת פנמה, שם מנסה וואשינגטון להדיח את נורייגה מתפקידו באמצעות סנקציות כלכליות. מומחים אומרים כי גם אם יתפטר נורייגה, המואשם בהברחות סמים לארה"ב, ישארו הקשרים בין פנמה לארה"ב מתוחים. "המצב ילך ויחמיר מבחינת ארה"ב כל עוד תבקש פתרונות צבאיים לסכסוכים באזור", אמר פט אסקוב, מומחה לענייני אמריקה הלאטינית.

מומחה אחר, אדולפו אגוילאר ממכון קארנגי, אמר כי לפני עזיבתו עשוי נורייגה לפגוע במתקנים אמריקאים בפנמה או לחבל בתעלת פנמה, החיונית לכלכלה האמריקאית. כמה מהמומחים סוברים, כי נורייגה עשוי להתפטר, אולם לא יעזוב את המדינה וימשיך למשוך בחוטים כאזרח פרטי.

אגוילאר הוסיף ואמר כי ההסכם האחרון עם ה"קונטראס" מוכיח כי רוחם של המורדים נפלה וכי רבים מהם מוכנים להניח את נשקם. הוא ציין כי המתקפה הסנדיניסטית האחרונה, שלדברי ארה"ב חדרה לתחומי הונדוראס, הוכיחה, שהמורדים לא יכולים להסתדר בלי עזרה צבאית אמריקאית.

כאמור, בעיה נוספת לארה"ב היא נצחונו של רוברטו ד'וביסון, איש הימין הקיצוני המתואר כ"רוצח פאתולוגי", בבחירות המקומיות האחרונות באל־סלוואדור. מומחים אומרים, כי מתנגדיו עשויים לתמוך שוב במורדים השמאליים.

יצויין, כי ארה"ב נתנה לאל־סלוואדור סיוע בסך 3.5 מיליארד דולאר בשבע השנים האחרונות. סיוע זה הגדיל פי חמש את הצבא המקומי, ומומחים סוברים כי דווקא הוא שגרם לעליית כוחו של ד'וביסון, הנסמך בעיקר על הצבא.

26 מורדים נהרגו בהפצצה בפיליפינים

מאנילה (ע"ר). – לפחות 26 מורדים קומוניסטיים נהרגו בהפצצות אוויר ויבשה על אזור הררי, שם כנראה התכנסו מנהיגי מורדים, מסר אתמול דובר צבאי.

חילוקי הדעות בשאלת אפגניסטאן מסכנות הצלחת הפסגה במוסקווה

האמריקאים רוצים שנישאר שם – אומרים הסובייטים • הפסגה בסוף מאי תוקדש לסכסוכים אזוריים ולצמצום ב־50 אחוז של הטילים לטווח ארוך

וואשינגטון (רויטר, ע"ר).– בוועידת הפסגה שתיערך בסוף חודש מאי במוסקווה יקדישו רונאלד רייגן ומיכאיל גורבאצ'וב את עיקר תשומת ליבם לסכסוכים האזוריים ולבעיית זכויות האדם – כך הודיע אתמול דובר הבית הלבן מרלין פיצוואטר.

עם זאת, נראה, כי בעיית אפגניסטאן עלולה להיות אבן מכשול גדולה על דרך השגת הבנה. בתום שיחותיו בוואשינגטון אמר שר החוץ הסובייטי אדוארד שוארדנדזה, כי "אפשר לפתור את השאלה האפגאנית בלי מעורבות אמריקאית". משרד החוץ האמריקאי הגיב בחריפות. "הסובייטים הכניסו את עצמם לשם, עליהם למצוא את הדרך לצאת", אמרה דוברת שר החוץ רוז רידג'ווי.

... של האמריקאים אינה מבטיחה ... לקראת ... אמר מקור ... בוואשינגטון. "נראה, שהאמריקאים סבורים, שלמטרות שלהם עדיף שנישאר כמה שיותר באפגניסטאן", אמר אחר.

יצויין, כי לפני כחודש נראה, שקרוב קיצה של המעורבות הסובייטית באפגניסטאן, לאחר שגורבאצ'וב הודיע על כוונתו להוציא את הכוחות הסובייטים תוך שמונה חודשים, החל מה־15 במאי. אולם שיחות השלום בג'נבה הגיעו למבוי סתום, בגלל תביעתה של פקיסטאן, בעלת בריתה של ארה"ב, לכונן בקאבול ממשלה זמנית אנטי־סובייטית ... הנסיגה.

בשיחות בוואשינגטון התקרבו שני הצדדים לקראת הסכם לקיצוץ מאגר הטילים הגרעיניים ארוכי הטווח. בפגישתם האחרונה בוואשינגטון הבטיחו שני המנהיגים לפעול לקיצוץ חצי מאגר זה, אולם נקודת המחלוקת העיקרית – תוכנית "מלחמת הכוכבים" האמריקאית – נותרה עדיין בעינה. ... אם רייגן וגורבאצ'וב יחתמו על הסכם בעניין זה בשיחות במוסקווה, שיתנהלו בין ה־29 במאי ל־2 ביוני.

לקראת ועידת הפסגה יקיימו שני שרי החוץ שתי פגישות נוספות – האחת במוסקווה מה־21 באפריל עד ה־25 בו, והשנייה באמצע חודש מאי, במקום שעדיין לא נקבע.

„פושעי מלחמה – מבוקש מידע" מבקשת ועדת חקירה ממלכתית בריטית

לונדון (ע"ר).– ועדת חקירה בריטית רשמית על פשעי מלחמה עומדת לפרסם היום מודעות בעתונות הארצית, תחת הכותרת „פושעי מלחמה – מבוקש מידע".

משרד הפנים, שהודיע אתמול על המודעות, ציין כי זהו נסיון „להבטיח כי הציבור יגיש מידע רלוואנטי רב ככל האפשר".

המודעות גם יבקשו מידע על פושעי מלחמה בעלי אזרחות בריטית, המתגוררים בחו"ל.

ועדת החקירה על פשעי המלחמה הוקמה בחודש שעבר על־ידי שר הפנים דאגלס הארד, אחרי שנתקבלה ידיעה מברה"מ, כי 17 פושעי מלחמה נאצים חיים כיום בבריטניה.

התל"ג ביפאן גדול יותר מהתל"ג בארה"ב

טוקיו (עתי"ם).– יפאן מקדימה עתה את ארה"ב באשר לגודל התוצר הלאומי הגולמי לגולגולת.

נתונים שפורסמו על־ידי הסוכנות היפאנית לתכנון כלכלי בתחילת מארס מגלים, שהתל"ג לגולגולת ביפאן הגיע בשנה שעברה ל־19,600 דולאר לעומת 18,400 דולאר בארה"ב.

בין מדינות הארגון לשיתוף פעולה כלכלי ופיתוח תפסה שווייץ את המקום הראשון באשר לתוצר הלאומי הגולמי שלה, שהגיע ל־20,000 דולאר לגולגולת. את המקום השני תופסת יפאן.

יצויין, כי ב־1987 גדל התל"ג ביפאן בשיעור 4 אחוזים והגיע ל־2.39 טריליון דולאר.

שלטונות סין אסרו על 400,000 זוגות להתחתן

פקין (ע"ר).– שלטונות סין אסרו על כ־400,000 זוגות להינשא ב־1987 – על כך מסר אתמול יומון סיני לענייני משפט.

היומון מציין, כי זוגות אלה נמצאו לא כשירים לחיי נישואין על־פי חוקי הנישואין של סין, האוסרים קנייה ומכירה של כלות, נישואין בין בני משפחה קרובים או קטינים.

העתון מגלה, כי ברחבי סין נישאו 9.2 מיליון זוגות בשנה שעבר, אך באותה שנה החלו 4.5 מיליון זוגות לחיות יחד בלי חתונה. „את הנוהג הנפסד הזה הם למדו מהמדינות הקפיטליסטיות", מציין העתון.

„באיזאלה חלקים של המדינה קיים מעין פולחן אדמה, שבמסגרתו מסתפקים בני־הזוג בנטיעת עצים, ברכישת איגרות ממשלתיות ובהחלפת זבות עכברים. לאחר מכן הם נחשבים כנשואים", כותב העתון. „הם סבורים, כי אין להם כל צורך להירשם".

לה פן יקבל פיצויים על פרסום צילום ישבנו

פאריס (ע"ר).– בית משפט פסק 100,000 פרנקים (17,500 דולאר) פיצויים למנהיג הימין הצרפתי ז'אן־מארי לה פן, לאחר ששבועון סאטירי הדפיס צילום של ישבנו.

לה פן, מועמד בבחירות לנשיאות, טען בבית המשפט, כי השבועון „קאנאר אנשיינה" (הברווז הכבול) חדר לחייו הפרטיים.

הצילום, שפורסם בעמוד הראשון, צולם אשתקד כאשר לה פן, לבוש חולצה בלבד, התכונן ללבוש בגד ים על חוף רחצה בטריטוריה הצרפתית קאלדוניה החדשה, שבדרום האוקינוס השקט.

השבועון הדפיס את התצלום תחת הכותרת „ישבן מול ישבן", לאחר שגרושתו של לה פן, פיארט, הצטלמה עבור הירחון „פלייבוי" כשהיא לבושה סינר בלבד.

עתונאי איטליה בשביתה

רומא (ע"י).– העתונאים של העתונות, הרדיו והטלוויזיה באיטליה פתחו אתמול בארבעה ימי שביתה, במחאה על עיכובים בחתימת הסכם ארצי חדש על השכר ותנאי העבודה.

שידורי החדשות ברדיו קוצצו, מהדורות החדשות בטלוויזיה שודרו ללא תמונות, ועתונאים בחמשת העתונים הארציים הפסיקו את עבודתם.

שביתות נוספות מצד האיגוד הארצי של העתונאים יפסיקו את הופעתם של רוב העתונים בימי שבת וראשון.

על השביתות הוחלט לאחר שהשיחות בין העתונאים וההנהלות התמוטטו בשבוע שעבר, כאשר שני הצדדים מאשימים אלה את אלה בחוסר גמישות.

צ'רנוביל של התרבות

אומרים על שריפת הספריה בלנינגראד

מוסקווה (רויטר). – אקדמאי סובייטי בכיר גילה אתמול, כי שריפה בספריה היוקרתית של לנינגראד השמידה מאות אלפי ספרים במה שהוגדר כ„צ'רנוביל של התרבות הסובייטית".

דימיטרי ליחאצ'ב, העומד בראש קרן התרבות הסובייטית, אמר לשבועון „חדשות מוסקווה", כי פקידי הספריה הונו במתכוון את השלטונות וקראו לבולדוזרים לפנות ספרים שלא הושמדו לחלוטין בשריפה.

ליחאצ'ב אמר כי בשריפה ב־15 בפברואר הושמדו 400,000 ספרים, מתוכם 188,000 בלשונות זרות. בשריפה נהרס כליל אוסף של ספרות רפואית מהמאה הי"ז וכן רבע מאוסף נדיר של כתבי עת.

ספרים נדירים ברוסית וספרים בלשונות המזרח, ביניהם כתבים נדירים בעברית, הושחתו בשעה ש־25 מכונות כיבוי אש התיזו מים על הבניין במשך 19 שעות השריפה. „זה היה צ'רנוביל של התרבות שלנו", אמר ליחאצ'ב.

קריאה לארמנים להישאר בבית במחאה על דחיית תביעותיהם

מוסקווה (עי"צ).– הלאומנים הארמנים קראו לתושבי ירוואן להסתגר בבתיהם מחר כדי להפוך את בירת ארמניה ל„עיר מתה" במסגרת התפגנות נגד דחיית דרישתם של אזרחי נגורנו־קאראבאך לצרף את החבל לארמניה.

נשיאות הסובייט העליון של ברה"מ, שהתכנסה ביום ד' במוסקווה במעמד המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבאצ'וב, דחתה את הדרישה לצירוף החבל האוטונומי לארמניה.

בהודעה טלפונית, שהתקבלה במשרדי סוכנות הידיעות הצרפתית מירוואן, אמר אמבארטסום גאלסטיאן, חבר „ועדת קאראבאך", כי הוועדה התכנסה אתמול בבירת ארמניה והחליטה לפנות אל מליון תושבי העיר להימנע מכל הפגנה ב־26 במארס.

נראה כי הלאומנים הארמנים, שעליהם נמתחה ביקורת חריפה על־ידי נשיאות הסובייט העליון, ויתרו על המשך ההתמודדות עם השלטון. בהתייחסו להחלטה שהתקבלה אתמול בסובייט העליון אמר גאלסטיאן, כי החלטה זו מוכיחה, שלא מקיימים את זכות ההגדרה העצמית, המעוגנת בחוקה הסובייטית.

הוויתור היחידי לארמנים בהחלטת הסובייט העליון היה מתן הוראה לגיבוש תוכנית לפיתוח כלכלי ותרבותי עצמאי באיזור קאראבאך.

גיס חמישי

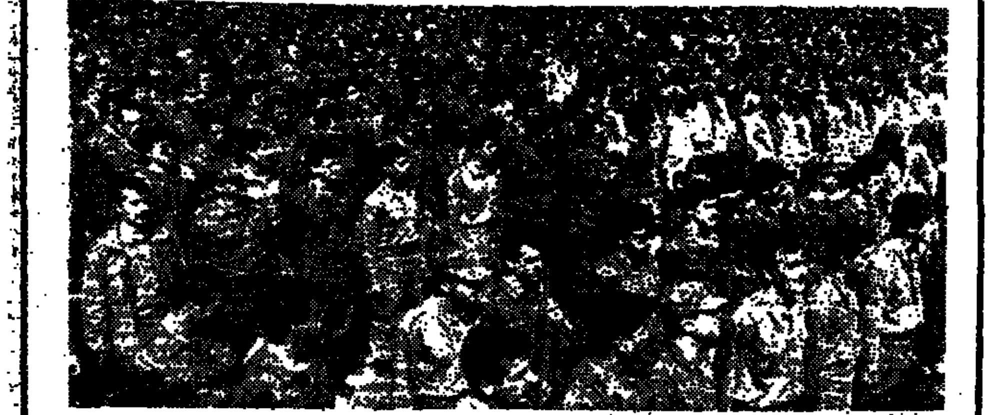

אלפי לוחמים מ„צבא השחרור הלאומי של איראן", הלוחמים להפלת שלטונו של חומייני בטהראן, במסדר בעיר עיראקית ליד הגבול עם איראן. (צילום: א.פ.)

ואלנסה: הקומוניזם בפולין נגמר – דרוש לנו פלורליזם

בראונסק (ע"ר).– „המשטר כולו הגיע לקיצו", אמר מנהיג האיגודים המקצועיים „סולידריות" לך ואלנסה בהתייחסו למשטר הקומוניסטי בפולין.

„הקומוניזם נגמר, נגמרה הגירסה שלו שהיתה קיימת לפני 1980", ... ואלנסה ... יכול להבחין שהוא לא קיים יותר".

כשנשאל ואלנסה כיצד יכולה פולין להשתחרר מהמשבר הכלכלי המוקף אותה ומהקיפאון המדיני השורר, „לדעתו חייבים להרשות פלורליזם. פשוט הדבר, פלורליזם במישורים, המדיני, החברתי והכלכלי".

מנהיג האיגודים המקצועיים שהוצא אל מחוץ לחוק, ציין, כי „סולידריות" הפעילה לחצים על השלטונות, שינהיגו פלורליזם כלכלי, שיאפשר הורדת מנגנונים כלכליים שהוכיחו את עצמם. לאחר מכן חייב לבוא, לדבריו, הפלורליזם החברתי – ... חופשית ... האיגודים המקצועיים – כדי להגן על המחירות החדשות.

שוטרים באו למשרדי ה'ב.ב.סי.' והחרימו סרט הלינץ' בבלפסט

לונדון (ע"ר).– שתי רשתות טלוויזיה בריטיות הכריזו אתמול למסור לידי המשטרה סרטים שלא שודרו, ובהם צילומים של הלוויה בצפון־אירלנד, שבמהלכה נהרגו שני חיילים בריטיים על־ידי המון מתפרע.

ה„בי.בי.סי." ו„אי.טי.אן." התנגדו למסירת קלטות הוידיאו לשלטונות, בטענה כי קיים חשש לבטחונם של צוותי הטלוויזיה, ששמותיהם נרשמו על־ידי תומכי הצבא האירי הרפובליקאי במקום ההתפרעות.

בהודעה שפורסמה כאן נאמר, כי שוטרים ממשטרת צפון־אירלנד באו למשרדי שתי הרשתות בבלפסט ותבעו, תוך הסתמכות על תקנון הלוחמה נגד הטרור, שהחומר יימסר לידיהם. ה„בי.בי.סי." מציין, כי מסר את החומר לאחר שהשוטרים איימו לעצור עורך חדשות.

המשטרה מסרה, כי היא מעוניינת לבדוק את החומר, כדי לזהות חשודים.

המועצה האזורית הגליל העליון והמשפחות השכולות – מודיעות

על אזכרה לנופלים שתתקיים ביום שלישי י"א בניסן, 29 במרץ 1988 בשעה 12.00, ליד קבר האחים במצודת־כח.

דוד צרקסי	אברהם כהן
משה נאמן	יזהר ערמוני
אמנון יקותיאלי	אריה ברזילי
אליעזר שבט	אליעזר פוטרמן
בועז עמיקם	צבי הורוביץ
מלאכי מושקוביץ	שלמה מזרחי
אמנון אקרמן	חנן כוכבא
יובל טולצינסקי	יצחק יזרעאלוביץ
נחמיה ויסוצקי	מרדכי ראוך
פילון פרידמן	דוד שורץ
ספי אהלי	ישראל לוינסקי

אנו משתתפים באבלו הכבד של חברנו לעבודה בנימין שרביט במות בתו

דקלה ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

„תנובה" סניף מחוזי ת"א
הנהלת ועד העובדים

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו לעבודה (בגימלאות)

יצחק רום ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

„תנובה" סניף מחוזי ת"א
ההנהלה העובדים ועד הפנסיונרים

לחברתנו סליה אורנשטיין
איתך באבלך במות

אמך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף ארלוזורוב־פנקס תל־אביב
ההנהלה והעובדים

לחברתנו יהודית גלזר
איתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף ירושלים
ההנהלה והעובדים

למשפחת דייטשמן ולבית „ספרי"

אתכם באבלכם הכבד
על מות יקירכם

ראובן ז"ל

מישלב – המרכז הישראלי להשבחה
צוות העובדים והמורים

למשפחת דייטשמן ולבית ספרי

משתתפים באבלכם הכבד
על מותו של

ראובן דייטשמן ז"ל

בית עם עובד

בנק ישראל
מינהל מילוות המדינה

הודעה לבעלי תעודות ממילוות ע"ש

- מילווה בטחון התשל"ב – 1972.(*)
- מילווה מלחמה ומיכון רכש התשל"ד – 1974.(*)
- מילווה מרצון סדרה ב' התשל"ד – 1974.(*)
  סדרה ג' התשל"ה – 1975.
  סדרה ד' התשל"ו – 1976.
- מילווה מלחמה על שבח מקרקעין התשל"ד – 1974.

ביום שישי, יד' בניסן התשמ"ח, 1 באפריל 1988, יחל הפדיון הסופי של התעודות מהמילוות הנ"ל.

המילוות יוצאו לפדיון באחד בכל חודש, לפי סדר הקבוצות הנקוב בתעודות: קבוצה 1 תיפדה ב־1.4.88 וקבוצה 12 תיפדה ב־1.3.89.

על פי חוקי המילוות, יחושבו הפרשי ההצמדה לגבי כל הקבוצות לפי מדד המחירים לצרכן, של דצמבר 1987.

בעלי תעודות המחזיקים אותן ברשותם, יוכלו להגישן לפדיון באמצעות סניף הבנק בו מתנהל חשבונם, ולקבל את דמי הפדיון ביום מסירת התעודות, בניכוי דמי העמלה הנהוגים באותו בנק.

ניתן לפדות את התעודות בקופות בנק ישראל בירושלים, בתל־אביב ובחיפה.

*) במילוות אלה מאפשר החוק הארכה מרצון של המילווה לתקופה נוספת של ארבע וחצי שנים.

מי שיימנע מלפרוע את המילווה ארבע וחצי שנים ממועד הפרעון המקורי, יזכה בתנאי הצמדה משופרים:

- הסכום במועד הפרעון המקורי יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן, מהמדד שיפורסם ב־15 במאי 1988 ועד למדד שיפורסם לאחרונה לפני תום התקופה הנוספת (כעבור ארבע וחצי שנים).
- סכום המילווה ישא 3% ריבית דריבית בחישוב שנתי, החל מיום הפרעון המקורי של כל קבוצה.
- הריבית תהיה צמודה למדד שיפורסם ב־15 במאי 1988 ופטורה ממס.

בעלי תעודות שהפקידו תעודותיהם בבנקים, בפקדונות למשמרת, יתנו הוראה מתאימה לתאגיד הבנקאי, לפני מועד הפרעון המקורי.

בעל תעודה שלא יפדה אותה במועד הפרעון המקורי יוכל לפדותה גם לפני תום ארבע וחצי השנים. החל משלושה חודשים לאחר המועד המקורי, יהיה זכאי לתוספת הפרשי הצמדה, מחושבים עד לרבעון הקלנדרי שבו יפדה.

לפדיון מוקדם (לפני מועד הפרעון המקורי הרשום על פני התעודות) של מילוות אלה זכאים:
א. בני 65 או יותר.
ב. נכים על פי דין בשיעור 40% ומעלה, הנתונים במצוקה כלכלית.
ג. בן הזוג של הבעלים הרשום – אם זה נפטר, אם אין בן זוג – יורשיו של הנפטר.
בפדיון מוקדם, יחושבו הפרשי ההצמדה לפי מדד המחירים לצרכן, שפורסם בחודש שקדם למועד הפדיון.
תנאי הפדיון המוקדם כאמור, תקפים עד למועד הפרעון המקורי, הרשום על פני תעודות המילווה.

ההסתדרות הכללית
של העובדים בא"י
מועצת פועלי בנימינה
הזמנה להציע הצעות

ניתנת בזאת הודעה בדבר קבלת הצעות לרכישת מגרש בבנימינה, ע"י קופת חולים הישנה, גוש 10207, חלקה 73, המיועד למגורים א'. בשטח כ־999 מ"ר.

אישות אחוזי הבניה המותרים על הקרקע הנ"ל הינו באחריות הקונה. היטל השבחה, באם יחול, יחול על הקונה, מ.ע.ב. בגין הרכישה יחול על הקונה.

בהצעה יש לפרט את המחיר בשקלים וכן את אופן תשלומו.

המחיר אשר יוצע ע"י הקונה יהיה צמוד למדד מחירי הבניה מיום הגשת ההצעה למוכרת ועד יום חתימת הסכם המכר ומיום חתימת ההסכם יהיה המחיר צמוד לדולר ארה"ב, או למדד מחירי הבניה לפי הגבוה מבין השנים.

על מגיש ההצעה לצרף ערבות בנקאית צמודה למדד הבניה ללא תנאי בשיעור 5% מערך ההצעה, אשר תוקפה יהיה לתקופה שתחל ביום הגשת ההצעה ותסתיים בתום 60 יום מיום המועד האחרון להגשת ההצעות, הערבות תשמש כבטוחה, לחתימת חוזה רכישה ע"י המציע אשר הצעתו תתקבל ותחולט בתור פיצוי קבוע ומוסכם מראש, אם המציע יחזור בו מהצעתו.

את ההצעות יש להגיש במעטפה כפולה, חתומה וסגורה לחדר 309 בבנין הועד הפועל, ברח' ארלוזורוב 93, תל־אביב. פרטים ניתן לקבל במחלקת בניה ונכסים של הועד הפועל, טלפון 03־431760 03־431787 וכן אצל מזכיר מועצת פועלי בנימינה.

המועד האחרון להגשת ההצעות הוא 30 יום מיום פרסום המודעה בעתון.

אין המוכרת מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המוכרת שומרת על זכותה לנהל מו"מ עם המציעים לאחר פתיחת ההצעות.

המוכר כפוף לחתימת חוזה עם המציע שהצעתו תתקבל.

מועצת פועלי בנימינה
מספרי טלפון: 06־389661, 06־389320

• אנשים • אנשים •

זהו עצם העניין

הופעתה של אנתולוגיה להומור הישראלי ב־40 שנות המדינה, בהוצאת „כתר", התעכבה. הוא עמדה להופיע בשם „עד העצם" – ונתקלה בעיקרון של דוד פוגל, שהוציא לפני שנתיים ספר בשם כזה. הדבר נגמר בפשרה: ספר ההומור, שנערך בידי אמנון בירמן, יופיע בקרוב ושמו בישראל „בעצם, עד העצם".

„פינו הצפרדע"

פינו פלוסי, רוצחו של פאזוליני, נעצר שלשום שוב על־ידי משטרת רומא. פלוסי, המכונה „פינו הצפרדע", היום בן 30, היה קטין בעת שהורשע ברצח הבמאי, המשורר ואיש הרוח האיטלקי פייר פאולו פאזוליני – רצח בנסיבות מעורפלות של הומוסקסואליות ועולם תחתון, שלמעשה לא פוענח מעולם באופן ברור. פלוסי קיבל 10 שנות מאסר ונכנס לכלא ב־1975, אולם שוחרר 3 שנים לפני תום ריצוי העונש על התנהגות טובה. משהשתחרר ניסה, ללא הצלחה, לפרסם ספר אוטוביוגראפי. לאחר מכן פתח בשורת ביקורים קצרים בכלא על רקע שוד וגניבות קטנות. הפעם תפסה אותו המשטרה כבורג קטן בחבורה שעסקה במשיכת צ'קים גנובים באמצעות מסמכים מזויפים. יחד עימו, ועם עוד 5 משותפיו ל„עסק", תפסו השוטרים צ'קים בסך השווה ל־500 אלף דולאר.

מיכל פלג, רומא

סביר

המימשל הבא בוואשינגטון, בין אם יהיה רפובליקני – מה שנראה עתה סביר יותר – ובין אם יהיה דמוקראטי, יהיה פחות נוח לישראל ממימשל רייגן. כך אמר עמוס ערן בהופעה לפני חניכי המכללה לבטחון לאומי של צה"ל, השבוע. עמוס ערן, כיום מנכ"ל מבטחים, היה שנים רבות יועץ בשגרירות ישראל בוואשינגטון. בעתיד יהיה, כנראה, נשיא אוניברסיטת חיפה. הערכתו על המימשל האמריקאי מביאה אותו למסקנה שיש לנצל את הזמן שנותר מכהונת רייגן להשגת שורה של הסכמים הבנות צבאיים־אסטראטגיים, כלכליים ומדיניים, שיחייבו את המימשל הבא. לדעתו, עדיפה יוזמת שולץ עכשיו על יוזמה שתועלה אחר־כך.

אורח הפילהרמונית

ילד ערבי בן 11 מנצרת, סאלים עבוד (בתמונה) יהיה הפסנתרן הסולן בקונצרט לנוער של הפילהרמונית הישראלית, בניצוח אריה ורדי, שיתקיים בהיכל התרבות בתל־אביב ביום רביעי הקרוב. סאלים החל לנגן בפסנתר לפני

כארבע שנים וכיום הוא לומד בחיפה אצל אולגה ברוסקין, תלמידתו של ורדי. סאלים זכה, בשנה שעברה, במילגת הצטיינות של הקרן לתרבות אמריקה־ישראל, והופיע כסולן עם תזמורת חיפה והשתתף בתכניות של הטלוויזיה הישראלית. בקונצרט המוקדש לפסנתרנית ולמורה אילונה וינצה־קראוס ביום הולדתה ה־85, ינגן סאלים, לפי בחירתו, שני קטעים מתוך המחזור „לילדים" מאת בארטוק.

ישראל דליות

עשרת המפד"לים

למרות קריאתו של מזכ"ל המפד"ל, יצחק לוי, לא להגיב על השאלון ה„אנונימי" שהופץ בקרב יותר מאלף חברי מרכז המפלגה, השיבו עליו 162 איש. מאחורי היוזמה עומד שמואל בנן וכמה מחבריו והוא נועד לבדוק את נטיות לבם של חברי המרכז בשאלת המועמדים המועדפים לרשימה לכנסת הבאה וכן בעניין הקואליציה העדיפה בעיניהם. יצויין, כי המשיבים אינם בבחינת מידגם מייצג ויש להתייחס לתשובותיהם של כ־15 אחוז מחברי המרכז בערבון מוגבל. על־פי התשובות, מעדיפים רוב המשיבים שלא להודיע כבר עכשיו לאיזו קואליציה תצטרף המפד"ל, עם זאת הרוב הם בעד קואליציה עם הליכוד. מבין האישים שהוזכרו ברשימת המועמדים העשירייה שזורבה על־פי הפופולאריות שלה היא: זבולון המר, יגאל ביבי, יצחק לוי, אבנר שאקי, יהודה בן־מאיר, שמריהו בן־צור, משה בר־אשר, יוסקה שפירא, אליעזר אבטבי ודבן פורת.

עליזה וולך

לפני הפתיחה

במסגרת מאמציו לשמר את מורשת הישוב שלו יזם מיכה גולדמן, ראש המועצה הגמר־ץ של כפר־תבור, את שחזור אופיו של המקום בפנינה ששמה „חצרות הראשונים". המקום יפתח רשמית רק בחול־המועד פסח, אבל כבר עכשיו פוקדים את „חצרות הראשונים" בשבתות מאות אנשים. בשבוע שעבר עשה מיכה גולדמן סיור מודרך במקום ללאה רבין (במרכז). את המחמאות חילקה רעיית שר הביטחון שווה בשווה בין מיכה גולדמן ובין האחראי על עיצוב הפרוייקט, עמוס ישביל (מימין).

קאהיר ומוסקווה

„שני המקומות בהם הייתי רוצה מאוד להופיע עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית הם קאהיר ומוסקווה" – משאלה זו הביע המנצח זובין מהטה במסיבת עתונאים שהתקיימה

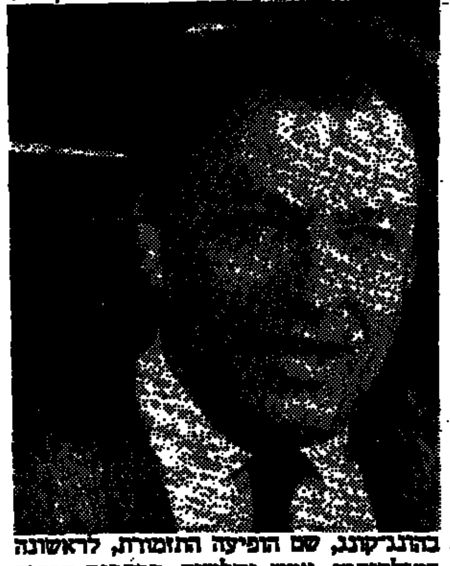

בהונג־קונג, שם הופיעה התזמורת, לראשונה בתולדותיה, אמש ושלשום. הכתבים הרבים התעניינו במוסיקה וגם בשאלות פוליטיות הקשורות בישראל. ואילו הקהל בהונג־קונג מילא את האולם מפה לפה והריע ארוכות לתזמורת ולמנצחה. הפילהרמונית, שסיימה אמש את מסע הקונצרטים המוצלח שלה במזרח הרחוק, תשוב ביום א' לישראל.

ללמוד הסטוריה

בהופעתו הפומבית הראשונה מאז שב מכינוס האיגודים המקצועיים החופשיים שהתקיים באוסטרליה, תקף מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר את „המנסים לגמד את הישגי העובדים בישראל ב־40 השנים האחרונות". בכך התכוון לאיש הליכוד ח"כ יעקב שמאי שתקף את הנהגת ההסתדרות שהקציבה, כדבריו, מיליון וחצי דולר לצורך הקמתו של ביתן ההסתדרות במרכז הירידים בתל־אביב, שם תתקיים תערוכה לציון שנת ה־40 למדינה. „כל המשתוממים על השתתפותנו בתערוכה, צריכים ללמוד הסטוריה", אמר קיסר והוסיף כי לא קמה כל צעקה על השתתפותם של משרדי ממשלה וגופים אחרים בתערוכה, חרף ההוצאות הכרוכות בכך.

חיים ביאור

לא נוח

מועצת המנהלים של תיאטרון חיפה לא אישרה את מסע התיאטרון לפסטיבל קסוביץ' בפולין. כזכור, סיכלה החלטת המועצה את מסעו המתוכנן של תיאטרון חיפה למוסקווה בינואר. יו"ר מועצת המנהלים יוסה יהב אמר, כי המועצה שוקלת אם לאשר את מסע התיאטרון לסיבוב בקהילות יהודיות בארצות־הברית. לדבריו, העיתוי לא נוח בשל המתיחות לקהל המבויים.

מירי פז

ביקור חולים

הבבא ברוך, אשר בימים כתיקונם עולים אליו לרגל לנתיבות, התפנה השבוע לקיים מצוות ביקור חולים אצל שניים מידידי המשפחה בבת־ים. הבבא ברוך הגיע בלווית עוזריו אל ביתו של הרב לשעבר אשר חסין, יו"ר התאחדות יוצאי צפון אפריקה, המחלים מניתוח, כדי לאחל לו החלמה מהירה. לאחר מכן סר אל ביתו של חנביה דהאן, יו"ר מורשת יהודי מרוקו אשר עוסק בחקר עלייתם של יהודי תפוצה זו לארץ, המרותק למיטת חוליו ואיחל לו בריאות.

ע.ג.

12 תארים של „איש המופת" חילקה לא מכבר מועצת פועלי חיפה. הזוכים: רחל אדיב, חיים אייסמן, שמואל ביאליק, יוסף בלשטיין, סלים גזבראן, ניסן דוד, צפורה טיק, יעקב לבב, צפורה לסקוב, יעקב פינגולד ויצחק שינטל. מזכיר מועצת פועלי חיפה, משה ורטמן, הגדיר את מקבלי התואר כ„אנשים המייצגים נאמנה את ארץ־ישראל חיפה". בתמונה: חיים הברפלד ומשה ורטמן מעניקים התואר לישעיהו פלג.

היפר קו־אופ

הזול מכולם!

פתוח במוצ"ש! עד חצות

שעות פתיחה מיוחדות לחג

פרטים בסניפים ובעיתונים.

רק בקו־אופ שלי 4,832 מוצרים בהנחה מיוחדת לחג

רק הקו־אופ שלי נבחר 5 פעמים ברציפות על־ידי בלבוטק והמועצה לצרכנות כרשת הזולה ביותר!

מצות 2.5 ק"ג	7.88	8.30
קמח תפוחי אדמה 500 גרם	1.31	1.60
בורשט	2.90	
חזרת	3.59	
פנטזיה 750 מ"ל	4.69	5.80
יין קיסריה 750 מ"ל	3.65	
יין גרנש 750 מ"ל	3.99	
תירוש טבעי 750 מ"ל	3.33	
ברנדי נפוליאון 40° "כרמל" 750 מ"ל	10.99	
ברנדי 777 750 מ"ל	9.90	
יקבי נס־ציונה ערק 40° 62 ס"ל	2.78	
חזה עוף 1 ק"ג	10.40	12.00
כבד אמריקאי (גושים) 1 ק"ג	2.85	
בשר הודו אדום 1 ק"ג	*9.75	
דג פלאונדר (סול) 1 ק"ג	6.90	
פילה הנילוס 1 ק"ג	5.99	
פילה בקלה ארגנטיני 1 ק"ג	3.60	
שניצל דגים	4.78	
דג ברבוניה 1 ק"ג	6.30	
נקטר עסיס 250 סמ"ק	.80	1.28
קפה נמס קו־אופ 200 גרם	5.40	
אפונה סטנדרט "קו־אופ" 550 גרם	1.55	
מעדן קו־אופ 450 גרם	2.50	2.63
לפתן קוקטייל 825 גרם	2.70	3.10
גזר גמדי 900 גרם	3.46	4.32
אפונה 900 גרם	4.80	5.33
תפוחון 900 גרם	4.52	5.02

קונים היום ומשלמים ב־2.6.88.

לבעלי כרטיסי אשראי ישראכרט וויזה תשלום ב־2.6.88

לבעלי כרטיס קו־אופ זהב התשלום ב־2.6.88 או ב־9.6.88.

גולדפרוסט בקו־אופ ירקות קפואים בהנחה עד 20%

תל־אביב	גבעתיים	ראשל"צ	אשקלון	כפר־סבא	נתניה
היפר היפר מול אצטדיון הכדורסל פתוח עד 24.00. פתוח רצוף מיום רביעי בבוקר ועד יום שישי בצהריים.	בית יהלומים רמת־חן רח' כורזין 1 טל' 747039 פתוח עד 22.00	רח' צבי פרנק 39 טל' 9640124 פתוח עד 22.00	שד' בן־גוריון ליד בית המשפט טל' 051-3345 פתוח עד 20.00	רח' י. כהן 2 שכונת אליעזר טל' 052-910288 פתוח עד 22.00	רח' דוד פנחס אזור התעשיה מזרח טל' 053-37485 פתוח עד 19.00
דן – שכון דן רח' הברזל 4 רמת־החייל פתוח עד 20.30	בת־ים רח' העמל 20 אזור התעשיה טל' 5514894 פתוח עד 22.00	נס־ציונה נוה כרמית רח' בילו מרכז מסחרי פתוח עד 21.00	באר־שבע לב הנגב – דרך חברון טל' 057-77524 פתוח עד 20.00 ימים ד' ה' עד 24.00	הרצליה בר־כוכבא רח' בן־גוריון 55 טל' 052-543326 פתוח עד 22.00	חדרה לב שומרון צומת בית־ר אליאנס טל' 063-30377 א'-ב' עד 20.00 ימים ג' ד' ה' עד 21.30

קו־אופ היפר קו־אופ קו־אופ

זכו בפיס

בסך 250,000 + 16,668 ש"ח זכה המספר: 113784.
בסך 15,000 + 1,668 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־13784.
בסך 1,500 + 168 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־3784.
בסך 150 + 18 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־784.
בסך 15 + 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־84.
בסך 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 4; 7; 2.
רק הרשימה הכללית של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

מודעון

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:

טלפון 03-433300 בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' ובערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה אזור תל־אביב

רחוב בר כוכבא מס. 49. – טלפון 03-284649

בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00

אזור חיפה

רחוב הנמל 26 קומה ג' – 04-523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

ערן עזרה ראשונה נפשית
בתל־אביב – 03-5461111
קו לילדים ונוער – 03-261113
ירושלים – 02-227171
חיפה – 04-672222
נתניה – 053-335316
כרמיאל (גליל) – 04-988410
כפר־סבא – 052-913999
באר־שבע – 057-418111

משחת השיניים אֲלְמַקְס יעילה פי 3 במניעת עששת

תורנות בתי מרקחת

יום שישי

תל־אביב

בס – פרישמן 66 – 237326
פארם מרקט – יהודה המכבי 61 יש – 822973

ירושלים

מרפאות רוממה – הפ"צ 28 – 523191

חיפה

הנשיא – שד' הנשיא 33 – 338312

פתח־תקוה

קופ"ח כללית – חיים עוזר – 905271

בני־ברק – רמת־גן

פינצי – חיבת ציון 43 רמת־גן – 782821

בת־ים – חולון

מגד חניכה רייק 20 בת־ים – 583360
אסותא – טרומפלדור 4 חולון – 5058197

רחובות

כללית – בני משה – 452381

רעננה – כפר־סבא – הוד השרון

הרצל – הטשילד 47 כפר־סבא

יום שבת

תל־אביב

שחר (ברנרס) – פנקס 27 – 441449
הבימה – דיזנגוף 17 – 288465

מוצ"ש

שחר (ברנרס) – פנקס 27 – 441449

מוצ"ש

הבימה – דיזנגוף 17 – 288465

מוצ"ש

ירושלים

אל חיאת – בית הניקא מול מחנה יהודה יעקב – 859586

קופ"ח מכבי – בן סירא 2 – 227275

מוצ"ש

חיפה

הנשיא – שד' הנשיא 33 – 333312

פתח־תקוה

קופ"ח כללית – רח' חיים עוזר – 905271

בני־ברק – רמת־גן

המגן – ביאליק 30 רמת־גן 723674

בת־ים – חולון

בלפור – בלפור 90 בת־ים 583448
קופ"ח עין יהב – עין יהב 2 חולון – 884854

רחובות

כללית – בני משה – 452381

רעננה – כפר־סבא הוד השרון

סטאלות – בר אילן רעננה
הוד – הגבים 12 – הוד השרון

+ מודעון

אֲלְמַקְס

מיוצרת ע"י טבע תעשיה פרמצבטית בע"מ ברשיון GABA שוויץ

אבשלום קור במתנה

4 x

מן השידור אל הספר

יופי של עברית!

בהוצאת משרד הבטחון עם ספרית "מעריב"

וכן להשיג שוב 3 ספרי הלצון:
← לצונו של אדם – כבודו
← קור קורא במדבר
← בלצון רב

להשיג בכל חנויות הספרים

ספרית מעריב

דבר

עתון לאנשים מבינים

לוח ארועי שנת ה-40 למדינת ישראל

ישראל 40 תשל"ח-תשמ"ח
מטה ארועי שנת ה-40

מרץ 88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ יום האישה הבינלאומי		י"ט-באדר	8.3.88
★ "ישראל לובשת נקיון" - מבצע נקיון ארצי		י"ט-באדר א-באייר	8.3.88 18.4.88
★ כנס בינלאומי של ערים תאומות	ירושלים	כ"ד-ל' באדר	13.3.88 20.3.88
★ ועידה - "ישראל - חברה יהודית דמוקרטית"	הרצליה	כ"ז-באדר ב'-בניסן	16.3.88 20.3.88
★ כנס "40 שנות מדינה - עשר השנים המעצבות 1945-1955"	אוני' ת"א	ג'-ו' בניסן	21.3.88 24.3.88
★ חנוכת מוזיאון מועצת העם ומנהלת העם בבית קק"ל	ת"א	ו'-בניסן	24.3.88

אפריל 88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ פסטיבל ת"א למוסיקה ווקאלית	יפו העתיקה	ט"ו-בניסן י"ט-בניסן	2.4.88 6.4.88
★ "יווקאליאה 88"	עכו	ט"ו-י"ז בניסן	2.4.88 4.4.88
★ "ימי מוסיקה וטבע"	משגב	י"ז-י"ט בניסן	4.4.88 6.4.88
★ חגיגות המימונה - 1988 - בסימן "יתשמת ישראלי"	ברחבי הארץ	כ"ג-בניסן	10.4.88
★ יום הזיכרון לשואה ולגבורה		כ"ז-בניסן	14.4.88
★ מפגש יהודי - דרוזי	כפר ג'וליס	א'-אייר	18.4.88
★ תערוכת בולים לאומית - "עצמאות 40"	בנייני האומה ירושלים	ב'-ט' באייר	19.4.88 26.4.88
★ ערב יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל		ב'-באייר	19.4.88
★ יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל		ג'-באייר	20.4.88
★ **ערב יום העצמאות -**			
★ טקס הדלקת המשואות	הר-הרצל	ג'-באייר	20.4.88
★ טקס הכרזת חג העצמאות - בית מ. דיזנגוף באולם היכל העצמאות בו הוכרזה הקמת המדינה - ב-ה' באייר תש"ח	ת"א		
★ תערוכת אמני תש"ח - בהיכל העצמאות 18.4.88 - 19.7.88	ת"א		
★ **מפגן צה"ל**	באצטדיון רמת-גן		
★ **יום העצמאות -**		ד' באייר	21.4.88
★ **מפגן צה"ל**	באצטדיון רמת-גן		

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ ארועי צה"ל בישובים			
★ פתיחת מחנות צה"ל לביקור הציבור			
★ פתיחת בתי האוסף של צה"ל - יחידת המוזיאונים - משרד הבטחון	יפו		
★ פתיחת תערוכת "מסמכים בחיי המדינה" -	משכן הכנסת		
★ חידון התנ"ך העולמי לנוער	תיאטרון ירושלים		
★ טקס חלוקת פרס ישראל	תיאטרון ירושלים		
★ קבלת פנים - לחיילים מצטיינים ולסגל הדיפלומטי	משכן הנשיא		
★ כנס אלופי צה"ל, ראשי זרועות הבטחון והפיקוד העליון - 1948	משכן הנשיא		
★ 40 צעדות אזוריות			
★ ארועים ופיקניקים	ביערות - ובפארקים - קק"ל		
★ קונצרט חגיגי של התזמורת הפילהרמונית	בריכת השולטן ירושלים		
★ קונצרט חגיגי של התזמורת הפילהרמונית	כפר מלכי ישראל תל-אביב	ו'-באייר	23.4.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ התזמורת הפילהרמונית - פארק קונצרט	חורשת טל	ז'-באייר	24.4.88
★ "יאל מול מצדה" - חזיון אור וקול	מצדה	ט'-באייר	26.4.88
★ כנס בעלי העיטורים: גבורה עוז ותושיה	רמת השרון	י'-באייר	27.4.88

מאי 88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ מפגן הצדעת ההסתדרות למדינה - ב-40 שנותיה	תל-אביב	י"ד-באייר	1.5.88
★ הפסטיבל הבינלאומי ה-2 לסרטי סטודנטים	תל-אביב	כ'-כ"ז באייר	7.5.88 14.5.88
★ **פסטיבל ישראל, ירושלים 88**	ירושלים, ת"א ומקומות נוספים	כ"ז-באייר כ"ז-בסיון	14.5.88 11.6.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ האורטוריה - Hear O'Israel	הר הצופים	כ"ז-באייר	14.5.88
★ יום ירושלים		כ"ח-באייר	15.5.88
★ כנס - "ישראל בעמים: 40 שנות נסיון" מכון דיוויס - האוניברסיטה העברית	ירושלים	ב'-בסיון ג'-בסיון	18.5.88 19.5.88
★ "רפסודיה על המים" - מופעי בידור, צליחה, דאייה, שייט, קייקים ומפרשיות על הכנרת	מפרץ אמנון בכנרת	ו'-בסיון	22.5.88

יוני 88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ פסטיבל ישראל, ירושלים 88 (המשך)	ירושלים, ת"א ומקומות נוספים	כ"ז-באייר כ"ז-בסיון	1.6.88 11.6.88
★ מפגש יהודי-ערבי בית יגאל אלון	גינוסר	ט"ז-בסיון	1.6.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ קונצרט חוצות -	היכל התרבות תל-אביב	כ"ח-באייר	2.6.88
★ כנס בינלאומי ותערוכת אורגיה 88	טבריה	כ'-בסיון כ"ו-בסיון	5.6.88 11.6.88
★ **שבוע שירה בינלאומי - "משוררים קוראים שירה"**	תל-אביב ירושלים ורחבי הארץ	כ"ב-כ"ח בסיון	7.6.88 13.6.88
★ "עבריית שפה יפה" - חידון השפה העברית	תיאטרון ירושלים	כ"ח-בסיון	13.6.88
★ **תערוכת ה-40 -** • מפגש חוויתי בין אבדות העבר לבין השגים בהווה, בתחומי העשייה החברתית, כלכלית, תרבותית • אפקטים חדשניים, מופעים אור-קולים שיוצגו לראשונה בארץ	גני התערוכה תל-אביב	כ"ד-בסיון י"ז-בתמוז	9.6.88 2.7.88
★ מפגש יהודי-ערבי	באקה אל-גרבייה	ח'-בתמוז	23.6.88
★ עצרת הסוכנות היהודית - בסימן 40 שנה למדינה	ירושלים	י"א-בתמוז ט"ו-בתמוז	26.6.88 30.6.88
★ פסטיבל מחול כרמיאל	כרמיאל	י"ב-בתמוז י"ד-בתמוז	27.6.88 29.6.88

יולי 88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ **תערוכת ה-40 - (המשך)**	גני התערוכה תל-אביב	ט"ז-בתמוז י"ז-בתמוז	1.7.88 2.7.88
★ "יוונים במחול"	אודיטוריום דוהל שכונת התקוה	י"ז-בתמוז כ'-בתמוז	2.7.88 5.7.88
★ "לילות יפו"	יפו העתיקה	כ'-בתמוז כ"ט-בתמוז	5.7.88 14.7.88
★ כינוס חגיגי עולמי של רבנים ומנהיגי קהילות בעולם	ירושלים	כ"ז-בתמוז ו' באב	12.7.88 20.7.88
★ עצרת הנוער היהודי מישראל ומהתפוצות - הפורום הישראלי (להב"ה)	אלוני יצחק וירושלים	ל'-בתמוז ט"ז-באב	15.7.88 30.7.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ אירועי **אל הנגב**		כ'-כ"ח בתמוז	5.7.88 13.7.88
★ "לך לך למדבר" - חזיון הומי	באר-שבע		5-12.7.88
★ פסטיבל העולם השלישי	פארק אשכול		5-9.7.88
★ חגיגות הזמר העברי -	ערד		5-7.7.88
★ "פורח במדבר" - תערוכות בינלאומית להטסת כדורים	תל-ערד		6-8.7.88

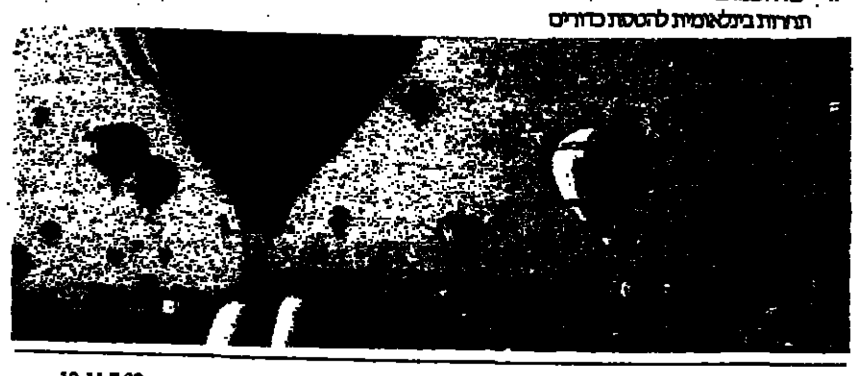

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ **"קצב במדבר"**	דימונה		10-11.7.88
★ כנס מחזורים ראשון של עליית הנוער	ניצנה		5-7.7.88
★ חנוכת מיצגי השלום	ניצנה		12.7.88
★ "יצירטון"	מצפה רמון		5-12.7.88
★ חנוכת פארק הפסלים	מצפה רמון		12.7.88
★ "מחול על המים"	אילת		5-13.7.88
★ שחזור הקמת חומה ומגדל - יום ההתישבות	נגבה		5.7.88
★ עצרת ההתישבות	רביבים		5.7.88
★ חנוכת מוזיאון "המים והבטחון"	ניר-עם		5.7.88
★ יום הולדת לילדי תש"ח	שדרות		5.7.88
★ עצרת ערי הפיתוח	שדרות		
★ הבדואים: מסורת, הווה, עתיד.	ב"ש, תיירים העיירות הבדואיות		5-12.7.88
★ צעדות-ספורט עממי-300 מסלולי טיול			
★ בימות בידור ואירועים ב-י"א ישובים			

אוגוסט 88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ זמריית שנת ה-40	ירושלים	כ"ד-באב א'-באלול	7.8.88 14.8.88
★ הפסטיבל הבינלאומי ה-4 לתיאטרוני בובות	ירושלים	ל'-באב ז'-באלול	13.8.88 20.8.88
★ "צפת - סתו בהרים" מופע מוסיקלי תיאטרלי	צפת	ב'-ד' באלול	15.8.88 17.8.88
★ "עיר הנוער - 88"	גני יהושע תל-אביב	ב'-באלול י"ד-באלול	15.8.88 27.8.88
★ פסטיבל "שיר לעבודה"	ברחבי הארץ	ט"ו-באלול [illegible]	28.8.88 10.9.88
★ פסטיבל [illegible]	אילת	י"ד-באלול [illegible]	27.8.88 30.8.88

ספטמבר 88

ארוע / מופע	מקום הארוע	התאריך עברי	התאריך לועזי
★ פסטיבל "שיר לעבודה" (המשך)	ברחבי הארץ	י"ט-כ"ח באלול	1.9.88 10.9.88
★ פתיחת תערוכה - "לחיות עם הסמלים" - ביטוייהם החזותיים של סמלים ומיתוסים בחברה הישראלית	מוזיאון תל-אביב	י"ט-באלול	1.9.88

כנסי לוחמים - בשנת ה-40

שם החטיבה/הארגון	מקום ההתכנסות	תאריך ההתכנסות
משחררי טבריה	טבריה	27.3.88
אף על פי	נתניה	6.4.88
מודיעין	תל-אביב (היכל התרבות)	11.4.88
ותיקי חיל הים	תל-אביב (היכל התרבות)	25.4.88
גדנ"ע	רמת-גן פארק לאומי	3.5.88
חיילים משוחררים	תל-אביב פארק הירקון	5.5.88
הראל+מלווי השיירות	ירושלים (בנייני האומה)	9.5.88
כנס ההגנה + פלמ"ח + קרייתי	תל-אביב (היכל התרבות)	9.5.88
אלכסנדרוני	נתניה	25.5.88
כנס אצ"ל	יפו (בית גידי)	31.5.88
גולני	צומת גולני	31.5.88
לוחמי הפרי"ש	כפר תבור	6.6.88
גבעתי	אשקלון	12.7.88
עודד	עין-חרוד	
כרמלי	חיפה	
מיעוטים	חיפה	
מח"ל	תל-אביב	
יפתח	גינוסר	
עציוני	ירושלים (תיאטרון ירושלים)	

הזכות לשינויים שמורה

מגן - עיצוב גרפי

קופת הגמל "יסודות" נתנה בשנת 1987 תשואה שנתית ריאלית (לפי מדד נוב' - נוב') בשיעור של 8.38% וב-3 השנים האחרונות נתנה תשואה שנתית ריאלית בשיעור ממוצע של 6.4%.
קופת הגמל "גמולה" מבטיחה תשואה שנתית ריאלית בשיעור של 4.5%.

חשוב על כך...

הכנס לאחד מסניפי בנק המזרחי המאוחד וחתום למענך על הוראת קבע ל:

קופות הגמל של בנק המזרחי

ומר פרלוס סל

ייצור הכותנה בעולם אינו מדביק העליה בצריכה

לפי נתוני ייצור הכותנה בעולם בשנים האחרונות מסתבר כי היקף הייצור השנתי אינו מדביק את גידול הצריכה. את החסר משלימים מהמלאי האופרטיבי במחסנים, אבל גם מלאי זה מתרוקן והולך ומכאן עליית המחירים בתקופה האחרונה.

על פי האומדנים האחרונים שפורסמו ע"י משרד החקלאות בארצות הברית יסתכם השנה יבול הכותנה העולמי ב־77.3 מיליוני כריכות ואילו התצרוכת העולמית תגיע ל־81.8 מיליוני כריכות. כלומר, עודף צריכה של כארבעה וחצי מיליוני כריכות, אשר ימשיך לנגוס במלאי העולמי של הכותנה. מלאי זה יגיע בסוף אוגוסט השנה (לפני הקטיף החדש) ל־26.7 מיליוני כריכות, שהם כשליש בלבד מהתצרוכת השנתית. המומחים סבורים כי זהו היקף מלאי קטן, יחסית, האמור להשפיע חיובית על המחיר.

עם זאת, מוסר „ידיעון" מועצת־הכותנה, חלה באחרונה ירידה במחיר סיבי הכותנה מזן „אקלה" ל־83 סנט־פאונד (כולל ביטוח שער) לכותנה ישראלית באיכות גבוהה. הסיבה לכך מוסברת בהשפעה השלילית על המחירים שיש ליבול האדיר של הכותנה שנקטף השנה בארה"ב, שהסתכם ב־14.7 מיליוני כריכות – ב־5 מיליונים יותר מאשתקד, שהושג הודות לתנאי גידול מיוחדים ששררו שם העונה. לעומת זאת סבלו מגדלי הכותנה בברית־המועצות, סין והודו מתנאי גידול קשים במיוחד, היבולים שלהם ירדו ולכך תהיה בוודאי השפעה חיובית על המחירים מאוחר יותר בכמה שבועות או חודשים.

אולם, יש לזכור כי בארצות אלו לא תמיד יש להיצע ולביקוש המקומי השפעה על הביקוש העולמי ועל המחירים בו.

התחזיות שרווחו לגבי היבולים החזויים בעונה הבאה גרסו כי כמות הייצור תתקרב לכמות הצריכה ולפיכך ניבאו מחיר נמוך בכמה סנטים. אבל, הלחץ שיש כרגע ליבול האמריקאי הגדול על המחירים, הביא להשוואתם ולהערכה מחודשת כי מחיר הכותנה באיכות הגבוהה בעונה הבאה יהיה ברמה של 83–80 סנט־פאונד (כולל ביטוח־שער).

בזן ארוך־הסיבים – „פימה"

המחירים הגבוהים שהיו השנה לזן ארוך־הסיבים – „פימה" – הן באופן מוחלט והן בשיעור השינוי לעומת אשתקד, הביאו לכך שברוב הארצות המגדלות זן זה שוקלים הגדלת השטחים, או לחילופין הגדלת היצוא על חשבון התצרוכת המקומית, בשעה שאצל המטוויות גברה הנטיה לתחליפים זולים יותר. לכן, המחיר ל„פימה" על יבול העונה הבאה היה בראשית החודש ב־10־12 סנט נמוך מהמחיר שניתן היה לקבל בעד היבול הקיים. כרגע צפוי מחיר של כ־125 סנט ליבול 1988 לאיכות הגבוהה (פר"ב, כולל ביטוח שער), כאשר למעלה מעשרים אחוז מהיבול העתידי החזוי נמכרו כבר. יבול ה„פימה" שלנו הסתכם השנה בפחות מ־13 אלף טונות וחבל, כי ניתן היה למכור כמויות נוספות במחירים יפים מאוד.

בארה"ב – מחיר מובטח – 79 סנט־פאונד

לקראת עונת הזריעה הקרובה צפויה בארה"ב הגדלת השטחים ב־10 – 15 אחוז מהסיבות הבאות:

★ כדאיות גידול הכותנה גבוהה מאשר בגידולים בסיסיים אחרים כמו – סויה, תירס, חיטה וכו'.

★ תוכנית התמיכה דורשת השנה מהחקלאים רק הוברת 12.5 אחוז מהשטח לעומת 25 אחוז אשתקד, וקיים מחיר מובטח של 79 סנט־פאונד.

בארה"ב היה השנה יבול שיא בממוצע כללי של 77 ק"ג סיבים לדונם ובקליפורניה כ־140 ק"ג, כעשרה אחוזים מעל הממוצע הרב־שנתי. ביבול הגבוה הקיץ כל אזורי המדינה וגם איכות הסיבים היתה טובה. המימשל בארה"ב מעורב מאוד בתמיכה בחקלאים ובעידוד היצוא. בתוכנית האמריקאית מחיר המינימום לכותנה הוא 74 סנט־פאונד.

שתילים
גפן, אפרסק, אגס, תפוח, מישמש, שזיף, זית, דובדבן, סובטרופים, הדרים ושאר סוגי השתילים
דרואן כפר סבא, הגליל 68,
טל. 916043, 052-32234
052-917325, 20166

שעועית הפקעות – סיכויי יצוא לאירופה

קטנית חדשה – שעועית הפקעות – נבחנת באחרונה במחלקה לירקות במינהל־וולקני בבית־דגן. החלק העיקרי הנאכל בקטנית זו הוא הפקעת, שצורתה דומה לסלק בצבע לבן־קרם. היא נאכלת חיה, כתוסף או חתוכה לקוביות, כחלק מסלט־ירקות־פירות, וכן עשויה לשמש גם לבישול, טיגון או אפיה. ניתן גם להפיק ממנה עמילן למוצרי מאכל שונים. תרמילי הצמח ירוקים וגם הם ניתנים לאכילה.

מוצא הצמח מארצות טרופיות של אמריקה והוא גדל בר במכסיקו. נוסף לארצות מוצאו באמריקה התיכונה ובאנדים, מגדלים אותו גם בהודו, סין ויפאן ובארצות דרום־מזרח אסיה.

בעקבות ניסויים בארץ במשך שלוש שנים נקבע כי המועד המתאים ביותר לזריעה הוא חודש יולי, אך הדבר תלוי בתנאי הגידול המקומיים. **הסרת התפרחות בשלב מוקדם חיונית לקבלת פקעות גדולות.** ההשתמרות הטובה של הפקעות, הן בקרקע קלה והן בתפזורת ללא קירור בחורף, מאפשרת שיווקן בהדרגה מהסתיו ועד לסוף האביב, מועד ליבלוב הפקעות. לכן, נראית שעועית־הפקעות כגידול בעל סיכויי יצוא לאירופה, לשוק המצפה לגיוון במוצרי ירקות ופירות „אכזו־טיים" חדשים.

אין המלצה להאבסת פרות־חולבות בזבל־עופות

צוות מקצועי שנתמנה לבדוק את ההיבטים הווטרינריים של האבסת בקר לחלב בזבל־עופות הגיע למסקנה כי לא ניתן להמליץ על השימוש בזבל־עופות להאבסת חולבות.

הצוות בדק היבטי בריאות המקנה ובריאות הציבור מבחינת גורמי זיהום וחיידקים, נגיפים, פטריות וטפילים ושאריות חומרים שונים העלולים להזיק לבעלי חיים (אנטיביוטיקה ותרופות, חומרי־הדברה וחומרים הורמונליים וכו') כמו כן תיתכנה הפרעות מטבוליות ממרכיבים שונים של הזבל (מינרלים וסידן). גורמי הסכנה לבריאות הציבור הם שניים: שאריות תרופות וכו' העלולות להגיע למוצרים מן החי, כגון חלב ובשר וגורמי זיהום תחלואתי. אף כי לא נמצאו נתונים מספיקים לקביעה חד־משמעית, לא יכול היה הצוות לאשר או להמליץ על האבסת החולבות בזבל־עופות.

בצוות היו: ד"ר מ. דוידזון, ד"ר י. זמברג (וטרינר ראשי למחלות־עופות), ד"ר י. קלינגר – מנהל המעבדה להיגיינה של מוצרים מן החי – ד"ר א. שלוסברג מנהל המעבדה לטוקסיקולוגיה).

לא למאכל אדם

לפני כשבועיים התריעו פקחי השירות הווטרינרי של עיריית תל־אביב משלוח של 850 ק"ג עופות שחוטים, שנועדו להימכר לצרכנים בשוק־הכרמל. העופות, שהוגדרו כבשר־פיגולים הושמדו. בתוכנית „ערב חדש" בטלוויזיה אמר וטרינר העירייה כי לאחר שנסגרו על פי החוק „המשחטות השחורות" בשוק־הכרמל, פיזרו אותן בעליהן בפריפריה והן ממשיכות לפעול בראש־העין (משם הובאו העופות שהושמדו), בשכונת „התקווה" ובמקומות אחרים. בירחון השירותים הווטרינריים של משרד־החקלאות, שהופיע החודש, נאמר כי פיקוח וטרינרי אמיתי אינו קיים לא בשוק־הכרמל, לא בראש־העין ולא בקרוב לחמישים „משחטות" עופות, שאינן אלא **מיתקנים מזוהמים המסכנים את בריאות הציבור** ברשויות מקומיות שונות בארץ.

מסתבר כי הבעיה אינה מוגבלת לבשר־העופות בלבד, אלא גם בתוצרת מזון לכלבים. תושבת רמת־השרון התלוננה באחרונה בפני הנהלת השירותים הווטרינריים של משרד־החקלאות כי במוצר־המזון לכלבים, שעל עטיפתו מצוין כי הוא מכיל פסולת חיטה, עופות ותרנגולי הודו, נמצאה כמות גדולה של נוצות, שהן מסוכנות מאוד כיוון שאינן ניתנות לעיכול וגורמות לסתימת מעיים אצל הכלבים. אגב, אדם הממונה על מכירת הבשר והדגים באחד הסופרמרקטים של הקריה סיפר לנו, כי אנשי מסחר מפוקפקים קונים במקום כמויות גדולות של מזון־כלבים המיועד כנראה למכירה לבני־אדם, על פי הנחיות השירותים הווטרינריים מלפני שנה, יש לסמן מזון לכלבים בכתובת „לא למאכל אדם". ספק רק אם די בכך כדי למנוע תופעה מבישה זו.

9 מיליון $ ההשקעה בפיתוח טכנולוגיות בקרית הפלדה בעכו

פרוייקט פיתוח טכנולוגיות מתקדמות הסתיים בימים אלו בקרית הפלדה בעכו. בפרויקט זה הושקעו כ־9 מיליון $.

הפעלתן של טכנולוגיות אלו מביאה לשיפור ניכר באיכות הפלדה ובתפוקת מפעל ההתכה. במפעל הערגול הוגדלה התפוקה וניצולת החומר.

עלית התפוקה מאפשרת אספקה סדירה של צרכי השוק בברזל לבניה ולתעשיה והשיפור באיכות זוכה לתגובות חיוביות ביותר ולהכרת היתרון של התוצרת על פני אלטרנטיבות לא אמינות המצויות לאחרונה בשוק המיוצרות בשיטות מיושנות ומחומרי גלם שמקורם לא תמיד ידוע.

פרוייקט הפיתוח הטכנולוגי עסק בשני נושאים עיקריים:

א. במפעל ההתכה – שינוי מהפכני של תנור ההתכה והפיכתו לתנור חדיש כמותו מצויים מעטים במפעלי פלדה בעולם. שינוי זה כולל החלפת ההזנה הידנית, אספקת האנרגיה החשמלית ומספר פעולות תפעוליות נוספות בפעולות אוטומטיות ממוחשבות.

מבנה מיוחד של תחתית התנור מאפשר הפקת פלדה נקיה יותר. חיבור התנור למערכת חדשה של יניקה וסינון הקולטת את גזי השריפה ומפרידה מהם את האבק על מנת להקטין את זיהום האוויר ולשמור על איכות הסביבה (בנושא זה בלבד הושקעו 1.5 מיליון $).

ב. במפעל הערגול – נוסף קו ערגול לפרופילים שונים המגדיל את סל המוצרים: מעבר לייצור מטילים בחתך של 120x120 במקום 100x100 מ"מ.

השיפור הטכנולוגי מעמיד את מפעלי קרית הפלדה של כור ברמה אחת עם המפעלים המובילים בתחום זה.

קרית הפלדה בעכו עוסקת בהתכת גרוטאות ברזל ועפרות למטילי פלדה והפיכתם למוטות המשמשים למטרות שונות בתעשיה ובבנין.

להציל את האבוקדו!

לקריאת „הצילו" של מגדלי האבוקדו חייבת לבוא היענות מיידית של הממשלה, באמצעות ועדת הכספים של הכנסת ומשרד־האוצר. הבקשה להלוואה עומדת ללא ריבית בסכום של 35 מיליון דולר, היא רק כמחצית מסכומי ההכנסה ממסף־יסף שהממשלה ויתרה עליהם לבעלי ההכנסות הגבוהות ומעל לשמונת אלפים שקל לחודש. על כף המאזניים מונח גורלו של ענף היוקרה של החקלאות הישראלית – הענף המוביל ביצוא התוצרת החקלאית הטריה של „אגרקסקו", המכניסה מדי שנה לאוצר המדינה למעלה מחצי מיליארד דולר. רק בשנה שעברה הכניס ענף האבוקדו לקופת האוצר מאה מיליון דולר. בפיתוח הענף והחדרתו לשווקים הושקעו ע"י החקלאים והמדינה סכומי־עתק המסתכמים בכמה מאות מיליוני דולרים. כל ההשקעה הזו עלולה, חס וחלילה, לרדת לטמיון, אם הענף לא יקבל מייד וללא השהיות מיותרות את העזרה המבוקשת. בל יחזור האוצר הפעם על קוצר הראות שגילה בעבר כלפי ענף־הכותנה ולפניו בענף־הפרחים, שהוכחה אח"כ כטעות פטלית שגרמה הפסדים כבדים לחקלאים ולמשק במדינה. מדובר בענף בעל תשתית כלכלית בריאה ואיתנה, העתיד להחזיר חובו למדינה בכפל־כפליים בעתיד.

א.ס.

קריאת S.O.S בפי מגדלי האבוקדו!

„מטע האבוקדו בישראל, המקיף מאה אלף דונם, הוא ענף טוב עם בסיס כלכלי איתן, שברובו המכריע מיועד ליצוא. המדינה והמגדלים השקיעו בו סכומי עתק בכיבוש השווקים והחדרת צריכתו ליותר ויותר מדינות ואוכלוסיות בארצות השונות ועדיין יש מקום להרחבה" – כך כתבנו במוסף החקלאות שהתפרסם בסוף ינואר השנה, מפיו של מנכ"ל מועצת־הפירות **עזרא מאיר**. הדובר הוסיף אז כי לא זו בלבד שאין הצדקה כלכלית לעקירת מטעים, אלא שיש מקום לנטיעת מטעים נוספים – וזאת, בתנאי שהאוצר יגלה יותר הבנה לערכו הכלכלי של הענף ויסכים להקמת קרן משותפת עם המגדלים לתמיכה בו בעת צרה. כבר אז, בעיצומה של עונת השיווק, הסתמנו ממדי האסון שפקד את הענף השנה בירידה תלולה של היבול מ־130 אלף טונות אשתקד ל־35 אלף טונות השנה. הסיבות לירידה הדרסטית ביבול היו שתיים: א) הסירוגיות המקובלת, כאשר לאחר יבול שפע ישנה ירידה טבעית בשנה שלאחריה; ב) שני ימי שרב כבד, עד 45 מעלות, שפקדו את המטעים במאי 1987 ופגעו קשה מאוד בפריחה.

הפעם נפגשנו במסגרת מסיבת־עיתונאים בתום עונת היצוא והסיכום המחריד שלה, כאשר ההכנסה מהיצוא ירדה ממאה מיליון דולר אשתקד ל־35 מיליון דולר השנה. החסר הזה בהכנסה של 65 מיליון דולר השאיר את בעלי המטעים בגרעון חמור בהוצאות השוטפות וחוסר כל יכולת לכסות אותן. כדי להמשיך ולקיים את הענף ולהכינו לקראת העונה הבאה, במטרה להגיע ליבול סביר, נזקק הענף לעזרה כספית דחופה ומיידית – בצורה הלוואה עומדת לחמש שנים ללא ריבית בסכום של 35 מיליון דולר – אמר סגן שר החקלאות **אברהם כץ־עוז**, כאשר על תנאי ההחזר יוחלט בהמשך הזמן. ללא עזרה ממשלתית מיידית להצלת הענף עלולים להתפתח התהליכים המסוכנים הבאים: תימשך עקירת המטעים, כאשר מאז 1984 נעקרו כבר כעשרים אלף ד'; המטעים יסבלו מעיבוד לקוי שיפגע קשות ביבולי השנים הבאות; תרד לטמיון השקעת־עתק במאות מיליוני דולרים בפיתוח המטע, בבתי־האריזה, במסופי היצוא ובכיבוש השווקים לכלל יצוא התוצרת החקלאית הטריה, ע"י „אגרקסקו", כאשר האבוקדו הוא המוביל הלאומי ביצוא זה.

תן לשמש לעבוד!

חיטוי סולרי* (שמשי) באמצעות יריעות פוליאתילן וקרני שמש

חיטוי סולרי מתבצע באמצעות חיפוי קרקע לחה ביריעות פוליאתילן ייחודיות מתוצרת פוליאון - ברקאי וחימומה בעזרת קרינת השמש.
חיטוי סולרי - שיטה יעילה, בטוחה, פשוטה וזולה ביותר להדברת פגעי קרקע של ירקות, פרחים, גידולי תעשיה ועצי פרי, ללא שימוש בכימיקלים.

החיטוי התרמי משמש לחיטוי קרקע כחלק ממחזור זרעים בחלקות גידול רגילות.
החיפוי נעשה באמצעות מכונות חיפוי של פוליאון.
הזדרז והתקשר עוד היום לפוליאון - ברקאי.
עקב מגבלת תקופת החיטוי והאמצעים העומדים לרשותנו, הפונים מאוחר לא יענו.

* הפטריות: דורות, מגלת, מק שורשי, קשיון רולפסי, שורש ורוד, שורש משועם... ועוד.

חיטוי סולרי - כך מדבירים במאה העשרים!

שיטת פוליאון - הפוליאתילן לשרות החקלאי
פוליאון ברקאי. קיבוץ ברקאי 37860 ד.נ. מנשה, טל' 3-379641, 06-378585.
שיווק ע"י מוצרי תבן: תל־אביב - רח' הארבעה 12, טל. 03-5613636. חיפה - רח' גל 11, חוף שמן, טל. 04-674283/4. באר־שבע - רח' קק"ל 39, טל. 057-39123. ירושלים - איזור התעשיה תלפיות, טל. 02-718211/4. כמו כן ניתן להזמין סחורה באמצעות ארגוני הקניות הגדולים.
גלילים בודדים ניתן לקנות במחסני תבן ובמפעל, בימים א-ה, בשעות 13.00-15.00.

פוליאון ברקאי
מוצרי תבן

זה הזמן להזמין קטפות כותנה
ג'ון דיר
JOHN DEERE

דגם 9950
4 שורות
תופי קטיף קדמיים ואחוריים עם 12 מוטות, 20 אצבעות סיכה אוטומטית עם פריקה מבוקרת

אצל ג'ון דיר הקו המנחה הוא רק מעולה!

דגם 9930
2 שורות
סיכה אוטומטית עם פריקה מבוקרת או בלעדיה.

המשביר המרכזי
האגף למכונות
ת"א, דרך השלום 12 טל. 03-335131,7
ת"א, יגאל אלון 67 טל. 03-389333,7
חיפה, בר יהודה 147 נשר תל חנן טל. 04-223141-9,7

מגמת יציבות בפעילות כספית דלילה

● במהלך השבוע החולף נרשמה מגמת יציבות בנטיה לעליות ובנפח כספי מצומצם. ● בבורסה אתמול היתה יציבות תוך נטיה קלה לירידות שערים וחוסר ענין מסויים. ● בשוק ההון מקווים כי מתקשים להעריך להיכן פניו של שוק המניות בעתיד הקרוב. ● הריבית השיקלית בעקבות אישור תקציב המדינה יתפנו באוצר לביצוע עיסקת חבילה. ● פעילות חיובית בבורסה מציה שוב במהלך ירידה ולקראת הפסח צפויה ירידה נוספת. ● כל עוד לא ירשם גידול מצד לאומי פיא הביאה להתייצבות במניות בשבועיים האחרונים. ● במהלך כל השבוע בלטה של ממש בנפח הפעילות הכספית יתקשה השוק להתאושש. ● פרשנים ממשיכים להזהיר מפני פעילות כספית עירנית בניירות הערך של מבני תעשיה. ● מקורבי הבורסה מקווים כי התפתחויות במישור הפוליטי־בטחוני שיעיקו על הבורסה. ● היציבות והנטיה לעליות קלות ימשכו בשבוע הקרוב.

מאת שמואל רוזנבלום*

מגמת יציבות בנטיה לירידות שערים קלות נרשמה אתמול בבורסה בנפח כספי דליל ובאווירת חוסר ענין מסויימת. את השעמום בבורסה הפיגו מעט לעת קליטת הצעים או מסחר ער במספר מניות בודדות כמבני תעשיה ודומותיה. בבורסה נרשמה יציבות ונטיה לעליות קלות מזה כשבועיים, מגמה זו הינה בהשראת פעילות קרנות לאומי פיא, פועלים והבינלאומי המפגינות נכונות לרכוש סחורה ללא שינוי בשערים או בעליות קלות. כזכור במסורת הבורסאית התפתח לעיתים שוק חיובי לאחר שנרשמו מחזורי שפל כספיים תוך עליות, קשה עדיין להעריך באם תרשם התפתחות חיובית בשוק שכן במצב הדברים הנוכחי במשק ובפוליטיקה רב הנסתר מהגלוי. צריך רק לקוות שלפתע פתאום לא יתעורר לחיים מוכר מניות גדול שיעכיר את אוירת השלווה הנוכחית בשוק. במהלך המסחר במשתנים בלטה פעילות כספית בינונית בדלק 0.5%+ ובים הכלח 0.75%+, במניות נכסים וכלל נדל"ן לא בוצעו עיסקאות ומניות פטרוכימיים ירדו 2.5%. ביתר מניות המשתנים נרשמה כאמור פעילות כספית נמוכה. ירידות בולטות נרשמו במספר כיתובי אופציה. אפריקה 11%-, כלל אלקטרוניקה 5.8%-, כלל ביטוח 7.8%-, גני הדר 6.1%- ונוספות. מניות מרכז הקבלנים המשיכו במגמת עליה בלתי ברורה 9%+, היצע גדול למניי במניות גני הדר נלקח במהירות ללא שינוי במחזור מלא. בבנקאיות שבהסדר נרשמו שינויי שער קלים בלבד, פרשנים מעריכים כי במידה והריבית השיקלית תמשיך לרדת בקרוב תרשם בבנקאיות פעילות מעט יותר חיובית. במהלך השבוע נרשמו כנראה יצירות כספיות קטנות ביותר בקרנות הנאמנות ומגבר תנועת הפדיונות בקרנות נפסקה כמעט לגמרי.

השבוע בבורסה – נטיה לעליות בנפח כספי דל

במהלך כל ימי השבוע נרשמה מגמת מסחר חיובית במניות תוך נפח כספי מצומצם עד דליל ופעילות חיובית מצד קרנות הנאמנות של בנק לאומי. בבורסה עדיין לא רואים תפנית של ממש במסחר שכן מספר ימים של יציבות עדיין אינם מבשרים את בוא הגאולה. יחד עם זאת לאחר שחיקת שערים ארוכה נראית מגמת היציבות והעליות כמעודדת ביותר בהתחשב באוירת הנכאים ששררה עד כה. סיכום השבוע הצביע על פעילות ערה (יחסית) במניות המשתנים בצירוף מעט מניות חופשיות כאשר במקביל מרבית המניות החופשיות לא הפגינו התעוררות מיוחדת. מבין המניות הבולטות בפעילותן הכספית השבוע ניתן לציין את דלק, ים המלח, כלל ישראל ומבני תעשיה הנסחרות במסגרת המסחר הרגיל. הפעילות בניירות הערך של מבני תעשיה מיוחסת לפעילות חיובית מצד לאומי פיא המעוניינת לגוון את תיק השקעותיה באמצעות מבני תעשיה שנחשבה מניה הכלכלי מצוין. כמקביל להתעוררות במניות המשתנים בלטה השקיעה והדרדרות של מניות הרשימה המקבילה. רבים מתייחסים לרשימה המקבילה כמעין אות קלון או הזהרה שמדובר במניות מסוכנות ביותר והשקעה בהן אינה בדיוק צעד נבון במיוחד. בבורסה מתכוונים בעת הקרובה לבצע רביזיה מסויימת ברשימת המניות הנסחרות במקבילה ולהוציא ממסגרת זו כחמש חברות טובות באחרונה. [illegible] כורסאות מענינות, סכבאי [illegible] רואים מעין הקבלה מכנית בין המתרחש בשוק המניות לבין המצב ששרר בבורסה באמצע שנת 1988 [illegible] והיום שהרי בבורסה מחזורי שפל כספיים לאחר שחלק ניכר מציבור המשקיעים גמר למכור ויצא מהשוק וחלק אחר החליט כי ברמת השערים הנמוכה הוא ממתין בצד ואינו פועל.

כזכור סוף 1986 ותחילת 1987 היו תקופות פורחות מאוד במניות שהניבו תשואות נאות למדי למשקיעים בעלי הסבלנות המשתלמת. עדיין מקוים כעת לבצע השוואות טכניות בין שתי התקופות אך יש לקוות שהמגמה החיובית מאופקת תצבור תאוצה ועימה יגיע הגידול המיוחל במחזורים. בבורסה מאמינים כי בשבוע הקרוב תמשך היציבות במניות תוך נפח עיסקאות קטן המשקף הענין במניות המשתנים בעיקר. במהלך השבוע בלטו ירידות שערים תלולות במניות – אפיק, אית"ם, אית"ם אופציה, חילן אופציה, מאיר עזרא אופציה, ארגוני אופציה, אליאנס, ישום אופציה. פעילות ערה תוך נטיה לקליטת הצעים נרשמה בחופשיות כפרוטרום, תיא, גני הדר, רנבאר, הירון, הפניקס, מנורה ונוספות. בחלקם בלטו עליות שערים נאות במהלך ימי המסחר תוך פעילות כספית סבירה יחסית בהשוואה לאחרות.

מסחר דל – ירידות תלולות

באחרונה חוזרת על עצמה תופעה בורסאית עגומה של היצעים קטנים מחזורים אפסיים וירידות שערים תלולות במספר רב של מניות חופשיות. אתמול מצאנו דוגמה בולטת לתופעה זו במנית ציקלון 1, עודף ההיצע עמד על 130 ע.נ. בלבד שווה ערך כספית ל־2700 שקל לערך, שער המניה ירד כ־8.5% והנפח הסופי עמד על 54 שקל בלבד. תופעה דומה נרשמת בניירות ערך רבים נוספים. מי שפעל אתמול במנית ציקלון עשה ללא ספק פעילות מהורה, רצה למכור וראה שאין קונים נגדיים מדוע "שחט" את המניה ?, מה הועילה מכירת 54 שקלים בהשוואה לירידת שער של 8.5%?, בבורסה רואים בפעילות זו חוסר ענין גמור בחופשיות.

הודעות מהבורסה

נכסים ובנין – בנק לאומי חדל להיות בעל ענין בחברה החל מתאריך 14.3.88.

דסה מיכון – דניאל פרנר בעל ענין בחברה רכש בעיסקה מחוץ לבורסה 12978 ע.נ. מניות דסה מיכון.

יעסור – החל מתאריך 3.4.88 יועבר המסחר במניות יעסור לסקטור חברות להשקעה ולאחזקות.

אלקו – החברה מכרה נכס מקרקעין תמורת 2.9 מליון דולר, עקב המכירה עשוי להרשם רווח הון ושיפור בנזילות.

רנבאר – אלי מקבי בעל ענין בחברה רכש ממניות רנבאר 5 במהלך המסחר בבורסה.

ספנות הספקה – החברה פירסמה תשקיף לגיוס הון באמצעות אגרות חוב ואופציות ללא תמורה כספית.

דרפסון – הנפקה

חברת דרפסון סגרה שלשום את הנפקתה לציבור וגייסה סך של 750 אלפי דולר תוך חיתום יתר קל. החברה הנשלטת בעיקר ע"י ישראל אורן ומשפחתו שהינם בעלי השליטה בחברת קרביץ הנפיקה מניות במחיר קבוע. חתם ההנפקה (10% בלבד) היה בנק כללי בע"מ שמחלקת ניירות הערך שלו בראשות אמיר גבע ויואל ברגר פעילה באופן בולט בתחום ההנפקות של חברות חדשות. מניות דרפסון יסחרו במסגרת הרשימה המקבילה והמסחר בהן יפתח בשבוע הקרוב. בבורסה נפוצו שמועות כי הצלחת מכירת המניות מעידה על [illegible] מניות דרפסון לציבור בעיתות שפל שכאלה [illegible] מר צבי קליין מנכ"ל דרפסון מעריך כי גיוס ההון לחברה יביא לפיתוח עסקים חדשים ורווחים בעתיד.

*הכותב מנהל תיקי השקעות

שערי מניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אדה"ה ש	18000	10.0			-10.0
ספנות 1	1099	200			-77.0
ספנות 5	629	351	-1	-.2	-351
כללי לא בהסדר 1	13450*	48.0	+150	+1.1	+28.0
* ביצוע חלקי 82.70%					

בהסדר הצמדה ל-88

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אידיבי מ"ר ל-88	108150	119	-150	-.1	-1002
אידיבי ב' ל-88	108470	43.0	+1100	+1.0	+90.0
אידיבי בב"א 88ל	655800				
איגוד 1 ל-88	80250	47.0			-57.0
דיסקונט ב' ל-88	139500	12.0	-500	-.4	-16.0
דיסקונט א' ל-88	137690	42.0	+100	+.1	+209
דיסקונט שה ב88	16061		+50	+.3	+100
מזרחי ש' ל-88	44600	611	+240	+.5	+792
מזרחי ב' ל-88	44550	9.0	+210	+.5	+64.0
הפועלים מבכ 88ל	95009		+3		+4.3
הפועלים ש' ל-88	73400	712	+100	+.1	+996
הפועלים ב' ל-88	73180	294			-146
כללי א' ל-88	186700	4.0			-4.0
כללי שרה 7 ל-88	9150	12.0	+100	+1.1	+12.0
בל"ל סטוק ל-88	46670	743	+100	+.2	+720
בל"ל 711-88	17340	215	+100	+.6	+323
ספנות וסחר 1 88ל	61705				
ספנות וסחר 5 88ל	31440		+200	+.6	+30.0

בהסדר ההצמדה ל-89

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אידיבי מ"ר ל-89	131900	45.0			+51.0
אידיבי ב' ל-89	--- לא נסחר ---				
אידיבי בב"א 89ל	--- לא נסחר ---				
איגוד 1 ל-89	97900	4.0	+50	+.1	+47.0
דיסקונט ב' ל-89	--- לא נסחר ---				
דיסקונט א' ל-89	170000	2.0	+1950	+1.2	+102
מזרחי ש' ל-89	54000	33.0			+74.0
מזרחי ב' ל-89	--- לא נסחר ---				
הפועלים ש' ל-89	89650	93.0			-17.0
הפועלים ב' ל-89	89001		+300	+.3	+117
כללי א' ל-89	230200	1.0	+100		+49.0
בל"ל סטוק ל-89	57550	76.0	+500	+.9	+138

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אדנים 0.1	22700				
לאומי משכנתא' ש	6830	62.0	+10	+.2	+38.0
לאומי משכנתא' מ	6620	2.0			-2.0
כרמל ש	5560	127	+10	+.2	+41.0
כרמל שה 1	--- הפסקת מסחר ---				
פיתוח ומשכ' 1	1960	291	+20	+1.0	+409
משכן ב ש	3155	1105	+65	+2.1	+2525
עצמאות 0.1	16150				
בינלאומי למשכ'1	6420	33.0	+50	+.8	+125
טפחות מבכ ש	19105	18.0			-18.0
טפחות רג ש	19995	81.0	+200	+1.0	+114
טפחות שה 2	--- הפסקת מסחר ---				
עמסד 1	2001	91.0	+6	+.3	+91.0
עמסד 5	1400*	70.0	-1	-.1	-50.0
* ביצוע חלקי 58.00%					

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
החקלאות מבכ א	--- לא נסחר ---				
החקלאות מבכ ג	--- לא נסחר ---				
לאומי תעשיה א ש	10420	54.0	+200	+2.0	+78.0
פתוח תעשיה מבכ	--- לא נסחר ---				
פת תעש בב ב	--- לא נסחר ---				
פת תעש בב בג	--- לא נסחר ---				
פת תעש בב בב1	--- לא נסחר ---				
פת תעש בב ד	--- לא נסחר ---				
פת תעש בב דד	--- לא נסחר ---				
מרכז קבלנים 5.0	2181 תב	3206	+180	+9.0	+2668
תיירות בב	--- לא נסחר ---				
כלל ליסינג א0.1	20298		-2		-10.0
כלל ליסינג ב0.5	18200	40.0	+200	+1.1	+40.0

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אילון בטוח 1	112.0	19500			+21106
איילון ביטוח 1	116.5	1500	-1.0	-.9	-1500
אדרת 0.1	--- הפסקת מסחר ---				
אדרת א 0.5	--- הפסקת מסחר ---				
בטוח משנה 1	311				+1000
בטוח משנה 5	166.5				
בטוח משנה אופ 2	213	100	+5	+2.4	+100
בטוח משנ' שה-אפ	102.0	13500			+6500
הדר 1	108.0	2000			+997
הדר 5	91.5				-500
הדר אופ 2	81.5				+3000
הפניקס 1	460	1100	+8	+1.8	+844
הפניקס 5	350 תב	1800	-29	-7.7	-1845
המשמר-הראל 1	4150	200	+100	+2.5	+501
המשמר-הראל 5	3610	50.0			-50.0
כלל ביטוח 1	307	10620	-10	-3.2	-12098
כלל ביטוח אופ'	65.0	28500	-5.5	-7.8	-175455
כלל ביטוח אג"א	93.5	237585			+34615
מנורה 1.0	1180	245	-60	-4.8	-143
מנורה 5.0	1070	256	+40	+3.9	+236
סהר ישראל 1	827	3558	+20	+2.5	+1542
צור שמיר 1	227	2000			+1338
ציון החזקות 1	2550*	39.0	+6	+.2	+11.0
* ביצוע חלקי 78.00%					
ציון החזקות 5	749	225			+1036

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אינטרגאמא 1	763	300			-300
אינטרגאמא 5	586	3776			-1776
מאיר עזרא 1	521 תב	1538	-33	-6.0	-3217
מאיר עזרא אופ 2	225	1980	-3	-1.3	-1460
כלל סחר אופ ד	263	14200	-7	-2.6	-14200
כלל סחר אגח 2	135.0	3000	+2.0	+1.5	+1000
קריסטל 1.0	--- הפסקת מסחר ---				
רפק 1	13250				
רפק 5	17000				-16.0
שופרסל א' 0.02	911	850	-7	-.8	-1998
שופר-סל אופ ד	3405	190			-54.0
שופר-סל אגח א	104.5	11350	+.5	+.5	+18797

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אכדוניא 0.01	315				+750
ספנות הספקה 1	583	800			-800
ספנות הספקה 5	154.5	5744	+3.0	+2.0	+1589
ידור הספקה 1	507	5087	+5	+1.0	+1925
ידור הספקה 10	178.0	40183			+5780
מהבי ערוצה 1	1090*	72.0	+6	+.7	+60.0
* ביצוע חלקי 54.50%					
מהבי ערוצה 5	630	57.0	+20	+2.5	+557

מלונות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
גלי זהר 1.0	--- הפסקת מסחר ---				
גלי זהר 5.0	--- הפסקת מסחר ---				
מלונות דן 1	1250				-125
מלונות דן 5	884				
חוף האלמוג 0.1	5930	10.0			-25.0
מלונות ירדן 1.0	1980				
ים סוף 1	188.5 תב	31711	-11.5	-5.8	-34206
ים-סוף אופ 1	112.0	6006	-7.0	-5.9	-13385

מחשבים ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
ת.י.ל.ת 1	140.0	2263	-3.0	-2.1	-2263
ת.י.ל.ת אופ ב	33.0	27113	+.7	+2.2	+34220
ת.י.ל.ת אגח א	95.5	15000			-5000
יעד 1	3980	30.0	+30	+.6	+15.0
כ.ל.ל 1	5500				
כ.ל.ל 5	1100				
ניקוב 1	511	850			+166
ניקוב 5	210 תב	2719	12	5.4	3461
ניקוב אופ 2	361	800			1442
תים מחשבים 1	590	9.0			+9.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אזורים אופ 1	430	3800	15	3.4	4280
אזורים אגח 3	130.5	5401			+33400
אילון סלוני 1	85.0	13057	+.5	1.0	+2500
אל-רוב 1.0	313	580			+198
אפריקה 0.1	36720	7.0	+120	+.3	+27.0
אפריקה אופ 5	14501 תב	20.0	1800	11.0	69.0
אדנים 1	550	3000	11	2.0	881
אזורים 1	2300 תב	60.0	130	6.1	160
אזורים 5	1673 תב	700	140	7.0	860
בונטוריך 1	2640	310	40	1.5	110
בונטוריך 5	2110				
חד דנקור 1	4770	2.0	+20	+.4	+8.0
ררעד 1	168.5	1000	+1.5	+.9	+1000
ררעד 5	131.0				
מר-לן 1	1520	100			108
המעלה 1.0	--- לא נסחר ---				
המעלה 5.0	--- לא נסחר ---				
ת.ל.ב 0.1	--- הפסקת מסחר ---				
ת.ל.ב 5	--- הפסקת מסחר ---				
נכסים ים אופ 1	76.0	5854	2.5	3.2	10490
נכ ים 1	342	289			34.0
נכ ים 5	2846	71.0			71.0
מבני תעשיה 1	64.5	106666			+48633
מבני תעשיה אופ'	21.4	550673			+259665
מבני תעשיה אגח	95.0	45610	+.5	+.5	+14609
ישפרו 1	3291	73.0			73.0
[illegible]	[illegible]				
[illegible]	[illegible]				
[illegible]	[illegible]				
[illegible]	1680				
[illegible]	--- לא נסחר ---				
[illegible]	--- לא נסחר ---				
[illegible]	--- לא נסחר ---				
[illegible]	--- לא נסחר ---				
מגורי בניה 1.0					
פישגל 5	146.0	11115	1.0	.7	11115
פישגל אופ א	154.0	1000	1.5	1.1	2000
קרגב 5	1140	361	40	3.4	340
לוינשטיין 1	307				500
לוינשטיין 5	117.0	6606			+4686
ליפשיץ 1	218	902			+192
ליפשיץ 5	102.5	4752			+268
ליפשיץ אופ 2	59.5*	6580	+2.0	+3.5	+4605
* ביצוע חלקי 94.70%					
ליפשיץ אגח 1	92.0	800			+36200
נאות אביב 0.5	2930	292	+30	+1.0	+450
נכסי אזורים 1	211	1500	5	2.3	3350
סהר החזקות 1.0	541				
סולל 1	1332		+30	+2.3	+70.0
עמר מליק 1.0	--- הפסקת מסחר ---				
קידמה 1	2700	36.0	-100	-3.5	-38.0
קידמה 5	1062	25.0			-25.0
רוזובין 1	163.5	2600	-6.5	-3.4	-3100
רוזובין 5	139.5				+74.0
רוזובין אופ 2	577	150	-3	-.5	-150
רוזובין אגח א	122.0				+15000

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2050				
מטעי הדר 0.5	1735				
מהדרין 1	5120	154			-154
מהדרין אופ 1	2060	410	+30	+1.5	+432
נכסי הדרים 1	1470	100			-100
פריאור 5	2115	122	-20	-.9	-122

תעשייה

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
דובק מב ש	2330	265	-117	-4.8	-265
דובק מב ם	2255 תב	206	-250	10.0	-218
וולכל 1	323				
וולכל 5	277				
וולכל אגח 1	99.0	20000			+2000
טמפו בירה 1	12.0	26000	+300	+1.2	+50.0
טמפו בירה 5	14.0	19570	-10	-.1	-14.8
יצהר 1	67.0	908			-67.0
יצהר א 5	374	113	-6	-1.0	-113
יצהר אופ 2	75.0	240			+237
מן 1	370	9.0	-1	-.3	-9.0
מן 5	271	185	+11	+4.2	+208
מגפרוסט 1	14051	10.0	+30	+.4	+100
עסיס ב 5	299	1228	-2	-.7	-1328
שלמה אבגל 1	1643*	99.0	-17	-1.0	-73.0
* ביצוע חלקי 82.30%					
שמן מבב א 4	1163*	50.0	-72	-5.8	-143
* ביצוע חלקי 61.70%					

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
ארגמן 1	335	74.0			-74.0
ארגמן אופ 2	117.5	2200			-820
ארגמן אגח 1	104.0	7002			+7998
אופים 1	375				+498
אופנת ברזך 1	246	25.0	+2	+.8	+25.0
אופנת ברזך 5	196.5	850			+112
אופנת ברזך אגחא	253				
ארגמן רג ש	7900	220	+280	+3.7	+250
דלתא-גליל 0.1	1160	3188	+15	+1.3	+4754
דלתא-גליל 0.3	981	500	+10	+1.0	+1000
טפרית מאוחד 1.	1313				
טפרית מאוחד 5.	520				+150
וישלנד 1	262				
וישלנד 5	217	1076	-10	-4.4	-1076
תדיגר 1	4280	30.0	-100	-2.3	-75.0
דיקית 1	1359*	36.0	+10	+.7	+1038
* ביצוע חלקי 50.00%					
דיקית 5	1238	700	-18	-.8	-1320
דיקית אופ ב	364	260	-20	-5.2	-260
כתר 1	134.0	800			-200
כתר אופ 1	51.0	865			+1135
לודזיה 1	599				-149
לודזיה 4	430	150			+80.0
לייזן 1	142.0	2253	-5	-.4	-653
ציים 1.0	315	920			+170
ציים 5.0	129.0	1000			+400
ציים אופ 2	104.0				-1128
ציים אגח 1	108.0	900	-5	-.5	-900
עמק 1.0	147.0	1280			+968
עמק אופ 1	63.0	11427	-2.0	-3.1	-10502
פולגת א 1	786	604			-474
פולימון א 0.5	61.0	9100	-180	-1.9	-111
פולגר 1	1020		+20	+2.0	+100
ביגוד-סבריני	5831*	52.0	-59	-1.0	-52.0
* ביצוע חלקי 50.90%					

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אורדן 1	3820	350	-39	-1.0	-223
אורדן 5	3640	15.0	-40	-1.1	-38.0
אלומית 1	6495				
אלקטרה 5	4649		-50	-1.1	-49.0
כבלים 1	389	1800	+4	+1.4	+402
כבלים אופ 1	75.5	2300	-1.5	-2.0	-7200
כבלים אג"ח-אופ'	91.5	15000			+1000
כבלים אגח א	95.5	6134			-6134
התכוף 1.0	482				-23.0
התכוף 5.0	286				
התכוף אופ	1890*	25.0	-60	-3.1	-41.0
* ביצוע חלקי 60.90%					
דיקה 1	1600	18.0	+22	+1.4	+156
דיקה 5	1150 תב	23.0	+80	+7.5	+100
שפעבות פח 5	2970	200			-100
כבלי ציון 1.0	2210	720			-720
כבלי ציון 5.0	1049	851			-488
מתכת קרמי 1	209	1970			-710
מתכת קרמי 5	112.0	8698	+2.0	+1.8	+1502
מודפון 0.1	26500	9.0			-9.0
מודפון 0.5	10700	12.0			-12.0
פסי פלדה 1	1769	300	-1	-.1	-450
קוגן 1	580 תב	250	+38	+5.5	+206
קוגן 5	265 תב	1670	-20	-7.0	-2228
ק.ל.ל 1	2474	800	+50	+2.1	+850
ק.ל.ל 5	1890	1060	+40	+2.2	+1300
קליל אופ	915	6999	+15	+1.7	+1130
קליל אגח	120.0				+3000
שלדות 5.0	4500				-6.0
לכיש 1	480	1000	-25	-5.0	-800
לכיש 5	322 תב	667	+29	+9.9	+1467

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אלביט 3.0	269500	18.0	+2500	+.9	+8.0
אלקו 0.1	8150*	33.0	+138	+1.6	+24.0
* ביצוע חלקי 70.20%					
אלקו 0.25 ש	3351 תב	188	+201	+6.4	+650
אלקטרה 0.1	1700	218			-218
אלקטרה א 0.5	1200	1392			-872
אלקטרה אופ 5	715	150	-2	-.3	-150
אלקטרה אגח 3	128.0	10000			+7000
אורית 0.02	13250	10.0	+289	+2.2	+19.0
כלל אלקט' אופ א	490	8250	-30	-5.8	-11765
כלל אלקט' אגח 1	98.0	14772	-2.0	-2.0	-52296
כמפיוטרוניקס 1.0	850	730	-10	-1.2	-895
כמפיוטרוניקס 5.0	669	672			+272
פילקונטור 1	385	3000			+1660
פילקונטור 5	318	2289			+1711
ציקלון 1	1880 תב	3.0	-170	-8.3	-131
ציקלון 5	1019	270	-3	-.3	-481
ספקטרום 1	2725	11.0			+243
ספקטרום 5	2149				
ת.א.ת 1	790	950	+10	+1.3	+1640
ת.א.ת 5	378	1506	+5	+.8	+6100
תדיראן 1	680	314			-86.0

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
א.פ.בלכן 1	156.0	2450	-1.5	-1.0	-2952
א.ם. בנין אופ א	560	300	-9	-1.6	-300
א.ם. בנין אגח א	130.0	1001	-2.0	-1.5	-2001
אקרשטיין 1	398	540			+160
אקרשטיין 5	262	400	-3	-1.1	-550
אקרשטיין אופ א	335		+3	+.9	+1000
אקרשטיין אג"ח 1	126.0	25000	+1.0	+.8	+24998
האחים בלוס 1	93.0	6000	+2.0	+2.2	+9788
אחים בלוס אופ	53.0	1860			+19309
מרמל השק 1	870	620	-19	-2.1	-620
מהאריקה 1	--- לא נסחר ---				
מהאריקה 5	1408				
נגב קרמיקה 1	302	9697			-5069
נגב קרמיקה אופ1	134.0	5900	+3.0	+2.3	+3900

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אגן 5	1400	775	-19	-1.3	-698
אי.אם ב 200.0	458*	91.0	-51	-10.0	-216
* ביצוע חלקי 50.00%					
גל תעשיות 1	326	426			+268
גל תעשיות 5	210				+2138
גל תעשיות אופ	66.0		-1.0	-1.5	-800
גל תעשיות אגח 1	96.9	15000	-1.0	-1.0	-16841
דשנים 0.1	3990	800	+40	+1.0	+255
דשנים 0.5	1580	500	+40	+2.6	+1000
כימיה כביש 10.0	--- הפסקת מסחר ---				
ליבפל 1.0	1619				-100
מקסימה 1	563				-75.0
מקסימה 5	350	900			+1222
נבו 1	20001	10.0			-10.0
נבו 5	17385	13.0			-33.0
פיקלאס 1	545	2708	4	.7	-3300
פיקלאס אופ 1	139.0	5867	+1.0	+.7	+2280
קים 1	4860	50.0	+80	+1.7	+267
קים אופ 3	2654	280	+50	+1.9	+151
קים אגח 1	107.0				+16466
תיא 5	4000	50.0	+24	+.6	+81.0
פרוטארום 10.0	516	4750	+2	+.4	+1324

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
כתר 1	117.5	500	+1.5	+1.1	+5623
דפרון 1	5850				50.0
דפרון 5	3750				
חבגן 0	6690	64.0	10	.2	27.0
לבייר אשקלון 1	2070	700	+20	+1.0	+98.0
מלע ב 0.5	809	908			1309
[illegible]	4000	5.0	840	3.2	20.0
קיבוץ 1	670	1990	10	1.5	2450
קיבוץ אופ 1	342	1408	1	.9	1188
רים 1	341	705			705
רים 5	103.0				32.0
[illegible]	11.0	15150	170	1.0	43.0

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אבגול 1	174.0	1300			128
אבגול 5	96.0	1000	4.0	4.0	1000
וסיסת יור 1	1900	81.0	60	3.1	85.0
הג פולק 1	875		25	2.8	304
הג פולק 5	837	300	+30	+2.5	+300

השקעות תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
מרגוליז ב 0.1	8500	500	50	1.0	250
מרב כב 1.0	6130	27.0			27.0
כלל תעש אופ ד	1265	1780	1.3	1.4	2659
כלל תעש אגח ב	105.0	6600			5530

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
[illegible] 5	1.0	5400	+100	+1.9	+14.0
אידיבי פית אופ	3340*	790	60	2.4	706
* ביצוע חלקי 68.10%					
אידיבי פית אגח	98.5	55700			+42545
אלגר 1	8.6	340	+1	+.1	+801
כהלה השקעות 1					+100
כהלה אופ א	701				
כהלה אגח 1	104.0				+4800
רבנאר 1	499	1900			+4295
רבנאר 5	438	145	-3	-.5	-218
ההשקעות לישראל 5	--- הפסקת מסחר ---				
וולפסון 0.1	115900				
וולפסון 1.0 ש	31000	7.0			-7.0
אכסה א 0.5	18001	21.0	+501	+1.1	+15.0
השק דיסק אופ	730	3101	+18		+680
השק דיסק אגח א	107.0	1384			-1284
מרחב השק ש	36050	30.0	+100	+.6	+20.0
מרחב השק אגח 124	13482				
הירון 1	1250	380	-48	-3.8	-380
הירון 5	498				
יצוא ש	13800	13.0			-13.0
יורן א 0.1	996	183			+183
כלל ישראל 50.0	1010	600	-9	-.9	-651
מגור 1	303	1580	-1	-1.8	-468
מגור א 5	356				
מגור אופ ב	189.5				+680
מגור אג"ח 1	122.0				+3000
סהר פיתוח 3	326	1000			-500
פז השק ש	2300				-70.0
פמה א' 1	5450	20.0			-80.0
פמה 5	1188	120	-12	-1.0	-130
פריון 0.2 ב	10350	180			-187
קרדן 1	105.0	10000	+4.5	+4.5	+7180
קרדן 5	66.0	5482	+.5	+.8	+7018
קרדן אופ 2	45.0	14175			-1175
קרדן אגח 1	104.0	8000			+2000

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער
גוית ם	255

רשימה מקבילה

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
הראל עדנה 1	--- הפסקת מסחר ---				
י.ש.ת.ל 1	222	80.0	-4	-1.8	-820
יונסורסים 1	1091	153			-153
יונסורסים 5	262	800			-800
יונסורסים אופ 3	57.0	500	-1.0	-1.7	-2031
ישפל 1	600	589			-140
תבל 1	165.0				

מלונאות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
גני הדר 1	107.0	31495			-29495
גני הדר אופ 1	69.0 תב	3575	-4.5	-6.1	-4825
תעופה ישראלית 1	51.0	1500			+10680
כגם 1	1300	62.0			-88.0

מחשב ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אימג 1	189.0 תב	130	-12.0	-6.0	-645
דשא ביטון 1	316	3951			+1543
דשא אופ 1	615	800	+14	+2.3	+775
כלל מחשבים 1.0	4116	8.0	+104	+2.6	+89.0
בשנת 1	152.0				-500
רשף 1	323	10750	+14	+4.5	+5521

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אורן מבנים 1.0	--- הפסקת מסחר ---				
אורן מבנים 5.0	--- הפסקת מסחר ---				
אבגנים 1	390	274	-1	-.3	-274
בן-יקר בת 1.0	2251				
דורטף 1.0	--- הפסקת מסחר ---				
דורטף 5.0	--- הפסקת מסחר ---				
עדי 3.0	960*	393	+40	+4.4	+597
* ביצוע חלקי 84.70%					
רסקו מבנה	895	150	-37	-4.0	-262
רסקו רג	800	103	+8	+1.0	+112

חקלאות

שם המניה	השער
שג-זהר 0.1	--- הפסקת מסחר ---
שג-זהר אופ א	--- הפסקת מסחר ---

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אסום 1	1073				
גולדפרוסט 1	626	59.0			-75.0
גולדפרוסט 5	367				-206

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
יפיפות 1	200	1000			+250
בקב 0.1	2404 תב	45.0	+190	+8.6	+45.0
בקם 0.5	852	79.0	-5	-.6	-45.0
תעש הרכוזן 1.0	1130 תב	395	-200	-15.0	-455

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער
אוסבכן 5.0	--- לא נסחר ---
בורכן 1.0	--- לא נסחר ---
משאבת סלע 1	78.5

(המשך)

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
מקבת סרום 1	68.0	8500	-5	-7	-13267
מקבת סרום אופ'	24.0	10000			-10053

חיפושי נפט

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
דלק חיפושינפט1	1664 תב	207	+100	+6.4	+430
דלק חיפושינפט5	770		+19	+2.5	+991
פז חיפושי נפט	19000	25.0			-25.0
יג.אג.ל אופ 2	70.0	12260	-3.0	-4.1	-13160
מ.נ.ד 1.0	3130	275	+30	+1.0	+315
מ.נ.ד 5.0	1810	987	+42	+2.4	+1013
שראויל ב 0.03	4901	53.0	+8	+.2	+15.0
נפטא ש	285	3808	-5	-1.7	-1122

מוצרי בניה

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אלקול 1	--- הפסקת מסחר ---				
אלקול אופ 2	--- הפסקת מסחר ---				
בר-סון 1	1962	50.0	+62	+3.3	+120
בר-סון 5	1200	550			-170
טרומאבסבסט 1.0	3420	15.0	-180	-5.0	-15.0
טרומאבסבסט 5.0	1010		-40	-3.8	-145
ב.ל.ב 1.0	698		-2	-.3	-62.0
ב.ל.ב 5.0	376		+10	+2.7	+300

מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אורה-סק 1	159.0	2557			-1787
רקפטר 1	2500	15.0			-25.0
זקה 1	5410		-39	-1.1	-27.0
ה.ג.ל 1.0	1290	109	-4	-.7	-109
ה.ג.ל 5.0	1295				-163
תור א' 5	5290	26.0	-10	-.2	-6.0

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
אורדע פרימן 1	580	300	+10	+1.8	+400
סקאבריה 1.0	5600	328			-272

תעשיות שונות

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
גולן 1	381		-11	-2.8	-1300
פז-חן 1	359	580	+3	+.8	+420

השקעה בתעשייה

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
כלל פיתוח 1	98.5*	304	+6.0	+6.5	+1676
* ביצוע חלקי 50.70%					

חברות השקעה

שם החברה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצעה/ביקוש
איגקובה 1	38.0	4508			-2375
אית"ם 1	193.0				
אית"ם אופ 1	45.0*	4518	+4.6	+12.0	+8253
* ביצוע חלקי 68.90%					
אבישר בכ 1	498 מו		-26	-5.0	-1500
אפיק 1.0	--- לא נסחר ---				
אפיק 5.0	--- לא נסחר ---				
בנין השק ב 5	10480	39.5			+13.5
ישום 1	55.0	6172	-1.0	-1.8	-3025
ישום אגח-אופ 1	60.0 תב	5012	-5.0	-7.7	-7198
לבדקר 1	--- לא נסחר ---				
לבדקר 5	--- לא נסחר ---				
עוז השקעות 1	1600*	152	+90	+6.0	+238
* ביצוע חלקי 57.30%					
עוז השקעות 5	841				+299

מעותנים

שם ענף	מספר מניות	שער משלשום	שער היום	שינוי באחוזים	מחזור
הבינלאומי	6	6010	5935	.25	1805.0
פיבי	7	7406	7313	.00	1351.0
הסנה	2	149.50	147.50	.00	10020.0
שלמון	2	697	691	-.43	3430.0
כלל סחר	7	358	356	-.83	15261.0
שופר-סל ב	2	828	830	.00	3027.0
רליק ג	14	1945	1935	.52	6854.0
אפריקה 1	11	28814	28814	.00	263.0
אזורים	2	761	761	-1.04	5461.0
נכסים-בנין		2424	2424	.00	1073.0
הכשר הישוב		54260	54260	.00	.0
חברה כבכר	1	275	273	-.36	9817.0
[illegible]		593	598	-.17	1100.0
עילית	3	11389	11533	-1.25	566.0
פולגת ב	2	590	590	.00	3880.0
[illegible]	2	3219	3211	-.25	390.0
כלל תעש אל	2	1902	1887	-.73	2177.0
אלרון	1	197966	196961	-1.50	26.0
סבע	11	8305	8305	.00	1887.0
ים המלח	8	1985	1975	.51	12326.0
פטרוכימים	5	850	832	-2.47	11861.0
ביוך תודה	3	218641	219180	-.25	29.0
כלל תעשיות	9	184.00	184.00	.00	61594.0
אידיבי פת'	10	5927	5927	.00	1990.0
אלרן	2	755	750	.00	1575.0
חברה לישראל		3481	3481	.00	.0
פועלי השקע	5	637	634	.47	6720.0
דיסקהשקע	11	1953	1953	-1.26	4343.0
כלל ישרא"ל	11	1028	1031	-.29	11745.0
יואל	4	293	290	-.34	10594.0

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר ההוצאה	מחיר הפדיון
אב	5228.55	5152.25
אבוקה	405.71	397.85
אגוז	268.13	263.05
אגם	104.16	102.14
אדיר	1783.52	1748.56
אודם	157.84	154.81
אופיר	165.51	164.58
אור	439.72	435.95
אורה	134.05	131.38
אורלי	295.50	293.40
אורן	820.68	804.74
אייל	5372.35	5267.56
איים	5664.92	5546.45
איתן	—	—
אלון	653.74	640.45
אלמוג	—	—
אליכס א	104.76	103.37
אליכס ב	98.59	96.08
אליכס ג	86.66	84.55
ארז	—	—
אס	133.29	130.35
אשל	190.36	186.64
אתגר	—	—
אתרוג	263.70	261.16
בהילה	155.05	152.07
ברוש	513.66	503.76
ברק	462.02	452.91
בוקה	326.53	324.22
בניס	1579.48	1549.04
גבע	117.24	115.52
גורן	—	—
גיא	106.06	104.49
גיל	3288.86	3225.15
גלית	665.57	657.49
דובדבן	341.23	337.97
דוכיפת	—	—
דולב	255.41	250.20
דורון	1618.33	1589.22
דותן	278.52	273.35
דליה	578.92	568.79
דרור	319.85	315.98
דקל	345.53	338.98
הדס	381.09	379.45
הילה	—	—
הדר	560.04	550.52
זהבית	2045.31	2005.21
זוהר	111.91	110.25
זיו	137.98	135.93
זינוק	104.08	101.95
זמיר	—	—
חוחית	—	—
[illegible]	147.95	147.54
חלמיש	219.79	218.34
חן	—	—
[illegible]	118.24	115.66
כל	6442.86	6565.09
ימל	—	—
יהלום	165.23	162.04
יהודית	356.57	353.35
יערה	—	—
[illegible]	—	—
כחל	—	—
כלנית	632.48	621.35
כספית	272.30	270.29
כרמל	141.23	139.02
כתר	1222.07	1204.65
להט	4789.14	4695.93
לביש"ע	151.67	150.11
לפיד	330.85	324.46
ליקס	1975.37	1935.59
לשם	389.10	386.51
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
מור	—	—
מורן	855.77	851.64
משה	25483.90	25089.45
מימר	—	—
מכלול	94.76	92.97
[illegible]	—	—
מעיין	—	—
מקסה	395.64	393.06
מרוה	—	—
מרום	—	—
מנוה	149.48	147.27
נטף	266.92	265.14
נבע	457.61	450.73
נילי	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	177.94	177.49
[illegible]	743.56	738.17
[illegible]	499.71	492.42
[illegible]	117.33	114.85
סנה	2349.34	2331.28
[illegible]	—	—
[illegible]	128.70	126.28
[illegible]	1611.78	1580.32
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
צוק	128.86	128.55
[illegible]	1165.49	1142.07
[illegible]	516.98	509.66
[illegible]	150.88	149.78
[illegible]	104.00	102.65
[illegible]	168.25	167.41
[illegible]	—	—
[illegible]	17528.33	17377.58
רימון	—	—
[illegible]	846.95	832.74
[illegible]	—	—
[illegible]	—	—
[illegible]	355.79	352.68
[illegible]	—	—
[illegible]	449.37	446.18
[illegible]	423.80	414.56
[illegible]	664.62	654.92
[illegible]	675.30	660.38
[illegible]	189.75	186.02
[illegible]	241.17	238.87
[illegible]	501.53	499.05
[illegible]	565.91	557.09
[illegible]	105.64	103.52
[illegible]	257.88	252.90
[illegible]	201.34	199.89
[illegible]	118.01	115.76
[illegible]	545.53	541.10

אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנקי
4% מלווה מיתוה (100% הצמדה)		
ק-431 תשואה 1.60%		
4101	415.3	+.1
ק-432 תשואה 2.00%		
4102	167.4	-.3
4103	160.9	-.3
4104	155.9	-.3
4301	155.9	-.3
ק-433 תשואה 2.08%		
4302	148.4	+.1
4303	147.5	+.1
4304	145.3	
ק-434 תשואה 2.51%		
4305	132.4	+.4
4105	129.6	+.4
4106	126.3	+.3
4107	122.6	+.4
4108	120.5	+.4
ק-435 תשואה 2.52%		
4109	117.6	+.4
4110	116.4	+.4
4111	114.4	+.3
4112	114.8	+.4
ק-451 תשואה 2.52%		
4201	145.6	+.4
4202	143.1	+.5
4203	140.5	+.4
4204	139.6	+.4
4205	137.1	+.4
ק-452 תשואה 2.60%		
4206	134.2	+.6
4207	133.9	+.6
4208	132.2	+.6
4209	129.4	+.6
4210	126.1	+.5
4211	122.4	+.6
ק-453 תשואה 2.59%		
4212	120.3	+.1
4213	117.5	+.1
4214	114.7	+.1
ק-471 תשואה 2.42%		
4113	117.0	+1.3
4118	114.1	+1.3
ק-491 תשואה 2.93%		
4215	112.0	
4216	110.4	
4217	109.1	
4218	107.1	-.1
4219	105.3	
4220	103.6	-.1
4221	101.8	
4222	100.8	
ק-511 תשואה 2.63%		
4114	115.9	-.1
4117	114.6	
ק-531 תשואה 2.15%		
4115	118.9	-.2
4116	117.5	-.3
5% מלווה בריבית (גליל)		
ק-201 תשואה 1.88%		
ש3601	45387.0	-30.0
ש3602	41846.0	-27.0
ש3603	38949.0	-27.0
ק-202 תשואה 2.00%		
ש3604	34899.0	-111.0
ש3605	31870.0	-104.0
ש3606	30036.0	-103.0
ק-203 תשואה 2.25%		
ש3607	27745.0	-61.0
ש3608	26260.0	-60.0
ש3609	25016.0	-58.0
ק-204 תשואה 2.10%		
ש3610	22665.0	-189.0
ש3611	22330.0	-187.0
ש3612	21688.0	-187.0
ק-205 תשואה 2.05%		
ש3613	20445.0	+130.0
ש3614	19634.0	+134.0
ש3615	18133.0	+120.0
ק-206 תשואה 2.31%		
ש3616	16462.0	-47.0
ש3617	15529.0	-46.0
ש3618	14739.0	-45.0
ק-207 א' תשואה 2.29%		
ש3619	13577.0	-42.0
ק-207 ב' תשואה 2.05%		
ש3620	12947.0	+7.0
ק-207 ג' תשואה 2.30%		
ש3621	12189.0	+6.0
ק-208 א' תשואה 2.40%		
ש3622	10952.0	+5.0
ק-208 ב' תשואה 2.25%		
ש3623	10549.0	-77.0
ק-208 ג' תשואה 2.35%		
ש3624	9897.0	+5.0
ש3625	9092.0	+4.0
ק-209 ב' תשואה 2.28%		
ש3626	8392.0	+45.0
ק-209 ג' תשואה 2.10%		
ש3627	7844.0	+52.0
ק-210 א' תשואה 2.20%		
ש3628	7193.0	+53.0
ק-210 ב' תשואה 2.18%		
ש3629	6749.0	+4.0
ק-211 תשואה 2.12%		
ש3630	6399.0	-14.0
ש3631	5883.0	-13.0
ק-212 תשואה 2.26%		
ש3632	5506.0	-74.0
ש3633	5203.0	-71.0
ק-213 תשואה 2.28%		
ש3634	4581.0	+28.0
ש3635	4419.0	+27.0
ק-214 תשואה 2.25%		
ש3636	4263.0	+6.0
ש3637	4005.0	+6.0
ק-215 תשואה 2.23%		
ש3638	3734.0	+2.0
ש3639	3420.0	+2.0
ק-216 תשואה 2.05%		
ש3640	2844.0	-6.0
ש3641	2466.0	-6.0
ק-217 תשואה 1.90%		
ש3642	2224.0	+13.0
ש3643	1931.0	+11.0
ק-218 תשואה 2.07%		
ש3644	1707.0	+2.0
ש3645	1540.0	+2.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-231 תשואה 2.83%		
3701	1315.0	-12.0
ק-232 תשואה 2.56%		
3702	1024.0	+1.0
ק-233 תשואה 2.93%		
3703	889.1	+8.9
3704	761.9	+7.8
ק-251 תשואה 3.18%		
3751	397.0	-.1
ק-252 תשואה 3.05%		
3752	161.8	-1.5
3753	155.3	-1.5
ק-253 תשואה 3.30%		
3901	147.8	-.4
3902	140.8	-.4
3903	139.8	-.4
3904	137.6	-.4
ק-254 תשואה 3.30%		
3754	139.1	-.4
3755	134.0	-.5
3756	133.3	-.4
3757	130.8	-.4
ק-255 תשואה 3.26%		
3758	128.7	-.2
3759	128.3	-.2
3760	126.6	-.2
3761	123.9	-.2
3762	120.7	-.2
3763	117.0	-.2
ק-256 תשואה 3.28%		
3764	114.8	-.2
3765	112.1	-.2
3766	110.8	-.2
3767	108.9	-.2
3768	109.3	-.2
ק-271 תשואה 3.03%		
3791	119.3	+1.2
3792	117.2	+1.2
ק-291 תשואה 3.15%		
3826	138.9	+.8
3827	136.3	+.6
3828	135.5	+.7
3829	133.0	+.7
ק-292 תשואה 2.85%		
3830	132.7	+.1
3831	132.4	+.1
3832	130.6	
3833	127.9	+.1
3834	124.6	
ק-311 תשואה 3.05%		
3861	123.4	-.5
ק-331 תשואה 3.20%		
3769	113.1	-.2
3774	110.2	-.2
3775	105.3	-.2
3776	103.5	-.2
3777	101.8	-.3
ק-351 תשואה 3.27%		
4801	109.3	
4802	107.7	
4803	106.4	
ק-371 תשואה 3.34%		
5401	108.1	
5402	106.4	-.1
5403	103.3	
5404	101.4	-.1
5405	99.8	-.1
ק-381 תשואה 3.40%		
5601	97.0	
5602	96.0	
ק-391 תשואה 3.13%		
3770	114.3	-.2
3773	112.9	-.2
ק-411 תשואה 2.30%		
3771	122.8	-.1
3772	[illegible]	
4% מלווה פיתוח [illegible] (98% הצמדה)		
ש3524	--- הפסקת מסחר ---	
[illegible]	160800.0	+200.0
ש3525	159300.0	
ש3526	158900.0	
ש3527	155600.0	
ש3528	150402.0	+300.0
ש3529	150600.0	
ש3530	146073.0	+200.0
ש3531	147000.0	
ש3532	143600.0	
ש3533	141903.0	-1000.0
ש3534	133800.0	+200.0
ש3535	135255.0	
ש3536	134500.0	
ש3537	135000.0	-500.0
ש3538	126373.0	-1000.0
ש3539	127675.0	
ש3540	126903.0	-2000.0
ש3541	122800.0	
ש3542	122460.0	+100.0
ש3543	116773.0	+100.0
ש3544	117100.0	+100.0
ש3545	113800.0	+100.0
ש3546	114601.0	
ש3547	114200.0	
ש3548	114200.0	
ש3549	107480.0	+100.0
ש3550	110100.0	
ש3551	107690.0	-200.0
ש3552	99500.0	+400.0
ש3553	98000.0	
ש3554	104118.0	+100.0
ש3555	104350.0	+300.0
ש3556	99400.0	
ש3557	100200.0	+600.0
ש3558	99250.0	+700.0
ש3559	95373.0	+300.0
ש3560	90661.0	+461.0
ש3561	89700.0	
ש3571	89101.0	
ש3572	90901.0	+300.0
ש3573	89801.0	
ש3574	83663.0	+350.0
ש3575	82501.0	
ש3576	82500.0	
ש3579	75650.0	-300.0
ש3577	84023.0	+170.0
ש3578	77000.0	+250.0
ש3580	71250.0	+250.0
ש3581	65500.0	
ש3582	60400.0	
ש3583	55253.0	-500.0
ק-710 תשואה 0.89%		
ש3584	53119.0	+272.0
ש3585	50457.0	+269.0
ק-711 תשואה 0.96%		
ש3586	45764.0	+64.0
ש3588	47714.0	+68.0
ש3589	43570.0	+62.0
ק-712 תשואה 0.95%		
ש1587	45871.0	-27.0
ש3591	43652.0	-25.0
ש3592	43612.0	-25.0
ש3593	43553.0	-24.0
ק-713 תשואה 0.91%		
ש3590	43423.0	+20.0
ש3595	41455.0	+18.0
ק-714 תשואה 1.43%		
ש3594	41167.0	-920.0
ש3596	39395.0	-917.0
ש3597	39284.0	-922.0
5% מלווה פיתוח ומדינה (בריבית צמודה)		
ש2005	--- הפסקת מסחר ---	
ש2006	168250.0	-800.0
ש2007	156700.0	-800.0
ש2008	155400.0	
ש2009	156700.0	
ש2010	155800.0	+300.0
ש2011	153300.0	
ש2012	152211.0	
ש2013	152700.0	
ש2014	149100.0	
ש2015	148900.0	
ש2016	150300.0	
ש2017	145580.0	
ש2018	145900.0	-1500.0
ש2019	144600.0	
ש2020	140200.0	
ש2021	143000.0	+300.0
ש2022	131438.0	+300.0
ש2023	134500.0	+200.0
ש2024	126200.0	
ש2025	127000.0	+1500.0
ש2026	125700.0	
ש2027	121951.0	
ש2028	125835.0ק	+3600.0
ש2029	116700.0	+3000.0
ש2030	118862.0ק	+3462.0
ש2031	112001.0	
ש2032	115412.0ק	+3362.0
ש2033	109038.0	
ש2034	107259.0	
ש2035	99395.0	
ש2036	99350.0	
ש2037	107056.0	
ש2038	97500.0	+1800.0
ש2039	95156.0	
ש2040	97895.0	
ש2041	90270.0	
ש2051	89300.0	
ש2052	80313.0	+300.0
ש2053	80050.0	+400.0
ש2055	77700.0	
ש2054	79606.0	
ש2056	71128.0	
ש2057	74899.0	
ש2058	73200.0	
ש2059	72993.0	
ש2060	91160.0	
ק-112 תשואה 2.05%- ק		
ש2061	48900.0 ק	+1446.0
ק-113 תשואה 0.06%		
ש2062	42830.0	+16.0
ק-114 תשואה 6.50%-		
ש2063	47443.0	+670.0
הלים		
20 ב	103.1	
21 ב	105.5	20.03.88
23 ב	96.5	
ש24	99.1	
ש25	100.5	23.03.88
ש26	99.0	
ש27	98.0	+.9
ש28	99.0	
ש29	98.7	
ש30	101.0	.9
ש31	106.9	23.03.88
32	99.0	
33	100.0	
1	95.5	17.03.88
34 מר"ג	102.3	+.3
35 מר"ג	104.0	
36 מר"ש	107.9	
מר"ג 1א	102.3	+.3
ליסם 1ב	102.0	2.0
פלה 1ו	102.9	
אגרות חוב בלתי מובטחות [illegible]		
מגיב 28 ש	94.9	05.02.88
מגיב 30 ש	93.0	20.03.88
אגרות חוב צמודות לזהב		
5 יהד 1	110.4	+.4
פרדה 1	102.0	+3.0
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ש6001	113901.0	17.03.88
ש6002	110901.0	23.03.88
ש6003	106005.0	26.11.87
ש6004	104415.0	22.02.88
אגרות חוב צמודות [illegible]		
ק-901 תשואה 6.40%		
7001	260.5	+1.5
7002	252.6	+1.6
ק-902 תשואה 6.50%		
7003	241.2	.5
7004	221.8	.2
ק-903 תשואה 6.66%		
7005	207.7	.5
ק-904 תשואה 6.64%		
7006	195.9	+.4
ק-905 תשואה 6.44%		
7007	183.4	.2
7008	174.3	.2
ק-906 תשואה 6.81%		
7009	167.7	-.2
ק-907 תשואה 6.65%		
7010	165.5	-.3
ק-908 תשואה 6.71%		
7011	156.3	-.2
7012	150.9	-.2
ק-909 תשואה 6.79%		
7013	142.4	+.2
ק-910 תשואה 6.60%		
7014	124.5	-.3
ק-911 תשואה 6.34%		
7015	104.4	-.1
7016	107.0	-.7
7017	106.4	-.6
7018	106.2	-.6
7019	106.7	+.6
7020	106.5	-.6
7021	105.5	-.6
7022	105.1	-.8
ק-951 תשואה 6.30%		
7201	105.5	+1.4
7202	104.1	+1.5
7203	103.9	+1.5
7204	104.4	+1.5
7205	104.6	+1.5
מלוגים צמודי דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 1.10%		
ש6101	13751.0	-125.0
ק-802 תשואה 1.58%		
ש6102	8258.0	+116.0
ק-803 תשואה 1.30%		
ש6103	7586.0	-39.0
ק-804 תשואה 1.80%		
ש6104	6884.0	-8.0
ש6105	6538.0	-8.0
ק-805 תשואה 1.50%		
ש6106	6415.0	-8.0
ש6107	6168.0	-7.0
ק-806 תשואה 1.95%		
ש6108	4584.0	-5.0
ש6109	4167.0	-6.0
ש6110	4096.0	-5.0
ק-807 תשואה 1.85%		
ש6111	3466.0	-4.0
ש6112	3365.0	-5.0
ק-808 תשואה 2.07%		
ש6113	2258.0	-2.0
ק-821 תשואה 3.24%		
ש6151	870.7	+12.0
ש6152	834.1	+11.6
ק-822 תשואה 3.20%		
ש6153	732.6	-.9
ש6154	719.9	-.9
ק-823 תשואה 3.36%		
ש6155	460.6	+3.9
ק-824 תשואה 3.36%		
ש6156	374.4	+6.2
ק-825 תשואה 3.22%		
ש6157	280.1	-2.3
ש6158	267.7	-2.3
ק-826 תשואה 2.51%		
6159	230.8	+0.6
ק-827 תשואה 3.29%		
6160	211.5	+3.7
6161	204.2	+3.6
ק-828 תשואה 3.27%		
6162	184.5	-.2
ק-829 תשואה 3.30%		
6163	171.0	
6164	165.1	
ק-830 תשואה 3.42%		
6165	153.5	-.1
ק-831 תשואה 3.24%		
6166	147.0	+.6
6167	143.8	+.6
6168	142.8	+.5
ק-832 תשואה 3.28%		
6169 סד	133.8	+2.1
ק-833 תשואה 3.38%		
6170	125.3	+1.8
ק-834 תשואה 3.02%		
6171	91.8	-.1
6172	90.7	-.1
ק-851 תשואה 2.94%		
6801	97.0	-.1
אגח צמודות מט"ח - [illegible]		
אל-אופ 86	1401.0	+6.0
אלביט 85	234.0	
אלתא 85	1231.0	+3.0
אלביט א	2537.0	+3.0
אלביט ב	1302.0	
סאיקס 85	1195.0	
תדיראן 84	97.2	
תדיראן 85	--- הפסקת מסחר ---	

גנט – ה„צהובים" באים משתוקקים להניף גביע

מאת משה כהן

להתרגשות בבאגנט אמש בהתרגשות שחקני מכבי ת"א ופרטיזן בלגראד. משחק מלהיב ושאפתני של המכבים אפשר להם להביס את הפרטיזנים הרדומים מבלגראד בתוצאה 84:98 – (45:55).

התפאורה בהיכל הספורט ביד־אליהו היתה מושלמת. 10,000 צופים מלאי התלהבות, שנעזרו בדגלים ובלוחים ובעזרת בצליליה הרועמים של תזמורת רעשנית. האווירה הזכירה ליוגוסלאווים את סאלוניקי והזהות ואולי זאת הסיבה שרוב שחקניה של פרטיזן בלגראד פשוט שיחקו מתחת לכל ביקורת. אומנם ניתן היה להבחין, כי יסודות הכדורסל נהירים להם והם שחקנים הבנויים היטב, אבל ההתאוששות המרובות פשוט לא אפשרו להם להוות יריב שקול למכבי.

אולם, הדבר אינו צריך להמעיט מהישגה הנאה של מכבי. צריך לזכור שרק לפני שלושה שבועות זכתה הקבוצה על הקרשים ולא קם אפילו פרשן ספורט אחד, שהסכים להמר על עלייתם לחצי הגמר.

המכבים שיחקו בהתלהבות רבה. הם הכניסו כדורים רבים לגבוהים ובשמירה אישית לוחצת הצליחו להוציא את העוקץ משחקניה והאתלטים של פרטיזן.

סימס כוכב עליון

כוכב המשחק היה ללא ספק וילי סימס, ששיגר לחבריו 12 „אסיסטים". היה הכח המניע במשוקה של מכבי. סימס גם הייטיב לקלוע ומכבי חייבת לו אותו ניכר מכרטיסי הטיסה לגאנט. לא רק לסימס חייבים המכבים את נצחונם. קוין מאגי גילה יכולת מעולה מתחת לסלים. הוא לא התקשה לקלוט 14 כדורים חוזרים מהסל ואף לקלוע כאוות נפשו. כשראה סימס, שהיוגוסלאווים מקשים על גישתו לסל הוא התרחק מהסל וקלע מחצי מרחק בהצלחה מרובה. מאגי נהנה מסיועו של קן בארלו, שבעת האחרונה השתלב היטב במשוקה של מכבי.

את משחק הקבוצה ריכז מוטי ארואסטי. הוא שיחק בהקרבה רבה והשתמש בניסיונו העשיר. ארואסטי גילה לעיתים התלהבות יתר והדבר גרם בסופו של דבר ליציאתו מהמשחק בגלל חמש עבירות אישיות. דורון ג'מצ'י גילה יכולת מאופקת ואחוזי הקליעה שלו לא היו מרשימים. כנראה שהפציעה עדיין משפיעה עליו. מוטי דניאל השתלב ללא קושי במשחק קבוצתו והוא גם קלע נקודות חשובות בדקות הקריטיות.

מיקי הפתיע

הפתעה נעימה היווה מיקי ברקוביץ, שנכנס לשחק בשלהי המשחק ושני מבצעים מרהיבים שלו הזכירו לכולנו את ימיו הגדולים. מיקי לא הסתיר בתום המשחק את מורת רוחו מישיבתו הממושכת על ספסל המחליפים, אבל הדגיש, כי המאמן הוא הקובע.

המכבים שיחקו משחק מאוד קבוצתי והם הכתיבו את קצב המשחק כרצונם. במצב זה לא היה לפרטיזנים הצעירים מבלגראד הרבה סיכוי להפתיע. השחקן היחיד שניסה לעשות משהו היה כוכבם הוותיק, דוראן גראבוביץ, שלא אחת גרם לדפיקות לב מועצות בקרב המכבים. יתר שחקני פרטיזן גילו יכולת פושרת למדי וכל ניסיונות מאמנם לבצע חילופים ולעורר אותם מתרדמת החורף לא הועילה. אין ספק, כי בבאגנט נראה כבר פרטיזנים יעילים יותר.

היתרון לא נשמט

המשחק היה שקול רק בדקות הפתיחה. האורחים הוליכו – 12:16. במצב זה החלה המתקפה המכבית ותוך חמש דקות הורה לוח התוצאות על 16:23 לזכותם. באותן דקות היה ממש מרגש להיות בין כתלי היכל הספורט. ההתלהבות העצומה של השחקנים, הספסל המכבי ובעיקר של האוהדים האוסטריים ממש עוררה צמרמורת. היתרון המכבי המשיך לטפוח – 31:45, ורק לקראת תום המחצית הצליחו האורחים להתאושש במעט מהחלום.

גם פתיחת המחצית השנייה היתה של המכבים: הם ממש רמסו את יריבהם הצעירה ויתרונם כבר הגיע ל־16 נקודות. באותן דקות כל דבר שהם ניסו לעשות פשוט הלך להם. אולם, לאחר השיא מגיעה הנסיגה ושחקני פרטיזן הצליחו לשוב בהדרגה לתמונת המשחק. בדקה ה־32 הורה לוח התוצאות רק על יתרון של שש נקודות לזכות מכבי – 68:74. אולם, סדרת טעויות של האורחים והתעוררותו של מאגי וחבריו הקפיצה שוב את לוח התוצאות. בוקעת הסיום התחולל באולם קרנאבל, כשכולם נוטלים חלק בחגיגה הגדולה.

מכבי 98 (55)
פרטיזן 84 (45)

המצטיין: וילי סימס
המאכזב: ויוזאץ
שופטים: זוך ויגרנבראגר
צופים: 10,000
אולם: היכל הספורט

★ מכבי ת"א: מאגי 29, בארלו 23, סימס 17, ג'מצ'י 13, דניאל 9, ברקוביץ 5, ארואסטי 2.

★ פרטיזן בלגראד: גראבוביץ 29, פספאלי וטאביץ 11 כ"א, דורדוביץ, ויוזאץ ופצ'לסקי 8 כ"א, אוברדוביץ 6, נאקיץ 2.

סימס קולע מתחת לאפם של הפרטיזאנים

שמחת הנצחון דקה אחרי השריקה. הם עשו זאת בכבוד

מכבי ופרטיזן יפגשו בגאנט

מאת משה כהן

קבוצות מכבי ת"א ופרטיזן בלגראד יפגשו גם במשחק חצי הגמר, שיערך ב־5 באפריל בעיר הבלגית גאנט. כך התברר אמש בעקבות נצחונה של טרייסר מילאנו על אריס סאלוניקי – 82:97.

רק נצחון יותני היה גורם להורדת פרטיזן בלגראד מהמקום הראשון בבית הגמר, אבל אריס סאלוניקי ללא ניקו גאליס לא הצליחה להתמודד מול שחקניה הותיקים של טרייסר מילאנו, שזכו בנצחון קל. שתי הקבוצות יפגשו שוב במשחק חצי הגמר השני.

שחקני ברצלונה ששמעו על נצחונה של מכבי נשברו כנראה והם גברו בביתם בקושי רב על אורטז הולשה – 79:81. אין ספק, כי בברצלונה לא ישכחו זמן ממושך את ההפסד האומלל מול דקדנס.

האלופה ההולנדית ממשיכה להפתיע, לאחר שאמש גברה שחקניה השאפתנים על קבוצתה הלא יציבה של סאסורן קלן.

טבלת בית הגמר

1.	פרטיזן	14	1261:1301	24
2.	אריס	14	1315:1345	23
3.	טרייסר	14	1286:1304	23
4.	מכבי	14	1230:1326	22
5.	ברצלונה	14	1278:1367	21
6.	סאסורן	14	1400:1399	19
7.	אורטס	14	1250:1210	18
8.	דקדנס	14	1442:1299	18

ההודים מבקשים מגרש ניטרלי חוששים מהמצב

איגוד הטניס ההודי שיגר אתמול טלקס למשרדי איגוד הטניס הישראלי ובו בקשה לקיים את המפגש בין ישראל והודו על מגרש ניטראלי.

זהו הטלקס הראשון שהגיע מהודו לישראל והבקשה לביטול המשחק בישראל מנומקת במצב הבטחון באזור.

באיגוד הטניס הישראלי מיהרו להשיב בשלילה להצעה ההודית. יו"ר האיגוד, יהודה דגיק, הודיע על ערבותה של ישראל לבטחונם של ההודים. העתק של התשובה להודו נשלח לפדראציית הטניס העולמית, שמושבה בלונדון.

דעה אישית אהרן להב

גביע אירופה בהישג יד

הם כבר היו על הקרשים וקמו. עם הגב אל הקיר פילסו את דרכם אל חצי הגמר של גביע אירופה. אחרי האכזבה המרה שהנחילה לנו נבחרת הכדורגל באוקיאניה, נעים היה להיות אמש בהיכל הספורט של יד־אליהו. הצפייה, חיכת האוהדים האלפים השואפים להישג. לא להחמיץ את ההזדמנות הנדירה שהגישה להם ברצלונה הספרדית בראש וראשונה לא לאבד את ההגמוניה בצמרת האירופית. כל אלה שיחקו אמש נגד פרטיזן בלגראד, יחד עם הכדורסלנים הנפלאים של מכבי ת"א.

הם היו טובים. כל אחד מאלה ששותפו במשחק תרם את חלקו בזמן הנכון והיו שחקנים של הרגע הנכון כמו מוטי דניאל עם צליפות השלוש ומיקי ברקוביץ עם שני הסלים המושלמים והנסיון הגדול של הזוקת הכדור בלי לאבד את הראש.

הצהובים נוספים לחצי הגמר בגנט ואין ספק כי הפעם הרוויחו ביושר אפיים את ההופעה בשלב הגמר. השלישיה שהתמת העוד על פי סדר הצטיינותם: וילי סימס, קווין מגי וקן בולו – עשתה למעשה את המשחק. סימס בהולכת הכדור והראיה נכונה של המשחק, מגי בקליעות המדוייקות ובעיקר בריבאונדים הרבים שלו מול הענקים מבלגראד ובולו בצליפות ובהתרוממויות הנהדרות אל הסבכת מתחת לסל.

מי שהפתיעו ביכולתם הרופסת היו דווקא הפרטיזנים היוגוסלאבים. למרות יתרון הגובה והקלעים המעולים שלהם, לא הצליחו להתארגן ביד־אליהו. אולי האווירה, אולי רוגזם על השופט הפולני זיך, שראה רק עבירות שלהם על מכבי ולא להפך ואולי הידיעה, כי זה לא משחק קובע בשבילם כי כך או כך הם הבטיחו מקומם בגנט.

עכשיו יש למכבי ת"א סיפור תרש ווזקה על המאמן רלף קליין שיהגיע את קבוצתו כמו אתמול. היא בין ארבע הקבוצות השואפות להגיע למשחק הגמר. אם לשפוט לפי המשחק של אמש ולהתעלם מהיכולת הרדודה שלהם בשבועות האחרונים, הרי יש לקפטן מיקי ברקוביץ סיכויים סבירים להניף את גביע אירופה. שלוש הקבוצות האחרות: פרטיזן, טרייסר ואריס מגיעות אף הן עייפות ותשושות מן העונה המסכסכה ומי מהארבע שתפגין רוח לחימה ומשחק הקרבה בצר כדורסל מדוייק תחזור הביתה עם הגביע.

קליעת המשך יצחק שתיל

טיפה גדולה של נחת

מה נשתנה אמש לעומת יתר שש הלילות בהן שיחקה מכבי ת"א בגביע אירופה ביד־אליהו?

שבמשך כל עונת גביע אירופה האכילה מכבי את חובבי הספורט בארץ מרורים ואמש הם נתנו לנו טיפה של נחת.

שבכל המשחקים הקודמים, גם כאשר ניצחו הצהובים, הם העלו לנו את לחץ הדם והזהירו אותנו עם תחזית לא מעטות לגבי העתיד, אבל אמש הם הוכיחו לנו מכבי אחרת.

מול הפרטיזנים הצעירים, כאשר מכבי במיטבה ניתן לציין עובדה חשובה: זה זמן רב לא ראינו את מכבי ת"א כה חורשת רצון לנצח. מכבי ניצחה לא רק במשחק כולו, אלא בשתי המחציות. 45:55 בראשונה, 39:43 בשנייה.

מכבי שכבר נכתבו עליה הספדים רבים העונה הוכיחה בפעם המי יודע כמה כי היא קבוצה מסוג אחר.

הקושיה האחת והיחידה שנותרה בלתי מפוענחת לגבי דידנו היא: מדוע לא שיחקה מכבי כל העונה כפי שעשתה זאת אמש. מדוע? עכשיו פתוחה הדרך לגנט. בבקשה עשו לנו את הפסח בגדול.

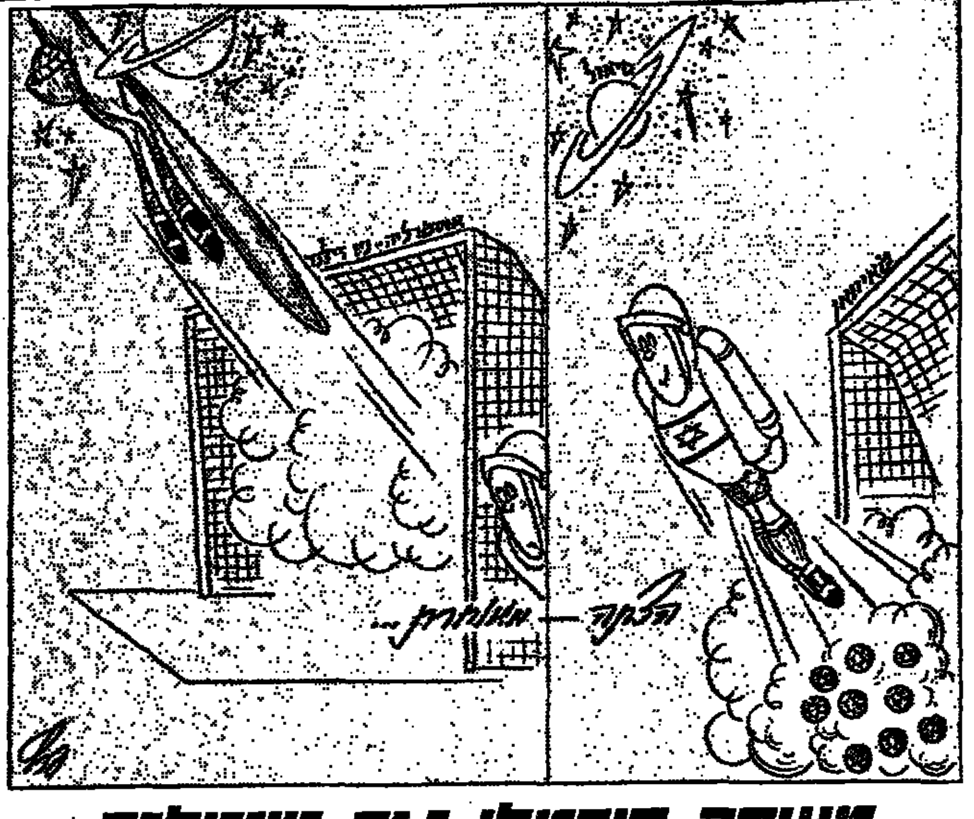

משחק פורמלי נגד ניו־זילנד עם סיכוי אחד למאה לסיאול

אם סאיוואן תנצח את אוסטרליה ● למיחיץ' אין מצב רוח לכלום, רוצה לחזור לישראל ● הפגישה מהמגרש עד היום בצהרים ● ההרכב נגד ניו־זילנד ביום א' כמעט לא ישתנה, אולי שלום תקווה ● הנבחרת לא תקדים שבה בגלל הוצאה כספית גדולה

אוקלנד (שירות „דבר") מצוברחים הגיעו לכאן כדורגלני נבחרת ישראל לסיבוב האחרון של משחקי הבית האוקיאני. ביום ראשון ב־5 לפנות בוקר שעון ישראל יתייצבו למשחק האחרון נגד הנבחרת הביתית, ניו־זילנד, זו שהכזיבה את ישראל כאשר הבטיחה ולא קיימה לנצח את אוסטרליה ולתת לנו צ'אנס.

עם כל הדיבורים של הכדורגלנים וגם של ראשי המשלחת כאילו עשינו את המירב הניתן בנתונים שהיו – כל המשוקים מתוך לבית – שוררת הרגשה רעה בנבחרת הכדורגל של ישראל והראיה במשחק נגד ניו־זילנד משהו פורמלי שצריך לעבור אותו. הסיכוי שהאוסטרלים ינצחו על־ידי הסינים של סאייוואן הוא אחד למאה או כמו „שאמר אחד מלמיליאן: „כמו הסיכוי שהניו־זילנדים ינצחו אותנו 0:15".

מאז שרק השופט השוויצרי לסיום משחק התיקו ניו־זילנד – אוסטרליה אחרי הטיל של אוסקר פאורינה בדקה ה־75, שסתם את הגולל על הכרטיס שלנו לסיאול, אין המאמן מיליינקו מיחיץ' מצוי במצב רוח כלשהו. איננו מדבר, מכונס בתוך עצמו, אינו יודע את נפשו. בשבילו זו היתה האכזבה הגדולה ביותר. הוא היה מאוד אופטימי גם אחרי משחק ההפסד הראשון נגד אוסטרליה, אף כי תלה את האשמה בשופט הדרום־אמריקאי שגזל מאיתנו שער חוקי ונתן לאוסטרלים פנדל במתנה.

מיחיץ' כל כך מדופרס עד כי פלט אתמול: „הכי טוב אם היינו נוסעים מחר לישראל. בטח יש בישראל כאלה השמחים. קריז פיניש. שפר, שרף לא מתורגמן..." כך היוגוסלאבי בעברית העילגת שלו עושה השבון קטן עם כל אלה בארץ שניטפלו אל המתורגמן ובעצם התכוונו גם אליו במשך חודשי ההכנות הארוכים.

הנבחרת שוכנה באוקלנד במלון הרחק מחוץ לעיר. מיחיץ' נתן לבחורים חופשה ארוכה מהמגרש. רק היום (יום ו') בצהרים יחזרו הישראלים לאימון ראשון אחרי משחק נצחון על סאייוואן (0:9). את ההרכב, שיהיה כמעט זהה לזה שפתח נגד הסינים, יפרסם מיחיץ' במוצאי־שבת. אחד המועמדים לפתיחה יהיה שלום תקווה, שנתגלה בכל יעילותו בשלושער שהבקיע נגד הסינים. סקודר אחר, ניר לוין, מועמד אף הוא להמשיך.

אחרי הנצחון רב השערים נגד סאייוואן, פתח שלום תקווה את חרצובות לשונו וגם לו היה מה להגיד על התנהגותו של מיחיץ' כלפיו או בעצם נגד התעלמותו של המאמן ממנו. תקווה אמר: „עכשיו אני חושב שאילו הייתי משחק בגומלין נגד אוסטרליה בכרייסטצ'רץ' (0:0) יכולנו לשמוח עתה כי בידנו הכרטיס לסיאול ולא להרגיש שבורים ומדוכאים. מתסכל אותי לחשוב שדווקא כאשר הבקעתי שלושה שערים במשחק אחד לראשונה בחיי בנבחרת הם שערים לא חשובים, כי האוסטרלים לא הפסידו לניו־זילנד".

המסקנה של שלום תקווה היא, כי בסך הכל מיחיץ' לא היה הוגן איתו. לדעתו עשה את כל הניתן, התעלם מבעיות אישיות ולא נתן לעוולות להרגיז אותו עד יציאה מהכלים. „ישבתי על הספסל ואכלתי את עצמי, כי ביציע אתה לא מרגיש שייך. אני חושב שלפחות הגיע לי לשבת בין 16 הלבושים על ספסל המילואים".

מנהלי המשלחת רצו מאוד להקדים את הטיסה הביתה, אבל מסתבר כי כל שינוי בלוח המקורי יעלה הרבה מאוד דולרים. גזבר ההתאחדות בר אבנר הודיע, כי הוא מתנגד לכל שינוי שיעלה כסף לקופת ההתאחדות. „מי שרוצה לשנות שיחתום על הצ'ק. אני לא אותתם" – אמר אבנר ובזה בעצם הסתיימה האפיזודה. הנבחרת תחזור דרך לוס־אנג'לס בה תשהה יומיים ותגיע לארץ בפסח.

קלינגר, מהבולטים במשחק אתמול, פורץ בכח בין שני סינים

החלטת ביה"ד תמנע עליית ראשל"צ ללאומית בכדורסל

מאת משה כהן

קבוצת מכבי ראשון־לציון לא תשחק בעונה הבאה בליגה הלאומית: זוהי המשמעות של בית־הדין המשמעתי של איגוד הכדורסל, שהפחית ארבע נקודות ליגה ממאזן הקבוצה, שהורשעה בפעם השנייה השנה בעבירות על תקנון התשלומים.

ראשי מכבי ראשל"צ נראו כהלום הדיון הנוסף. הם התקשו לעכל את פסק הדין החמור, שהשאיר אותם עונה נוספת בליגת הבשנה. רק לפני חודש חגגו בעיר היין את עליית הקבוצה לליגה הלאומית, לאחר הנצחון הדחוק במשחק המכריע נגד אליצור קרית־אונו.

כעת צריכה אליצור קרית־אונו לגבור ביום ראשון בבית על מכבי קרית־גת ואז שחקניה ואוהדיה יוכלו לפתוח את בקבוקי השמפניה. ראשי מכבי ראשל"צ הבטיחו לערער על פסק־הדין בפני בית־הדין העליון של האיגוד, אולם השבוע דחה בית־הדין העליון ערעור דומה של הפועל עפולה.

הדיון אמש נמשך שעה, במהלכו התגלו סתירות בין עדויות מנהלי הקבוצה לבין עדותו של השחקן קודי נלסון. התברר, כי נלסון הצהיר הצהרות שונות במשרד החקירות לעוסות הקבלות שהציגו ראשי קבוצתו. הדבר לא הותיר לדייני בית־הדין אלא להרשיע את הקבוצה בעבירה על תקנון התשלומים. נגד הקבוצה עמד עונש הפחתת ארבע נקודות עליתבאי, כך שלבית־הדין לא נותר אלא להורות על הפעלת העונש.

למנהלינו
מר א. תורן ומר מ. הראל
עובדי חברת טרנסטכניקה בע"מ ומשפחותיהם
מברכים את הנהלתם
במלאת 30 שנה
לייסוד החברה
בברכת המשך שגשוג ופריחה

נתניה והפועל ת"א מועמדות להצטרף אל נציגות הפרברים

מאת ברוך דגון

קבוצות מכבי נתניה והפועל ת"א מועמדות להצטרף אל נציגות הפרברים, שמשון ובני־יהודה, בחצי גמר גביע הטוטו הלאומי עם סיום המשחקים בבתים המוקדמים.

הפועל ת"א, המוליכה בבית ד', חייבת לעדוף מיטוות על שעה של הפועל לוד כדי להבטיח לעצמה הפרש שערים עדיף על הפועל כפ"ס. לת"א יתרון של ארבעה שערים תבחונה הצפוי בלוד יעניק לה את הבכורה.

כפ"ס חייבת, בראש ובראשונה, לגבור בביתה על הפועל חיפה בהפרש גבוה בכל האפשר ולצפות למעידה של ת"א. המשימה שלה נראית קשה מאד מאחר שחלקה המכריע אינו נתון כלל בידיה.

נתניה, המוליכה בבית ג', תתארח אצל הפועל ירושלים לקרב הכרעה. נצחון יקנה לנתנייתים את הכרטיס בכל מקרה. הפסד נתנייתי או תיקו עלול לסבך את העניינים. שכן, במקרה כזה (תלוי בפער השערים במשחק) עשויה הבכורה לעבור לידי הירושלמים או לידי הפועל באר־שבע, שחייבת לנצח את מכבי ת"א בהרץ כדי ליצור לעצמה עמדת זינוק. האופציות פתוחות, איפוא, בבית זה.

שמשון, מנצחת בית א', תתארח אצל בית"ר ת"א ואילו מכבי חיפה, השניה בדירוג, תתארח אצל בית"ר ירושלים.

בני־יהודה, העולה מבית ב', תארח את סגניתה, הפועל פ"ת, ואילו הפועל חולון תתמודד עם מכבי פ"ת.

מאבק על ראשות הבתים האחרים

מאת שמואל טל

לאחר שהפועל בת־ים הבטיחה את זכייתה בבית ב' במסגרת משחקי גביע הטוטו באזורית יעמדו היום ומחר המאבקים על ראשות שני הבתים האחרים במוקד המחזור השישי והאחרון.

מכבי יבנה המוליכה את בית א' עם יתרון של נקודה תהיה חייבת לנצח בביתה את מכבי רמת־עמידר כדי לשמור על הבכורה. במשחק הראשון בין השתיים ניצחה יבנה בקלות (0:3) ולאור יחסי הכוחות בין־שתי הקבוצות נראה כי גם הפעם היא מועמדת לנצחון.

הפועל חדרה זקוקה אף היא לנצחון כדי שתוכל להלוף על־פני יבנה אם זו כמובן תשמוט נקודות.

למרות שחדרה תשחק במגרשה של הכח היא מועמדת מועדפת לנצחון.

בבית ג' תיפול ההכרעה בין שתי הראשונות בטבלה. הפועל ר"ג הראשונה, המקדימה את הפועל יהוד בנקודה, זקוקה לתיקו בלבד כדי להבטיח לעצמה את הפיסגה. מנגד, רק נצחון יקפיץ את האורחים מיהוד למקום הראשון. המשחק השני בבית זה, בין בית"ר נתניה ומכבי שעריים, הוא לצורך רישמי בלבד.

בבית ג' כבר נפלה ההכרעה, אולם גם כך תשאף הפועל בת־ים לחזור על ההצגה מלפני שלושה שבועות בו מוצצה את הפועל טבריה בעיר הברות 0:4. התוצאה קרוב לוודאי לא תחזור על עצמה אולם גם כך נוטים הסיכויים לטובת המארחים. מכבי יפו תארח את הפועל עכו.

ליברפול תמשיך בדהירתה

מאת ג. שרון

לאחר שספגה בתחילת השבוע את ההפסד הליגה הראשון העונה, תתפנה עתה ליברפול להמשך המרוץ לעבר כתר האליפות. ביצד השפיע עליה ההפסד תוכל להוכיח מחר במגרשה הביתי שעה שתארח את ויםבלדון המרוחיבת במקום השביעי.

מאחר שלכל הדעות לא תוכל אף קבוצה לסכן את עליונותה של ליברפול מתרכז עיקר המאבק על המקום השני. לא פחות מחמש קבוצות מעורבות בו. לפי שעה מצבה של מנצ'סטר־יונייטד הוא הטוב יותר. מחר תארח היונייטד את ווסטהאם הלונדונית הסובלת מעונה גרועה ביותר.

אברטון שעלתה בעקבות בנצחונה על ליברפול למקום השלישי, תצא למשחק חוץ נגד סוגרת הטבלה ווטפורד. נוטינגהאם פורסט הרביעית תתארח בלונדון אצל ה„תרנגולים" של טוטנהאם. שתי לונדוניות אחרות יוצאות למשחקי חוץ. ארסנל תשחק בדרבי נגד קפנסי וק.פ.ר אצל פורטסמות.

יתר המשחקים: צ'רלטון – אוקספורד; צ'לסי – סאותהמפטון; ניוקסל – קובנטרי; נוריץ' – שפילד־וונסדיי.

בליגה הסקוטית תמשיך סלטיק את דהירתה שעה שתארח את דאנדי־יונייטד. רינג'רס המאוכזבת של השבוע שעבר תתארח אצל דאנדי. יתר המשחקים: אברדין – פאלקירק; הארטס – מורטון; מאדרוול – דאנפרמליין; סט. מירן – היברניאן.

מחר בגמר גביע הכדורעף

„דאבל" למטה אשר או תואר לק. אתא

מאת ברוך דגון

שתי נותנות הטון בכדורעף הישראלי, הפועל מטה־אשר והפועל קרית־אתא, תתמודדנה מחר בערב באולם אוסישקין בת"א בגמר הגביע המסורתי.

מטה־אשר, האלופה החדשה־ישנה, היא הפייבוריטית להשלים „דאבל" נוסף. הקיבוצניקים מהמפגשים גברו פעמיים על קרית־אתא בגמר הפלייאוף ונראה, כי יגלו עדיפות גם בקרב הגביע.

התלכיד של מטה־אשר כולל את הבין־לאומיים אורי הבר ואהרן שר ולצדם חבורה מגובשת ו„משופשפת": עמרי וייסמן, גלעד רווזן, אלכס רובינשטיין וטלי כהן.

קרית־אתא תעשה מאמץ לסיים את העונה עם תואר כלשהו. היא תטיל למערכה את שחקן הנבחרת עופר שפאק ולצדו ישחקו ארז טבל, יובל שלכת, ירון סרייבר, יורם ברזאני, עופר חכים וגיד קראוס. שתי הקבוצות מכירות היטב זו את זו והמאבק עשוי להיות מעניין ושקול בכל המערכות.

מטה־אשר תיצג גם בגמר הגביע לנשים. היריבה שלה תהיה הפועל בת־ים. העדיפות – כמו אצל הגברים – תהיה אצל ההתיישבות העובדת בראשותן של הילה ספיר ורונית כרמלי. צנת הרשקו ואפרת כהן ינסו „לגנוב את ההצגה".

האחים לבית וולאס – גאוות „הקדושים" מסאותהמפטון

במרכז האח הבכיר, דני, ומצידיו התאומים רודני ורייימונד בני ה־18

מאת שמואל טל

ה„קדושים" של סאותהמפטון גאים לכנות עצמם „מועדון משפחתי". למושג הזה יש אצלם משמעות כפולה הרבה בזכות משפחת וולאס המספקת למועדון שלושה מבניה – הבכיר דני וצמד התאומים רודני ורייימונד הלובשים בדרך כלל את מדי קבוצת המילואים.

את דני אין כמובן צורך להציג. הגנות רבות בליגה הראשונה חשו על בשרם את מהירותו של הקיצוני שחום העור. הוא הבריע משחקים רבים לזכות קבוצתו במו רגליו.

שני אחיו מנסים כמובן לחקות אותו והצלחתם די רבה. בעיקר אמורים הדברים לגבי רודני הבוגר מבין התאומים (בחמש דקות) שלדברי דני הוא מוכשר ממנו וצפוי להצלחות גדולות יותר.

התאומים הם כיום בני 18 בלבד והמשחקים זו העונה השניה במדי קבוצת הנוער. רודני אף לבש מספר פעמים את מדי הקבוצה הבוגרת כשחקן מחליף אך לא זכה עדיין לדקות משחק בליגה הבכירה. לריימונד אמנם לא ניתנה עדיין ההזדמנות אך לפי היכולת שהוא מגלה בזמן האחרון סביר להניח שגם לו תנתן ההזדמנות להוכיח את עצמו.

האוהד מספר אחד של התאומים הוא כמובן אחיהם הבכיר. בכל הזדמנות אפשרית הוא מנסה להעניק להם מהידע שרכש בקבוצה הראשונה. „הם קולטים מהר מאד את הטריקים שאני מלמד אותם" הוא מספר.

האחים לבית וולאס הם מיפסטפורד שבלונדון, אך עובדה זו לא מנעה מהאחים הצעירים להודות בעקבות אחיהם כאשר סיימו את בית־הספר. דני בן ה־24 סופך כי אחיו עשו צעד נבון מפני שלדעתו בעיר הגדולה הסיכונים לצעירים גדולים מאד.

הורי השלושה גאים מאד בבניהם. הם מקווים כבר בתקופה הקרובה לראות את שלושת בניהם משתפים פעולה יחד על המגרש ומעניקים למועדונם כבוד ותהילה.

לא המתינו לתוצאת המשחק

מאת משה כהן

בחברות הנסיעות „דיזנהאוף" היו בטוחים עוד לפני תחילת המשחק בין מכבי ת"א לפרטיזן בלגראד, כי המכבים ינצחו ויעלו למשחק חצי הגמר. מנכ"ל החברה, אבי פרידמן יצא אתמול בבוקר לבריסל, כדי לרכוש כרטיסים לאוהדי מכבי ולארגן חבילות תיור.

אתמול כבר נקבעו המחירים ובחברה צופים, כי אלפים מאוהדי מכבי ינצלו את הפסח, כדי ל„קפוץ" לבריסל. הרשמה לטיסות לבריסל תחל כבר הבוקר. בינתיים, מתוכננות שלוש טיסות מיוחדות של אוהדי מכבי לבירה הבלגית.

הבעיה הגדולה היא שטרייסר מילאנו, אריס סאלוניקי ופרטיזן בלגראד הבטיחו מזמן את השתתפותן בחצי הגמר וההערכה היא, כי מרבית הכרטיסים כבר נמכרו.

פולין וספרד ביטלו בואם לשייט בחיפה

מאת אברהם צ'יבין

פולין וספרד ביטלו את השתתפותן באליפות העולם בשייט מפרשיות מדגם 470, שתפתח ביום ראשון בחיפה.

גם דרום־קוריאה שתארח את אולימפיאדת סיאול בואה מוטל בספק. כנראה שרק 21 מדינות יטלו חלק באליפות העולם, כך מסר אמש במסיבת עתונאים, ד"ר מרדכי פרי, ראש מטה האליפות.

ימ"מ

היחידה המיוחדת ללוחמה ...

דרושים
קצינים ולוח...

אם אתה יוצא יחידה שדה, בוגר קורס פיקודי (מכים ומעלה), בעל השכלה תיכונית, גיל עד 25 ובריאות תקינה.

אנו מציעים לך עבודה מעניינת עם צוות ... ותנאי שירות טובים, אפשרויות קידום ... בעבודה.

מועמדים העונים לכל הדרישות מוזמנים ליעדות קבלה בלשכת הגיוס של המשטרה בת"א, רח' הרכבת 14, בתאריכים הר"מ:

יום ב' 28.3.88 בשעה 16.00
יום ג' 29.3.88 בשעה 9.00

סודיות מובטחת

לעבודה בטחונית בארץ ובחו"ל דרושים

יוצאי יחידות קרביות

הנתונים הדרושים: ★ גילאי 21–28 ★ שירות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים. ★ השכלה 12 שנות לימוד. ★ ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופאית אחרת. ★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

אנו מציעים: ★ עבודה מעניינת ורבת אתגר בארץ ובחו"ל. ★ תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים. ★ חוזה העסקה למספר שנים (אפשרות הארכה לשנה נוספת).

העבודה מתאימה גם לסטודנטים

המעוניינים, העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בכתב יד לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור "שח" בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.

פנים מתאימים ייענו – סודיות מובטחת

לבנק
דרושים / דרושות

עורך דין וכלכלן
רקע והתמחות במשפט האזרחי מסחרי, השכלה אקדמאית בכלכלה/מינהל עסקים ושליטה טובה בשפה האנגלית. בפניה יש לציין פרטים אודות: עיסוקים קודמים, נשאי ההתמחות, נסיון ולצרף שמות ממליצים.

מזכירה
בעלת יכולת הדפסה טובה בעברית ובאנגלית.
12 שנות לימוד + בגרות מלאה ונסיון קודם.
שעות העבודה – רצופות.

מתכנת P.C
בעל שליטה מלאה בשפות תיכנות לוטוס ודיבייס, נסיון מוכר בנושא.

יועץ השקעות
בעל השכלה אקדמאית במדעי החברה ונסיון בתחום ניירות ערך, תוכניות חסכון, קופות גמל ומטבע חוץ.
מועמד מתאים יוכשר בקורסים מקיפים לאחר השתלבותו בבנק. מקום העבודה: אזור המרכז.
שעות העבודה מפוצלות – כמקובל בבנק.

פקיד עו"ש (בנכול)
עם או בלי נסיון. 12 שנות לימוד + בגרות מלאה.
מקום העבודה: ת"א. שעות העבודה מפוצלות – כמקובל בבנק.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1017 תל־אביב, 61009
מועמדים מתאימים – ייענו.

אילן איגוד ישראלי לילדים נפגעים
גורדון 9 ת"א
מחפש
עובד/ת סוציאלי/ת בכיר/ה
לתפקיד ארצי
דרישות המשרה:
1. תואר אקדמאי.
2. נסיון של 7 שנות עבודה במקצוע לפחות.
3. בעל/ת רכב – התפקיד כרוך בנסיעות.
על המעוניינים לפנות בכתב אל: מרכז אילן
– סודיות מובטחת –

לחברה מובילה בענף המזון
בגוש־דן
דרוש
מנהל מחסן תוצרת ומשלוחים
כישורים נדרשים:
★ ידע ונסיון בניהול מחסן גדול המשנע סחורות בהיקף ארצי.
★ ידע ונסיון בעיבוד מלאי ממוחשב.
★ נסיון בהפעלת צוות עובדים גדול.
★ נכונות לעבודה בשעות שמעבר למקובל.
מועמדים מתאימים והושבי גוש־דן, מתבקשים לשלוח קורות חיים מפורטים בכתב יד אל: ת.ד. 1993 תל־אביב מיקוד 6101

למוסד ממלכתי בת"א
דרוש
... חבלה לתפקידי הדרכה
כישורים נדרשים:
... הנדסה בעל רקע ונסיון בחבלה.
... ביטוי טוב בע"פ ובכתב.
... טובה באנגלית (לרבות קריאה וכתיבה).
... 25 – 35.
... בעלי נסיון בתחום ההדרכה.
... בנסיעות רבות לחו"ל.

... העומדים בדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. ... ת"א מיקוד 61392 עבור ק.ח., ויציינו קורות חיים ... אישיים מלאים כולל מס' ת"ז וטלפון.

– פנים מתאימים ייענו –

למוסד ציבורי דרושים
כותבי בחינות
במקצועות המכמלונים הבאים:
... – בנית מכונות ועבוד חומרים, כח וחום, ... אויר, תעופה.
... וניהול	אלקטרוניקה
...	פלסטיקה
...	אלקטרו־אופטיקה
...	מכשור ובקרה
...	דפוס
	צלום

הכישורים הדרושים:
– בעל תואר ראשון לפחות.
– בעל התק העשייתי או.אקדמאי של שנה לפחות.
– רצוי נסיון בהוראה.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 6516 תל־אביב, מיקוד 61065 בצרוף קורות חיים ותחומי ההתמחות (נא לציין מספר טלפון).

לתעשיה הצבאית בירושלים
דרוש
מנהל אבטחת איכות
... מנהל אבטחת האיכות ברמה בינלאומית של מפעל תעשייתי, עלפי תקן MIL-Q-9858
○ ניהול צוות גדול של עובדים, מהנדסים והנדסאים
○ קיום קשר הדוק עם לקוחות בחו"ל, בעיקר מפעלים תעשייתיים בארה"ב.
הכישורים הנדרשים:
1. מהנדס במכונות/תעשייה/ניהול.
2. נסיון של ... שנים לפחות בתפקידים בתחומים הנ"ל.
3. ידיעה מלאה באנגלית, ...
4. יכולת יצירת קשר וניהול מו"מ עם לקוחות, בעיקר בתחום הנ"ל.
למתקבלים ... מחוץ לאיזור ירושלים – יינתן ...
לפרטים יותר נא לפנות למחלקה ...
ת.ד. 1595, ירושלים 91014
טלפון: 535161
התעשיה הצבאית

רשות הדואר

לרשות הדואר תל־אביב דרושים

דוורים/דווריות

להלוקת דואר באזור תל־אביב.

פרטים נוספים בדבר תנאי עבודה ושכר אפשר לקבל אצל גב' גילה עיני בטלפונים 03־307258,
03־307250

רשות שמורות הטבע

לרשות שמורות הטבע דרוש

חשב

אחריות למערכת תקבולים ותשלומים, למערכת הנהלת חשבונות ממוחשבת, הכנת דו"חות פיננסיים.
דרישות: נסיון כחשב של 5 שנים לפחות – רצוי במוסד ציבורי, יכולת ניהול מו"מ ברמה גבוהה, השכלה אקדמית בכלכלה או שווה ערך. מגורים בירושלים, רשיון נהיגה.
השכר והתנאים הסוציאליים המלווים – כמקובל בשרות הציבורי.
המעוניינים יפנו למשרד רשות שמורות הטבע, רח' ירמיהו 78 ירם. לנציבות המים, הקריה ת"א (אצל לירה). למילוי שאלונים לא יאוחר מ־1.4.88.

★ ...
כישורים נדרשים:
א. ...
ב. ...
ג. ... CICS.
ד. 3 שנות ...
בדבר פרטים יש לפנות ל:
אלי ... טל: 03־616489

דוק

לרשות הריבוע הכחול
קר־אופ' תל אביב דן השרון
דרוש
טכנאי אלקטרוניקה
לעבודת שרות.
רשיון נהיגה חובה.
על המעוניינים לפנות לקביעת ראיון וקבלת פרטים לטל. 03־5560890, 03־559857 לרחל.

למשרד ... דרושים:
...
על המעוניינים ... יפנו בכתב בצרוף קצר תולדות חיים ...

עיריית נתניה

מתבקשות הצעות למשרות הבאות:
א. מפקח ומתאם פרוייקטים
באגף הנדסה ותשתית
הכישורים הדרושים
1. מהנדס/הנדסאי בנין רשום בפנקס המהנדסים/טכנאים.
2. כושר נהול מו"מ עם גורמי חוץ.
3. נסיון של 3 שנים בפקוח על עבודות בניה ושיפוצים.
הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורים.
ב. אדריכל/ית
באגף הנדסה ותשתית
הכישורים הדרושים
1. אדריכל/ית רשום בפנקס המהנדסים.
2. נסיון של 3 שנים לפחות, בבנין ערים.
הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורים.
טפסים להצעות מועמדים, בצרוף קורות חיים, בכתב יד המועמד והמסמכים הנדרשים יש להגיש למחלקת המנגנון עד יום חמישי כ' בניסן תשמ"ה (7.4.88).
את הטפסים ניתן לקבל במזכירות העירייה רח' תל־חי 8, נתניה.
יואל אלראי
ראש העיר

לקיבוץ מעגן מיכאל
דרוש
רופא
מתחילת 1989
עדיפות למתמחה ברפואת משפחה
נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים למרכז ועדת בריאות מעגן מיכאל ד.נ. מנשה 37805.

אוניברסיטת תל־אביב
המרכז הישראלי להוראת המדעים
ע"ש עמוס דה־שליט
דרוש/ה **גרפיקאי/ת**
ליחידה לפיתוח תכניות לימודים במדע וטכנולוגיה לגיל בית הספר היסודי.
הכישורים הנדרשים: איור, עיצוב, ביצוע, ידע בדפוס. נסיון של שלש שנים לפחות.
יש לפנות בכתב בליווי קורות חיים אל: גב' רות וולניץ, המרכז הישראלי להוראת המדעים, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל־אביב 69978.
הנ"ל יועסק עיה תקציב מחקר.

דרושים
מקדמי מכירות
בעלי רקע חקלאי לקידום מוצרים בחקלאות בכל רחבי הארץ
לפנות בשעות הערב בין השעות 19.00–20.00
טלפון: 03–349064.

SANYO
לחברת סאניו בתל־אביב
דרוש
טכנאי אלקטרוניקה
עם רקע ונסיון בתחום הסטריאו (אודיו).
03־229049, 03־233336.
– סודיות מובטחת! –

למח' תביעות של „אבנר"
דרוש/ה
עו"ד בעל/ת ותק
של לפחות 3 שנים
בטיפול בתביעות לפי חוק הפיצויים.
לקביעת ראיון לטלפן לרבקה
טל' 03־627354

ס.ג. אלקטרוניקה בע"מ
דרוש
טכנאי אלקטרוניקה למערכות סטריאו
דרוש נסיון קודם
טלפון: 03־287926, 03־298925

דרוש/ה **פקיד/ה**
למשרד נסיעות
מח' תיירות יוצאת
עם ניסיון לפנות לשוקי.
03־243271

להוות בת יער
דרושים
מדריך/ה רכיבה מנוסים סיים
טלפונים
06־974652 06־951788
לאיתן או אברהם

לסוכנות נסיעות ותיקה דרושים
לסניף תל־אביב:
★ **פקיד/ת נסיעות**
מנוסה לתיירות יוצאת.
לסניף ירושלים:
★ **פקיד/ה מומחה**
למחלקת תיירות יוצאת.
לפנות בכתב־יד,
אל ת.ד. 1,074 תל־אביב 61009

גרניט סוכנות לביטוח בע"מ
דרושים
★ **פקידה לביטוח חיים**
נסיון שנה לפחות, בוגרת תיכון.
★ **קלדנית לכל ענפי ביטוח אלמנטרי**
עם נסיון בביטוח.
טלפון 03־337021,
שד' יהודית 8 ת"א.

קרן היסוד – המגבית המאוחדת לישראל
מודיעה על משרה פנויה של
עוזר בכיר במחלקה לשיקום שכונות
...
... מכתב בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 7655, ירושלים, עד יום שלישי ... (5.4.88).

מיגדה בע"מ – תעשיית ציוד רפואי
דרוש
כלכלן צעיר
בתחומים הבאים:
★ הכנה וניתוח דוחות תקופתיים
★ בדיקות כדאיות כלכליות
★ תקציב ומחיר תמחיר
שנתיים נסיון בתעשיה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 211 רחובות מיקוד 76101 לציין עבור כלכלן.
סודיות מובטחת.

לסוכנות ביטוח גדולה
בתל־אביב
דרוש/ה
חתם/ת
בענפי האלמנטרי
פרטים: 052־915091 03־356019,
354732.

קבוץ אפיקים
מחפש בדחיפות
אח/אחות
רצוי/ה בעל/ת נסיון במרפאה כפרית או בריאות הציבור.
בדבר פרטים נא לטלפן 06־754444

לעתון יומי דרושה
פקידה
במשרה מלאה.
ידע באנגלית הכרחי.
03־286141 שלוחה 273
משעה 09.00–1.00

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ
במרכז תל־אביב דרושה
פקידה – כתבנית
השכלה תיכונית והדפסה מעולה.
נא לפנות: הטכניון, היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ, רח' לסין 14, ת"א, טל' 03־262134

קיבוץ בדרום מחפש
טבח שכיר
בעל נסיון במטבח קיבוצי
טלפונים 051־21904 בבוקר
ובערב 051־21780, 051־21705.

דרושים
עובדים סוציאליים לבית חולים במרכז הארץ
לעבודה במשרה מלאה וחלקית.
לקבלת פרטים ותאום פגישה נא לפנות בשעות העבודה לגב' אילנה בן שחר
טל: 03־5310553, 03־5310236

אוניברסיטת תל־אביב
דרושים/דרושות
1) **סייעת/ים** – לביה"ס לרפואת שיניים
בוגרות קורס סייעות; לעבודה חלקית או מלאה; שעות גמישות בוקר ו/או אחה"צ. מועמדות למשרה זו תפנינה טלפונית בשעות הבוקר לביה"ס. ☎ 03־5459186; 03־5459112
2) **דפס/ת מולטיליט**
– ליחידות ההספקה/מרכז שכפול
בוגר/ת ביה"ס מקצועי לדפוס; נסיון בהפעלה עצמאית של כל סוגי מכונות דפוס בגודל 1/8; ידע כללי בצילום לוחות אלקטרוסטטיים (אליפקס AB-DICK)
לפרטים נוספים ☎ 03־5450434.
מועמדים/ות מתבקשים להגיש מועמדותם בכתב, בצירוף פרטים על נסיון ושמות ממליצים אל: מדור תעסוקה – יחידת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב – מיקוד 69978 (☎ 03־5450345)

ויצו
לעבודה עם נשים במצבי לחץ
דרושה:
עובדת סוציאלית
לחצי משרה
5 שנות ניסיון בעבודה
מקום העבודה – אשדוד
נא להתקשר בשעות הערב לגבי מרילה גירון
051–32272

לעבודה טיפולית עם נערות
דרושה
עובדת סוציאלית
לשני שליש משרה
3 שנות ניסיון
מקום העבודה – אזור ת"א
נא להתקשר לגב' שרית גמליאל בשעות הבוקר: 03־341754 בשעות הערב: 03־625439

להב' ביטוח בת"א
דרושה
כתבנית אנגלית מעולה
בעלת נסיון של 5 שנים לפחות.
(רצוי דוברת עברית) ליום עבודה מלא. תנאים טובים.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 31848
מיקוד 61316

מועצה אזורית דרום השרון
לבי"ס תיכון אזורי ע"ש עמי אסף
בבית ברל
דרושים
מורים
בעלי נסיון בהוראה ובהכנה לבגרות למקצועות:
מתמטיקה, פיזיקה, ביולוגיה, כימיה, כלכלה ומדעי החברה, אלקטרוניקה, חשמל (מעבדה, אינסטלציה ומתקנים), מכניקה (כולל עיבוד שבבי ורתוך), ציור ותולדות האמנות.
המעוניינים בפרטים יפנו לביה"ס
טלפונים: 052־33855, 052־451292,
052־451241

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למתמטיקה ולמדעי הטבע
ביה"ס למדע שימושי ולטכנולוגיה
היחידה למדעי סביבת האדם
מודיעים על
שתי משרות אקדמיות פנויות:
א. הקתדרא בהיגיינה התעשייתית
ב. בכימיה סביבתית
מועמדים בעלי תואר דוקטור במקצוע הספציפי או מקצוע קרוב ובעלי נסיון בהוראה ובמחקר יכולים להגיש מועמדותם למשרות הנ"ל שהן במסלול אקדמי המקנה קביעות. הדרגה ההתחלתית תקבע לפי כישורי המועמד.
יש לשלוח קורות חיים ורשימת פירסומים ושמות שלושה ממליצים אל פרופ' הלל שובל, ביה"ס למדע שימושי ולטכנולוגיה, האוניברסיטה העברית, גבעת־רם, ירושלים.
אפשר לפנות בדבר פרטים לפרופ' שובל, טלפון 02־233821.

קיבוץ נגבה מחפש
גננת לגן מעורב
טלפונים לגננת 051־21729
לגננת 051־21835 בערב.

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
שרטט/ת
לארכיטקטורה
עם נסיון של 4 שנות עבודה
02־814493 – 02־819818

קיבוץ נשר
מחפש
אחות
טלפונים
ביום 06־75828
בערב 06־758712

יחידת האבטחה בגבול ישראל-מצרים

דרושים:

בוגרי יחידות קרביות לתפקיד בטחוני

הכישורים הדרושים:
* ★ לוחמים ביחידות שדה (עדיפות למסיימי קורס פיקודי/מכ"ים)
* ★ בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל רפואי 82 ומעלה (בעלי משקפיים יחויבו בעדשות מגע רכות)
* ★ עד גיל 27 ★ עבר ללא דופי ★ בוגרי 12 שנות לימוד, דוברי השפה האנגלית. (ערבית - יתרון).

- הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס -

בחורים/בחורות לתפקידי בטחון

הכישורים הדרושים:
* ★ אחרי שרות צבאי מלא ★ פרופיל 82 ומעלה
* ★ בוגרי 12 שנות לימוד ★ דוברי השפה האנגלית (ערבית - יתרון) ★ עד גיל 27 ★ עבר ללא דופי

שכר גבוה + הטבות רבות נוספות כגון: דיור, ארוחות, נסיעות, מענקים וטיסה לחו"ל בתום התקופה.

ועדות קבלה תתקיימנה במשרדי חברת "השמירה" בע"מ ברחוב בן-יהודה 77 תל-אביב, קומה ג', בימים: ראשון 27.3.88 ושני 28.3.88 בין השעות: 14:00-10:00
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ו-3 תמונות.

הנדסת התפלה לישראל (תהליך זרחין) בע"מ

חברה תעשייתית שלוחת ידע המפתחת ומייצרת ציוד ייחודי לייצוא בתחום תעשיית התפלה, אזור התעשיה, הרצליה החדש

מהנדס שווק

★ מהנדס מכונות או כימיה ★ 5 שנות נסיון ★ דובר אנגלית וצרפתית ★ נסיון בשיווק בינלאומי או בעל תואר שני במנהל עסקים – יתרון
★ התפקיד כרוך בנסיעות רבות לחו"ל
ידיעת השפה הספרדית או האנגלית – הכרחית

לפנות בכתב יד בפרוט תולדות חיים, השכלה ונסיון ת.ד. 18041 תל-אביב מ. 61180

בקבוצת כימיקלים לישראל

אורט ישראל

לביה"ס המקיף השש-שנתי אורט ע"ש גולדווטר – אילת

דרושים/ות לשנת הלימודים תשמ"ט

מורים לכל המקצועות

(ההומניסטיים, הריאליסטיים והטכנולוגיים)
לחטיבת הביניים ולחטיבה העליונה

* ● מורים שתאושר מועמדותם יקבלו בשנה הראשונה דיור וכן הטבות שונות, כגון: פטור משכר-דירה, פטור ממיסי-ארנונה וסיוע במציאת תעסוקה לבן הזוג.
* ● המעוניינים מתבקשים לפנות לביה"ס – רח' חטיבת הנגב, ת.ד. 595, אילת, טלפון 059-72105/6/7
* ● ועדת קליטה למורים המעוניינים לעבוד באילת תפגש עם מועמדים, ביום חמישי, י"ב בניסן, תשמ"ח, 31.3.88, בין השעות 09.00-14.00, במשרדי המנהל הטכני-פדגוגי במשרד הראשי של אורט ישראל, שד' דוד המלך 39, תל-אביב.
* ★ אם הינך מעוניין/ת באתגר חינוכי, באוירה של פיתוח והתפתחות, הינך מוזמן להיפגש עמנו.

עירית תל-אביב-יפו

דרושים

קבלנים

לביצוע עבודות במח' לאחזקת רשות המים העירונית.

לפרטים נא לפנות בטל. 03-219425 / 437216

בעיריה בונים עיר - בוא והיה שותף

למושב כפר-הס דרוש

גזבר — מזכיר

הכישורים הדרושים:
* ★ נסיון בעבודה במושבים
* ★ ידע תיאורטי רב
* ★ נסיון בהפעלת מחשבים

מועמדים מתאימים, יפנו בכתב בלבד: מזכירות כפר-הס, גוש תל-מונד בצרוף קורות חיים והמלצות.
פניות טלפוניות לא תיענינה.

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל-אביב

המחלקה המשרדית
בן-יהודה 12, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 03-298877, 284128

דרושה

מעבדת תמלילים בעברית

בעלת ידע ונסיון בהפעלת לאניר, CPT ר-WANG, למשרות מלאות וחלקיות. שכר גבוה למתאימה.

פני למנפאואר בהקדם – זה משתלם!

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן באות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

תפנית של 180°

למוכשרים/ות המעוניינים/ות

בקריירה חדשה

אנו מציעים תפקיד מעניין ותנאים מצויינים למילואי 27-45. אם את/ה בעל/ת יוזמה, כושר ביצוע, ורצוי השכלה אקדמאית, קבע/י פגישה בטלפון: 03-767161/2.

סודיות מובטחת.

האם את/ה צעיר/ה דינמי/ת כישרוני/ת!!

ההזדמנות שלך לנצל את כשרונך האישי במקום שיגמול לך על הצלחתך בשכר בסיסי גבוה, יום עבודה מקוצר, בונוסים מפתים, 5 ימים בשבוע.
מתאים לצעירים/ות עד גיל 28.

ת"א – 03-812193 חיפה 04-660575
י"ם – 03-812193 חיפה 04-525636

לחברה עוסקת בשיווק דרוש/ה

מחסנאי/ת

ידע באנגלית הכרחי
שעות העבודה 17:00 — 08:00
יום ו' עד 13:00

לפנות לטל. 03-258875 מיום א' לזיוה

סופרגז

לאגף הנדסה דרוש

מהנדס שרות ובטיחות ארצי

הכישורים הדרושים:
* ★ מהנדס מכונות
* ★ נסיון בניהול שרות במסגרת ארצית
* ★ נסיון בניהול פרוייקטים
* ★ נסיון כמהנדס בטיחות יתרון

מועמדים יפנו בכתב יד למנהל אגף הנדסה ת.ד. 315 הרצליה מיקוד 46103

עבור לקוחותנו דרוש

נהג מנכ"ל

* ★ בעל נסיון מוכח בלבד כנהג בוס בצבא
* ★ עד גיל 24
* ★ אזור מגורים בגוש-דן
* ★ עבודה בשעות בלתי שגרתיות

תנאים הולמים למועמד המתאים

להתקשר לטל. 03-264756 ביום ו' בלבד.
(התפקיד לנשים וגברים כאחד)

לחברת שיווק גדולה דרושות

מקדמות מכירה

בעלות הופעה נאה עד גיל 30 לעבודה ברשתות השיווק הגדולות
תנאים טובים למתאימות

לקביעת ראיון נא לפנות לטל. 03-255786 מיום א' לאיריס

SONY

דרושים

למעבדת טלויזיות וצגים דרושים

טכנאי/ת הנדסאי/ת אלקטרוניקה

* ★ נסיון של שנתיים לפחות
* ★ ידע בספקים ממותגים ומעגלים סיפרתיים
יתרון לבעלי ידע במעגלי וידאו (וידאו)

נא לפנות לשלמה בטלפון: 03-5101515

ישפאר
רח' אחד העם 9, מגדל שלום, ת"א.
טל' 03-5101515

איתם איתור מועמדים

לבית הורים אקסקלוסיבי בכפר שמריהו

דרושים

מנהל/ת משרד קבלה

דרישות התפקיד:
* ★ כישורים לניהול צוות ויחסי אנוש מעולים
* ★ ידיעת השפות אנגלית וגרמנית על בוריין (כתיבה ודיבור)
* ★ גיל מועדף 35–50 שנה
* ★ רצוי תושב/ת הרצליה השרון
* ★ ימי-עבודה: א'-ה' 6.30–14.30, ו' 6.30–13.00

פקיד/ת קבלה

דרישות התפקיד:
* ★ ידיעת אנגלית, גרמנית ו/או אידיש
* ★ גיל מועדף מ-50 שנה ומעלה
* ★ רצוי תושב/ת הרצליה השרון
* ★ שעות עבודה: 7.00 בערב עד 7.00 בבוקר פעמיים או שלוש פעמים בשבוע

נא להתקשר לגבי' דנה רודניק טלפון: 052-576676 בימים א'-ה' בשעות 10.00-14.00

רח' סוקולוב 58, הרצליה 46380, טל: 052-576676
הכתובת למזכירות בכירות

תמר – מפעלי הדיס דרושים

* ★ פקידת מכירות — ידע על מעבד תמלילים
* ★ מחסנאי — גיל לפני הצבא.

לפרטים לפנות לטלפון: 03-8128267

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה דרוש

כלכלן – לאגף הכספים

הכישורים הדרושים:
* ★ בעל תואר ראשון בכלכלה מסלול חשבונאות
* ★ דרוש נסיון של 2–3 שנים לפחות במפעל תעשייתי

מועמדים מתאימים יפנו הצעותיהם בכתב לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2230 (מיקוד 31040)

מפעלי תובלה

למפעלנו בחיפה דרושים

נהגי סמיטריילר

★ בעלי נסיון ★ לאחר שרות צבאי
טל. 04-468252; 057-39941

בקבוצת כימיקלים לישראל

לחברת יבוא ושיווק מוצרי פרסום, אביזרי משרד ומתנות דרושים

מקדמי/ות מכירה

* ★ תושבי גוש דן או חיפה
* ★ רשיון נהיגה + רכב (יתרון)
* ★ נסיון בתחום המכירות
* ★ כושר ויכולת לנהל מו"מ

מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 630 ק. מוצקין 26118.

– סודיות מובטחת –

יפאוטו בע"מ נציגים בלעדיים בישראל של מכוניות

SUBARU

למחסן החלפים המרכזי דרושים

מחסנאים

לחלקי-חילוף לרכב

בוגרי בי"ס מקצועי, יוצאי צבא – מכ"סים, בעלי נסיון של שנתיים לפחות בשוק האחרזי כמחסנאים לחלקי-חילוף לרכב.
רצוי נסיון בהפעלת מלגזה ורשיון נהיגה סוג ג'.

★ **תנאים טובים למתאימים** ★

המתאימים יפנו בצרוף קורות חיים, המלצות, טלפון וכתובת אל מוסך מרכזי סובארו, רח' המסגר, א.ת. הרצליה, אל "אגף החלפים" או לטלפון 052/557380 לדוד.
סודיות מובטחת.

למחסן מרכזי ברמת החייל דרוש

מנהל עבודה/משמרת

דרישות התפקיד:
* ★ בעל יכולת ניהולית.
* ★ ידע בנושאי מחסן ואיחסון מוצרים.
* ★ יכולת בהפעלת צוות עובדי מחסן.

הכישורים הדרושים:
* ★ נסיון בניהול מחסן.
* ★ בעל 10 שנות לימוד לפחות.
* ★ ידע כללי במחשב.

רשיון נהיגה מסוג ב' הכרחי.
העבודה במשמרות

נא לפנות לת.ד. 3953, פתח-תקוה 49517 אל סמדר

לחברת שיווק מוצרי תאורה ואביזרי חשמל דרוש/ה

סוכן/ת מכירות

נסיון קודם במכירות הכרחי
* ★ גיל 25-35
* ★ בעל/ת רכב
שכר + אחוזים.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 47030 ת"א 61110 ולציין מספר משרה – 2585
סודיות מובטחת.

ש. שבת שרותים בע"מ

דרושים

בחורים

לאיזור נתב"ג
לעבודה בטחונית מעניינת

הכישורים הדרושים:
* ★ 12 שנות לימוד ★ לאחר שרות צבאי מלא
* ★ דוברי אנגלית ★ מגורים בגוש דן

תנאים טובים למתאימים כולל ארוחות.

שומרים למפעל

לאחר שרות צבאי מלא, עד גיל 50.
טלפון: 03-9711994

לחברה ישראלית להספקה לחקלאות בע"מ מחסן פתח-תקוה דרושים:

1. עוזר מחסנאי

למחסן הדברה
* ★ ידע בסיסי בנוהלי מחסן.
* ★ ידע בנושא חקלאי.
* ★ גיל 25–35

2. עוזר מחסנאי

למחסן טכני
* ★ ידע בסיסי בנוהלי מחסן
* ★ ידע בנושא חקלאי
* ★ גיל 25–35

לפנות החל מיום ב' 28.3.88 טלפון 03-9342234/1/0 לאמנון

דרוש

חצרן — עובד כללי

(כולל עבודות נקיון)

למשרה קבועה ומלאה, כולל כל התנאים הסוציאליים.
* ★ שעות עבודה – 07.30–16.00
* ★ 5 ימים בשבוע
* ★ שכר ממוצע – 900 ש"ח ברוטו.

מעוניינים בהיל עד גיל 35 יפנו לקביעת ראיון לטל. 03-627711, 03-641011, החל מיום א' לאורלי.
★ המודעה מופנית לנשים וגברים כאחד

כלל חברה לביטוח בע"מ

נשר מפעלי מלט ישראליים בע"מ

למפעלנו ברמלה דרושים

★ חשמלאי מוסמך

לעבודה במשמרות

★ נהג צמ"ה

בעל רשיון נהיגה 15 טון ומעלה

לקביעת ראיון נא לפנות לטל' 08-229851
סודיות מובטחת

הלילית – יבוא ושיווק כלי נגינה

להרחבת הצוות לקראת פתיחת החנות החדשה בקניון גן-העיר, בתל-אביב דרושים:

אנשי מכירות

בתחומי: אורגנים, סינטיסייזרים, מיקלדות, מוסיקה אלקטרונית ו-M.I.D.I. נסיון בנגינה ומכירות הכרחי!

לתאום ראיון, טלפון: 03-830408

אקרשטיין צבי בע"מ

למשרדנו בהרצליה דרושה:

פקידת יבוא

* ★ נסיון מוכח ביבוא
* ★ ידיעת השפה האנגלית
* ★ הכרחי נסיון במזכירות כללית, הדפסה ותיוק
* ★ שעות עבודה 8.00-16.00

לטלפן 052-556666 ללאה

לחברת י.ב. אחזקת מערכות בע"מ דרושים

★ טכנאי מיזוג אויר
★ טכנאי עוזר

לעבודה באיזור המרכז

לפרטים לפנות: 057-37740 ,057-73244 ,057-37501

למשרד עורכי-דין גדול בתחום המסחרי דרוש בירושלים

עורך-דין צעיר

תנאים טובים למתאימים

טל' 02-635233 או 02-664103

לחברת קוסמטיקה בינלאומית דרוש

מפיץ לבתי מרקחת

באיזור חיפה והצפון

נא לפנות, בצירוף קורות חיים לת.ד. 3195 תל-אביב 61031

למכללה למינהל בת"א דרושות:

★ מזכירה

למחלקת רישום
4–5 פעמים בשבוע בשעות אחה"צ

★ תמלילנית

למשרה מלאה

טלפון: 03-453265, 453104 לחוה

הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול

כפר נוער לחינוך תיכוני
לשנת הלימודים תשמ"ט

דרושים **מורים** במקצועות:
* ★ הסטוריה / אזרחות
* ★ ביולוגיה – מורה בכיר
* ★ מתמטיקה/פיסיקה/מחשבים
* ★ אנגלית – מורה בכיר
* ★ אומנות ★ תנ"ך
* ★ מורה או מהנדס למקצועות טכנולוגיים

★ אחות כפר

נא לפנות בכתב יד להנהלת הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול מ. 47800

למושב צופר בערבה דרושים:
1. מציל לבריכת שחיה
2. גנן/חצרן – קיבוצניק בשנת חופש.
3. מזכירה לעבודה משרדית.
4. עצמאי להפעלת צרכניה.

נא להתקשר לטלפונים 057-81483-4-5

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי, עכו, ת.ד. 2357, טלפון 04-912231-6
דרוש

מפעיל ראשי בתחנת הכח

הכישורים הדרושים:
* ★ טכנאי/הנדסאי מכונות (או חשמל) עם ידיעות בתחום של כח וחום
* ★ נסיון של לפחות 5 שנים בתחומים הנ"ל
* ★ קצין ים (ראשון לפחות) – יתרון
* ★ ידיעת השפה האנגלית – חובה

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, או טלפונית למחלקת שרותים טכניים.

שהרור

למחלקת יבוא דרושה

פקידה

במשרה מלאה
* ★ אנגלית חובה
* ★ תנאים טובים

לפנות לטל. 03-7511117/8/9, 03-7526518
לפנות לאריק או לרה.

דרוש

אחראי יחידת הדרכה והוצאה לאור

* ★ בעל נסיון מוכח בניהול (נסיון בשטח הנ"ל – יתרון)
* ★ השכלה אקדמית בכלכלה או מינהל עסקים.

קורות חיים ומכתבים לשלוח לת.ד. 39296 תל-אביב מיקוד 61392

לחברה קבלנית ביהוד דרושים:
* א. טפסנאים
* ב. בנאים
* ג. טייחים
* ד. רצפים

עם נסיון רב
טלפון בעבודה: 03-350160, 03-362853

לחברה ותיקה דרוש:

כלכלן מתחיל

(נסיון לא הכרחי)

הכישורים: חוש מסחרי מפותח, אמין, אחראי, קפדן ומסודר. ידע בחישובים מסחריים, ידע במחשבים והנהח"ש – רצוי. רשיון נהיגה הכרחי.

לשלוח קורות חיים ודרישות שכר לת.ד. 1758 תל-אביב 61016
עבור: כח אדם.

ארדט חברה לביטוח בע"מ

לאגף כספים דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

* ★ סוג 2 בהנהח"ש
* ★ תעודת בגרות מלאה
* ★ גישה חיובית לעבודה עם דוחות מחשב
* ★ 5 ימי עבודה בשבוע (08.00–16.30)

לפנות טלפון 03-640844 לדוד

דרושים לעבודה בניגריה
1. **אדמיניסטרטור** – לעבודה באתר
2. **מהנדס אזרחי** – לעבודה במשרד הראשי
3. **מהנדס אזרחי** – לעבודה באתר.

יתקבלו רק פניות בכתב בצרוף קורות חיים.

מועמדים בעלי נסיון מוכח ושליטה טובה בשפה האנגלית, אשר מוכנים לנסוע ללא משפחה. נא לצרף תמונה.

נא לפנות בכתב בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2231 (מיקוד 31040)

למחסן שיווק בפתח-תקוה דרוש

מנהל מחסנים לתוצרת גמורה

הכישורים הדרושים:
* ★ נסיון כמנהל מחסן של 3 שנים
* ★ ידע בהפעלת מחשב
* ★ בוגר קורס מנהלי מחסנים
* ★ תושב האזור

נא לפנות בכתב בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 4568 חיפה עבור מספר 1000

דרושים

מקדמי מכירות

התנאים:
1. מגורים בתל אביב או המרכז + רשיון נהיגה.
2. ידיעה טובה של אנגלית ועברית, הכרחיים.
3. נסיון קודם בקידום מכירות של משקאות, מזון או סיגריות.
4. העבודה כרוכה בנסיעות והליכה, אך אינה כרוכה במכירה ממש.

לפנות בכתב, בפירוט מלא של נסיון קודם ודרישות שכר לת.ד. 557 ירושלים. 91004
פניה שלא ממלאת אחר הנ"ל – לא תענה.

– סודיות מובטחת –

מלונות דן

למלון דן תל-אביב דרושים/ות
* ★ שף קונדיטור
* ★ מלצרים/יות
* ★ גוהצים/יות
* ★ חדרניות ערב (עבודה מתאימה גם לסטודנטיות)

נא לפנות למח' כח אדם דה"א הירקון 99

מסכי מנהל הדפוס

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

נציבות שירות המדינה

מודיעה על מכרז פומבי קיבוצי מסי מק/7/87 – שלב ב' לקליטת מועמדים

למשרות פנויות של מפקחי/ות מס הכנסה

באיזור תל־אביב והמרכז כמפורט להלן:

המשרות הן באיזורים: **כפר סבא, תל־אביב, גוש דן, רמלה, פתח־תקוה פשמ"ג, רחובות.** –כ־35 משרות

המשרות הן בדרגות ט'־י"ט1 של הדירוג האחיד או 4־7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, כן משולמת תוספת שכר בשעור של 30% המהווה הטבת שכר מיוחדת לעובדי מסים.

מועמדים בעלי רשיון ישראלי לראיית חשבון שיסיימו את הקורס ואת תקופת הנסיון בהצלחה ישובצו בדרגה 7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, ריטרואקטיבית מיום סיום הקורס.

דרישות המשרה:

א. תעודת בגרות, יועדפו מועמדים שסיימו בחינות ביניים בראיית חשבון, או תלמידי האוניברסיטה בחשבונאות, ו/או כלכלה.

ב. עדיפות לבעלי ידיעות ברמה של סוג 2 בהנהלת חשבונות מטעם משרד העבודה והרווחה.

ג. ידיעת שפות מהמדוברות בארץ.

ד. כושר קיום קשר נאות עם קהל, כושר ניהול משא ומתן.

המועמדים יידרשו לעמוד במבחנים בכתב ובעל־פה.

מועמד שייבחר ייצא לקורס מרוכז אשר יימשך כ־3 חודשים, בתנאי פנימיה, ולאחר מכן לתקופת התמחות.

המועמדים שיסיימו את הקורס בהצלחה ישובצו ביחידות האגף ויועסקו על פי חוזה מיוחד/או מינוי בפועל במשרות של משימה חולפת.

המועד המשוער להתחלת הקורס – 25.7.88.

בהתאם להוראות חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א־1981, כל מקום במכרז בו צויינו המלים מועמד או מועמדים הכוונה גם למועמדת או למועמדות.

★ **את פרטי המכרז המלא והמחייב הנ"ל וכן טופסי בקשה ומידע נוסף, ניתן להשיג בלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה.**

הגשת הבקשות:

בירושלים, הקריה, בנין ראש הממשלה, חדר 429; בתל־אביב, הקריה, רחוב האלוף קלמן מגן מס' 10; בחיפה, בבית הממשלה, רחוב חסן שוקרי 11; בבאר־שבע, בנין לשכת הבריאות המחוזית, שכונה ד' (צפון).

★ **היום האחרון להגשת הבקשות: יום ד' כ"ו בניסן תשמ"ח (13.4.88).**

לידיעתכם לשכות נציבות שירות המדינה תהיינה סגורות לרגל חופשה מרוכזת החל מיום 1.4.88 עד 8.4.88 ועד בכלל.

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י

"עמל" רשת מכללה לטכנאים והנדסאים בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים בתי ספר לחניכים ובתי ספר תעשייתיים נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים

מרכז: תל־אביב רח' קהילת קיוב 15 מיקוד 69410. ת.ד. 24104 מיקוד 61240. טלפון 497434

עמל

לשנת הלימודים תשמ"ט דרוש ה

מנהל/ת לביה"ס מקיף עירוני "עמל" צפת

תאור תפקידי המנהל:

1. ייזום, תכנון, ביצוע ופיקוח על כל הפעולות החינוכיות והמינהליות של המוסד.
2. אחריות לכח אדם וניהולו.
3. אחריות לביצוע תפקיד המוסד בהתאם לחוקים ולנהלים
4. אחריות למבנה המוסד. לציוד המקצועי ולתקינות תחזוקתם
5. הוראה בהיקף של חצי משרה בשבוע בנוסף על תפקידי הניהול.

דרישות המשרה:

1. השכלה גבוהה ומושלמת (רצוי ברמה של M.A או M.S.C).
2. רשיון הוראה קבוע.
3. נסיון של 5 שנים לפחות בהוראה ובניהול ביה"ס על יסודי.
4. כושר הדרכה בעבודה פדגוגית.
5. כושר ניהול מו"מ עם גורמי חוץ ויחסי ציבור תקינים.
6. בקיאות בעקרונות מינהל חינוכי.
7. כושר ניהול משק של מוסד חינוכי כולל מעבדות וסדנאות מקצועיות.
8. נסיון בפעולות של חינוך חברתי ופעילות עם ציבור ההורים

מועמדים המעוניינים באתגר חינוכי, מתבקשים לפנות בכתב ולצרף תיאור תולדות חיים, תעודות והמלצות למנהל המחלקה הפדגוגית של "עמל". רח' קהילת קיוב 15 תל־אביב. מיקוד 69410.

המועד האחרון להגשת הצעות 10.4.88

[illegible]

לאגודת ידידי ישראל באירופה

דרוש:

מומחה להפקת עבודות דפוס יוקרתיות בארץ ובחו"ל

נדרש:

★ נסיון עשיר בהפקת עבודות דפוס.
★ יכולת ניהול מו"מ והתקשרות חוזית עם ספקים.
★ שליטה טובה בשפה האנגלית.

משכורת גבוהה במיוחד לאיש המתאים!!

התפקיד כרוך בנסיעות תכופות לחו"ל.
עדיפות תנתן ליוצאי צבא בדרגות קצונה.

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית לד"ר פלד 03-5463215 החל מיום א' 27.3.88.

קלדניות מסוף

אנו זקוקים דחוף לקלדניות טובות לעבודה במשמרות בוקר או אחה"צ, לתקופה ממושכת.
תנאים מצויינים כבטחים! כולל כל התנאים הסוציאליים, כזוק.
פנו אלינו, א'-ה' 08:00-14:00.

מנפאואר MANPOWER

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

תל־אביב: אידלסון 13, טל: 03-298877
ירושלים: החבצלת 5, טל: 02-233436
חיפה: העצמאות 104, טל: 04-530051
באר־שבע: רמב"ם 31, טל: 057-79523
רחובות: הרצל 190, טל: 08-461717

רותם דשנים בע"מ

למפעלנו במישור רותם
דרושים לאגף האחזקה וההנדסה

מהנדס תעשיה וניהול
אחראי על מח' הזימון והמעקב של אגף האחזקה וההנדסה.
נסיון של כ־3 שנים בתעשיה.

•••

מהנדס מכונות
לתפקיד מנהל אחזקה מיוחדת.
נסיון של כ־5 שנים בתחום פיקוח הקמה.
נסיון ניהולי של צוותי ביצוע.

תנאי השכר ייקבעו בהתאם לנסיון ולכישורים.
למועמדים מחוץ לאיזור תינתן עזרה בדיור.

נא לפנות בצירוף קורות חיים לירוחם דשנים־ מישור רותם ד.נ. ערבה 86800, לידי מנהל כח־אדם
בקבוצת כימיקלים לישראל.

מהנדס/הנדסאי מכונות

בעל נסיון של 10 שנים לפחות **רק בתעשיה פרטית**

מהנדס/הנדסאי כימי

ידיעת השפה האנגלית הכרחית
דרושים למפעל פרטי גדול בחולון
לכתוב בפירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 2905 תל־אביב 61028
– סודיות מובטחת –

המחלקה המשרדית

חבר

◆ **כתבניות עברית/אנגלית** נסיון על מעבד תמלילים **WORDMILL: IBM א־ב ואינשטיין** – אפשרות לשעות גמישות.

◆ **כתבניות "לניר"** עברית/אנגלית מנוסות.

◆ **מזכירה/כתבנית** (שפת אם אנגלית) + ידע במעבד תמלילים – **עבודה קבועה - מיידית.**

◆ **כתבנית שפת אם אנגלית** + ידע בהפעלת סלקס נסיון במעבד תמלילים **לעבודה מיידית.**

חברה לשרותי כח אדם
ת"א בנין מגדלור, בן יהודה 1 טל: 03-5101420
ירושלים: טל: 02-234265
חיפה טל: 04-663966

לעבוד בחבר להרגיש בבית

• הצטיידו בתעודת זהות, המלצות ותמונת פספורט
• שעות הקבלה 08.00-18.30

דרוש

איש מכירות

בענף כימיקלים לתעשיה ומעבדות

בעל רכב.
053-24994

קיבוץ שניר (בגליל העליון)
מחפש

אחות מוסמכת

(מגורים במקום)

לפנות לטלפון ביום 06-952517/8
לפינה,
בערב 06-952430 לפנינה

אפרת
טכנולוגיה עתידית בע"מ
EFRAT

החברה המובילה בפיתוח מערכות זמן אמת לעיבוד ואגירת קול ותמונה

מחפשת מועמדים מקרב

העשירון העליון של אנשי REAL TIME

• בוא לממש את הפוטנציאל שלך בחברה היוצרת סביבת עבודה המותאמת לכישוריך.
• עבודה בצוותים קטנים ומלוכדים באוירת מו"פ טהורה.

מהנדסי תוכנה בכירים

• בעלי 3 שנות נסיון לפחות
• פיתוח פרוייקטים גדולים לשוק האזרחי והבינלאומי ולשוק הצבאי תחת מערכת הפעלה RMX.

מקצועני IBM-PC

• ליישומים מתקדמים במערכות מבוזרות.

פנה בצירוף קורות חיים לכ"א, אפרת טכנולוגיה עתידית, ת.ד. 9050 תל־אביב, 61090.

מנהלים בע"מ
איוש ומיון מנהלים ועובדים בכירים
באזל 12, ת"א טל. 65241 03 660728 ת.ד. 4665 61048 ת"א

לחברה גדולה:

דרוש:

קצין בטיחות בתעבורה

טפול בצי של עשרות כלי רכב: בטיחות, רשוי, אחזקה שוטפת, רכישת כלי רכב חדשים.
הסמכה כקצין בטיחות מטעם משרד התחבורה – הכרחית.
מקום העבודה – תל־אביב
המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים" ת.ד. 4665 תל־אביב 61046.

סודיות מובטחת

MENAHALIM LTD.
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

מילא

מרכז ייעוץ למשאבי אנוש
עבור אחד מלקוחותינו
חברה מסחרית מתפתחת באיזור חיפה

אנו מחפשים:

מנהל צעיר ודינמי

כישורים נדרשים:

★ רקע ניהולי.
★ בעל רקע פיננסי.
★ נסיון בחברה מסחרית.
★ בעל הופעה.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד, ל"מילא" ת.ד. 22511 ת"א, בפירוט קורות חיים.
נא לציין על גבי המעטפה שם המשרה המבוקשת.
רק פונים מתאימים יענו.

סודיות מובטחת!

מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד.

גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופתוח ארגוני

---

pilat פילת
אגף השמה

עבור אחד מלקוחותינו
חברה בינלאומית בענף הבניה, הנמצאת בתנופת צמיחה
דרושים

מנהלי יחידות תפעוליות
לאזורי הצפון המרכז והדרום

הזדמנות מצויינת לביצועיסט שאפתן ונמרץ להוכיח את עצמו בתפקיד ניהולי מגוון, שכולל אחריות על ייצור, קידום מכירות וכספים.
המועמד המתאים יהיה בעל השכלה אקדמאית, רצוי בכלכלה או הנדסה, שאוהב את עבודת השטח, מסוגל לנהל מו"מ מסחרי ברמה גבוהה, ומוכשר להפעיל צוות עובדים.
התפקיד כרוך בשעות עבודה ארוכות.
נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת בע"מ, דרך פתח־תקוה 114 ת"א – 67012, משרה 5310.

פיברוניקס שמרנו לך מקום טוב.

פיברוניקס בע"מ, מקבוצת אלרון, מהחברות המובילות בתעשיה עתירת הידע בישראל, מפתחת ומיישמת באופן יחודי פתרונות מתקדמים בתחום תקשורת הנתונים. מוצרי החברה מפותחים ומיוצרים במרכז החברה בארץ ונמכרים בכל רחבי העולם. עם הרחבת פעילות החברה אנו מציעים לך להצטרף למקום טוב.

במינהל פרוייקטים מיוחדים

איש שיווק

תאור התפקיד: שיווק מוצרים צבאיים למערכת הבטחון
דרישות: מהנדס/ת אלקטרוניקה (או הנדסאי ותיק) יוצא צה"ל עדיפות לבעלי ידע בתקשורת מחשבים. (משרה 103)

באגף שיווק

מהנדסי תמיכה לארץ ולחו"ל

דרישות: נסיון ב־LAN, ידע בתקשורת נתונים, ידע במערכת הפעלה IBM, ידע בחומרה, ידיעת שפות. השכלה פורמלית בתחום התוכנה, נכונות לעבודה מאומצת. (משרה 304)

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי ובציון מספר המשרה אל: פיברוניקס בע"מ - גיוס עובדים, סוכנות דואר מת"מ חיפה 31905. סודיות מובטחת.

פיברוניקס בע"מ
תקשורת סיבאופטית

הצטרף אלינו. שמרנו לך מקום טוב.

מנהלים בע"מ
איוש ומיון מנהלים ועובדים בכירים
באזל 12, ת"א טל. 65241 03 660728 ת.ד. 4665 61046 ת"א

דלתא גליל תעשיות בע"מ
DELTA - GALIL INDUSTRIES LTD.

דרוש:

מנהל יצור מחלקתי

אחריות: למשאי תכנון יצור, ביצוע תכניות יצור, טיב המוצר, טכנולוגיה.
המחלקה מונה כ־70 עובדים והיא מורכבת מבחינה טכנולוגית וניהולית.
מועמד מתאים יהיה בעל נסיון קודם בנהול יצור בתעשיה, בעל רקע וכשורים טכניים, עדיפות לבעלי השכלה הנדסית/הנדסאית, בעל פוטנציאל קידום לעתיד.
התפקיד דורש מגורים בכרמיאל.
המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים" ת.ד. 4665 תל־אביב 61046.

סודיות מובטחת

MENAHALIM LTD.
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

דרושים

עם הרחבת החברה
למעבדת שרות העוסקת בתיקון מחשבי IBM-PC ותואמיו דרוש

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה

תאור התפקיד:
* תיקון מחשבי PC וציוד נלוה – ברמת רכיבים
* מתן תמיכה לשרות

כישורים:
* ידע מעמיק ונסיון מוכח במחשבי IBM-PC ותואמיו.
* נסיון בעבודה במחלקת שרות ועבודה עם לקוחות.
* הכרות טובה של תוכנות ההפעלה
* ידיעה טובה באנגלית

תנאים טובים למועמד המתאים – חוזה אישי

נא לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם לחב' "תים מחשבים ומערכות בע"מ" מח' כח־אדם רח' האורנים 1 ומתאיק גבעת שמואל 510905

– סודיות מובטחת –

אומניטק מקבוצת תים מחשבים

---

hp

מזכירת מחלקת מכירות

★ 5 שנות נסיון במזכירות.
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ ידע ונסיון בהדפסת עברית+אנגלית - הכרחי.
★ תואר אקדמאי - יתרון.

התפקיד הינו עבור נשים וגברים כאחד.
המעוניינים יפנו בכתב יד עם פרוט רקע ונסיון מקצועי לחברת מערכות מחשוב ומדידה בע"מ, מחלקת כח אדם.

HP מחשבים. הבחירה האינטליגנטית.

HEWLETT PACKARD

מערכות מחשוב ומדידה (CMS) בע"מ
רח' השלושה 11 ת"א 67060
ת.ד 9501 ת"א 61094
מכירים בלעדיים

לסניף "תנובה" בפתח-תקוה
דרושים:

מפיצים
לחלב ותוצרת חלב

הכישורים הדרושים:

★ רשיון נהיגה למשאית
★ ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
★ כושר גופני תקין
★ ידיעה טובה בחשבון

הינהן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
התחלת העבודה משעה 03.00 בבוקר.
הסעה לעבודה בלילה מובטחת.

מועמדים מתאימים, תושבי פתח־תקוה וסביבתה הקרובה, מתבקשים לפנות אישית למחלקת המגנון סניף "תנובה" פתח־תקוה, רח' חיה פיינשטיין פ"ת (לפני היפרשוק פ"ת) למר צבי דגבי.
ניתן להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפון 03-906591

- סודיות מובטחת -

טוק בשופר־סל

לסניפי הרשת ברחבי הארץ
דרושים

מחסנאים

★ נסיון קודם – יתרון.
★ הכשרה תינתן במקום.
★ תנאי שכר טובים.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד למחלקת כח־אדם, שופר־סל בע"מ ת.ד. 84 פתח־תקוה 49100.

שופר-סל

טוק בשופר־סל

דרושה

מזכירה

לעבודה בשעות 12.00 – 18.00
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.
★ הדפסה בשתי השפות.
★ אפשרי משרה חלקית.

מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב יד למחלקת כח־אדם, שופר־סל בע"מ ת.ד. 84 פתח־תקוה 49100.

שופר-סל

שכיר/ה

אם ברשותך זמן פנוי בשעות היום

ואת/ה זקוק/ה להכנסה נוספת

התקשר/י לרונית
03-661303 * 03-5103848/9

אנו מציעים עבודה בתחום המכירות שהכנסה יפה בצידה

לחברה תעשיית בחולון

דרושים

חרטים וכרסמים

למכונת C.N.C מחשב פנוק 11
ידע בתיכנות חובה.

לרציניים בלבד, תנאים מצויינים.
טלפון: 03-805356.

הריבוע הכחול

לרשת הריבוע הכחול
דרוש

עוזר למעצב פנים
בחנויות הקו־אופ'

דרישות התפקיד:
★ בעל ידע טכני
★ הבנה בתחום הגרפי
★ רשיון נהיגה

המעוניינים יפנו לקביעת ראיון והתאמה ליפה טל' 03-7551339, 03-7551340

דרושים לעיתון בחולון בת־ים

נציגי מכירות

רוכשי מודעות
* נסיון בשטח העיתונות־יתרון
* הופעה נאה * רכב (רצוי)
* לחסרי נסיון תינתן הכשרה

העבודה באיזור
חולון בת-ים
☎ 322225/7

תנאים מצויינים למתאימים
סודיות מובטחת

להברת א.מ. הנדסה
דרוש
למחלקת השירות

הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה

לעבודה מעניינת בתחום מערכות ייצור ממוחשבות.
נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב יד לא.מ. הנדסה רח' הרוטינסקי 5 רמת־גן 52520

לעיצוב וביצוע תערוכות
דרוש
מעצב – גרפיקאי – ביצועים + נסיון
03-201697 03-288736

לחברה מובילה ודינמית בהדפסת מדבקות
דרוש/ה

סוכן/ת מכירות

תנאים טובים למתאימים/ה.
לפנות בכתב־יד בצירוף פרטים מלאים, כולל נסיון, לדולהג – ת.ד. 28370 ת"א 61283, עבור סוכן/ת.

דרושה
מזכירה
לחברת יבוא הידועה.
אנגלית טובה מאוד.
להתקשר מ־ 8.00 – 16.00
03-445787

דרושים

למפעל תעשייתי גדול
באזור חיפה
דרושים

1. הנדסאי חשמל
מנוסה, בעל נסיון באחזקת מתקני חשמל תעשייתיים ידע בבקרה ואלקטרוניקה תעשייתית.

2. טכנאי מכשור ובקרה
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 4496 חיפה 31044 (לציין ע"ג המעטפה 7334)

– סודיות מובטחת –
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

לחברת אלקטרוניקה פרטית
לנושאי
או"ש
דרוש/ה
מהנדס/ת טכנאי/ת יצור וניהול
בעל/ת ידע ונסיון בכתיבת נהלים, תכנון טפסים, ושיטות תיוק. נסיון במחשוב.

נא לפנות בצירוף פירוט מלא של קורות חיים ונסיון עבודה קודם אל: ת.ד. 45 גבעתיים 53100.

לעבודה עם
אתגר וסיפוק
אם בית
קבוצתית
מוסמכת, רוקחה,
לינה במקום חובה
06-531636

דרושים
סוכנים/ות מכירות
בעלי ניסיון
הכנסה גבוהה למוכשרים
03-661761

לשומרי חולים
במחוז תל-אביב
דרושים/ות
אחים/יות
לעבודה במרפאות
נא לפנות טלפונית למחלקת שרותי הסיעוד
טל. 03-282181
סייעות בריפוי שיניים
בוגרות קורסים המוכרים ע"י משרד הבריאות לעבודה במרפאות השיניים
– תנאי משרה –
נא לפנות טלפונית לסייעת המרפאה
טל. 03-282181

לחברה פיננסית
דרוש/ה
עורך/ת דין
נסיון של 3 שנים הופעה בבתי משפט שליטה באנגלית וגרמנית

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 33032 ת"א 64926

עידן, חצבה, עין-יהב,
מרכז-ספיר, צופר, פארן
הערבה
דרושים/ות
מורים/ות
לבי"ס "שיטים" בערבה. לשנת הלימודים תשמ"ט.
1. מורים/ות לבי"ס היסודי.
2. מורים/ות בעלי נסיון בהכנה לבגרות להטיבה העליונה במקצועות הבאים:
* מהנדס חשמל ואלקטרוניקה בעל רקע במיחשוב ובקרה.
* מתמטיקה.
* תנ"ך.
* ספרות.

מובטחים תנאי דיור טובים (דירה בת 4 חדרים) ותנאי שכר מועדפים.

על המעוניינים להתקשר לטלפונים הבאים:
מועמדים/ות לבי"ס היסודי:
בשעות הבוקר – 057-81021
בשעות אחה"צ – 057-81202
מועמדים/ות לבי"ס התיכון:
בשעות הבוקר – 057-81144 057-81225/6
ובשעות הערב – 057-81385 057-81345

לחברת א. בן-ארי בע"מ
דרושים
1. מכונאי למשאיות דיזל – בעל הסמכה.
2. נהגי סמיטריילר להובלה בתיגוורת
לפנות לטל': 08-562364 08-562368

למכון יעוץ והדרכה
דרושים
מנחי קבוצות
בנושאים הבאים:
א. ניהול משא ומתן עסקי ואומנות המכירה.
ב. פיתוח למנהלים ומיומנות ניהול.
ג. תקשורת בין אישית למשאים התנהגותיים שונים.

תנאים נדרשים:
– בעל תואר שני (או בשלבים מתקדמים של הלימודים) בתחומים הרלוונטים.
– בעלי הכשרה ונסיון בהנחיה בנושאים הנ"ל.
– קיימות גמישות בצורת ובהקף התעסקה.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, השכלה ופרוט נסיון קודם לת.ד. 1334 ת"א 61013 ולציין ע"ג המעטפה עבור ה/111
– סודיות מובטחת –
רק מועמדים מתאימים יענו.

למוסד בנקאי גדול בת"א
דרוש/ה
מחסנאי/ת טכני/ת
נתונים נדרשים:
יוצא צבא, בוגר 12 שנות לימוד ובעל הכשרה ונסיון בעבודת מחסן טכני.
התפקיד כרוך באחריות על ציוד אלקטרוני במחסן חלקי חילוף של יחידת מחשב.
המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 2060 ת"א, מיקוד 61020, תוך פירוט קורות חיים וציון טלפון להתקשרות.
רק המתאימים יענו.
סודיות מובטחת.

לחברת טללים-יפתח בע"מ
דרושה **מזכירה בכירה**
* ניהול משרד
* הדפסת עברית/אנגלית
* עיבוד תמלילים
טל' – 03-322508/320321

למוסך דיזל בעטרות
דרושים
1. מנהל עבודה
עם נסיון במשאיות ואוטובוסים לעבודה במוסך בירושלים.
2. מנהל עבודה
למוסך דיזל באילת עם נסיון.
המעוניינים יטלפנו לתאום פגישה עבודה 02-855966 לגלילי בערב 03-359419

תחברה לתפעלת תכניות
התחדשות תשכונות בשפלה
מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י
רכז/ת תכנון
תאור התפקיד
* בניית תוכניות חברתיות/עירוניות.
* הפעלת צוותי תכנון שכונתיים/עירוניים.
* ליווי תכניות תוך כדי ביצוען.
* הפעלת מערכת בקרה ומעקב.

הכישורים הדרושים
* השכלה אקדמאית במדעי החברה/ההתנהגות.
* עדיפות לבעלי השכלה בתכנון עירוני.
* עדיפות לבעלי נסיון רלבנטי.
* יכולת להפעיל צוותי תכנון בין תחומיים.

דרישות
* מגורים באיזור המרכז.
* שימוש שוטף ברכב הפרטי.
* עבודה מעבר לשעות המקובלות.

מועמדות, קורות חיים והמלצות יש להגיש בכתב עפ"י הכתובת רח' ויצמן 6 ראשל"צ 75288.
בירור פרטים לפנות לטל': 03-941103, 03-9665650, 03-9662777

"משמר" שרותי כח-אדם בע"מ
דרושים
* **מהנדס בימאי**
– נסיון בענף הקוסמטיקה לעבודה במפעל בדרום.
* **סוכנים משווקים**
– מאזור המרכז הצפון והדרום, רכב פרטי הכרחי.

למועמדים תנאים טובים וסודיות מובטחת. בדבר פרטים נא לפנות לקרן היסוד 19 באר-שבע 057-74331 057-78633

למועצה אזורית הגליל העליון
דרוש(ה)
מועמד(ת) לתפקיד
מנהל חשבונות ראשי
הכשורים הדרושים:
לפחות 10 שנות נסיון בניהול חשבונות
עדיפות בשטח המוניציפאלי
נסיון בניהול צוות עובדים
המשרה בדירוג אחיד

המעוניינים יפנו בכתב-יד בצירוף קורות חיים אלו המוכיר, מועצה אזורית הגליל העליון, קרית שמונה 10-200 טל: 06-945611

פידליטי מדיקל
לחברה העוסקת בפיתוח וייצור מיכשור אלקטרוני רפואי מתקדם
דרוש/ה
אחראי בקורת/ אבטחת איכות
(משרה 101)
אחריות וביצוע פעילות בקורת איכות מכנית וחשמלית, ישום דרישות ותקני אבטחת איכות. הכנת נוהלים ותיעוד טכני.
כישורים: טכנאי/הנדסאי 5 שנות נסיון בפעילות דומה במפעל אלקטרוני; שליטה באנגלית.

מזכירה (משרה 102)
שליטה מלאה אנגלית/עברית (אנגלית כשפת אם – יתרון), נסיון בעבוד תמלילים או/עם רצוי נסיון מזכירותי קצר.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים וציון מס' המשרה לפידליטי מדיקל מרכז תעשיות מדע, חיפה 31905

תשלובת כיתן בע"מ
דרושים/ות:
נציגי מכירות
בכל חלקי הארץ
בעלי רכב וידע מסחרי בענף הטכסטיל. רצוי נסיון קודם בתחום השיווק

לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים למחלקת שיווק טכסטיל כית ת.ד. 2147 ת"א מיקוד 61020.

לחברת סוכנויות אמריקאיות חווים חתומים עם יצרני רכיבים בארה"ב אירופה ויפן
דרושים:
1. אנשי מכירות לתעשיית האלקטרוניקה והמחשבים בישראל.
2. מנהלת משרד להקמת משרד שווק ממוחשב בר"ג.
לקביעת ראיון לפנות לת.ד. 10170 ר"ג 03-727506

לעבודה בדרום אפריקה
במפעל מוביל בענף האלקטרוניקה
דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה
עדיפות לנסיון במחקר ופיתוח מוצרים חדשים
לראיון 664702,
04-678844
– סודיות מובטחת –

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העברי ינים צפויים לעונש על פי החוק.

ליחידת מחקר בבית חולים במרכז הארץ
דרושים/ות
* סטטיסטיקאי/ת
* מרכז מחקר
* מראיינות
* פקידה
לפנות בכתב עם פרטים לת.ד. 2211 סביון עבור מכון

למפעל תעשייתי גדול בגוש דן
דרוש
מהנדס אחזקה
* מהנדס מכונות
נסיון מוכח באחזקת מכונות ייצור וציוד היקפי. התפקיד כולל אחריות על צוות אחזקה במפעל. ידע בפלסטיק רצוי, אך לא הכרחי.
לפנות בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים לת.ד. 81 בני-ברק 51100 עבור מהנדס מכונות.

למפעל קטן בתהליך התפתחות
דרוש:
איש ניהול
עם רקע טכני הנדסי.
נא לפנות בצירוף קורות חיים והמלצות, בכתב יד, עבור ת.ד. 620 מיקוד 58105 חולון עבור "סטאר".

ת"א **דחוף** מרכז – סניף בית האוכה 8 (פינת אלנבי 49) טל. 622547
ת"א **דחוף** דיזנגוף – רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל. 239952
ת"א **דחוף** בן יהודה – רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל. 656120
ת"א **דחוף** אלנבי – רח' אלנבי 123 (כיכר המושבות) טל. 614433
לפרסם מודעה?
דחוף סניפים
ב דחוף תקבל יותר ובמחירי העיתון
חיפה **דחוף** – רח' הרצל 5 (הדר) טל. 645333/4
ירושלים **דחוף** – רח' יפו 43 (כיכר ציון) טל. 226335
דחפון שרות מודעות טלפוני
טלפון 03-611001
ובעוד 50 סניפי **דחוף** בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד **דחוף**

יש עבודה בחברת החשמל

להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:
מסגרים
הכישורים הדרושים:
* בוגרי בי"ס מקצועי
* בעלי נסיון
בריאות תקינה
העונים לדרישות הנ"ל יפנו אישית עם תעודת השכלה אל מח' כח אדם, אגף הביצוע רח' החשמל 16 קומה 12 תל-אביב.

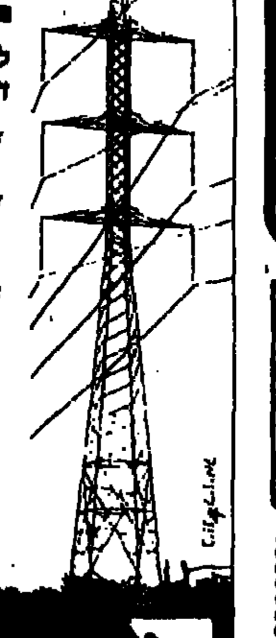

למחוז דן
דרושים/ות
* **טכנאי/ת חשמל**
* **מודד/ת**
בעל/ת רשיון טכנאי.
* **חשמלאי/ת**
בעל/ת רשיון חשמלאי עוזר של משרד העבודה. בוגר/ת בי"ס מקצועי במגמת החשמל.

המעוניינים/ות יפנו טלפונית אל מחלקת כ"א מחוז דן, טל. 03-614343 קו פנימי 332/333.

חברת החשמל לישראל בע"מ

עירית תל-אביב-יפו
מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תש"ם-1979 מכריזה בזה עירית תל-אביב-יפו על משרה פנויה במחלקת מקרקעין אגף נכסים ומשק.
מכרז מס': מח'/4/88
תואר המשרה:
מנהל מחלקת מקרקעין
דרגת המשרה: 9–11 של דירוג המח"ר או 9–11 של דירוג מהנדסים.
דרישות המשרה:
1. השכלה אקדמאית באחד מהמקצועות הבאים: הנדסה אזרחית, משפטים כלכלה, ניהול ומינהל ציבורי ו/או רשיון לשמאות מקרקעין, מהנדסים – רשות במנקס המהנדסים והאדריכלים.
2. נסיון מוכח בנושא מקרקעין.
3. ידע בקריאת מפות טופוגרפיות, מפות תב"ע ומפרטים לפי חוק התכנון והבניה (חוק צהוב).
4. שליטה מלאה בעברית ורצוי גם באנגלית.
5. רצוי נסיון מוקדם על מערכת מידע ממוכנת.
בקשות למיכרז בצירוף תיאור תולדות החיים והתעודות המעידות על כישורי המועמד, יש להגיש במעטפה סגורה בשני עותקים, למשרדי העיריה במנגנון, על גבי "שאלון/אישי/בקשה למשרה פנויה", טופס מס. 2015, ולציין על המעטפה את מספר המיכרז.
טפסים להגשת בקשות אפשר לחשיג במנגנון באופן אישי או ע"י הדואר.
בקשות שתגענה ללא תעודות כאמור, לא תבאנה בחשבון.
התאריך האחרון להגשת הצעות הוא: כ"ג ניסן תשמ"ח 10 אפריל 1988.
אלי עשת
מנכ"ל העיריה

למשרד רו"ח בת"א
דרושה
קלדנית
למשרה מלאה
למאזנים והנה"ח
נסיון של שנה
03-299936, 03-204497

דרוש
מהנדס ביצוע
עם נסיון מוכח
תנאים טובים
למועמד המתאים
לפנות למשה
טלפון:
03-5522553

למפעל לשיפוץ חלפים חשמליים לרכב דרושים
1) חשמלאי רכב
2) עובדי יצור
3) מחסנאים
03-781240 03-782908

למשתלת "בונסאי" בבני ציון
דרושים
עובדים/ות
(בחורים משוחררי צה"ל)
תושבי האזור
ראיונות יערכו במשרדי החברה בבני-ציון בימים א-ה בשעות 9.00–12.00
(טלפון: 052-441596)

לשבועון חרדי
דרוש **משקיע**
רציניים יפנו לת.ד. 3166 בני-ברק ויציינו מס' טלפון לתשובה
סודיות מובטחת

דרושים
בוגרי צבא
בעלי רקע חקלאי
רצוי רפת + רשיון לטרקטור
להתקשר מ-09:00–12:00 בבוקר
למזכירות המושב 06-531112-3

לחברה מסחרית דרוש
טכנאי / הנדסאי מיכשור ובקרה
בעל ידע באנגלית
לעבודה משרדית + מכירות
03-839986

ORS שרותי כח אדם

למחלקה המשרדית בתל-אביב
דרושים

* פקיד/ת יבוא
– ידע בתהליכי יבוא.
– דוקומנטים, רישומונים, מכס.
– נסיון של 5–3 שנים לפחות.
– שעות עבודה 07.15–16.45
– 5 ימי עבודה בשבוע, בתל-אביב.

* פקידת יבוא
– ידע בתהליכי יבוא, דוקומנטים.
– הדפסות עברית – אנגלית.
– רצוי גם מעבד תמלילים א.ב.
– שעות עבודה 08.00–16.30
– 5 ימי עבודה בשבוע, תל-אביב.

תנאים מצויינים למתאימים או.אר.אס אחדים 134 תל-אביב 03-202460

הטובים עובדים קבוע ORS

למפעל פדקו בהרצליה
דרושים
* מכונאי מטוסים ומסגרים
5 ימי עבודה בשבוע
טלפון 052-556150 לבקש את עמי או אדוה

אגודת השומרים – סניף תל-אביב.
דרוש
מפקח אזורי
בתל-אביב
שרות צבאי מלא, בריאות תקינה, נכונות לעבודה לא שגרתית, עד 45, נסיון בהנהגה מעל 5 שנים.
לפנות אישית בימים א, ב, ג, משעה 16:00 עד 18:00 דמתיגן בצלאל 49 עם תעודת זהות, פנקס מלואים ושתי תמונות.

למוסד פנימייתי לחינוך מיוחד
באזור חיפה
דרוש
מנהל
בעל/ת הכישורים המתאימים וניסיון בניהול מתבקשים לכתוב לת.ד. 568 ת"א
מיקוד: 61004 (עבור מנהל)

לקיבוץ רמת דוד
דרושה
אחות מוסמכת
רווקה או נשואה
ללא ילדים
בדבר פרטים לפנות למרי בטלפון 06-549034 משעה 20:00.

לאולמות ארועים יוקרתיים
דרושים
1. שף מטבח
– בעל נסיון בניהול מטבח חם וקר צוות עובדים.
2. מנהל / ת ארועים
– בעל נסיון רב בניהול וארגון ארועים משפחתיים.
3. מנהל / ת אירוח
– בעל/ת הופעה נאה
– עד גיל 30
– בעל/ת נסיון באירוח ויחסי ציבור
המתאימים יפנו בכתב-יד לת.ד. 10513 ר"ג מיקוד 52150 תוך ציון מס' משרה

כפר הנוער
ויצ"ו ניר העמק
הסתדרות עולמית לנשים ציוניות ויצ"ו
ת.ד. 2165 עפולה מיקוד 18445
06-594385–6
דרושים:
א. מורים לבית הספר:
1. אנגלית כיתות ז'–י'.
2. מתמטיקה כיתות ז'–יא'.
3. פיסיקה כיתות ט'–יב'.
4. מיחשוב ובקרה כיתות י'–יב'.
5. מכונאות רכב כיתות י'–יב'.
6. מורה – ספרנית.
העסקה כוללת פעמים בשבוע בשעות הערב.
דרושים:
ב. צוות פנימיה – לעל יסודי
7. מחנך – מדריך קבוצה.
8. אם בית – מטפלת.
כישורים דרושים למשרות 7–8
השכלה בחינוך הוראה או הדרכה רצוי נסיון קודם.
למשרות 7–8 ינתן דיור משפחתי הולם במקום.
נא לפנות בכתב למזכירות בית הספר בצרוף תולדות חיים.

לחברה פיננסית
דרוש/ה
עורך / עורכת דין
עם נסיון של שלוש שנים לפחות
בהופעה בבתי-משפט
ידע בשפות – גרמנית ואנגלית.
— סודיות מובטחת —
בהצעות נא לפנות
לת.ד. 33032 ת"א 64928

בית ירח
ביה"ס תיכון מקיף עמק הירדן
טלפון: 06-750803
דרושים
* מורים לשנת הלימודים תשמ"ט
אנגלית, כימיה
יש אפשרות למגורים באחד מקיבוצי הסביבה.

למפעל מזון באזור יבנה
דרוש
איש אחזקה:
חשמלאי מוסמך בעל ידע טכני
ידע בקירור (יתרון) נסיון באחזקת מפעלי מזון (יתרון)
לפנות לת.ד. 16310/47 ת"א. פניות בעל-פה בשעות 18.00–22.00 עד יום ה' טל' 052-440983

ל"פילקר" בע"מ
מיזוג אויר לרכב
דרושים
1. אחראי צוות למחלקת שרות
2. חשמלאי רכב
3. מכונאים
4. מסגרים רתכים
נסיון במיזוג אויר לרכב רצוי
03-9242049 03-9242018
– סודיות מובטחת –

למפעל מתפתח בשרון
כרסמים וחרטים
C.N.C.
עם נסיון.
המעוניינים יפנו לת.ד. 30, מיקוד 40692 או לטלפון 052-61459
סודיות מובטחת.

מי-טל הפרסום מחפש
עוזר תקציבאי
מישהו או מישהי
עם הרבה פלפל והשכלה אקדמאית
רצוי בתחום השיווק.
לקביעת ראיון
טל. 03-281188 לטלי

למפעל פלסטיק גדול בגוש דן
דרוש
איש מכירות ושיווק
צעיר, חרוץ ונמרץ.
נסיון של שנה לפחות במכירות הכרחי.
לפנות בכתב יד בלבד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 81 בני ברק 51100 עבור "איש מכירות"

לחברה מובילה בתחומה דרוש
טכנאי חשמלאי מוסמך
ידע בקירור, לאחר שרות צבאי, נסיון לא הכרחי. תנאים טובים.
לפנות ליפעת 03-623583

שני קציני משטרה וחבלן יועמדו לדין משמעתי על טיפול כושל במעטפה חשודה

מאת יוסי ליבוביץ
סופר "דבר"

מפקד המחוז הצפוני של המשטרה, ניצב שלמה חרון, הורה להעמיד לדין משמעתי שני קצינים ממרחב חיפה וכן חבלן משטרתי על טיפולם הכושל במעטפת נפץ חשודה כמעטפת נפץ שנשלחה לתושב קריית אתא מאורה מצרי המתגורר בקאהיר.

הקצינים הם: קצין החבלה המרחבי בחיפה פקד דוד שחם ומפקד המשמר האזרחי בקריית אתא מפקח צבי פרדו. נוסף לחבלן משטרת זבולון שיועמד לדין נגוף גם ממלא מקום מפקד תחנת זבולון רב פקד רני קופלר על דיווח לא מדוייק שמסר לעיתונאי. הוא קיבל "הערת מפקד".

ב־12 בינואר השנה הגיע אליאס פואר, תושב קריית אתא, לנקודת המשטרה בעיר עם מעטפה חשודה כמעטפת נפץ. באותם ימים הגיע לארץ גל מעטפות נפץ מתורכיה ולכן המשטרה ועובדי הדואר הועמדו בכוננות.

פואר סיפר כי אמר למפקח פרדו כי הוא חושש שלמעטפה שנשלחה אליו הוכנסה מתכת בלתי מזוהה והוא מבקש שחבלן יבדוק אותה. הקצין התקשר לתחנת זבולון וביקש לשלוח חבלן ונמסר לו כי החבלן עסוק במקרים אחרים. הקצין הבטיח את המעטפה לבור הביטחון, אולם כעבור זמן מה, כשלא הגיע החבלן, הפציר בו פואר שימסור לידיו את המעטפה וישלח את החבלן לסטודיו שלו לצילום בקריית אתא. הקצין נענה ומסר את המעטפה לאליאס.

סופר "דבר" שהגיע לסטודיו, חיכה במקום כשעתיים עד שהגיע החבלן ונטל את המעטפה לבדיקה בתחנת זבולון.

בעקבות המקרה התבקש בזמנו ממלא מקום מפקד תחנת זבולון, רב פקד רני קופלר, על ידי סופר "דבר" להגיב על המקרה. הוא אמר: "מפקד המשמר האזרחי בקריית אתא לא הבין את חומרת העניין. היה עליו להשאיר את המעטפה בתוך בור הביטחון. באופן עקרוני, חבלן אינו צריך להגיע במהירות לאירוע כזה כיוון שהיו בקריות עוד שש מעטפות חשודות אותו זמן."

מיד אחרי פרסום הידיעה הבלעדית למחרת ב"דבר", הורה מפקד המחוז הצפוני למנות קצין בודק. היה זה סנ"צ רובי שכטר, קצין אגף המבצעים של משטרת מרחב הגליל.

לסופר "דבר" נודע כי בין הגורמים שהשפיעו על מפקד המחוז הצפוני למנות קצין בודק היה מכתב ששלח אליו ראש אגף המבצעים במשטרה, ניצב משולם עמית, שהתבסס במכתבו על קריאת הידיעה ב"דבר". ניצב עמית כתב לניצב חרון בין השאר "ראוי לבדוק ביסודיות את המקרה... איך זה שחבלן לא הגיע במהירות למקום כדי לבדוק את המעטפה..."

ניצב עמית ניצל מקרה זה כדי לפרוע חשבון ארוך שהיה לו עם רב פקד קופלר. עמית, בתוקף תפקידו כמפקד חיפה לשעבר, הסתכסך קשות עם מפקד המחוז הצפוני לשעבר ניצב רחמים וראור ויחזקאל איאימון שרוז בין השניים. רפ"ק קופלר כיהן אז כדובר המחוז הצפוני ועמית חשד בו כמי שהסית נגדו עיתונאים.

הקצין הבודק חקר יותר מחודש את הפרשה וגבה עדויות מחבלני משטרה, משוטרים, מפקידים של המשמר האזרחי בקריית אתא, מקציני משטרה וכן גבה מסופר "דבר". בסיום החקירה הועברו הממצאים למפקד המחוז הצפוני.

ניצב חרון החליט, כאמור, להעמיד לדין משמעתי את קצין החבלה המרחבי מפני שלא היה ער דיו לחומרת המקרה והעדיף לשוחח עם החבלן במקום לשלוח אותו מיד לטפל במעטפה החשודה. מפקד המשא"ז בקריית אתא יועמד לדין מפני שטעה בשיקולו הוא לא היה צריך לשלוח את אליאס עם המעטפה החשודה לביתו. החבלן המשטרתי יועמד לדין משום שלא נתן למקרה עדיפות עליונה והעדיף ללכת לפגישה עם קצין החבלה המרחבי במקום לטפל במקרה.

"הערת המפקד" נרשמה לרפ"ק קופלר על כך שמסר דיווח לא נכון לסופר "דבר". מבדיקה שערך הקצין הבודק הוא מצא שלא היה שום מקרה שבו הוזעק חבלן לטפל בחפץ חשוד אלא רק כעבור שעה וחצי. עם זאת קבע הקצין הבודק שבאותה שעה היו מספר אירועים בתחנת זבולון, השוטרים היו בלחץ ולכן האירוע עם המעטפה החשודה לא קיבל את העדיפות המתאימה.

המלצות המחוז הצפוני הועברו לאישור המטה הארצי של המשטרה.

"צריך להמשיך ולטייל"

350 חניכים בקורס מדריכי של"ח יישמו אתמול את הסיסמה: "צריך להמשיך לטייל". הם עשו זאת בנתיב שבו חשו הל"ה לעזרת גוש עציון הנצור ב־1948. בסיום השתתפו בטקס זיכרון ליד האנדרטה לנופלים
(צילום: רוני נעמן)

גרסאות מנוגדות על מספר התיירים: ירידת 2% או עליית 3

מאת אריה ארד
סופר "דבר"

ירידה של שני אחוזים מסתמנת החודש במספר התיירים הבאים לארץ, לראשונה מאז תחילת המאורעות בשטחים.

נתונים אלה מתבססים על השבועיים הראשונים של החודש בהשוואה לאותם שבועיים אשתקד. הנתונים אינם זהים עם נתוני נמל בן־גוריון, שם חלה עליה של שלושה אחוזים במספר הנוסעים. בהיעדר ניתוח מפורט אין הסבר ברור לפער זה.

לפי הערכה אחת נובעת הירידה במספר התיירים ממיעוט תנועת התיירים דרך גשרי הירדן. בעלי גרסה זו עומדים על הירידה במספר הישראלים היוצאים השנה, כתוצאה מהמצב הכלכלי או בשל שירות מילואים. על־פי הערכה זו מספר התיירים הבאים דרך נמל בן־גוריון עלה, אך קוזז במידת מה על־ידי הירידה במספר התיירים שנכנסו דרך גשרי הירדן. לפי הערכה אחרת, עלייה בתיירות מאירופה מתקזזת בירידה בתיירות מארה"ב.

מכל מקום, חברות התעופה, כפי שנמסר השבוע ב"דבר", נערכות לתנועת נוסעים מוגברת מהשבוע הבא. החברות מדווחות על הרשמת־יתר כבדה ורובן מקיימות טיסות מיוחדות כדי לעמוד בביקוש לקראת הפסח והמסחא, החלים השנה באותו המועד.

סיכום שמיר־נבון

הממשלה תאשר ביום א' מליאת רשות השידור

מאת דניאל בן־סימון
סופר "דבר" בירושלים

נבון סיכם עם שמיר כי הממשלה תאשר ביום ראשון את מליאת רשה"ש

סגן ראש הממשלה ושר החינוך יצחק נבון סיכם אתמול עם ראש הממשלה יצחק שמיר כי הממשלה תאשר בישיבתה ביום ראשון הקרוב את מוסדות רשות השידור.

נבון, ששוחח עם שמיר בנושא זה, הטעים את ההכרח לקיים החלטת הממשלה שקבעה ביום ראשון שעבר כי ב־27 במארס יביא שר החינוך לאישורה את הרכב מליאת הרשות. שמיר הבטיח לנבון כי החלטת הממשלה תבוצע.

על פי בקשת השר נבון ייכלל נושא זה בסדר היום של ישיבת הממשלה הקרובה. ביומיים הקרובים יגובשו רשימות המומלצים מטעם המערך, הליכוד והמפד"ל.

נאמן להבטחתו לכלול ברשימת מומלצי המערך שני נציגים של מפלגות האופוזיציה, ביקש נבון מרצ ומפ"ם להציע את מועמדיהן. הוא מקווה כי גם הליכוד יכלול ברשימתו נציגי האופוזיציה.

אם אומנם תאשר הממשלה ביום ראשון את הרכב המליאה, יוכל הוועד המנהל החדש להתכנס עוד ביום ראשון כדי לאשר את התקציב והנהגה כך שהנושא יובא ביום שני הקרוב לאישור ועדת הכספים של הכנסת.

צים הרוויחה ב־'87 43.3 מיליון דולר

מאת יוסף מיכלסקי
סופר "דבר"

צים הרוויחה ב־1987 43.3 מיליון דולר לאחר כיסוי הוצאות התפעול, פחת וריבית, לעומת רווח של 38 מיליון ב־1986 – מסר אתמול בחיפה במסיבת עיתונאים מנכ"ל החברה מתי מורגנשטרן אחרי אישור המאזן על ידי הדירקטוריון ולקראת פרסומו בבורסה כחוק.

מורגנשטרן הדגיש שהרווח נטו של 43.3 מיליון דולר הושג לאחר ששולמו לבנקים על חשבון קרן חובות, ריבית וצמצום קווי אשראי יותר מ־100 מיליון דולר.

ככל חברת ספנות בעולם עובדת צים על בסיס דולרי ולכן היא נפגעה מירידת ערכו של הדולר ונאלצה לרשום הפרשה חשבונית בסך 25.5 מיליון דולר בגלל הפרשים בשער החליפין. לולא כן היו התוצאות המאזניות של צים טובות עוד יותר.

בהמשך דבריו אמר מורגנשטרן כי אחרי שלוש שנים רווחיות נחלצה החברה מהמשבר שפקד אותה בעבר ולראשונה אחרי מספר שנים היא עברה מהון שלילי לחיובי. ב־1986 היה לצים הון שלילי של כ־7.63 מיליון דולר ואילו ב־1987 ההון החיובי של כ־10.2 מיליון. כן חל שיפור של 24.5 מיליון דולר באמצעים הנזילים של החברה – יתרת אמצעים נזילים בסך 11.3 מיליון דולר ב־1987 לעומת גירעון של 13.2 מיליון ב־1986.

מנכ"ל צים זקף את התוצאות הטובות על חשבון עלייה בהכנסות החברה – שהגיעו ל־796.2 מיליון דולר בהשוואה ל־706 מיליון שנה לפני כן – שמקורם מגידול בהיקף הפעילות ב־13 אחוז. זאת למרות שאין התאוששות בשוק הספנות העולמית והצורך להוציא לרכישת דלק 10 מיליון דולר יותר מאשר בשנת 1986.

60 אחוז מפעילות החברה הם בסחר הבין־לאומי. עקב ההיארגנות נכנסה צים לראשונה לעסקי הובלה יבשתית ואווירית היא הקימה לשם כך מוקדי פעילות באנגליה ובארה"ב ובקרוב תקים נקודה נוספת במזרח הרחוק.

בתשובה לשאלות כתבים אמר מורגנשטרן כי חובות צים מסתכמים ב־391 מיליון דולר והם פרוסים עד שנת 2022.

★ בעיריית ירושלים נמשכים מאמצי השכנוע בקרב תושבי מזרח העיר לשלם את הארנונה בעקבות הנחיות מארגני ההתקוממות לנקוט מרד מסים. [illegible] ערבים רבים לשלם את המסים, אך בעירייה אין עדיין תמונה ברורה באשר להיקף התופעה ולנזק הכלכלי שייגרם בשל כך.

לוי בעד הבאה מבוקרת של עובדים זרים

מאת דני גוב, סופר הכלכלי של "דבר"

שר הבינוי והשיכון דוד לוי אמר אתמול כי הוא מעודד הבאה מבוקרת, לפרקי זמן מוגדרים, של עובדים זרים לענף הבנייה.

השר, שדיבר בכינוס של המוסד המאוחד לענף הבנייה בגן אורנים בתל אביב, הטעים כי אינו מוכן לאשר פתיחת שערים והצפה של אלפים. יש לבחון, אמר, יחד עם הקבלנים את הצרכים האמיתיים כדי לאשר יבוא כוח בגלל המחסור.

עוד אמר כי ועדה משותפת למשרדו, לקבלנים ולמשרדי ממשלה אחרים אמורה לבחון ולאשר אך הדגיש כי הבדיקה תהיה לגופו של עניין ותקפיד על כל פרוייקט וצרכיו.

★ ראשי 49 חברות אמריקאיות ואירופיות גדולות משתתפים השבוע בכינוס שנערך בתעשיה האווירית בלוד במגמה לבדוק אפשרויות לשיתוף־פעולה במחקר ופיתוח ובשיווק מוצרים מתוחכמים. זה הכינוס השני מסוגו שיוזמת התעשיה האווירית.

"דיוקן פלוס" בחיפה במוצ"ש

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

"דיוקן פלוס" – זה שמו של אירוע חגיגי הכולל תערוכה גדולה ועשרות מופעי הוצות שייערך במוצאי שבת בחיפה ברחבת המוזיאון לאמנות חדשה ויציין את פתיחת חגיגות ה־40 למדינה ומלאות 110 שנה לחיפה.

בתערוכה משתתפים כ־80 מבכירי האמנים בישראל בינינו: שטרייכמן, סטימצקי, אריכא, קופרמן, קסטנר ואחרים, עם 120 יצירות אמנות ומאות תצלומים כמו גם תצלומי ארכיון נדירים. היצירות האמנותיות והתצלומים יוצגו בשלושה מוקדים: במוזיאון חיפה, בבית האמנים ובבית הגפן.

במרכז התערוכה תוצג עבודת פיסול בשילוב תאורה מיוחדת של מוטי מנור שנושאה – מוצג מיוחד למקהלה ולפרחים. סרט הצבעי מקולג' אמנותי מקטעים של יומני קולנוע ומתמר אקטואלי ואכביקי שהופק על ידי המוזיאון יוקרן בהגינה לראשונה על מסך גדול.

הערב יפתח במופע סנפלינג מגג הבניין בליווי הפרחת בלונים. כן ייערכו עשרות מופעי הוצות שיתרכזו בגן הבאהאים ויעברו דרך המדרגות אל המוזיאון.

הוצע נוהל לייצוא חקלאי מהשטחים

מאת דויד מרשיוב, סופר "דבר" לענייני הקלאות

הוועדה הבין־משרדית לנושא הייצוא החקלאי מהשטחים לארצות השוק האירופי הציעה לראשי הקואופרטיבים החקלאיים ביהודה ושומרון נוהל המאפשר להם לייצא לקניינים בשוק האירופי.

יו"ר הוועדה צבי אלון ממשרד החקלאות אמר כי לפי נוהל זה על הקואופרטיבים החקלאיים לבקש (והם יקבלו) מהמינהל האזרחי בשטחים היתרי ייצוא. צורת הביצוע של ייצוא זה נתונה לשיקול דעתם של הקואופרטיבים עצמם. הם יכולים להסתייע בשירותי אגרקסקו המייצאת את כלל התוצרת החקלאית מישראל או לבצע את הייצוא בכוחות עצמם.

★ חוק המסמיך רשויות מקומיות לסלק מהרחובות כלי־רכב נטושים, אושר בימים אלה בכנסת ביוזמת יו"ר הוועדה לבטיחות בדרכים ח"כ אוריאל לין. אלפי מכוניות נטושות מצויות כיום ברחובות הערים ותופסות מקומות חניה יקרי־מציאות. עד כה לא היו הרשויות המקומיות מוסמכות לסלק מהרחובות כלי־רכב אלה, אלא גרוטאות בלבד.

★ ראשי 49 חברות אמריקאיות ואירופיות גדולות משתתפים השבוע בכינוס שנערך בתעשיה האווירית בלוד במגמה לבדוק אפשרויות לשיתוף־הפעולה במחקר ופיתוח ובשיווק מוצרים מתוחכמים. זה הכינוס השני מסוגו שיוזמת התעשיה האווירית.

פולקסווגן השעתה השתתפות מכוניותיה במירוצי אשקלון

תוסר ודאות לגבי עתיד המירוצים הרף ההודעה על פתיחת העונה ב־5 באפריל

מאת אריה ארד, סופר "דבר"

חברת צ'מפיון (יבואני פולקסווגן) הודיעה בשם החברה הגרמנית על "השעיית" השתתפותה של קבוצתם במירוצי המכוניות באשקלון. ההודעה מטילה צל כבד על עונת המירוצים הקרובה העומדת להיפתח ב־5 באפריל. היו"ר היוצא של המועדון המוטורי איזי רהוב מתאר את הודעת צ'מפיון כ"אסון". היו"ר לשעבר דני עידון אומר כי "זו מכה קשה". אולם היו"ר הנבחר, חנן ולוצקי, מתייחס להודעה בשוויון נפש.

על פתיחת עונה בת שש מירוצים ב־5 באפריל הודיע השבוע היו"ר ולוצקי. הוא נבחר לתפקיד בחודש שעבר, לאחר שרהוב התפטר בשל מחלוקת על דרכי ניהול המועדון והמירוצים. ולוצקי סירב לאפשר את קריאת מכתב ההתפטרות של רהוב באסיפה כללית של חברי המועדון.

מנכ"ל פולקסווגן בישראל ישראל צ'ציק אומר כי "חוסר הוראות בדבר קיומה של אליפות מסודרת ב־1988 מנע מאיתנו את האפשרות להכין את המכוניות והנהגים לקראת העונה החדשה. אין באפשרותנו להכין מכוניות למירוץ תוך התראה בת שבועיים־שלושה ולהשתתף באירוע, שהתנהלותו על קיומו נתלה כה סמוך למועד ההתרחשות". נראה כי במצב שנוצר במועדון המוטורי בעקבות ההתפטרות של רהוב מפקפקים אנשי הענף בגורל מירוצי המכוניות בארץ בשלב זה.

קבוצת צ'מפיון מונה חמש מכוניות וחמישה נהגים, ששניים מהם – אלון קידר וחיים רותם – הגיעו לצמרת בקבוצותיהם. אולם מכוניותיהם של שניים אחרים, ניר ירון וחם לנדס, [illegible] ראויים.

תרומת היבואן היתה בהכנת המכוניות, בעצה אחת עם מחלקת הספורט של פולקסווגן שבמקומה [illegible], וכן במתן תמיכה טכנית במירוצים עצמם. כתוצאה מכך הגבילה הקבוצה בהעמדת מכוניות איכותיות למירוצים. אנשי התחזוקה של צ'מפיון גם סייעו לנהגים אחרים בתחזוקתם.

בעקבות צ'מפיון החלו גם יבואנים אחרים להיכנס למירוצים: סיאט, ב.מ.וו. ופולו. גם רנו שקלה העמדת מכונית שלה למירוצים. החשש הוא, כי פרישת פולקסווגן תפגע באיכות המירוצים ותביא לפרישתם של יבואנים נוספים. כבר עתה ידוע, כי פורד לא תעמיד מכונית למירוצי העונה וגם ב.מ.וו. שוקלת את המשך השתתפותה.

מתחילה זכו מירוצי המכוניות בהתעניינות גדולה בציבור והעונות הקודמות משכו רבים לסיקורם. אולם מהירה דעכה ההתעניינות, למרות שחל שיפור גדול הן באיכות המכוניות והן באיכות הנהגים. [illegible] המירוצים אשתקד לשפל של מאות בודדות של צופים. גם מספר המשתתפים ירד מכ־80 לכ־50, בין היתר [illegible] על ידי קיום תקין.

בסוף העונה הקודמת קיבל על עצמו איזי רהוב לעשות מאמץ להבריא את המועדון ולהעלותו על פסים של ניהול מקצועי [illegible]

בעקבות [illegible]

מפגן ההסתדרות

1 במאי

הודעות המטה

מפגן ההסתדרות ב־1 במאי 1988

תל־אביב, 11.00 בבוקר
המסלול: מגשר בר־יהודה, לאורך רחוב אבן־גבירול עד לכיכר מלכי ישראל.

★

הסיסמאות המובילות במפגן:
★ ההסתדרות עם המדינה לאורך כל הדרך
★ לבנין חברה עובדת וצודקת.

★

כרזות

מטה המפגן מפיק שלוש כרזות, שיישלחו בימים הקרובים לכל הגורמים המשתתפים במפגן:
★ כרזת "היכנור",
★ כרזת סמל המפגן,
★ כרזת מסגרת – לשימוש מקומי.
נלווה אותן בחוזר הדרכה על המצעים והדרכים להפצתן.

★

הסברה, פרסום ויחסי ציבור

מערכת הסברה, הפרסום ויחסי הציבור של המפגן הופעלה והיא כוללת, בין השאר: מודעות בכלי התקשורת, טורי מידע בעתונים, תשדירי רדיו, הודעות לעתונות, כרזות ופרסומים. פעילי המפגן ומשתתפיו – עקבו אחר הפרסומים!

★

כנסים

משק העובדים
יום ב', 28.3.88, בשעה 09.30, בבית ברל, צופית כנס ארצי של מנהלי כח אדם בכור.

מערכת ההסברה במרכז לתרבות ולחינוך העוצים
יום ב' 28.3.88, בשעה 11.00, בבית לסין, תל־אביב כנס דוברים במערכת ההסברה ההסתדרותית

האגף לארגון ולמועצות פועלים
יום ג', 29.3.88, בשעה 11.00, בבית מועצת פועלי חיפה למזכירי מועצות הפועלים במרחב חיפה וראשי מטות ה־1 במאי.
יום ג' 29.3.88, בשעה 15.30, בבית המרכז בועד־הפועל, תל־אביב למרכזי מטות ה־1 במאי במועצת פועלי ת"א־יפו.

המרכז לתרבות ולחינוך
יום ג', 12.4.88, בשעה 09.00, בביה"ס לפעילי ההסתדרות, תל־אביב כנס ארצי לרכזי תרבות במועצות הפועלים.

★

חברי מטה המפגן – מספרי טלפון (רשימה ראשונה)
הברי אלקלסי – הקיבוץ הארצי – 06־755024
שמשון בובר – קיבוצי תק"ם – 06־364129
יהיעם בן־יהודה – רשתות חינוך – 431448, 03־431942
אבי יחזקאל – צעירים, נוער, סטודנטים – 03־431436
חוה כהן – נעמת – 03־431489
דני מרום – מטה הוולצה הכחולה/תנועות הנוער – 03־834248
אריה סריג – ההסתדרות הגימלאים – 03־442734

★

הישיבה הבאה של המטה האופרטיבי תתקיים – ביום ב', 28.3.88, 07.30, בבית המרכז לתרבות ולחינוך.
טלפונים של המטה המרכזי: 219889, 256723, 03־262714

ההסתדרות עם המדינה לאורך כל הדרך
לבנין חברה עובדת וצודקת

הרבנות הראשית לישראל
מחלקת הכשרות הארצית

ב"ה, ירושלים השלמה תו"ו

כשרות לפסח – אזהרה לציבור

לקראת חג הפסח הבעל"ט הננו מזהירים ומזכירים לציבור:

א. יש להקפיד לקנות מוצרים שהמילים "כשר לפסח" מודפסות על אריזות המוצר, ולא ע"ג מדבקה שהוסיפו על האריזה המקורית.
ב. השגחת הכשרות צריכה להיות מרבנות מוסמכת בארץ, וצריכה לכלול את הפרטים הבאים:
1. שם הרב המכשיר או הרבנות המכשירה
2. המילים "כשר לפסח תשמ"ח"

הציבור מוזהר בזה שלא להתייחס למדבקות שונות או לציונים על האריזות הגדולות וכיו"ב.

אנו קוראים לסוחרי המזון המשקאות ולרשתות השיווק להמנע מלהציג בחנויותיהם, לקראת הפסח, מוצרים שאינם כשרים לפסח כב"ל, ולמנוע בכך הטעיית הציבור.

ברכת חג כשר ושמח
מחלקת הכשרות הארצית

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	-3	1	מעונן
אמסטרדם	5	10	גשום
בואנוס איירס	19	24	גשום
הלסינקי	-5	-1	מעונן
הונג קונג	16	19	מעונן
וינה	5	10	מעונן
ז'נבה	5	12	גשום
טוקיו	0	1	בהיר
טורונטו	1	19	מעונן
יוהנסבורג	15	27	בהיר
לונדון	8	14	מעונן
ליסבון	11	19	בהיר
מדריד	5	21	בהיר
מונטריאול	-9	7	מעונן
ניו יורק	-1	9	בהיר
סאו פאולו	17	29	מעונן
פריס	8	1	גשום
פרנקפורט	5	11	בהיר
ציריך	4	8	מעונן
ריו דה ז'נרו	28	3	בהיר
שטוקהולם	-2	5	מעונן
שיקגו	10	20	גשום

swissair

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
הועד הפועל
רח' ארלוזורוב 93 ת"א 03־431491

מכרז למכירת מכוניות
פיג'ו 505 אוטומטית 2000 סמ"ק

מס' 84־779־28 + מזגן, רדיו טייפ והגה כח.

את המכונית אפשר לראות בחצר הועה"פ לפנות למשה פינק (חדר 35) עד יום ד' 30.3.88 בשעות 08.00–13.00.

הצעות יש להגיש במעטפה סגורה עד התאריך הנ"ל בצרוף צ'ק ע"ס 10% מסכום ההצעה, למשרד האדמיניסטרציה חדר 573.

המוכר אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
יצחק פלדמן ז"ל
נעלה לקברו לגילוי המצבה ביום שני 28.3.88
בשעה 2.00 אחה"צ בבית העלמין "הדרום"
בגבול חולון–בת־ים.
נפגשים ליד השער הישן.
אוטובוס ייצא בשעה 1.00 אחה"צ
ליד חניית הבימה (בית הבימה) ת"א.
המשפחה

ב"ה
זמני הדלקת הנרות
פרשת השבוע
ח' בניסן תשמ"ח – צו
זמני הדלקת נרות

	כניסה	מוצ"ש
ירושלים	5.15	6.31
תל־אביב	5.33	6.28
חיפה	5.25	6.31

ביום ה', י"ג בניסן תשמ"ח, 31 במרס 1988
בשעה 3 אחה"צ
נתייחד עם בננו האהוב והבלתי נשכח מלבנו
המהנדס הטייס
סרן **עירא להט־גרצברג** ז"ל
במלאת 15 שנים לנפילתו בעת מילוי תפקידו
כטייס בחיל האויר
באזכרה
שתתקיים בבית העלמין הצבאי בקרית שאול
משה (סשה) גרצברג ומשפחתו

האזינו היום, 25.3.88,
בשעה 14.00, ל**"קול השלום"**
לתכנית **"לפני שבת"**
איתן דנציג יראיין את
ראש עירית בת־ים
אהוד קנמון
שידור חוזר ביום שני, 28.3.88, בחצות

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
איסר ויטס ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום ראשון ט' בניסן תשמ"ח 27.3.88
בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין "הדרום" בחולון
נפגשים ליד השער הישן
המשפחה

קבלת מודעות 24 שעות ב"דחף"
מודעות
משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל"
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב"דחף" דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363, 239952

במלאת שלושים לפטירת אהובנו
זאב (זיגמונד) הרינג ז"ל
נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני י' בניסן תשמ"ח (28.3.88)
בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין בנחלת יצחק
אנו מודים לכל מנחמינו בכתב ובע"פ
המשפחה

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
המועצה הארצית של קופת־חולים
קופת חולים

ישיבת המועצה הארצית של קופת־חולים
תתקיים ביום ראשון, ט' בניסן תשמ"ח, 27.3.88 בשעה 16.00, באולם הישיבות, בבית ההנהלה המרכזית, רחוב ארלוזורוב 101 תל־אביב.
סדר היום: 1. אישור תקציב קופת־חולים לשנת 88–1989
2. אישור תקציב מבקר קופת־חולים לשנת 88–1989
3. שונות.
בברכה
א. נוטשל, יו"ר המועצה הארצית

לידידנו
מרדכי בר־דויד
משתתפים בצערך במות אחיך
שאול ניצן ז"ל
שמחה וולף
ראובן מלי

דפים כואבים / יזהר סמילנסקי

„קומו שותי הקפה"

„זעק בשם הנערים ששלחתם...נסו להסביר לי...לא מוצא בכם את הגב שאני כה זקוק לו כעת". (קיבוץ, שבועון התק"ם).

ישר לנקודה: מי הם אלה ששלחו אותך ושאתה תובע מהם? מי הם אלה שבשמם יצאת לשטחים? מי הם אלה שצריכים לבוא ולהסביר לך משהו?

בן כמה אתה? את מלחמתו של מי אתה נלחם?

אתה איש גדול. אתה משתתף בבחירות. איש לא מתעלל בך כאילו היית חפץ שעושים בו מה שרוצים. איש לא שולח אותך. אתה שותף להחלטות: אם לשלוח ואם לא לשלוח.

אתה נוטל חלק במערכה ציבורית שקובעת מה יהיה במדינה הזאת. ובמקום להשתתף בהאשמות — עשה משהו שהמדיניות תשתנה. אתה כעת האחראי למה שקורה. ממש כמו הוריך וכמו מוריך שאתה מיילל על ראשם. אינך תלוי עוד בהם. ולא בסיפורי העבר שלהם. ההווה הוא שלך ואתה יכול להשפיע.

מה פתאום אתה צריך שיתנו לך גב. אתה צריך לתת גב. מה פתאום אתה צריך הסברים ושכנועים והצדקות מבחוץ. אתה הוא המסביר, אתה הוא המשכנע. אינך עוד הילד הנבוך שמשפחתו מרחמת עליו. אתה הוא בעל האחריות ובעל המעשה ובעל האמצעים. ובעל הכוח ובעל הבחירה. עשה משהו.

אינך נמצא בשטחים וחובט אנשים באלה שבידך, בגלל החינוך שלך או בגלל מופת הוריך או כנגד מופת הוריך — אלא מפני שזו החלטה של הדרג המדיני שהיית שותף לבחירתו ושאתה בעל זכות לתבוע ממנו דין־וחשבון.

אתה בעל הבית. אתה אחראי לעניינים.

ואיש לא צריך להסביר לך. אתה יודע הכל. יותר מרבים אחרים. ואינך הולך בשם איש. אתה הולך בשמך. ואינך צריך לא לאהדה ולא לגב תומך, ולא לעיניים דומעות על צערך. אתה הוא הנושא בצער הקיום הזה. ואתה גם בעל היכולת למצוא עצה.

אתה כבר גדול. אתה חזק ובעל יכולת. ואל תהיה כעת נבוך ונותן פתחון פה לעוד בכיינים מאשימי זולתם. אין אחרים. זה אתה. לא תמלט מזה. זה קיומך. אלה החיים שלך. וזה גם עתידך.

אבל, כשאתה מודיע פתאום בקול רם ובפומבי שאין עוד אמונה בך, שבנך יזכה לשבת תחת גפנו — אתה אב מסכן. אתה בורח לילדותיות. לאין אונות. או מעמיד פנים כאלה כדי לזכות ברחמנות עליך.

אל תרחם על עצמך. אתה יכול לשנות. עשה משהו. קרא לאחרים לעשות. יש לך כוח אדיר לשנות דברים בארץ. אתה הבריק. ותפסיק ליילל. הוי עושים מעשים שמשנים את המדיניות, שמשנים פני הארץ. שנותנים סיכוי לך ולבניך. זו האחריות שלך. ויש סיכוי — אם ירבו הנאבקים לשמו. וברצינות, ובדבקות, ובהסתייגות, ובכל נפשם ובכל מאודם.

למה לא שומעים מצדכם

למה לא שומעים מצדכם הפלשתינאים קול ברור המדבר על הכרחיות הפשרה ועל הנכונות להסכמה — מתוך הכרה במחירה — כפי שקולות כה מרובים, נשמעים מן הצד הזה — מחצית העם ואולי יותר?

למה אתם כולכם תקועים, כמו המחצית האחרת אצלנו, בעמדות מיתולוגיות קשוחות, של „רק מאה אחוז", של רק „לעולם לא", של „רק להחזיר הכל" ושל רק דמוניזציה של היריב — למה רק קולות המשלהבים ציפיות מדומות ושירים המציתים הזיות שווא, נשמעים מצידכם ושומטים את הסיכוי הריאלי האחד שיש לפנינו: להודות זה בזה, לוותר זה לזה ולהשיג פשרה הגיונית ומכובדת?

זאת שעה קשה, אבל גם מאוד רגישה ומאוד פתוחה — אם מספיק אנשים משני צדי הסכסוך יבינו, כי נוצר כעת סיכוי אמיתי, וכי הסיכוי הזה הוא בגדר האפשר המעשי. למה אין שומעים מצדכם קולות — שהכאב, הסבל והשדה דוקא אותם — שהנה זו הזדמנות כעת לצאת מן הגזירה, שכאילו לא נשאר לנו אלא רק לדרוס זה את זה, כל אחד לפי יכולתו, ורק להפסיד את מה שניתן עדיין להציל — כשיש סיכוי גדול, שהטרגדיה שבה שני צדדים צודקים מכלים זה את זה, תשתנה לדרמה שבה פשרה וויתור הדדי יהיו פותחים מוצא לחיים ולשלום.

סירוב נוקשה יביא עליכם ועלינו מעשי יאוש טוטאליים — והחזק בכוח יגבר על החלש ממנו, ובכל הנוקשות המבהילה.

אין הכרח להגיע עד כך. מכאן, לפחות חצי העם מוכן לשבת יחד אתכם ולמצוא עצה משותפת — והאצלכם? לפחות קול ברור אחד שיישמע, ועוד אחד, ועוד אחרים?

שתיקתכם מחזקת כאן את המחצית האחרת. אמירתכם תהיה מחזקת את כל הצדדים.

בשם אלוהים, אל תפחדו כעת להרים קולכם. מה שיקרה כאן אם לא נתחיל בתהליך ההידברות — מפחיד עוד יותר. והפחד מה יקרה לכלל, לעם כולו, ולשני העמים האלה — צריך לגבור על הפחד הפרטי המונע אמירה אמיצה.

מחצית יהודי ישראל קוראים כעת לקולות אמיצים מן הצד הפלשתינאי — התעוררו, השמיעו קולכם — אין יותר מדי זמן להסס.

ואם יש אמיצים במחנה הערבי — יתגלו עכשיו. הכל עומד כעת על „הננו כאן" שלכם. קומו, דברו, כעת־עכשיו.

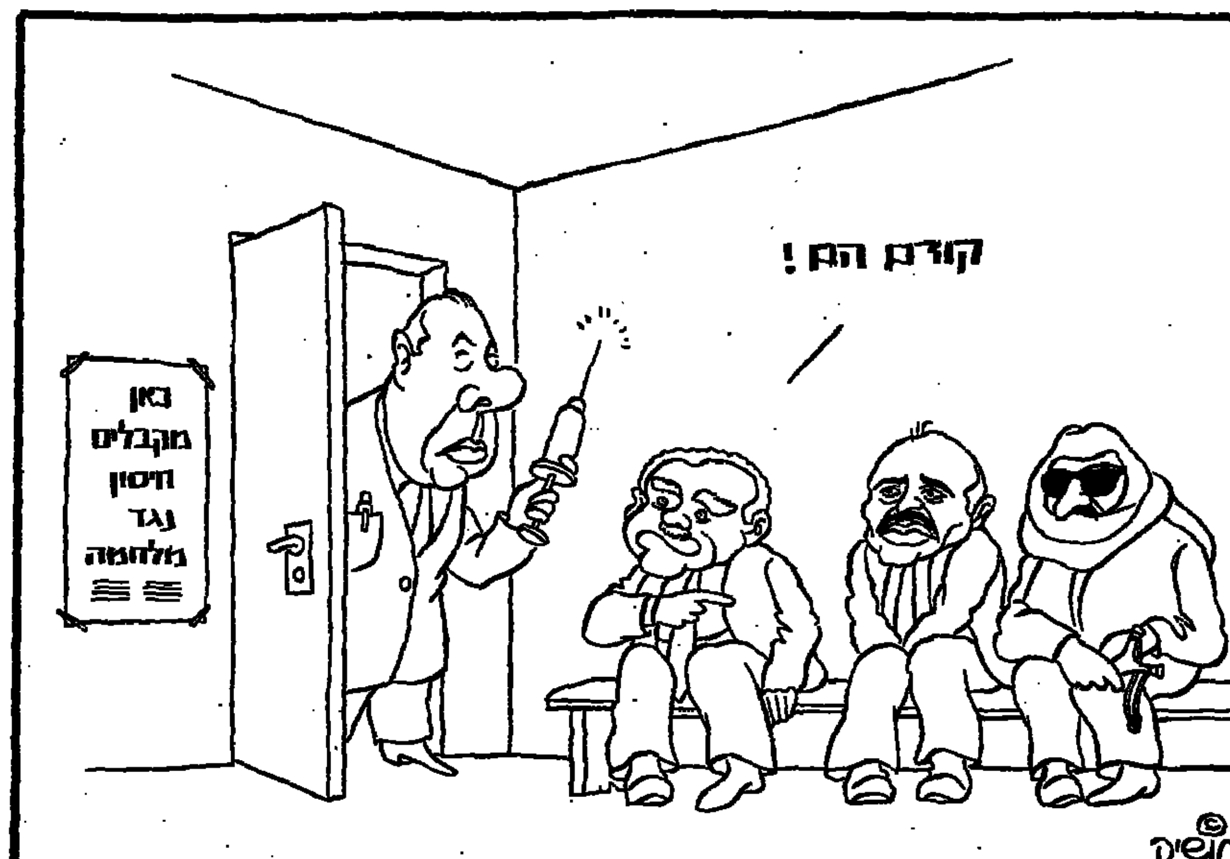

קושיות טרם הגדה / חנה זמר

יחי ההבדל הממית

מה נשתנה דגל אש"ף זה מדגל אש"ף זה? כלומר, מה ההבדל בין הדגל של הארגון המתקרא פי.אל.או, כאשר הוא מונף במחנה הפליטים אסכאר בשכם לבין אותו דגל עצמו כשהוא מונף בשכונת מאה שערים בירושלים? שבאסכאר אסור, ובמאה שערים מותר. ליתר דיוק, בשכם מענישים, ובירושלים נמנעים מלהעניש. מדוע, בעצם? אם יש בהנפת דגל אש"ף משום פגיעה במדינה, הרי היא פגיעה גם כאן וגם שם; אם יש בה פגיעה בחוק, הרי בירושלים היא חמורה מאשר בשכם, שהרי בשכם החוק הישראלי איננו חל. מדוע אם כן, דין העבריין שונה ממקום למקום? מסתבר שאפילו בעניין זה מותר ליהודים מה שאסור לערבים.

מה נשתנה פועל מפורטוגל מפועל מישראל? לתומי חשבתי כי ההבדל ביניהם הוא רק שאחד מצרי והאחר איננו מצרי. כלומר ניתן לייבא פועלים מפורטוגל משום שהערבים מהשטחים שוב אינם באים בתדירות הדרושה לעבודה, כי פעם ה„שביבה" לא נותנים להם ופעם צה"ל לא נותן להם, ואילו יהודים אינם מוכנים ללכת לכל מלאכה בישראל. טובת המשק הבריאה, איפוא, בעד מתן אישורים סלקטיביים לייבוא פועלים מפורטוגל. עכשיו אני שומעת כי המעסיקים שקיבלו אישור, מאושרים (מלשון אושר ולא רק מלשון אישור). לא בדקתי, אבל שמעתי מכמה מקורות בלתי־תלויים זה בזה כי לדעת המעסיקים העלות של הפועלים היא גבוהה יותר ובכל זאת כדאית יותר. פריון העבודה שלהם גדול לא רק משל פועלי השטחים אלא גם משל היהודים — באותם אמצעי ייצור, כמובן. מדוע, בעצם?

מה נשתנתה בריסל מפתח־תקוה, למשל? או נניח, מאשקלון? כלומר, מדוע ישראלים מתל־אביב ומהרצליה צריכים להפגש עם פלשתינאים מירושלים ומעזה דווקא בבלגיה? רק מפני שזה בחו"ל, רק מפני שאיזה יהודי עשיר אימץ את הכנס? זה די מצחיק, כי האמת היא שפתח־תקוה או אשקלון יכלו להיות אפילו אכסניה מועילה יותר, כי כמה פלשתינאים מהשטחים לא קיבלו מהממשל הצבאי אישור לצאת לבריסל, ואילו אש"ף שבחו"ל לא התאמץ לשלוח ייצוג רם. ואם כבר, מדוע לא דאבוס?

מה נשתנו לב מלב, עין מעין, כליה מכליה? שלבבות בעלי־האמצעים מוצאים להם סיוע רפואי גם בימי עיצומים והשבתת ניתוחים, וכך גם עיניהם וכליותיהם וכך גם הנותר מרמ"ח איבריהם. ואילו לבותיהם, ריאותיהם ועיניהם של דלפונים, אין להם מזור. כי לדלפונים רק כיס מרה ולא כיס כסף, והם אינם יכולים להכנס בשערי השר"פ ב„הדסה" ירושלים או לבית־חולים „אסותא" בתל־אביב, או למרכז הרפואי בהרצליה. אלא אם כן הם במקרה חברי כנסת או מנכ"לים. זה לא רק מרגיז ומקומם ואפילו מבחיל, זה לפעמים גם ממית.

דרך הפעולה השלישית / דני רובינשטיין

הודאה פומבית בכשלון

הצעדים המנהליים והכלכליים שכבר בוצעו או נשקלים, הם השינוי הדרמטי ביותר במדיניות ישראל בשטחים מאז 1967. השלטון כבר אינו מצטעצע בסממנים של ליברליות [illegible] לגיטימציה לשלטונו

בשלוש דרכים מנסה עתה מערכת הבטחון לדכא את ההתקוממות בשטחים. הדרך הראשונה היא הכוח: צה"ל על יחידותיו, משמר־הגבול, משטרה, שרותי הבטחון, כולם פועלים בכל יכולתם. זה תפקידם. אין על כך ויכוח. הדרך השניה היא צעדי מנע בטחוניים: מעצרים מנהליים של מאות, פרוק מסגרות כמו ה„שביבה", גרושים (שהופסקו?) עוצר, סגר, מחסומים, סריקות. הכל לפי תקנות לשעת חרום ותחיקת הבטחון. צעדים אלה קשים ומכבידים, יש בהם מרכיבים של ענישה קיבוצית, אפשר להתווכח על המידה של השמוש בהם, כמה לעצור, ומתי ונגד מי להוציא צווי הגבלה ונגד איזה ארגונים לפעול. זו דרך בעייתית מאד שכוללת מרכיבים אנטי־דמוקרטיים, אבל זה גורלו וטבעו של שלטון של שלטון צבאי.

העניין מתחיל להיות מסובך יותר כאשר מדובר בדרך הפעולה השלישית של מערכת הבטחון ואלה הם הצעדים המנהליים והכלכליים. בגדה המערבית סגורים כל מוסדות החינוך על פי צו צבאי, אין אספקת דלק, הטלפונים לחו"ל — וגם טלפונים מקומיים רבים — מנותקים, יש הגבלות חמורות על הכנסת כספים מחו"ל, מדי פעם סוגרים אזורים ומקומות יישוב בפני יציאה לעבודה, מנתקים חשמל, פועלים נגד המסחר המתנהל שם באופן חלקי, ובמערכת הבטחון אומרים שזה עוד לא הכל. השלטונות שוקלים עוד להפסיק כליל את עבודתם של הפועלים מהשטחים בישראל ויש המצביעים על כך. אפשר גם לסגור את המעבר בגשרי הירדן וגם צעד זה נשקל ברצינות.

העבודה בישראל ותנועת המסחר והאנשים על גשרי הירדן הם שני עורקי החיים של תושבי השטחים. הפסקתם תביא לחנק כלכלי וחברתי של הערבים. בעניין זה יש הבדלי דגשים בין עזה לגדה המערבית. הפסקת העבודה בישראל תפגע יותר בתושבי עזה שכמעט חצי מהכנסתם באה מישראל, וסגירת הגשרים תגרום יותר נזק, ובעצם תחסל, את בסיס החברה הכלכלה בגדה המערבית.

כאשר מדובר בדרך שלישית זו, בצעדים המנהליים והכלכליים, צריך לומר שזהו השינוי הדרמטי ביותר במדיניות הישראלית בשטחים מאז 1967. זהו חיסול כל התפיסה ששלטה 20 שנה בדבר השלטון הישראלי המנסה להביא גם ברכה לתושבים, גזר בצד המקל (אגב, בביטוי שגרתי זה יש מידה לא מועטה של גסות התנשאות). הצעדים הכלכליים והמנהליים הם ההודאה הפומבית הבוטה ביותר בכשלון השליטה שם. לכאורה צריכים אנשי ארץ־ישראל השלמה ותומכיהם להיות הראשונים שיתנגדו לכך. לא במקרה היתה זאת ממשלת בגין שהחליטה בימיה הראשונים אחרי מהפך 77' על „השוואת שירותים בישראל ובשטחים", החלטה במבססית הצהרתית שחסרה כל תוכן מעשי. אם ממשלה, שמנסה לשכנע ושמנסה להשיג לגיטימציה לשלטונה בשטחים, מחליטה לחנוק כלכלית וחברתית את כל הציבור שם, היא מאבדת הרבה מן ההצדקה לשלטונה בשטחים.

גם קודם להתקוממות היה שוני רב בין רמת החיים והמעמדות הכלכלי והחברתי של ערביי השטחים ואזרחי ישראל. המחקרים הכלכליים מעידים שככל שרמתם הכלכלית והחברתית של תושבי השטחים עלתה, (והיא אכן עלתה בעבר בצורה תלולה), הרי שהפער בינה ובין רמת החיים בישראל לא רק שלא הצטמצם אלא הפוך, הוא גדל. לפי מדדים שונים רמת החיים בישראל היא בערך פי שלוש מאשר בגדה המערבית ופי 8 או 9 יותר מאשר בעזה.

אפשר עוד לתאר שהענישה הכלכלית בשטחים תפגע גם במשק הישראלי. מה מוכרות החנויות שהצבא סוגר בשכם ובעזה? תוצרת מסיק? הרי מוכרים שם את מוצרי תנובה, כיתן, אוסם ועלית. ואם פועלים מהשטחים לא יבואו לבנות ולעבוד בתל־אביב גם לבניה ולתעשיה שלנו יהיו (כבר יש) נזקים כבדים. היכן הם מרכזי ההתקוממות בשטחים אם לא בשכונות העוני הגדולות. לא במקרה כמעט כל הבעיות בשטחים הם בבלאטה, בג'בליה, בקסבה של שכם, בשכונת קדורה ברמאללה ובסג'אעיה בעזה. אלה מרכזים של עוני, צפיפות מגורים ואיכות חיים עלובה. פגיעה כלכלית בהם פרושה כמעט הרעבה. מכל הבחינות צעדים כאלה הם פשיטת רגל של מדיניות רשמית ותיקה. חשיפה של שלטון שאיננו מצטעצע יותר יותר בגינונים של ליברליות וקידמה, אלא מודה בפה מלא: אין לי פתרון.

יבוא או לא יבוא / חגי אשד

מסתבכים בהימורים מסובכים

פחדני השלום שלנו מהמרים בחיי כולנו. הם לא המהמרים היחידים. כמותם גם חוסיין, שאינו יודע ממה לפחד יותר, מנהיגי ברה"מ והנהגת אש"ף שממשיכה להמר על הכל. כדאי להם להזכר איך הסתיים סיפור הפלשתים

יצחק שמיר מהמר עכשיו בגורל כולנו ותוצאות ההימור תלויות בעיקר באמריקאים ורק במקצת גם בנו. זהו עיקר החדשות נכון לעכשיו. גורל „תוכנית שולץ" תלוי עכשיו בשולץ עצמו — האם יבוא לביקור באיזור במועד שנקבע לכך, היינו, ה־3 באפריל, או לא יבוא. הוא חיכה לשווארדנאדזה. אבל מסתבר שגם הסובייטים למדו לדבר בכמה קולות כמו כולם. להגיד „כן" ו„לא". להבחין בין הכרזות ועמדות. מכריזים „לא", אבל אומרים שזו איננה עמדתם הסופית. כמו יצחק שמיר. כמו המלך חוסיין. עכשיו חזרה היוזמה לידי שולץ. הוא הכריז על תוכניתו והוא קבע שאינה ניתנת לשינוי. עכשיו לא נותר אלא לראות אם הוא יעשה נסיון ממשי לפעול לפיה ולא רק להכריז עליה. יבוא או לא יבוא. אם לא יבוא — יש ספק רב אם תוכל תוכניתו להמריא עד לבחירות בישראל ובארה"ב. ומה שיהיה אחר־כך — אלוהים גדול, כפי שאומרים אלה שלא מאמינים בו. אם יבוא שולץ — יש לתוכניתו סיכוי להמריא, גם אם לא תספיק לנחות בעוד מועד. אבל תהיה זאת לפחות התחלה, או קצה חוט של התחלה. המראה עכשיו — נחיתה אחר־כך.

אם לא יבוא שולץ, פירוש הדבר שהוא נכנע לאילוצים של „כן" ו„לא" שהציבו בפניו הסובייטים, הירדנים, וגם יצחק שמיר, שהחליט להמר בנושא קידום השלום הימור כפול — לטווח קצר ולטווח ארוך. הימור שפירושו דחיית השלום לימות המשיח בגלל חוסר נכונות לשלם את מחיר השלום. המחיר הזה עולה מדחייה לדחייה כדין כל הימור וכדין כל מהמר שממשיך להמר ומגדיל את סכום ההימור מסיבוב לסיבוב. לבסוף לא יהיה הבדל בין מחיר השלום לבין מחיר המלחמה ושניהם יהיו כרוכים בנזק אדיר, שיעמיד בסכנה את סיכויי התאוששותנו מכובד המחיר. הסיכון הזה אורב לא רק לישראל. גם לכל יתר הגורמים באיזור וגם לשתי מעצמות־העל שלא יוכלו לעמוד מנגד. יהיה זה „סיפור פלישתי", או „סיפור פלשתינאי" אחר, לא זה של דוד וגוליית, ישר או הפוך, אלא של „תמות נפשי עם פלישתים" של שמשון הגיבור העיוור. לכולם יש מה להפסיד מהמשך ההתקוממות הפלשתינאית בשטחים ומהסלמת צעדי הדיכוי נגדה. מדינות ערב לא יוכלו לעמוד מנגד. וגם לא המעצמות. כולם יגררו למעגל קסמים של תגובות ותגובות־נגד. כולם יהמרו על סכום צבאי ומדיני הולך וגדל וכל זה עלול להוביל למלחמה נוספת. לא בדיוק כמו מלחמת איראן־עירק. אבל כל הנורמות שנשברו שם וכל התקדימים שנוצרו שם במלחמה בין־מדינית מוסלמיות „אחיות" ישפיעו בהכרח על הנורמות הערביות בכל מלחמה עתידה נגד ישראל. וגם ישראל לא תוכל לפגר אחריהן. אפרופו „טרנספר" — יהיה זה „טרנספר לעולם הבא" ולא למקום אחר על פני כדור הארץ, בקנה מידה שלא היה כמוהו. לכל הצדדים. להם ולנו. זה ההימור לטווח ארוך שעליו מדובר עכשיו. גם אם לא נעים לומר זאת.

ויש גם הימור לטווח קצר. זה ההימור על מה שיעשה הממשל הבא בארה"ב בשנה־שנתיים הבאות. וגם על מה שיקרה בשטחים, עד אז. האם יצליח צה"ל לדכא את ההתקוממות בשטחים ובאיזה מחיר. ומה תעשה מצרים. ומה יעשו ידידינו במערב נוכח הנעשה בשטחים, באין שום תהליך מדיני מאזן ומעורר תקווה. יש הבדל גדול בין דיכוי ההתקוממות כשיש „תוכנית שולץ", לבין דיכוי צבאי חריף, כפי שהוא יהיה בהכרח, בלי שום משא־ומתן לפי כל הסימנים, רעה יותר מ„תוכנית שולץ" ותכלול, קרוב לוודאי, הכרה מלאה באש"ף כפארטנר העיקרי למשא־ומתן עם ישראל. לא רק כפארטנר משני, כפי שהוא כבר מוכר עכשיו. לפי התוכנית הקיימת, לא מן הנמנע שמזכ"ל או"ם ישלח הזמנה לאש"ף להשתתף במשלחת ירדנית־פלשתינאית, בוועידת שלום לפי החלטות 242 ו־338. ארה"ב תודיע שעל אש"ף להכיר בישראל ולהזיל מפעולות טרור ואם לא כן — ארה"ב לא תשתתף בוועידה שבה תהיה נוכחות משלחת אש"ף. וישראל תודיע הודעה דומה ותקבל בהתאם.

אבל כדאי לזכור שגם בעניין זה עלולה לחול הרעה מסויימת בהשוואה ל„הסכם לונדון" בין המלך חוסיין לשמעון פרס. ועידת הפיסגה הערבית בעמאן נתנה לחוסיין יד חופשית לגבי אש"ף. ואילו ועידת הפיסגה הבאה, שתתכנס באלג'יר באמצע חודש אפריל או לאחר מכן, תיתן ביטוי למעמדו המשופר של אש"ף, נוכח הצלחות ההתקוממות בשטחים עד כה. היא תכבול עוד יותר את ידיו של חוסיין החולה כבר מקודם תרופה למכה ומכריז על הסכמתו להענקת מעמד שווה ומלא לאש"ף. בשנה הבאה, בימי הממשל האמריקאי הבא, קרוב לוודאי שאש"ף כבר יוזמן כפארטנר שווה ומלא ומעמדו של ירדן יהיה אז משני ביותר. היא תסתפק במשא ומתן על התוויית קווי הגבול בערבה ובעמק הירדן. צריך להיות עיוור כמו שמשון הגיבור כדי לא לראות את טיבו של ההימור הזה שנטל על עצמו ועל כולנו יצחק שמיר. הוא חושב את עצמו לשמשון הגיבור, כדאי שיזכור מה היה בסופו.

גם לפלשתינאים, שנקראים בשם זה על־שם הפלישתים, כדאי לזכור את הסיפור ה„תנ"כי" הזה, משום שמדובר כאן בהימור. גם מצידם. ולא ברור כלל איך יסתיים ההימור. יש להם מה להפסיד בהימור הזה. מכאן ולהבא הם יפסידו כל יום יותר משירוויחו. הם עברו את שיא ההצלחה. הם גרפו את כל הרווחים שיכלו לגרוף. הם דחקו הצידה את המלך חוסיין ותפסו את מקומו במרכז הבמה בשטחים. הם הפתיעו את צה"ל והסבו לו מבוכה והשפלה. הם תקעו טריז עמוק בין ישראל לידידיה וגם בתוך ישראל פנימה. וכל זה תוך עשיית שימוש יעיל בכלֵי הטלוויזיה שהציגו על המסך את „ישראל המכוערת", יהודים וערבים־ערב. עכשיו מתחיל הגלגל להתהפך.

לצה"ל יש עכשיו אליבי להפעיל אמצעים חמורים יותר, שהוא נמנע מלהפעילם בתחילה, כדי לא להרגיז עוד יותר את ידידי ישראל במערב. כך, למשל מגביל צה"ל את פעולתם של צוותות הטלוויזיה, וגם הם מצידם מוצאים להם נושאים חדשים ומעניינים יותר במקומות אחרים ולא בארצנו. עכשיו רואים אותנו פחות ושונאים אותנו פחות. כך גם מפעיל צה"ל אמצעים כלכליים וכספיים, שפוגעים ביכולת הסיוע של אש"ף ובתשתית הכלכלית הפלשתינאית בשטחים. כך גם מעצרים המוניים ובודדים, הפוגעים יותר ויותר במתקוממים ובעומדים בראשם. וכך גם שימוש באש חיה נגד אלה שמסכנים את חיי החיילים, ועל אחת כמה וכמה — אם יעברו הפלשתינאים למעשי ירי ומיקוש ממש. לא יהיה אז מנוס מירי נגדי נרחב יותר, וגם מהריסת מבנים ושטחי מטע כדי למנוע יכולת פגיעה בחיי אדם, חיילים ואזרחים, הנעים בכבישי הארץ. ואף מכיבוש מתמיד של יישובים ואיזורים בארץ ויצירת שטחי הגנה סביבם. וכן שאר אמצעים, אשר בהפעלתם בקנה מידה נרחב ובהצטברותם יחד — הם יהרסו יותר ויותר את תשתית הקיום הכלכלית של הפלשתינאים בהווה ובעתיד.

זה קרה גם בעבר בתקופת המנדט וגם במלחמת העצמאות. גם אם בצורה אחרת. לפלשתינאים ולאש"ף בראשם לא יהיה מנוס מלפנות לעזרת מדינות ערב שיצילו אותם מידי ישראל. זה יהיה רע מאוד לעצמם ולעצמאותם האבודה מחדש. וזה יהיה מסוכן לישראל ולמעצמות הגדולות, שלא יוכלו לעמוד מנגד. ואז יהיה להם אילוץ להפעיל „תוכנית שלום" חדשה. לא בגלל ההתקוממות הפלשתינאית, אלא בגלל סכנת ההתערבות של מדינות ערב. וכל תוכנית נוספת עלולה להיות רעה מקודמתה. לפחות — מנקודת ראותו של הליכוד שלא רוצה לבלוע את תושבי השטחים וגם לא לפלוט אותם מתוך גרונו. אלה ההימורים שניתנים לחזוי עכשיו וצריך להבין שיהיו גם אחרים. הטמונים עדיין בחיק העתיד. וזו השאלה שצריכים אזרחי ישראל לשאול את עצמם עכשיו: מי צריך את כל ההימורים המסוכנים הללו, לכל הצדדים, וגם לשלום האיזור והעולם? מי צריך הימור של מלחמת טילים ולוחמה כימית, נוסח מלחמת איראן־עירק, אחרים, כאן אצלנו? למשא ומתן והסכם איתנו וכל זה משום ש„המחנה הלאומי" ויצחק שמיר בראשו פוחדים לעלות על דרך השלום עכשיו, לפי תנאים טובים יותר מבעתיד, שסיכוניה פחותים בהרבה מן הסיכונים האלטרנטיביים, המתוארים לעיל. פחדני־השלום שלנו מהמרים בחיי כולנו. גם בחיי עצמם. למרבה הצער הם לא המהמרים היחידים. כמותם גם המלך חוסיין, שאינו יודע ממה לפחד יותר. וגם מנהיגי ברה"מ החדשים, שעדיין לא מצאו את דרכם ואת מקומם אצלם בבית ואצלנו באזור. ואפילו הנהגת אש"ף שממשיכה להמר על הכל או לא כלום, מרוב פחד לא להפסיד שום דבר. כולם הסתבכו בהימורים מסוכנים לכולם. גם שולץ שהתעורר מאוחר מדי. מה יקרה לו עכשיו? יבוא או לא יבוא?

תיאטרון המזרח התיכון / יוסי מלמן

היריה תישמע במערכה השניה

מי שאינו מבין מה טעם מצא לו שולץ להגיח לדיפלומטיית דילוגים בחיקוי עלוב לזו של קיסינג'ר — נדרש להתאזר בסבלנות

בתורת התיאטרון מלמדים כי אם נראה במערכה הראשונה אקדח, חייבת להישמע במערכה האחרונה יריה. התפיסה התיאטרלית הזו יכולה לסייע בהבנת המתרחש בתיאטרון של החיים במזרח התיכון. מה שאנו רואים על הבמה אינו אלא הצגה מבויימת היטב ומתוכננת לפרטיה, בשתי מערכות.

המערכה הראשונה נפתחה בביקורו הפתאומי של השחקן הראשי. שר החוץ של ארה"ב, ג'ורג' שולץ, במזרח התיכון. המשכה בגמול שורים של שחקני המשנה: יצחק שמיר, שמעון פרס, המלך חוסיין ויאסר ערפאת, וסיומה בביקור של ראש הממשלה בוושינגטון. רק לצופים קצרי רוח העוזבים בטעות או מתוך אכזבה את האולם, נדמה המחזה כחסר פשר. הם סבורים אף שנקלעו לתיאטרון אבסורד שדינו אותו: לנחול כשלון חרוץ.

אחרים קשה להם להבין מה טעם מצא לו ג'ורג' שולץ להגיח לדיפלומטיית דילוגים בחיקוי עלוב לזו של קיסינג'ר, שתוצאותיה לכאורה היו ידועות מראש. המלך חוסיין אמר שתוכנית השלום האמריקאית היא מעניינת אבל נחוץ להכניס בה שינויים. אש"ף כהרגלו מדבר בעמימות ובכפל לשון. שמעון פרס אמר כן. יצחק שמיר אמר בתחילה „תודה אבל לא", התעמת עם רייגן בוושינגטון ולבסוף הסכים ל„כן אבל".

מי שלעומת זאת יתאזר בסבלנות יבין כי יש למערכה הראשונה המשך. המערכה השניה תהיה שונה לחלוטין מקודמתה. היא תוכיח בעליל כי המהלך האמריקאי הוא נועז, מרחיק לכת, ושאפתני. הוא שם לו למטרה להביא הסדר מדיני למזרח התיכון שיהיה מבוסס על שטחים תמורת שלום.

ההתקוממות בשטחים מזעזעת את ישראל ומערערת את בטחונה. תגובתה הראשונה להלם היא עקשנות. לכאורה מקשיח מבצעו ההססני של שולץ עוד יותר את קשיות העורף של ישראל. אף לא פקיד מימשל אמריקאי אחד ינסה עד לבחירות בישראל ובארה"ב בנובמבר, לקרוא תיגר על ההתרסה הבוטה של יצחק שמיר. אך לאחר הבחירות תשתנה התפאורה ויעלה המסך על המערכה השניה: זו תהיה מערכה קשה. המימשל החדש — בין אם של בוש או של דוקאקיס — יסיר מידיו את כפפות המשי ויחבוש אגרופני ברזל.

ישראל — שצבאה יהיה נתון למאבק בלתי פוסק עם ההתקוממות הפלשתינאית וחברתה שסועה פוליטית — תחלש. דעת הקהל והתקשורת בעולם, ובמיוחד בארה"ב, יהיו נגדה. כמו גם לפחות מחצית מיהדות אמריקה, בבבואה נאמנה לקרע בישראל. גם הקונגרס האמריקאי על שני בתיו יהיה עוין. זה יהיה קהל מבין, אוהד ונוח למימשל החדש לשחק משחק אחד מלא חיוניות. הוא ידע שהוא משחק על מגרש הביתי. לא מן הנמנע כי למערכה זו יוטל גם שחקן חיזוק: ברית המועצות. אולי כחלק מ„דיל" גלובלי: גמישות אמריקאית באפגניסטן — מיתונם של פקיסטן והמורדים — תמורת גמישות סובייטית במזרח התיכון, שתתבטא בכפיית דעתם על הקליינטים שלהם, אש"ף וסוריה, שלא לחבל במהלך.

וושינגטון ומוסקבה במצב רוח דטאנטי, יסכימו לכינוס ועידה בינלאומית שאפשר שתהיה אז באמת כופה. יצחק שמיר והליכוד עוד יתגעגעו מן הסתם לוועידה הבינלאומית בנוסח הראשון, שיזמו שמעון פרס והמלך חוסיין בפגישתם בלונדון, ושג'ורג' שולץ אימץ. לא מן הנמנע שאש"ף יוכנס אליה בדלת זו או אחרת.

המטרה תהיה להגיע להסדר שבו ישראל תחזיר בהדרגה שטחים, שיפורזו ויועברו לשליטה משותפת של קונפדרציה ירדנית־פלשתינאית ובתמורה יחתם עימה הסכם שלום. זו תהיה הצעה שישראל מפולגת ושסועה על סף מלחמת אזרחים, תתקשה לקבל אך גם לסרב יהיה קשה לה. ולו רק משום שיתלוו אליה איומים ברוטליים של לחץ כלכלי מול הבטחות להטבות כלכליות.

אין מנוס מהמסקנה, כי האקדח האמריקאי ישמיע במערכה השניה יריה שתפתיע את קהל הצופים, שלא למד תיאטרון. היריה תדגיש כי תוכנית שולץ אולי מתה במזרח התיכון, אך לא נקברה בוושינגטון והיא בהחלט תפגין כושר חיות, ויכולת ישועית של תחיית מתים.

מחסום הקול / שלמה גנוסר

מקללים ומחוקקים

כאשר ידומו רעמי הגידופים במליאה יגלו שהכנסת הזאת לא היתה רעה בכלל מבחינת ההספק התחוקתי

והרי התחזית: דממה תקשורתית מתוקה תשתרר בימים הקרובים עם יציאתה של הכנסת לפגרת הפסח. הדממה הזאת תימשך כשישה שבועות. האובך האקו־פוליטי יתפזר. מטרות פזורים וגשמי־זעף טורדניים, הקרויים בלע"ז „גשמי אפריל", עשויים להתרחש מדי פעם מלווים בסערות רעמים. אלה מכונים בלשון הפרלמנטרית „כינוסי־פגרה מיוחדים", שאלוהים ישמור אותנו מפניהם. כתוצאה מרמה ברומטרית גבוהה של פגרת הפסח תפוג מעט רוח התזזית. ההתחממות הקלה באוויר לא תהיה מלווה בשבועות הקרובים בגידופים ורשפי־אש מגרונות ניחרים של פרלמנטרים מתלהמים. אדרבה, תהיה שלווה (אולי שלווה מדומה, אבל מה זה חשוב) שלא תפריע לעם ישראל ליהנות מפרחי האביב. למפעילי התנורים: שבו בשקט. הבצורת הפרלמנטרית הזמנית הזאת נועדה להנאה בלבד. עד כאן התחזית.

כדי לעשות צדק עם הכנסת, צריך לומר שהדימוי שלה מביש במידה מסויימת את השגיה, שאולי אינם מופלגים, אבל הם בהחלט לא מבוטלים, למרות שאינם עוברים את מחסום הקול, שהוא, לעיתים קרובות מדי, לא קולו של יעקב אלא קולו של עשו. כמובן שהכנסת האחת עשרה סובלת מאימפוטנציה. תוצאות הבחירות האחרונות, שהביאו להקמת ממשלת האחדות הלאומית, הנשענת על קואליציית־ענק, ניטרלו את משקלה של הכנסת במארג השלטוני. לא רק הממשלה הזאת, כל ממשלה הנהנית מרוב אוטומאטי מגודל כזה, היתה מתפתה לנהוג זלזול־מה בפרלמנט. ובאמת, איך פרלמנט כזה יכול לעצבן ממשלה, שהרישום הקואליציוני שלה הוא בבחינת בולם־זעזועים נוח כל כך?

כנגד הנתון האובייקטיבי הזה של חולשה מובנית, מום מלידה, הכנסת האחת עשרה הקימה רעש והשמיעה קולות צורמים, אולי כדי לפצות את עצמה על חולשת־השרירים שלה. אין ספק שהדימוי של כנס החורף האחרון הוא דימוי של צעקה. במלים אחרות, „תיסמונת מצא": איש עומד על רגליו ומריע בקול גדול, בעיקר נגד פרס. איש פה. איש גרזן ניחר. מצליף המשתמש בלשון כשוט. הסערה הציבלית הזאת סחפה את הכנסת לכיכר השוק, ולא לשוק „מחנה יהודה" שהוא הרבה יותר מתורבת. במלחמת הלשונות הארוכות הזאת, המערך לא ידע לצעוק מספיק חזק. ומי שמרוצה מזה ממילא יצביע מערך. יש שווקים שאין לך שם סיכוי שם. למשל, שווקים שמוכרים צעקות וגידופים.

התיסמונת הנוספת של כנס החורף היא מה שח"כ יוסי שריד מגדיר „תיסמונת המבחנים האכסטרניים". דהיינו: המבחנים הטרום־פרלמנטריים שפלשו בחודשים האחרונים לזירה הפוליטית: המאבקים בסניפי המפלגות לקראת הרכבת הרשימות לכנסת הבאה. חברי־כנסת נאבקים עכשו לחיים ולמוות על עתידם הפוליטי, מי לכנסת השתים־עשרה ומי למדבר הפוליטי. למאבקים הטרום־פרלמנטריים האלה יש שני היבטים פרדוכסליים, לכאורה. מצד אחד הם מעלים את סף התוקפנות המלולית ומשתמשים בכנסת כדי להעביר מסרים בוטים ולא־הכי־מתוחכמים לבוחרים בפרובינציה. מצד שני, הם תורמים לתחושת האי־רלבנטיות של הכנסת הנוכחית לגופו של ענין. הכנסת כפרוזדור לעוד כנסת. כל הטרקלינים – פרוזדור. גם אולם המליאה. גם חדרי הועדות. גם הנושאים העומדים על סדר היום הלאומי. הכל משועבד לתאווה האדירה הזאת לשבת שם עוד קדנציה. לגיטימי, אבל מביך.

הלהיט של „המבחנים האכסטרניים" הם בחירות־הדמה בבתי הספר התיכוניים. שתי סיעות התהלכו בימים האחרונים של כנס החורף כשחיוך על פניהן: התחיה ורצ, שזכו בחזית הגימנסיות פי חמישה ושישה יותר מכוחן בכנסת הנוכחית. התענוג כולו שלהן. כיון שהן נהנות גם משקט תעשייתי בהנהגותיהן (גאולה כהן ויובל נאמן באחת, ושולמית אלוני ויוסי שריד בשניה) – העונג כפול ומכופל.

צריך לומר שכאשר ידומו רעמי הגידופים במליאה, מה שיישאר לדורות הבאים יהיו, בכל זאת, „דברי הכנסת". וכאשר יבורו את המוץ מן התבן, יגלו שהכנסת הזאת לא היתה רעה כלל ועיקר, ושכנס החורף לא היה בין הכנסים הגרועים ביותר. זאת, בעיקר מן ההיבט התחוקתי.

חוק שכר מינימום, חוק הזדמנויות שוות לנשים עובדות והתיקון הליברלי המשמעותי בחוק העונשין הנוגע לעבירות מין, שאושר בכנסת בשבוע האחרון לכנס החורף, כל אלה הם דוגמא לחקיקה חברתית־כלכלית חשובה, שהכנסת האחת עשרה רשאית בהחלט לראות בה הישג מרשים שלא היה יכול להיות מושג בלי שיתוף פעולה בין המערך, השמאל ויסודות ליברליים בימין. זהו מהלך שהוביל, החל מהכנסת התשיעית, על ידי שולמית אלוני והוכתר בהצלחה בכנסת הנוכחית. אי אפשר להעלים עין גם מהנסיונות הרציניים בכיוון לדמוקרטיזציה במשפט הצבאי (חוק השיפוט הצבאי).

תופעה מעניינת אחרת בכנסת האחת עשרה, שח"כ שבח וייס מבקש להפנות אליה תשומת לב, היא החקיקה „הפרטית", כלומר הצעות־חוק פרטיות של ח"כים בניגוד להצעות־חוק ממשלתיות. וייס מזכיר, כי עד סוף הכנסת השמינית, רק 5 אחוזים מן החקיקה הכוללת היו פרי יוזמת־חקיקה פרטית. בכנסת הזאת יש כבר חברי כנסת ש„הכניסו" לספר החוקים בין חוק אחד לשלושה חוקים שהם פרי יוזמת־חקיקה פרטית שלהם. ומכיוון ששום ממשלה אינה מעודדת, בלשון המעטה, חקיקה פרטית של חברי כנסת, הרי זה הישג לא מבוטל.

אי־פרופו יחסי ממשלה־כנסת, המחשב של הכנסת מספק נתונים מעניינים למדי על מספר הנאומים בכנסת של שמעון פרס ויצחק שמיר (כל אחד בשני תפקידיו בכנסת הזאת: כראש ממשלה וכשר חוץ). בתקופת כהונתו כראש ממשלה הופיע שמעון פרס בפני מליאת הכנסת 52 פעמים ובתקופת כהונתו כשר חוץ, עד כה – 27 פעמים. יצחק שמיר כשר חוץ הופיע בפני המליאה שש פעמים ובתקופת כהונתו כראש ממשלה, עד כה – שבע פעמים. ביום שני הבא, בכינוס פגרה מיוחד של הכנסת, יופיע ראש הממשלה שמיר בפעם השמינית בפני המליאה.

פתחנו בתחזית. נסיים בתחזית. כנס הקיץ לא רק שהוא יהיה חם. הוא יהיה כנס די מטורף. הבחירות הקרבות ישגעו את כולם. המערך והליכוד יסירו את כל הכפפות במערכת בחירות ששתי הסיעות הגדולות רואות בה מערכה גורלית. זה לא יהיה מחזה משובב־נפש במיוחד. אבל, זה מה שיש. ואל תבואו בטענות, כי מי שבחר את הכנסת הזאת – זה אתם.

קרובים רחוקים. ראיון עם ליאון ויזלטיר / יקיר צור

הפנטסיה שנגזלה

במשך שנים התאפשר ליהודים ליהנות מכל החוויות הרוחניות והפוליטיות – הכותל המערבי, צה"ל, השטחים, יריחו, המדבר – בלי לשלם. עכשיו יש התלבטויות, אבל לא נקודת מפנה ממשית

„זו הפעם הראשונה שלי בירושלים, שהחומה הזאת נראית לי כחומה של ממש ולא רק כפריט היסטורי מעניין", אומר ליאון ויזלטיר, עורכו הספרותי של „ניו רפאבליק" היוקרתי, מבאותם של החוגים האינטלקטואלים הליברלים בארה"ב. מחלון החדר במשכנות שאננים נשקפת חומת העיר העתיקה. „אחת הסיבות שבגללן כל־כך נמשכתי לירושלים היא שאם כי זה המקום היהודי האינטנסיבי ביותר בעולם, היה קל לברוח בה מהיהודים. עכשיו אני מרגיש שאי־אפשר כבר לברוח", אומר ויזלטיר.

ליאון ויזלטיר, בן למשפחה דתית של ניצולי שואה מברוקלין, בוגר הרווארד, נחשב לאחד הצעירים הבולטים בחוגים האינטלקטואליים היהודים בארה"ב. מאז הגיע ארצה, הוא אומר, שוב אין הוא רואה את התמונות בהן הרגל לחזות בטלוויזיה. במקומן הוא שומע את החברים שלו והבנים שלהם והחברות של הבנים. „כל המדינה הזאת, בכרה, מתנהלת פחות או יותר על־ידי בחורים בני שמונה־עשרה ותשע־עשרה. זוהי מלחמה של בני העשרה. אני פוגש אותם, פוגש את החברות שלהם. ההתקוממות הזאת נכנסה לכל בית בישראל. יושבים במטבח ודנים בשאלות מוסר. הורים דואגים לשלום הילדים שלהם, לשלומם הפיסי אך גם לשיפוט המוסרי שלהם. נפגשתי עם זוג חברים שבנם היה ברצועה. כשיצא לשם הוא היה פחות או יותר שמאלני. הוא חזר משם שונא ערבים. הם מאוד מודאגים מזה".

הויכוח והדיאלוג המתנהל בזמן האחרון בין חוגים שונים בארץ לבין הממסד היהודי־אמריקאי הגיע לשיא במסעו של ראש הממשלה יצחק שמיר. בבואו בפני ועידת הנשיאים, ביקש שמיר לשים סייגים למעורבותם של יהודי התפוצות במדינת ישראל. ויזלטיר אינו נשאר שוה־נפש.

„השאלה האם מותר ליהודים להביא את דעותיהם בפני הממשל או בעתונות היא שאלה אקדמית. יהודי ארה"ב נמצאים בתוך הויכוח והם מביעים את הדעות שיש להם. זהו עלבון ליהודים באמריקה אם מבקשים מהם להרגיש שארץ ישראל, מדינת ישראל והעם היהודי צריכים, מצד אחד, להיות המהות הקיומית של חייהם, ומצד שני אסור להם להביע דעה בנושא כה קיומי עבורם. על ניקרגואה מותר ועל פנמה מותר ועל דרום אפריקה מותר ורק על העם שלהם אסור להביע דעה. זו אשליה שיש עמה גם עלבון.

„בטענותיהם של שמיר וחבריו לליכוד יש מידה רבה של מוסר כפול. אם אתה מבקר את המדינה מן הימין, אז אולי אתה מגזים קצת, אולי אתה מודאג יותר מדי, אבל אתה נשאר פטריוט, שלא משחק בדיוק על־פי כללי המשחק. אבל, אם אתה מבקר את מה שקורה פה במשקפיים שמאליות, אז אתה תוקע סכין בגב האומה. לפני כעשר שנים, בתקופת קמפ דייויד, בא שרון ואמר לחברי המגבית היהודית המאוחדת, כי אם הממשלה תחליט לא להקים עוד התנחלויות – יהיה עליהם להפסיק לתרום. תאר לעצמך מה היה קורה אילו מודל'ה בראון, איש שלום עכשיו, או אבא אבן, למשל, היו מופיעים ואומרים שאם ממליטים להקים עוד התנחלויות – אסור לכם לתרום.

„אומרים לנו: אתם לא חיים פה בארץ, אתם לא תחיו את התוצאות של העצות שלהם. זה נכון. מה שלא אומרים הוא שמוריס אברם, שמייעץ לשמיר לא לעשות כלום, גם הוא לא יהיה פה ולא יחיה את תוצאות הייעוץ שלו. ומי שמייעץ לרבין לשלוח את הבנים לרצועה ולגדה להרביץ לפלשתינאים, או שמייעץ לספח את השטחים? ההישג הגדול ביותר של הליכוד, בקהילה היהודית בעשור האחרון, היה בכך שבגין ושמיר אחריו הצליחו להזיז ימינה את המרכז בקהילה היהודית. אמונות ותפיסות פוליטיות כמו ארץ ישראל השלמה, יהודה ושומרון וכל מיני ביטויים, רטוריקה ומחשבות

ויזלטיר. אנחנו לא נחליט בשבילכם

של „חרות", שעד לפני עשר שנים נמצאו בשוליים, נעשו חלק מהמרכז. נוסחת הפשרה הטריטוריאלית – שטחים תמורת שלום – שהיתה קלישאה כמעט בנאלית, הפירוש שניתן להחלטת האו"ם 242, היא היום נוסחה השנויה במחלוקת ויש להתווכח ולהלחם עליה. זו הסיבה שמכתב הסנטורים הרגיז כל־כך את שמיר".

– מלבד הבעת דעה, מה עוד יכולים יהודי ארה"ב לעשות? להפעיל לחץ על הממשל?

„לחץ על הממשל הוא אולי הצעד הרציני ביותר שאפשר לתאר. היהודים בארה"ב יהססו הרבה מאוד לפני שינקטו צעד כזה. האירוניה בויכוח הזה היא שהיהודים בארה"ב אינם יכולים למעשה לעשות הרבה. אפילו אם יביעו דעה, יבקרו את המדינה וינסו לזרז את תהליך השלום, לא זה יכריע. מה שיכריע הוא מה שיקרה פה, בישראל ולא בקהילה היהודית באמריקה. אתם צריכים להחליט מה אתם רוצים, איזה מין עתיד, איזה מין מדינה אתם רוצים. אנחנו לא נחליט בשבילכם.

„הרושם שלי הוא שגם הנצים וגם היונים, גם הליכוד וגם שלום עכשיו, כולם מקווים שאם יקרה איזה מפנה בקהילה היהודית שם – יצליחו לשכנע מישהו, להשיג עוד חתימה של איזה חתן פרס נובל או איזה גם יתרחש שם – הקהילה היהודית החיה כאן תיוושע. זה לא יקרה, זו אשליה גמורה. היהודים לא יסכנו את עצמם ולא יבואו לכאן. הם גם לא מבינים את הבעיות הקיימות פה. הם גאים במדינה, אבל אינם מכירים את הדברים לפרטי פרטים. יש להם את החיים שלהם ואת התרבות שלהם שם. מה שהם עושים זה חשוב, אבל הישועה לא תבוא משם".

– האם היתה איזו נקודת מפנה ביחסם של יהודי ארה"ב לישראל בעקבות האירועים האחרונים?

„אין ספק שאירועים בשטחים יצרו מצב של אי־נוחות חסר תקדים בקרב היהודים בארה"ב, אבל ספק אם יש בכך נקודת מפנה. כעת מתפתחת בקרב היהודים איזו תגובת נגד. סבלנו מפסיק ורייגן מספיק, עכשיו הזמן לשקם את הגאווה ואת התרמית שנפגעה. מתחילים להאשים את המדיה, ויש במה להאשים את המדיה, אבל בכל זאת: זו לא אשמת המדיה שיש התקוממות פלשתינאית וזו לא אשמת המדיה שיש בעיה קיומית רצינית לשני העמים החיים כאן. זו לא אשמת המדיה, זו אשמת המציאות.

„חשוב לציין שליהודי בארץ הרבה יותר קל להיות עם המתח הזה מאשר ליהודי אמריקאי מכיוון שכאן אתם מתמודדים עם משהו מציאותי: שם מתמודדים עם משהו מאוד מופשט, עם איזה שהוא עלבון לאידיאל, לחזון שבו השקיעו השקעה עצומה. הפנטסיה שלהם נגזלה ואין להם נחמה במציאות.

הישגו הגדול ביותר של הליכוד, מנקודת מבטה של הקהילה היהודית בארה"ב, היה ההצלחה להזיז את המרכז ימינה. התומכים בארץ ישראל השלמה, שעד לפני עשר שנים נמצאו בשוליים, נעשו חלק מהמרכז

„בשיחות בינם לבין עצמם היהודים מתחילים להבין שאולי הסטאטוס קוו יקר מדי מכדי להמשיך ולהחזיק בו. במשך שנים התאפשר ליהודים ליהנות מכל המטעמים בלי לשלם. כל החוויות הרוחניות והפוליטיות – הכותל המערבי, צה"ל, השטחים, יריחו, המדבר – הכל היה כזה גאה ויפה וחזק. השאלות הרציניות – פלשתינאים, פשרה טריטוריאלית, דמוגרפיה, מלחמה – נדחקו כולן לעתיד. הסטאטוס קוו איפשר לחיות בהווה ולחשוב שלהווה אין השלכות לעתיד: היתה מלחמה, יהיה שלום, ובין המלחמה והשלום יש איזה מין 'לימבו' כזה.

„עכשיו יש כל מיני שיחות והתלבטויות, אבל לא ממש נקודת מפנה. העובדה שכותרות העתונים עוסקות בימים אלו בניקרגואה, הונדוראס, פנמה, אידלגר ואוליבר נורת', בעוד הפלשתינאים והיהודים נדחקים לעמודים האחוריים, גרמה אף היא לירידת המתח והמבוכה בקהילה".

– לאחר הביקורת החריפה, שהושמעה בשבועות ובחודשים האחרונים מצד אישים יהודים בארה"ב, מגיע שמיר ומתקבל בוועידת המנהיגות הצעירה של המגבית היהודית המאוחדת ובאירועים אחרים באקסטזה בלתי רגילה. איפה היו המבקרים?

„היהודים בארה"ב זקוקים כיום למידה רבה של עידוד וחיזוק ועצם בואם של שמיר וגם של אבא אבן, היה בו, לכשעצמו, אלמנט של חיזוק ועידוד. התכנסותם של 3,000 יהודים היתה אף היא גורם מתסיס. האקסטזה לכשעצמה לא הפתיעה אותי וברור לי שלא נבעה באופן ישיר מהופעתו של שמיר ומעמדותיו. אף־על־פי־כן אני סבור שחלק ניכר מן המנהיגות היהודית תומך דווקא בישראל של הליכוד – הרבה יותר נוח, פסיכולוגית, להיות אגרסיבי ותקיף, מאשר להתלבט ולהיות מודאג. יש איזו התאמה פסיכולוגית בין עמדת הליכוד למצבה של הקהילה היהודית באמריקה. זו תקופה טובה ליהודים באמריקה, לא תקופה של התלבטויות ושל רגישות מוסרית, אלא של התלהבות עצמית ותחושה של חוזק והשפעה".

– יש בישראל חוגים הרואים בביקורת שמשמיעים אחדים ממנהיגי יהדות ארה"ב יסוד של „גלותיות". לקומת זאת, בקרב יהדות ארה"ב קיימת תפיסה האומרת שארה"ב ולא ישראל היא הארץ המובטחת, וכי לעם היהודי קמו במאה העשרים שני מרכזים רוחניים: האחד בניו־יורק והשני בירושלים.

„מדינת ישראל היא מרכז רוחני עבור רבים מיהודי אמריקה, החיים חלק ניכר מחייהם הרוחניים באמצעות החוויות של מדינת ישראל. אין גם ספק שהעתיד התרבותי והרוחני של העם היהודי יתקיים רק בשפה העברית, וכאן המקום בו מתפתחת התרבות העברית, דתית וחילונית. עם זאת, יש להכיר בעובדה ההיסטורית שישראל ואמריקה הם שני הנסיונות הגדולים של המאה העשרים ליצור תנאים חדשים. אמריקה היא לא סתם כתובת חדשה לפליטים יהודים מרוסיה. באופן פילוסופי ופוליטי יש כאן חידוש בהיסטוריה היהודית – זו תפוצה שאינה גולה ויש להבין ולכבד זאת. האנטישמיות שם היא תופעה אחרת, המצב הפסיכולוגי של היהודים שם הוא שונה. וזוהי התרומה האמריקאית למה שהציונים קוראים: הנורמליזציה של העם היהודי. הרעיון הציוני־הקלאסי של שלילת הגולה, אם לא מת עדיין, הוא בוודאי גוסס".

משרד החוץ תומך, משרד ראש הממשלה מסרב / חיים ברקאי

גולדה וההחמצה – אגדה או מציאות

תנאי מצרים ל„הסדר חלקי" בראשית שנות ה־70 שונים בתכלית אפילו מעמדת הפתיחה שלה במו"מ שהתחיל ב־1977. לפני מלחמת יום הכיפורים לא היה סאדאת מוכן עדיין למה שהיה מוכן לאחריה

הטענה בדבר סרבנותה של גולדה שמנעה כביכול את הסיכוי להגיע להסכם שלום עם מצרים כבר בראשית שנות השבעים חוזרת ומופיעה לאחרונה בפובליציסטיקה הישראלית. ניסוח תמציתי של טענה זו, תוך קישורה לנושא העומד ברומו של עולמנו כיום, מופיע ברשימתו של אמנון אברמוביץ ב„מעריב" של שבת לפני כשבועיים (11.3.88). הוא כותב: „וכבר היו דברים מעולם. ב־1971 הצהיר סאדאת על נכונות להיכנס לתהליך שלום עם ישראל. משרד החוץ, אז כעתה, נעתר לתהליך. ראש הממשלה, כיצחק שמיר, התבצרה בסרבנותה (ההדגשה שלי, ח.ב.) ואל תחנת השלום של 1971 הגענו רק ב־79 עם תחנת ביניים ביום כיפור ב־73".

אברמוביץ אינו מביא אסמכתא לטענה בדבר „הסרבנות" המיוחסת לגולדה. הוא מניח כפי הנראה, שהדבר הוא „מן המפורסמות שאינן צריכות ראיה". המסקנה, שאילו הסכימה ישראל לוותר על כל סיני ב־1971 – ניתן היה להגיע להסכם דגם „קמפ־דייוויד" כבר אז ולמנוע את מלחמת יום הכיפורים, מתבקשת כאילו מאליה.

אבל הטיעון עליו מבוססת „התיאוריה של ההחמצה" מתעלם לגמרי מהעיתוי. לפיכך הוא מאמץ את הנתונים של המחצית השניה של שנות השבעים למציאות בראשיתו של העשור. הוא מתעלם מהמערכה בציבור ובממשלה אותה ניהלה מצרים נגד ישראל בתקופת הפסקת האש בראשית שנות השבעים ומתייחס רק לעוצמה הפוליטית בזירה המצרית הפנימית אליה הגיע סאדאת לאחר מלחמת יום הכיפורים, תודות לה למעמדו בשנים הראשונות לתפקודו כנשיא. כמו כן מגיחה טענת ההחמצה, שבמגעים לפני מלחמת יום הכיפורים תבע סאדאת רק את מה שקיבל בקמפ־דייוויד – החזרת „כל (סנטימטר של) סיני" והסכם בדבר משא־ומתן על אוטונומיה ושהוא היה מוכן כבר אז לשלם את התמורה לזאת במונחים של חוזה שלום.

להנחות אלה אין לפי עניות דעתי מקבילה במציאות. לא בהקשר לאינטרמצו הקצר של תיווכו של יארינג, שהתחדש בדצמבר 1970 ונסתיים בראשית 1971, ולא בהקשר למשא־ומתן הממושך על „הסדר חלקי". המושג שלום מופיע במסמך מצרי אחד בלבד – כתגובתה למסמך יארינג בו נשאלה מצרים אם היא מוכנה לשלום עם ישראל. אולם, באותו מסמך חרגה מצרים מהשאלה שכוונה אליה על־ידי יארינג בהתנותה שלום עם ישראל, לא רק „בנסיגה אל הגבול הבינלאומי" בין סיני לארץ ישראל המנדטורית, הנושא אליו, ואליו בלבד, התייחס יארינג, אלא „בנסיגה מכל השטחים שנכבשו ב־1967", ובהתחייבות ליישב את בעיית הפליטים בהתאם להחלטות או"ם (היינו להחזירם לשטח ישראל); בנוסף לכך תבעו המצרים כינון אזורים מפורזים גם בשטח של ישראל.

בתגובתה של ישראל למסמך יארינג אבן נאמר בין השאר, שישראל לא תיסוג חזרה לגבולות ה־4 ביוני 1967. אולם בתשובה הישראלית, אומר אבא אבן (ביום עיון ב־1985), „אין אפילו סירוב לסגת אל הגבול הבינלאומי עם מצרים" כבאמור במסמך עליו נתבקשו להגיב ישראל ומצרים. לא אחר מאבא אבן חזר ואמר על החלטתו של יארינג להפסיק את פעילותו כמתווך לאחר קבלת תשובות אלה, ש„לראות בתגובת ישראל תגובה שלילית היתה טעות", ושתגובת ישראל נתנה ליארינג פתח למשא־ומתן שצריך היה להתחיל בו (ההבאה היא מזכרונות אבן (אנגלית) עמ' 488). אולם מצרים, כפי שאומר אבא אבן, „דרשה הסכם בלי משא־ומתן, בלי שהצדדים יבהירו זה לזה את תפישותיהם, בלי מאמץ לגשר על פני הפערים שלא היו תהומיים" (דברים ביום עיון „ממשלת גולדה מאיר בתהליך השלום" יולי 1985).

לטענת „הסרבנות" של גולדה, כנוגעת לעמדת משרד החוץ כביכול, בהקשר לתיווכו של יארינג, אין לפיכך רגליים, כפי ששר החוץ דאז, שהיה מעורב בוודאי בעיצובה ובניסוחה של עמדת ישראל, חזר והעיד.

המשא־ומתן הממושך על „הסדר חלקי", שהתחיל ממש באותו זמן הוא, כפי הנראה, הבסיס העיקרי לטענה הרווחת בציבור בדבר „סרבנות" גולדה שמנעה כביכול את ראשיתו של תהליך שיכול היה להביא לשלום עוד בראשית שנות השבעים. ההסדר החלקי, לפי הגישה שישראל הציגה בפני ארה"ב בחודשי החורף של 1971, נועד לאפשר את „פתיחת תעלת סואץ". כדי שמצרים תיאות לזאת הציעה ישראל לסגת למרחק קצר מהתעלה, וביקשה בתמורה הסכם אי־לוחמה, או לפחות הפסקת אש־לתקופה ממושכת, בה ינוהל משא־ומתן להסדר קבע שיכלול נסיגה ישראלית נוספת. נקודת המוצא לרעיון זה היתה שההסדר החלקי „יעמוד על רגליו־הוא" – (כפי ניסוחו של שר החוץ האמריקאי רוג'רס, שביקר באיזור במאי 1971 כדי לקדם את הדברים).

בכל המהלכים של המשא־ומתן, החל מינואר 1971 כאשר הודיע סאדאת באמצעות שליח לארה"ב על נכונות לדיון ב„הסדר חלקי", בנאומו בפרלמנט ב־4 בפברואר 1971, בראיון ל„ניוזוויק" ב־16 בו ובכל השלבים לאחר מכן, הוא איננו מכיר כלל את נכונות מצרים לכרות שלום עם ישראל בסופו של התהליך. מאידך גיסא, הוא לא רק תבע שישראל תיסוג עד אל־עריש בשלב הראשון של התהליך, אלא תבע שהיא תתחייב לסגת מכל השטחים שנתפסו על־ידי צה"ל במלחמת ששת הימים לפי לוח זמנים מוגדר. מצרים דחתה מכל וכל את הרעיון שההסדר החלקי „יעמוד על רגליו־הוא". ואילו בתמורה לחזרה של צה"ל אל קווי ה־4 ביוני, „ופתרון בעיית הפליטים" לפי הנוסחה הערבית מימים ימימה, לא הציעה מצרים הסכם שלום, ולא הסכימה אפילו לאפשר מעבר ספינות ישראליות בתעלה. היא הציעה מסמך שאינו חורג מהנאמר בהסכמי שביתת הנשק של 1949.

בגלל החשש מחידוש האש ולחצה של ממשלת ארה"ב, הסכימה ישראל לריכוך ניכר בעמדותיה במשך השלבים השונים של המשא־ומתן, שנמשך למעלה משנתיים אבל היה אינטנסיבי ב־1971. בראשיתה של אותה שנה הציעה ישראל נסיגה של כ־10 ק"מ מהתעלה ותבעה בתמורה הסכם ל„אי התקפה". אבל בשיחותיה של גולדה עם נשיא ארה"ב בדצמבר 1971, היא הסכימה לנסיגה ישראלית עד לקו המעברים (כ־30 ק"מ) ולחציית התעלה גם על־ידי לובשי מדים מצריים (ניסוחו העסיסי של קיסינג'ר שהיה נוכח בפגישה עם הנשיא מבהירים את הדברים: „...אגיד למצרים: צוות לובשי מדים, ואיני מתכוון למדיו של השוער בבית המלון בניו־יורק"). כמו־כן הסכימה ישראל לקשירת הסדר הביניים להסדר הסופי על־ידי אזכור החלטה 242 של מועצת הבטחון. ישראל נסוגה גם מתביעתה העיקרית – הסכם הפסקת לוחמה ללא הגבלת זמן ושיט ישראלי בתעלה. היא הסתפקה בהארכת הפסקת האש לשנה וחצי עד שנתיים וקבלת העקרון, ללא מימוש מיידי, של שיט ישראלי בתעלת סואץ.

לאחר ריכוך מרחיק לכת זה בעמדותה של ישראל, בה ראה קיסינג'ר בסיס נאות למשא־ומתן עם מצרים, הוא הגביר את מעורבותו במאמץ להשגת הסדר חלקי. אבל בכל מגעיו עם נציגים מצריים, במשך 1972 וגם בסיכום הפגישות האחרון בראשית 1973 עם שליחו של סאדאת, חאפז איסמעיל, חוזרים המצרים ומדגישים שהתנאי להסדר חלקי הוא התחייבות ישראלית לנסיגה מלאה לקווי ה־4 ביוני 1967 בלוח זמנים מוסכם, ובתמורה לזאת הם לא הציעו חוזה שלום. עמדתה זו של מצרים קיבלה את גיבויה המלא של ברה"מ, כפי שנאמר לקיסינג'ר על־ידי דוברינין וגרומיקו.

תנאיה אלה של מצרים ל„הסדר חלקי", אותם הציגה לפני מלחמת יום הכיפורים, הם כמובן שונים בתכלית אפילו מעמדת הפתיחה שלה במשא־ומתן שהתחיל ב־1977. אין ספק שגם לסאדאת היה ברור, שתביעה להסכמה ישראלית לנסיגה כוללת היתה נדחית על הסף על־ידי מנחם בגין. משמעות החלטתו להיכנס למשא־ומתן עם ממשלת הליכוד היתה לפיכך ויתור מראש על תביעה זו והתמקדות בתביעה לפינוי סיני, שתמורתו ניאותה מצרים, בסוף הדרך, לשלם בחוזה שלום על כל פרטיו ודקדוקיו הפורמליים. כתמורה לנסיגה המלאה מסיני ניאותה מצרים לעשות שלום נפרד – זה היה ללא ספק הדימוי של הדברים בעולם הערבי וגם עבור מנחם בגין והליכוד.

למרות שהדברים ייראו כחכמה לאחר מעשה, אפשר לתת הסבר הגיוני לשינוי הדרמטי שחל בעמדתה של מצרים בין שנות השבעים המוקדמות והמחצית השניה של אותו עשור. עד סילוקו של עלי סאברי והקבוצה התומכת בו, שערערה בגלוי על נשיאותו של סאדאת, הוא עדיין לא היה הקובע הבלעדי של הקו המצרי. ואפילו לאחר סילוק עלי סאברי וקבוצתו (במאי 1971), לא היה עדיין לסאדאת הכוח הפוליטי הדרוש לביצוע שינוי קיצוני, הנוגד את „איסורי חרטום", בעמדה כלפי ישראל, גם אילו רצה בכך באותה שעה. תמיכתה הקולנית של מצרים במסע הטרור נגד ישראל, ששיאו רצח הספורטאים הישראלים במינכן ב־1972, נאומי סאדאת נגד ירדן ולבסוף ניתוק היחסים הדיפלומטיים עמה ב־1972 על ש„העזה" לגרש את אש"ף מירדן ולהבטיח שקט לאורך הגבול עם ישראל, אומרים שבאותן שנים לא חרג עדיין סאדאת כלל מהקו המקובל על הערבים מימים ימימה – „קו חרטום". הסכם הידידות המצרי־סובייטי, שנחתם מיד לאחר סילוק קבוצת עלי סאברי, היה באותה שעה תמרור האומר שמצרים של סאדאת עדיין איננה חורגת מהמעגל הסובייטי בו הלכה והשתלבה בימיו של נאצר. סילוק המומחים הסובייטיים ב־1972 רמז אמנם על מיפנה, אבל ארצות־הברית לא זיהתה באותה שנה את המסר. ומכל מקום, מיפנה זה לא התבטא כלל בעמדתה של מצרים לגבי הסדר חלקי. כאשר נעשה נסיון נוסף, ב־1973, באמצעות שליחו של סאדאת חאפז איסמעיל, לדון בו, הוא חזר ונקט בעמדה הקשוחה המגדירה את ההסדר החלקי כשלב ראשון בנסיגה כוללת בלוח זמנים מוסכם.

העובדות בשטח באותן שנים הן שעמדו בפני עיני ממשלת ישראל. והללו, כפי שצויין בסקירה זאת, לא העידו כלל על שינוי בעמדה המצרית, האמונה לנוסחת חרטום, שאין מנהלים משא־ומתן עם ישראל. לפני מלחמת יום הכיפורים לא היה סאדאת מוכן עדיין למה שהיה מוכן לאחריה: לנהל משא־ומתן עם ישראל, לחתום על חוזה שלום עמה תמורת פינוי סיני בלבד, ולהשאיר את הבעיה הפלשתינית כדי שתיצור בעצמה את תאוצת הלחצים שלה על ישראל.

במה שנאמר לעיל אין כמובן כל חדש. התיאור העובדתי מצוי ב„ספר דברי הימים". אילו עיין אמנון אברמוביץ בערך „הסדר חלקי" בלקסיקון לבטחון ישראל של שיף והבר, היה מוצא ניסוח תמציתי של העובדות, הסותרות מניה וביה את התיאוריה בדבר ההחמצה. בספרו של מרדכי גזית תהליך השלום 1969–1973 יכול היה למצוא תיאור מלא של צעדי יארינג ושל השלבים השונים של המשא־ומתן המתמשך על הסדר חלקי משלהי 1970 ועד ראשית 1973. פרטים חשובים ביותר על האירועים פורסמו במשך השנים בספרים של אבא אבן (במקורות שציינו לעיל), באבני דרך של משה דיין ובפנקס שירות של י. רבין (כרך ב' – עמ' 327–329, 367, 371 במיוחד). מי שמפקפק חלילה במהימנות ההצגה של הדברים מפי אישים שהיו מעורבים ישירות במהלכים ושרתו בממשלה ואת ממשלתה של גולדה מאיר, יכול לפנות אל זכרונותיו של קיסינג'ר (כרך א' שנות הבית הלבן עמ' 1278–1289 ועמ' 2–1291).

יתכן אמנם שלרשותו של מר אברמוביץ עומד מידע רקע נוסף. אבל אם אלה פני הדברים, הוא חייב לקוראיו לפחות התייחסות לראיות התומכות בתיאוריה של „ההחמצה". עד שיובאו אסמכתאות כאלה, אני מרשה לעצמי לפקפק מכל וכל ב„מוסכמה" זו, גם אם היא כיום „באופנה" בחוגים מסויימים.

מה שאין אני יכול להבין כלל זאת הנטיה המוזרה, שאמנון אברמוביץ משמש לה פה, להכניס את גולדה לקלחת אחת עם יצחק שמיר. זאת, כאשר „תורת ההחמצה" אינה דרושה כלל כדי להתנגד מכל וכל למדיניות בת היענה של שמיר ושל הליכוד בימים קשים אלה. בהקשר הנוכחי מוטב בכל מקרה לחדול מלעסוק בהלקאה עצמית, העושה שירות דב לעמדה שאמנון אברמוביץ מבקש לשמש לה לפה.

תתארו לעצמכם

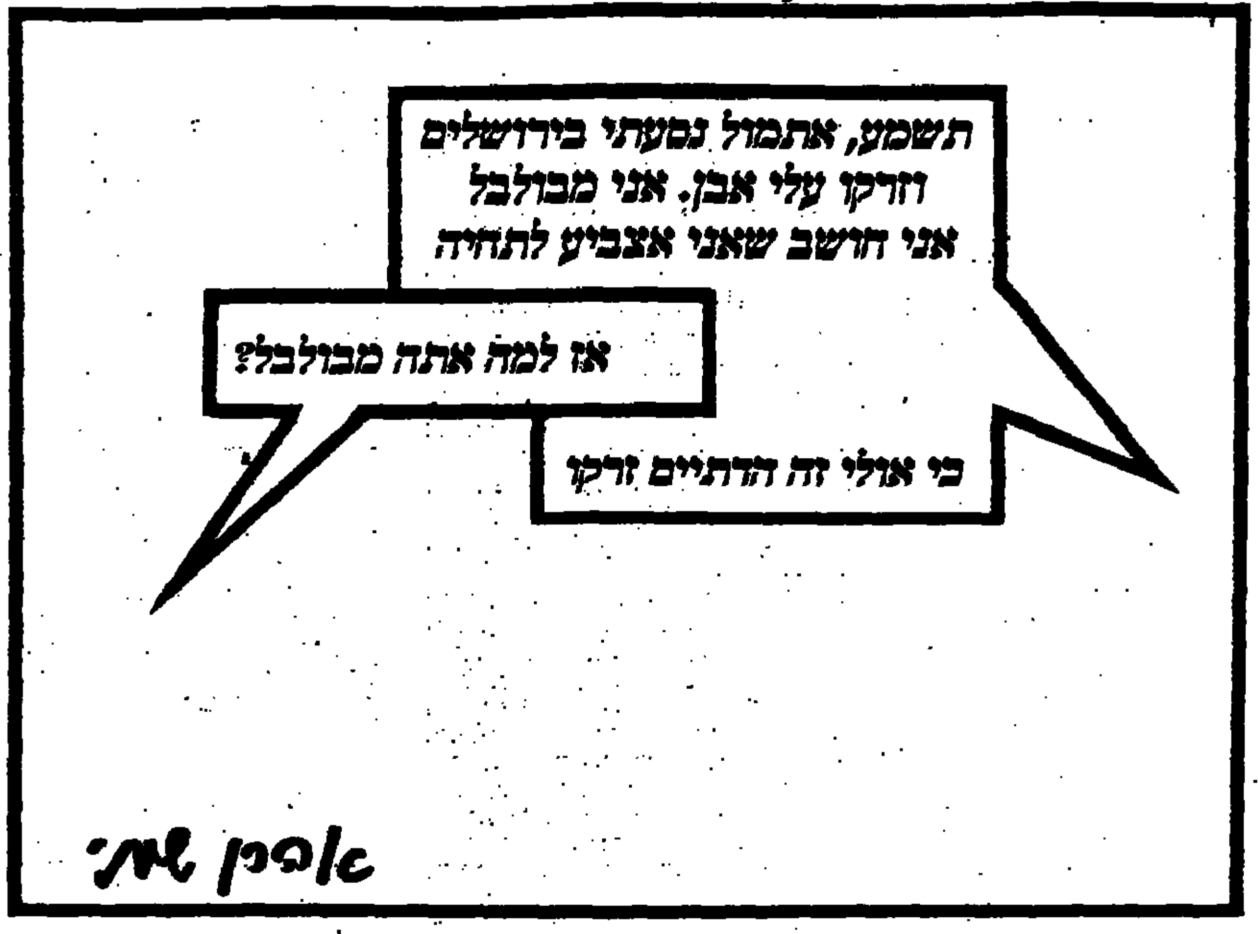

בעזרת השם / חגור

הלכתי אל העיר העתיקה. מאז „התגברות" מעטים מאוד אנשי־המהלכים בסימטאות האלה. בפתח רחוב הגיא ניגש אלי יהודי אחד וברכני לשלום וגם נטל את ידי ולחצה וטלטלה כדרך ידידים. לא הכרתי את פניו, אך הוא, מן הסתם, הכירני וקרא בשמי ואחר־כך, ללא אזהרה מוקדמת, פתח ואמר: „ברוך בואך אל המקום הזה. אני שמח לראותך בינינו". אמרתי לו כי זה שנים אני נוהג לטייל בשבתות בעיר העתיקה. „אני יודע", השיב האיש. הוא הרהיש ואחר־כך נשא משליו ואמר לי: „שובה, מר גורי, שוב אל עצמך. האל מקורך. האל טעם חייך וטעם חיינו. אין לפניך דרך אחרת אלא דרך השיבה. אין לנו תרבות לאומית אמיתית אלא תרבותנו היהודית לדורותיה. אבותיך ואבות אבותיך לא היו פחות חכמים ממך והם דבקו בתורה, בתורת ישראל, תורת חיים. אם לא תשוב אל המקור, נבוכיך יהיו לבנענים או פלשתינים. רק התורה קיימה את עמנו כעם אחד במרוצת הדורות. ביקורתי בניו־יורק, ראיתי ליד בניין האו"ם את דברי ישעיהו הנביא חקוקים באבן: לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. על זאת נאמר 'כי מציון תצא תורה ודבר יהוה מירושלים'. העולם התרבותי רואה בנו עם מיוחד במינו רק בשל דבקותנו בתורה. שובה, מר גורי. אם תשוב תעשה קודם כל מעשה חשוב וגדול לעצמך ולנפשך אך הדבר יתרום תרומה נכבדה לעם ישראל כולו. אתה תשמש דוגמה".

אני רואה, אמרתי לו, כי אתה מבקש להחזירני בתשובה...

„חס וחלילה" קרא האיש. אמרתי לו כי המהפכה הציונית ששינתה את גורל עמנו ותרבותו היתה מהפכה חילונית בעיקרה. אילו הלכנו, ללא שינוי, בדרך אבותינו, לא היה קם הישוב העברי החדש והקיבוץ ותל־אביב והאוניברסיטאות וצה"ל והספרות העברית והעיתונות והתיאטרון והפילהרמונית. עולם שלם נבנה תוך מאבק עם הדת והמסורת, בשדה המתחים בין בית־הכנסת והרחוב האחר... אגב, מה שמך בישראל?

„שמי בנימין דמארי", השיב האיש, „עליתי ארצה כילד מתימן בשנת 1942 והבאתי גוזו פה את פאותי. חמש־עשרה שנים עשיתי בקיבוץ שלוחות שבעמק בית־שאן. אני מעריך ומכבד את אנשי הקיבוצים ויודע את מלוא תרומתם לארץ, אך גם הם היום שרויים במשבר קשה והם אובדי דרך. אין זה סוד שרבים מצעירי הקיבוצים סובלים קשה מניכור ויש הנוטלים סמים ואחרים עוזבים את הארץ. שובה, מר גורי, שובהו תהיה בכך סמל לרבים. גם אני, שהורחקתי בילדותי מהתורה המסורת, שכחתי ומצאתי את זהותי האמיתית ואת טעם חיי. אין דרך אחרת. אני מזמין אותך לבוא אלינו. הנה, לא הרחק מכאן מצויה ישיבת 'שובו בנים'. בוא באחד הימים ותראה כיצד אנשים שהסתבכו בפלילים או היו על סף הפשע הוגים בתורה יומם ולילה, שלמים עם עצמם ומאושרים".

אני אדם חילוני, אמרתי לו, אינני יודע אם הוא ישנו או איננו אך אני שייך לעם שהתייחס אליו ברצינות ושילם מחיר יקר על אמונתו. אני שייך לעם הזה. אין לי עם אחר. אני שייך לישראל, על כל הניגודים והסתירות. עלינו, מר דמארי, לשאת עד קצה גבול האפשר ברבגוניות התרבותית המאפיינת את עמנו ולא להוציא מן הכלל אלא את זה שהוציא עצמו מהכלל. אין היום דרך תרבותית אחת לכלל הישראלי ועליכם לכבד את החושבים אחרת. בלעדינו לא תתקיים ישראל. הרב קוק ידע היטב את סוד הדברים ואת חכמת ההפכים בעמנו. הוא ידע שהציבור החילוני, שאינו מקיים מצוות, נושא בתוכו ובמעשיו את מעשה הגאולה ומקיים את השובה במצוות: ישובה ובניינה של הארץ.

כך עמדנו שם, לא הרחק משער שכם. פתאם נאנח דמארי אנחה השוברת את מחצית הגוף. שאלתי מה לו והוא השיב, כי המצב מדאיג אותו מאד, כי „הערבים בחוצפתם כי רבה מעיזים פנים נגדנו ומחרפים מערכות ישראל וכדים לחיילי צה"ל והמצב יחמיר וילך", אלא שלפני יומיים הוא שמע, כך אמר לי, את דברי אריאל שרון ברדיו, דברים שחיזקו את לבו והיו לו בבחינת רווח והצלה: „הוא היחיד היודע את רצוננו, היחיד החזק די הצורך להתמודד עם ההתפרעות הערבית ולהוליך את עם ישראל בדרך הנבונה". שאלתי אותו מהי הדרך הנכונה ודמארי השיב מניה וביה: „שטחים תמורת שלום" וגם הסביר את משמעות הדברים: „עלינו לוותר על עבר הירדן המזרחי, על הגלעד שהיה שטח שלנו, ולתתו לפלשתינים, שיקימו להם שם את מדינתם תמורת שלום עם ישראל שבין הירדן והים. הם במזרח הירדן ואנחנו במערבו ובעזרת השם גם נגיע לשלום הזה, בתנאי שיכבדו אותנו ויעריכו את כוחנו".

כך דיבר דמארי בשובו מתפילת השבת השם בעזרו. הכרת פניו ענתה בו כי הוא שלם עד תום. והכל הסתדר בעולמו, או נראה כמסודר, הגבולות השלום התורה והשם יתברך בכבודו וכה שלם היה ומלא על גדותיו מעוצם החוויה עד כי חש צורך עמוק להוליך גם אותי בדרך הנכונה, למען איהנה גם אני מרוב הטוב שצפן השם ליראיו.

כן, אלוהים בכבודו כאילו עמד לימינו באמרו את הדברים האלה, אף שנסתרות דרכי האל ולא דרכינו דרכיו. כן, אלוהים בכבודו היה עימו, כי בפניו לא ניכר שום ספק והיתה בהן השלמות התמימה המאפיינת אנשים כמוהו. כמעט חשתי בלבי קנאה באיש הזה, כאשר אני נצלה באש הגיהנום של הספק, המנהלים כי מלחמת־אורחים, והוא שלם עם עצמו ושלם עם שרון ושלם עם בוראו.

חמש עשרה שנים עשה בקיבוץ שלוחות ולא נודע כי באו אל קרבו. ידעתי כי הוא ורבים כמותו לא ייצאו בצבאות המערך גם בפעם הזאת, כי משהו בתוך תוכו דוחה את התרבות הזאת, את „הגדה השמאלית" וכי הם פונים ימינה וגם גומלים על איזה עוול רחוק. וידעתי כי גם ד"ר אבי רביצקי, איש „נתיבות שלום" לא יצרפהו אליו בימים אלה. שנינו עמדנו שם וערבים סביב.

מכתב האלמונית

בשבוע שעבר עסקתי במדור הזה בשירו של המשורר הפלשתיני הדגול מחמוד דרוויש „אתם ההולכים בין המלים החולפות", שפורסם תחילה בתרגום עברי ב„ידיעות אחרונות" ואחר־כך ב„מעריב". היה זה תרגום חלקי אך די היה בכך כדי להרגיז ולהדהים ולעורר סערה שתמשך כנראה עד שתפנה מקום לאחותה הממתינה בתור באותו עניין: „אנחנו ושכנינו". מפי אנשי שמאל מובהקים שמעתי: „על זה לא נעבור בשתיקה". אחרים ביקשוני לתת להם את הנוסח הערבי המלא של השיר, כפי שפורסם ב־25 בינואר ב„אל אנבאא" הכוויתי. צילמתי ושלחתי להם. היו ששאלו לתרגום עברי מדויק, מילולי, ולאו דווקא פיוטי ויפה, למען יוכלו ללמוד כל מלה במסמך המעניין הזה.

לפי מיטב ידיעתי תרגמה המשוררת הערבית־פלשתינית־ישראלית, סיהאם דאוד, את שירו של דרוויש ונתנה אותו בידי סופרים ועתונאים משלנו. תרגום אחר משל אהרן אמיר מתפרסם היום בגליון „משא" בעיתון הזה. תגובה מעניינת שמעתי השבוע מפי משורר ישראלי, מן הנודעים, שאמר לי ש„כל העיסוק בשיר הזה הוא מגוחך מפני שאין זה שיר אלא פלקט מגוייס מפי משורר לא חשוב השייך למנגנון הקבע של אש"ף". הוא אמר זאת, לדבריו, לידידה ערביה וזו העידה לו ש„קל יהיה לדרוויש לעמוד בזעמו של גורי מאשר בזלזולו שלך". ואולי זה נכון שהרי המשוררים יודעים לסלוח להולקים על דעתם אך לעולם לא יסלחו לאלה הבזים להם.

אותי לא מעניין שירו של דרוויש כיצירה ספרותית אלא כעדות לאומית־תרבותית, כביטוי אמיתי שגם צדיקי ישראל, מטוהרי השרץ, יתקשו להצדיק. קיבלתי תגובות רבות על השיר הערבי ועל המאמר העוסק בו. אפרסם הפעם אחת מאלה, בבחינת „ריבידנדה" לפיוט ההוא. כותבת אלי אשה מהרצליה: „אני בת 35 ולא משוררת. סיפור השיר שהתפרסם ב'דבר' הוא שהיכה בי וגם ישאר הדבר בסוד הרי המלים שנאמרו כלכי בתגובה לשירתו הנוראה של מחמוד דרוויש":

שאו עיניכם הגדולות והביטו למטה
שאו תפילתכם קללתכם לאללה הגדול
את ישמעאל שילח אברהם למדבר
אל מנוחתו של הבל שעה האלוהים
ובקין נתן האות לדראון עולם
לא אנחנו נכבה שנאתכם ברמצו
כי לנו הארץ הזאת
ולא תשא האדמה שנאתכם קללתכם
לכו אתם מפה
שאו עיניכם הגדולות והביטו למטה
קנאתכם קוראת מפי אמהות
אבניכם תחזורנה אל בתיכם
לשוף זקניכם
כי שיקרתם במצבה נורשה
לא תחזור מצרה ותגדה
כי אם זעקת שמשון היא תמותת ארץ
שאו עיניכם למטה וקראו לאללה הגדול
מותנו לא ישא לכם מולדת
ומשפט הארץ כמשפט שלמה
שאו עיניכם למטה וקראו בקול
כי המבול בפתח ולנו אין תיבה

הכותבת, תושבת הרצליה, אשר שמה וכתובתה שמורים במערכת, מוסיפה ואומרת באותו מכתב: „אם יעלה בדעתך כי הייתי אי פעם במחנה הימין טעית; גם לא מתומכי הכיפה. בת הארץ אני וחלומי מת". אל השיר הראשון היא מצרפת שיר נוסף, לא פחות קשה ממנו. אביא גם אותו בחשבון „הריבידנדה" המצטברת:

את הבצל זרע עגבייה מרגנאולה בחלקת ביתי
את הבצל זרע השקה ועדר
את הבצל זרע ולא שאל את פי
הראם על יהוד ופלשתינאין אמר
ואני בתומי נתתי לו מלח ושוכר
ובגדים לנשותיו וילדיו
וניסיתי להבין את שפתו
בביתי ועל אדמתי
האם זרע את הבצל לעתיד לבוא
לאסוף לאחיו זורקי האבנים
ואת התוצר כבר שליו?

עד כאן שירה של א.ב. החותמת „אשה בת הארץ". ואני יודע ששירים רבים כאלה נהגים ולא נכתבים, נכתבים ולא נשלחים, נשלחים ואינם נדפסים ונעשים חלק מספרות השתיקה הגדולה המחלחלת בעמנו ובארצנו. בחרתי בדברים האלה כעדות־נגד על המתרחש הנפשי. אינני יודע כיצד יתורגם „מצב הרוח" הזה בקלפי בבוא ההתמודדות הגורלית והקרבה. הזעם והיאוש והחרדה ואותות השנאה ושבועת הכוח ותסכולי ההרתעה ואינך יודע מה מסוכן כאן ממה, האם האבן הרוגמת או הבצל הנזרע באדמת החול־חמר, בחלקת ביתה של הכותבת שכמוהו כהעברת קשאן.

עכשיו הכל נחשף ומתגלה וכעת משחקים על „כל הבנק" ומבנים נמחקים והכל שב אל ראשית הדבר, אל היסודות ואל שעת האמת מזה ומזה. בסך הכל שירים אך יש משהו בכל שירה המגלה את הנחשב ואת האמיתי ואת המועקה ואין מנוח,משום ששירים אינם משקרים. לכך עשה שירו של דרוויש מה שעשה, בין אם נחשב הוא בערכו הפיוטי „הסמור" ובין כדבר עדות מהירה. שירים הם משהו, כן. כתב פעם סופר עברי: שכל הסיפור הזה שלנו אולי חייב את ראשיתו לשיר קטן אחד „אל הציפור".

וגם דבריה של א.ב. „בת הארץ" יזכרו כתשואת המצב הישראלי הזה, במלחמה הנמשכת על מולדת וחרות וריבונות עברית ורק צריך להתפלל למען הישראלים שיהיו נבון את המצוקה הזאת ולא יתיאשו מהתפרעות וידעו כי העתיד צופן לנו לא רק דם ושנאה ואסונות הדדיים אלא גם סיכוי לשלום עמי בני שם. וצריך הרבה כוח והרבה אורך רוח וישראליות ללא תנאי.

הזמן שעבר

וכך חלפו השנים. וזה הזכיר לי כנס אחד במעין־הרוד. באנו מרחבי הארץ. באחד התאריכים, כדרכנו בקודש, כל עוד לא ייתם הדור הזה מהארץ. הלכה שם אחת ונבכיה סביבה, למען ידעו גם הם את המורשה, ועל חזה תו הנושא את שמה, כמנהג הכנסים־הקונגרסים, למען יכירו הנאספים זה את זו. ובקראי את השם הזה, תמי דורון (שם בדוי), חשתי סחרחורת קלה באשר האשה הזאת בשכבר הימים היתה מלכת היופי ופצצת המין של העמק, „פאם פטאל" שהטריפה את דעת הגברים, שהרסה משפחות... והנה היא נשאת על חזה באומץ לב אירוני את שמה,כאומרת: רק שמי נשאר,כל השאר השתנה לבלי הכיר.

הזמן שעבר. הדברים שעשינו. המלים שאמרנו. הדברים שכתבנו. הרעות והגאווה. אימת העיוורון והראייה מראש. חשבוננו עם עצמנו, חשבוני עם עצמי, בדד, ללא כתפיים סביב, ללא גוף ראשון רבים. החשבון העובר בי משנה לשנה, מספר לספר. הנסתר והנגלה אך לא מיד. ומשהו כמעט מתושלחי העולה בי: יא, מה לא עבר מאז וזמני שלי, האישי כל־כך, השזור ונפתל ואחוז בזמניה של הארץ הקשה הזאת, הארץ הטובה הזאת, הנצעקת בי. פתר החלוף והשינוי, הצבר הנסיון במוראים האלה. קאושר להשתייך. גם גנזי הישועות והתהומות: אתם לא יודעים. עד מה היה קשה לנו אז. מורישים מאבק. לא מורישים יאוש. ליאוש אין יורשים. וכך לעמוד לגורלי ביום הדין. שעת המאזניים. הזכות והחובה. מה שביקשתי למחוק מהפרוטוקול ומה שאהיה גאה בו עד בוא חליפתי. ועיניך היו כה טובות אך היתה מלחמה בעולם, מלחמה נמשכת. „אך לא קהינו מגוות רק מראנו האפיר / כי עובדי דם היינו ללחום על מולדת", כדבר ע. הלל היקר. וגם „בשורת המצורעים", גם בה היינו. והידיעה כי אין עיקר להווייה הזאת וכי אולי הקשה ביותר כבר מאחורינו בספור התלאות הזה.

דברים טובים בצפון / שלי זלינגר

בצבא ההגנה כמו בצבא ההגנה

עליית של חיילים „לתפוס קו" בצפון היא שיבה אל השפיות. לא שיטור, השפלות, כוח פיסי, דימוי עצמי שלילי. בצפון צה"ל שב הביתה, חוזר אל עצמו

חיילי צה"ל בצפון „סופרים ימים יבשים", ועדיין אין הם צריכים לעבור לאצבעות הרגליים בכדי להשלים את הספירה. מעט מאד ימי שמש יבשים עברו בחורף הזה על הצפון, וכל אחד – מתנה. גשמי החורף הזעף הפעילות המבצעית המוגברת על אמצעי ההבקעה והמעבר הכבדים השחיתו את הכבישים ודרכי הגישה למוצבים לאורך הקו הסגול ובתוך לבנון, הרצו באספלט והפכו את האדמה. למרות זאת איש איננו מתלונן. היחידות המסיידות־אורבות־יורדות־משקיפות על אזור הבטחון ובתוכו, רואות ברכה בברץ הצפוני הזה, מקיימות את האימרה הידועה ש„בחיים הכל יחסי".

יחסית לשטחים, דרכם עברו רוב החיילים העושים בפעילות מבצעית בגבול לבנון, השירות בצפון הוא עכשיו מתנה משמיים. גם בשטחים „סופרים ימים יבשים", אבל שם כמעט תמיד מעדיפים דווקא את הגשמים שיכבו את אש ההתקוממות, ולו רק לרגע. השינוי ביחס אל מזג האוויר הוא רק אחד משורה של „סוויטצ'ים" שצריך „בוגר שטחים" לעשות כשהוא מגיע חזרה אל התעסוקה בצפון. „מחליפים דיסקטים במחשב בראש", אומר נועם מ„גולני". „זה מבלבל קצת בהתחלה אבל אף אחד, בחיים, לא יעדיף את ראמאללה או שכם. אני לא חוזר לשם אם אני לא מוכרח".

הפסוק המתנוסס על כל קיר או כנף אוהל בכל מפקדת גיזרה בצפון „המטרה – להגן על ישובי הצפון", איננה רק פלקאט מאיר עיניים אלא מהות קיומית ליחידות העושות עכשיו בצפון. אי־אפשר להימנע מהשוואה לשירות בשטחים, אי־אפשר שלא לקלוט את תשדירי הרוחה שפולטים חיילים ומפקדים שלפני חודש „תפסו קו" בצפון אחרי חודשיים ויותר של שיטור בשטחים. משימות השיטור, ההשפלות, השימוש בכוח פיסי כשצריך או לא כל־כך־צריך, העויינות אל התקשורת והמגנה והדימוי העצמי השלילי הנמוך שהתפתח בפעילות בשטחים, כידסמו בהם, בלבלו עליהם את היוצרות. ואמנם, כל עליה צפונה מלווה בעבודת הכנה ובתזכורת של הגבולים, למען לא ייווצר מירקם עדין של יחסים עם אוכלוסיה אזרחית טעונה לא פחות חומר נפץ, בדרום לבנון למשל. אבל החזרה אל הצפון, היא שיבה אל השפיות מבחינת חיילי „גולני", כמו גם לחיילי היחידות האחרות החוזרות מהשטחים הביתה. החזרה הביתה היא לא רק בהיבט הטכני של התחברות אל עיסוקי ההפעלה האדרגבית של יחידות במרחב המפקדי שלהן, אלא גם, ואולי בעיקר, במובן המהותי. צה"ל שב הביתה, חוזר אל עצמו.

יש משהו מרענן ביום סיור בצפון. יום שמש נאה ונדיר בעיצומו של חורף, התנערות ליום אחד מהשקיעה של כולנו באירועי השטחים ומסיקור שוטף שלהם ובהם. מוצבי צה"ל לאורך הקו, מוטיבציה והכרה עמוקה בחשיבות המשימה ובטוהרתה, משחק מדויק יותר בצבא. חיילים לבושים למשעי, הופעתם בתעתיק של מהותם כאן. נראים כמו חיילים, פועלים כמו חיילים, צבא הגנה לישראל, לא צבא משטרה לישראל. אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד, שריונר קפוץ שהקליפה נחשבת בעיניו כמו התוכן, הולך בין אנשיו, מיישר צווארונים ורוכס כפתור מרושל, מדבר איתם ו„מוריק" להם ציונות וחיילות. הוא מהלך ב„זיגזג" בין הכוחות הפרושים בשטח לבין הישובים שעל שלומם הם מופקדים ומביא את שני הקצוות האלה יחד במיומנות, שמתחרה מול האופן המגושם שבו מתנהלים העניינים בחלקיה האחרים של ממלכת צה"ל. לעין בלתי מפרגנת יכול הדבר להיראות כמו מפגן או מסע יחסי ציבור, אבל באינטנסיביות שבה זה מתנהל ובהתחשב בתוצאות, באלה מקופלת אמינות.

בעוד הצבא נראה עסוק כולו בשטחים ובעוד פעילותו שם אכן עלולה לרוץ המזל לעצב את מהותו לשנים הבאות – גם אם בפועל רק חלקים ניכרים ממנו מוצבים שם במחזוריות כזו או אחרת וחלקיו האחרים עושים עניינים אחרים באופן שוטף, בעוד כל התהליך הזה מתרחש ומכרסם בנו – קורים דברים טובים בצפון. אחרי שהתרחקנו למשך זמן מהצפון ונתנו מעיינינו בגדה וברצועה, הופכת ההצצה אל הצפון כמעט לחוויית התגלות מחודשת, מחזרת את גבולות השינויים שהתחוללו בהעדרנו.

צה"ל וצד"ל פועלים היטב בתוך אזור הבטחון ומצפון לו ועל גבולות הקו הסגול. נביאי הזעם של עתיד צד"ל מהזמן הראשון שאחרי נסיגת צה"ל, אוכלים – ברצון ובתיאבון – את הכובע. הזרמה מאסיבית ומתואמת יותר של אמצעים, ארגון ותכנון ואולי יותר מכל עצם הזמן העובר לטובת העניין, שיפרו מאד את צבא דרום לבנון. מאספסוף מקרי הפך הארגון הזה למשהו המתקרב מאד להגדרת צבא. צבא קטן מאד, לא יותר מ־2700 חיילים בהגדרת יעודיו ומבנהו, מצויידים טוב יותר, מאומנים יותר מטירונות ועד קורסי פיקוד, מבוסרים יותר ומנושמעים. ניסים לא יפיק הצבא הזה, אבל הגיע הזמן שממילא נפסיק כבר לסמוך על ניסים. בעיות יש, קצת של כוח אדם וקצת של אמצעים, אבל נוצר הרושם המבוסס גם על תוצאות פעילות מבצעית פורה, כי צד"ל עלה על דרך המלך וכי תיאום המערכות עם צה"ל בשטח טוב וחלק יותר, ודאי בעיקר בזכות הזמן והנסיון המצטבר. התוצאות לא מאחרות לבוא ולמרות תקלות מכל הסוגים וכשלונות לפרקים, צה"ל בצפון בלוויית צד"ל הוא כיום קרן אור באפלולית מנהרת השטחים. מפקדי צה"ל בצפון מרוצים, כמוהם גם החיילים, מתפשים עבודה, נהנים לפעול. גם בגשם ובבוץ ועל אחת כמה וכמה ביום של שמש.

עשינו עסק. דוד שרביט

בין אמוראי ליעקבי

אמוראי משלם את מחיר שותפות העשיה ואולי נשבה גם בקסם המדומה של שר אוצר לא פוליטי

שני הדוברים הכלכליים הראשיים של העבודה ממשיכים להתבטא בשני קולות. ביום שלישי השבוע אמר השר יעקבי על המהומות בשטחים: „אם המצב הנוכחי בשטחים ימשך תהיה לכך השפעה כלכלית משמעותית על ישראל". סגן שר האוצר אמוראי אמר באותו יום בכנסת: „אפילו שינוי גדול מאד בהתנהגות הצרכנית התעסוקתית של תושבי יש"ע יוכל לגרום לשינוי שולי בלבד במערכת הכלכלית הישראלית".

הגדרת אמוראי את השטח שמעבר לקו הירוק כיש"ע, בעוד שהשר יעקבי משתמש במונח שטחים, איננה מצביעה רק על הבדל סמאנטי. אף שאמוראי אינו נחשד בנטיות ימניות, הוא נחשב בעיני רבים מראשי העבודה כמי שחצה כבר גם את הקווים האדומים המפרידים בין הליכוד למערך. הזדהותו המלאה עם שר האוצר נסים והפקידות הבכירה של האוצר הרחיקו אותו מהקונסנזוס הכלכלי־חברתי אליו השתייך בעבר.

לא רק הערכת המהומות בשטחים שונה בין אמוראי ליעקבי. גם בסוגיית המיסוי על הבורסה, לאחר המלצות ועדת ששינסקי, התבטאו שני האישים במהופך: אמוראי בעד, יעקבי בעד. בשאלת עיסקת הגבילה נצמד אמוראי לעמדת השר נסים שלא בוער לאוצר להשיגה בעוד שיעקבי מחייב את כינונה למשך שנה נוספת. עמדות הפוכות התגלו גם בשאלת תקציבי הבריאות, החינוך, קפ"ה ותוספת היוקר. אמוראי, אין צורך לומר, דבוק בעמדות השר נסים, ללא עוררין או הסתייגות הקלה שבקלות.

משה נסים יצר לעצמו, במידה קטנה של צדק, דימוי של שר אוצר שאינו מערב שיקולים ועמדות פוליטיות במדיניותו וצעדיו הכלכליים. דימוי זה מסתמך על ההנחה השטחית כי מה שיכול היה לקבוע את אופייה הפוליטי של מדיניות האוצר בראשות נסים היא מידת נכונותו לסייע בתקציבים לישובים בשטחים, לרשויות שבראשות הליכוד או לתביעות הכספיות הסקטוריאליות של המפלגות הדתיות. נסים אינו

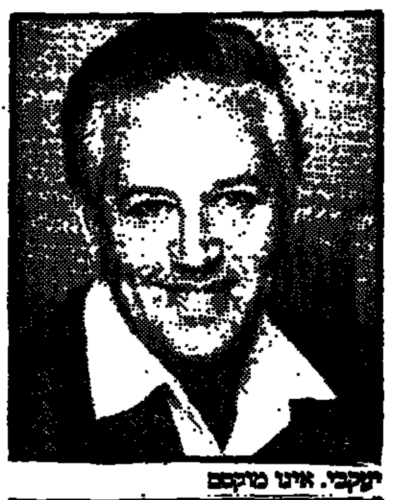
יעקבי. אינו מוקסם

אמוראי. מחיר העשיה

חוטא בכגון אלה ועל כך מגיעות לו מחמאות רבות. אלא שבתחומי המדיניות הכלכלית החשובים באמת לא צריך להיות פרופסור אדוק כדי להתנגד לנסים. הוא מגשים מדיניות ליברלית חסרת רגישות חברתית, של „כלכלה נטו", שאין בה כל התייחסות לשוויוניות, סיוע לאוכלוסיות חלשות, עזרה הדדית (דרך מערכת המס) אשר גם רחוקה לעריפות משנית את הייצור והייצוא במדינת ישראל.

סגן שר האוצר שבוי בקסמה של מדיניות זו ומשלם את מחיר העשייה המשותפת בראשות האוצר. אמוראי, גם בעיני נסים, נחשב ל„שר האוצר של שוק ההון" ואחראי באופן בלעדי למדיניות בתחום זה, שגם קצר שבחים בעיקר בשל פינוי מקורות הון לסקטור העסקי והורדת עלות גיוס ההון על ידי הממשלה, למרות ירידה בחיסכון הפרטי והגידול בתשלומי החובות. למקורביו יאמר אמוראי כי סייע לגופים הכלכליים של ההתיישבות וחברת העובדים בדרכו, לא על ידי הבעת דיעות מנוגדות לשר נסים. בתקופת כהונתו, יאמר, גייסו גופים אלה בשוק ההון קרוב למיליארד שקל, לאחר בצורת הונית מאז ביטול התוכנית הכספית של חברת העובדים.

שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי מבטא דיעות עצמאיות יותר שאינן מוקסמות מהצלחות מדיניות האוצר עד כה ומסדרי עדיפויותיו. גם אם הוא מגזים בהערכת השפעה הכלכלית של ההתקוממות בשטחים על הכלכלה הישראלית, עמדתו מובנת יותר מהאדישות שבה נוהגים ראשי האוצר ובנק ישראל בהערכת התפתחויות אלה, שבאו למשק, לאחר שכבר היה מצוי בקו נסיגה מאז אמצע '87 לאחר מיצוי צעדי מדיניות הייצוב. אדישות האוצר אמנם משרתת את הקו של „עסקים כרגיל" ו„לא בוער", אך שלב התפקחותה יהיה במחיר כבד יותר ביציבות של המחירים, התעסוקה ומאזן התשלומים.

רפורמה במאגרי הפת"ח

בנק ישראל יאפשר לבנקים שימוש רחב יותר ברזרבות הפת"ח. בפיקוח על הבנקים עדיין חוששים ובבנקים מבריכים. המשק יחסוך כמה עשרות מיליוני דולר מימון סיבובי מיותר אך צריך לקוות שלא יפגע קו ההגנה השני של רזרבות המט"ח

בשלב בישול מתקדם נמצאת רפורמה חדשה של בנק ישראל המיועדת להביא לשימוש רציונאלי יותר במאגרי הפת"ח (פקדונות תושבי חוץ) של המדינה. רפורמה זו, שפרטיה נחשפים כאן לראשונה, משתלבת גם עם המגמה לאפשר לבנקים שימוש חופשי יותר במקורותיהם תוך ביטול המידור בפעילותם.

התוכנית שגובשה בבנק ישראל, אשר הוצגה גם בוועדה המייעצת של בנק ישראל, למרות שדובר הבנק מכחיש עובדה זאת, זוכה גם לברכת הבנקים, אך הפעלתה מתעכבת בשל הסתייגויות שהועלו בפיקוח על הבנקים.

הכוונה היא לאפשר לבנקים להשתמש במאגרי הפת"ח המופקדים בסניפי ישראל כמקור מימון ליבוא ציוד ונכסי השקעה. כיום חייבים פקדונות אלה בנזילות כפויה של 10 אחוזים בבנק ישראל ו־30 אחוז, מתוך היתרה, בהפקדות והשקעות מוכרות, שקבע בנק ישראל. בפועל משמשים כיום כספי פקדונות אלה, שאינם חייבים בנזילות, בעיקר למימון אשראי מכוון ליצוא, שבאופיו הינו לטווח קצר, בהיקף של כ־2 מיליארד דולר. יתרת הפת"ח המקומי – כ־5 מיליארד דולר – מופקדים בבנק ישראל ובבנקים קורספונדנטים בחו"ל.

מאחר שבנק ישראל קבע, כי מימון יבוא ציוד ונכסי השקעה חייב להעשות ממקורות אשראי של 30 חודש לפחות נוצר מצב מוזר: למרות שבידי הבנקים והמשק הישראלי ישנם מקורות מימון מט"ח בשפע, הם נאלצים להפקיד את רובם בבנקים קורספונדנטים בעולם וכנגד זאת לבקש מהם קווי אשראי למימון השקעות. מי שמפסיד מכך הם מפקידי הפת"ח, הבנקים, צרכני המימון להשקעות ובקיצור המשק הישראלי. מי שנשכר מכך הם הבנקים הזרים בחו"ל. הבנקים הישראליים מגייסים את כספי הפת"ח במחיר של „ליבור" פחות שמינית אחוז, אך נאלצים לשלם עבור קווי האשראי המועמדים להם על ידי הבנקים בחו"ל למימון יבוא ציוד ונכסי השקעה „ליבור" ועוד 1 אחוז. הרפורמה מיועדת למנוע את התיווך המיותר של הבנקים הזרים במקורות המט"ח המצויים ממילא ברשות המשק. ההגיון שהנחה בעבר את צורת המימון הסיבובית הזו הוא הצורך ביצירת קוי הגנה נוספים לרזרבות המט"ח. כספי הפת"ח היו הקו הראשון, שאותו ביקשו לחזק באמצעות יצירת קו הגנה נוסף ממקורות בנקאיים זרים. בחשבון הכולל של המשק במטבע חוץ זה התבטא בניפוח החובות במט"ח שחלקם שימש להחזקת רזרבות.

ההערכה היא, שמתוך מימון יבוא ציוד ונכסי השקעה בכ־1.2 מיליארד דולר, כ־600 מיליון דולר יכוסו בעתיד ממקורות הפת"ח, מאחר שהבנקים ירצו להמשיך ולשמר היקף מסויים של קווי אשראי העומדים לרשותם בחו"ל. מה שמעכב את הפעלת ההוראות החדשות הינה הסתייגות הפיקוח על הבנקים, החושש מהפרה של מאזן המקורות והשימושים של הבנקים, אם יותר להם לממן השקעות לטווח ארוך ממקורות כספיים לטווח קצר. יוזמי הרפורמה במחלקה המוניטארית של בנק ישראל מצדדים בשימוש חופשי של 15 אחוז ממאגרי הפת"ח, בעוד שבפיקוח על הבנקים מבקשים להגביל את שיעור השימוש לקרוב ל־10 אחוזים בלבד.

ההערכה היא שהמשק הישראלי יוכל לחסוך כמה עשרות מיליוני דולר עם הנהגת השינויים האמורים. צריך רק לקוות כי שחיקת קו ההגנה השני של ישראל במטבע חוץ לא נסמכת יותר על המידה על אופטימיות מופרזת באשר לגרעין המוצק של רזרבות המט"ח העומדות לרשות המשק.

אללה אכבר גם בברה"מ / מיכאל אגורסקי

סיר הלחץ המוסלמי

מאורעות השבועות האחרונים בברה"מ מבהירים, כי המשטר הסובייטי לא הצליח להביא למודרניזציה של האזורים האסיאתיים ובמיוחד בחבלים המוסלמיים. בניגוד לסימנים חיצוניים של פריחה ברפובליקות המוסלמיות בברית־המועצות – המודרקים לעין המבקר בבירות המפוארות, כגון טשקנט, אלמה־אטה, אשקבאד, דושנבה או בקו, בירת אזרבייג'אן – באזורים האלה שולטים הסממנים הטיפוסיים לעולם השלישי.

אמנם רמת החיים גבוהה שם יותר מרמת החיים במדינות העולם השלישי באסיה ובאפריקה, אף גבוהה יותר מזו שבחבלים האירופאים בברית־המועצות, אך כל זאת אינו תוצאה מתהליך אורגני של מודרניזציה אלא כתוצאה מסבסוד בהיקף ניכר, הנגזר מתקציב הלאומי של ברית־המועצות. יסודות הכלכלה המודרנית לא הצליחו להבקיע את המבנה השבטי המסורתי וחששותיו של גורקי מפני כשלונה של רוסיה בנסיונה להשתלט על היסודות האסיאתיים הוכחו כנכונים.

בוגרי בתי־הספר התיכוניים, אנאלפביתים למחצה, מתקבלים למוסדות להשכלה גבוהה כמעט ללא בחינות, ובתום ארבע־חמש שנים של תפילות זוכים בתואר אקדמי

מאז הסתיימה מלחמת העולם השניה היכה המבנה השבטי של הקהיליות המוסלמיות שורשים בתוך מנגנון המפלגה הקומוניסטית. האצולה המסורתית של אותן קהילות השתלבה במנגנון המפלגתי של הרפובליקות על־פי משקלם היחסי של השבטים בקרב האוכלוסיה. האצולה המסורתית ברפובליקות המוסלמיות גילתה התנגדות לשינויים שנועדו להפוך את החברה המוסלמית לחברה תעשייתית מודרנית ושימרה את האופי הפיאודלי של הכלכלה. הכלי העיקרי בפעילות הכלכלית המתנהלת באזורים אלה אינו התוכנית הכלכלית אלא השוחד. את התעשיה המודרנית, במידה שהיא מתקיימת שם, מפעילים אנשים מבחוץ, בעוד האוכלוסיה המוסלמית עוזבת באופן הדרגתי את התעשיה. המגזר החקלאי בו שולטים המוסלמים נעשה למגזר פרטי ועל רקע הגידול המהיר של האוכלוסיה מחמיר המצב בתחומות אלה עם הפסקת הצמיחה הכלכלית.

המנהיגות המסורתית ברפובליקות המוסלמיות הקימה מערכת מנופחת של השכלה גבוהה. בוגרי בתי־הספר התיכוניים, אנאלפביתים למחצה, מתקבלים למוסדות להשכלה גבוהה כמעט ללא בחינות ובתום ארבע־חמש שנים של תפילות זוכים בתואר אקדמי. כך בכך מורים הנתונים המתפרסמים במערכות החינוך על שיעור גבוה של בוגרי אוניברסיטאות בעלי תואר, אך קשה להסתמך על נתונים סטטיסטיים שהתפרסמו במשך שנים באזורים המוסלמיים. מנהיגי הרפובליקות נהגו להגיש דו"חות על מיליוני תוכניות אשר לא בוצעו אף פעם, וכשכר על "הישגים" קיבלו אותות הצטיינות ופרסים והתקדמו בתוך המנגנון המפלגתי.

עידן ברז'נייב עמד בסימן פריחה של השחיתות באזורים אלה. בתקופת כהונתו כמזכיר המפלגה בקזחסטן בין השנים 1954־1956 הבין ברז'נייב, כי הניהול המושחת של הרפובליקות המוסלמיות משחרר את ההנהגה הסובייטית מהאיום במשברים פוליטיים. ואמנם בתקופתו כמנהיג בברית־המועצות היו אסיה המרכזית המוסלמית מופת של יציבות פוליטית. יתכן שמערכת זו יכלה להתקיים לאורך זמן אילולא המשברים הכלכליים שנבעו בחלקם משחיתות.

הוועידה ה־27 של המפלגה הקומוניסטית, בתחילת 1986, הציגה תמונה של תת־ייצוג מוסלמי בוועד המרכזי. רק כ־5 אחוזים מחברי הוועד המרכזי היו מוסלמים, לעומת כ־25 אחוז מוסלמים מתוך כלל האוכלוסיה. המזכיר הראשון בקזחסטן דינמוחמד קונייב והמזכיר הראשון לשעבר של אזרבייג'אן, גידר אלייב, נבחרו אמנם לתקופת כהונה נוספת בפוליטביורו, אך בסופו של דבר, באמצע דצמבר 1986, הודח קונייב מתפקידיו בקזחסטן ובפוליטביורו ובמקומו התמנה רוסי, גנאדי קולבין. התוצאות לא איחרו לבוא – באלמה־אטה בירת קזחסטן פרצו הפגנות אלימות של סטודנטים קזחים. פיזור ההפגנות בכוח הביא לאבידות בנפש בקרב סטודנטים ובקרב השוטרים והחיילים. מספר הקורבנות אינו ידוע, אך נודע שבפיזור של הפגנות לקחו חלק כמה אלפי שוטרים מהמשטר האזרחי.

הסיסמה המרכזית בהפגנות ביטאה מחאה נגד מינויו של קולבין. סיסמה אחרת קראה: "עד מתי נאכיל את כל המדינה?" וביטאה את הטענה שצפון קזחסטן הוא אחד המקורות הראשיים לאספקת דגנים בברית־המועצות. למען הדיוק כדאי לציין שמרבית העוסקים בחקלאות בצפון קזחסטן הם תושבים ממוצא יוגוסלאבי וגרמני, אשר גורשו במלחמת העולם השניה ממרכז רוסיה.

בעקבות ההפגנות פתחה ההנהגה החדשה של הרפובליקה הקזחית במסע גילויים על המשטר הקודם. תהליכים דומים התרחשו ברפובליקות השכנות. מנהיג המפלגה באוזבקיסטן, אשר היה מועמד לפוליטביורו, שרף רשידוב, נפטר אמנם ב־1983, אבל ב־1986 נערך מסע השמצות נגדו. אחד ממזכירי המפלגה באוזבקיסטן הוצא להורג באשמת של שחיתות ושני מזכירים אחרים נאסרו. פעולות דומות נעשו בטג'יקיסטן, טורקמניה וקירגיזיה. ב־1987 הודח גם גידר אלייב מהפוליטביורו ועתה אין שם אף לא מוסלמי אחד.

העובדות שהתפרסמו במסע לגילוי השחיתות גילו את מה שהשתק הוסתר במשך שנים. האוכלוסיה בקזחסטן, הרפובליקה השניה בגודלה אחרי רוסיה, מנתה ב־1986 כמעט 16 מיליון, כ־40 אחוז מתוכם קזחים. מדד הצמיחה הרשמי של התוצר הלאומי בקזחסטן היה הנמוך ביותר בברית־המועצות – קרוב לאפס. מנתוני פברואר 1987 עולה כי כל אזרח קזחסטני תרם לתוצר הלאומי 1,200 רובל, בעוד שתרומתם הממוצעת של אזרחי ברית־המועצות מסתכמת ב־2,000 רובל. אם מביאים בחשבון ששיעור הקזחים בקזחסטן מתחת למחצית האוכלוסיה, הרי שתרומתו של הקזחי לתוצר הלאומי נמוכה אפילו מ־1,200 רובל. אם בעבר טענו מנהיגי קזחסטן, כי הרפובליקה תופסת מקום ראשון בברית־המועצות בייצור דגנים, עכשיו מתברר, כי מתוך 63 מיליון טונות של דגנים, אשר מסרה קזחסטן למדינה בתוך חמש שנים, היא

הארכנים והבעיה המוסלמית. המשבר לא הגיע עדיין לשיאו

קיבלה בחזרה 16 מיליון טונות. כ־70 אחוז מהתוצרת התעשייתית של קזחסטן הוחזרה לבתי־החרושת בגלל איכותה הירודה. הקזחים הפסיקו כמעט לחלוטין לעבוד בתעשיה, הנוער ממעט להרשם לבתי־ספר מקצועיים. המגזר החקלאי, לעומת זאת, נעשה למגזר פרטי. לפי

ההנהגה הסובייטית בעידן גורבאצ'וב הגיעה למסקנה כי אינה יכולה עוד לעמוד במחירי השחיתות הנדרשים לסבסוד היציבות הפוליטית. אחד מביטויי הגלאסנוסט והפרסטרויקה הוא אמצעי הזירוז הננקטים עתה במזרח המוסלמי בברה"מ

הנתונים הרשמיים שפורסמו לגבי האוכלוסיה בגיל העבודה, 23 אחוז אינם משתתפים כלל במגזר הציבורי. אם מביאים בחשבון את העובדה שברפובליקה זו מתגוררים גם בני לאומים אחרים הרי ששיעור הקזחים אשר אינם משתתפים במגזר הציבורי עולה ל־50 אחוז. מן הנתונים הרשמיים מתברר כי מחירי הפירות והירקות עלו במשך 20 שנה עד 1,200 אחוז! ב־1987 מסר העתון "פרוודה", כי כמה מאות־אלפי אוזבקים אינם עובדים כלל ומדד הצמיחה הכלכלית ירד בתוך שנה אחת מ־7.5 עד 1.2 אחוז.

אך התופעות השליליות באסיה המרכזית ובקווקז אינן נעצרות שם. גם בקרב המוסלמים המתגוררים זה מאות שנים בחלק האירופאי של רוסיה, למשל בבשקיריה, נעשו טיהורים בצמרת המפלגה המקומית.

הגידול המהיר בכוח־האדם ברפובליקות המוסלמיות שאינו מוצא תעסוקה יוצר בעיות חברתיות־כלכליות חמורות. תוכניות חסרות שחר – להעביר אזרחים מוסלמים לאזורים רוסיים – נדחו על־ידי כלכלנים סובייטים, אשר הבינו כי תושבי אסיה המרכזית וקווקז אינם יכולים לחיות באזורים שבהם שוררים תנאים אקלימיים וחברתיים שונים כל־כך. על רקע זה אפשר כמובן לצפות להתחזקות הלאומנות הדתית־מוסלמית ויש לכך סימנים רבים בכלי התקשורת של ברית־המועצות. מנהיגי ברית־המועצות בעידן גורבאצ'וב הגיעו למסקנה כי אינם יכולים עוד לעמוד במחירי השחיתות לשם סבסוד היציבות הפוליטית. אחד הביטויים ל"גלאסנוסט" ול"פרסטרויקה" הוא אמצעי הזירוז הננקטים עתה במזרח המוסלמי בברה"מ. יחד עם זאת ברור, כי אם ייפסק הסבסוד אפשר לצפות למשבר כלכלי־פוליטי חריף.

עתה ברור כי חברים מוסלמים בצמרת הסובייטית בעבר, כגון קונייב, אלייב ורשידוב עשו כל שביכולתם כדי לדחוף את ברית־המועצות לעבר העולם המוסלמי, במיוחד העולם הערבי, מפני שמגמה זו גרמה לעליית מעמדם הפוליטי, כנציגי העולם השלישי בברית־המועצות. ניתוח ההחלטות הפוליטיות בברית־המועצות בסוף 79' מראה למשל, כי קונייב הוא אחד מחברי הפוליטביורו שדחפו את ברית־המועצות לפלישה באפגניסטן. יתר־על־כן, האליטה המוסלמית בברית־המועצות עשתה כל שביכולתה כדי לעודד אנטי־ציוניות ואנטישמיות בלתי־מרוסנות.

קשה לצפות עתה מה תהיה מידת ההצלחה של נסיונות ההנהגה הסובייטית הנוכחית לפתור את המשבר באזורים המוסלמיים, אך אפשר להניח במידה רבה של בטחון שקשה יהיה להביא את המשבר לידי פתרון מלא. הבעיה המוסלמית היא כיום בעיית הפנים החמורה ביותר בברית־המועצות. אפשר לראות בכך, בין יתר הגורמים, סיבה לשינויים החלים במדיניות החוץ המזרח־תיכונית של ברית־המועצות, ואולי כמניע להתקרבות למדינת ישראל.

אחד מביטויי החששות מפני האיסלאם הוא המדיניות החדשה כלפי הכנסיה הרוסית האורתודוקסית. במדינה רב־לאומית ורב־דתית כברית־המועצות היה מאז ומתמיד מסוכן לתמוך בדת אחת. כאשר פתח סטאלין ב־1943 במדיניות חדשה כלפי הכנסיה האורתודוקסית, היה עליו לאזן זאת ולשנות גם את היחס כלפי האיסלאם ואפילו כלפי היהדות. אחת הסיבות העיקריות למדיניות האנטי־דתית בשנות ה־60 היתה הרצון להגיע לאינטגרציה לאומית – והדת היתה אחד המכשולים בתהליך. בזמן האחרון התקבלה החלטה מרחיקת־לכת – לתמוך באופן רשמי בכנסיה הרוסית־האורתודוקסית. עיתוי ההחלטה צמוד להכנות לקראת חגיגות אלף השנה לנצרות ברוסיה. במרכז מוסקווה נפתח מחדש בימים אלה המנזר האורתודוקסי הראשון מאז שנות ה־20. כן נפתחו מחדש מנזרים מפורסמים באזורים אחרים ויש לצפות לפתיחת מנזרים נוספים שנסגרו בעבר. כמרים המופיעים בתכניות הטלוויזיה אינם חזיון נדיר כל־כך בימים אלה ולפני זמן מה פרסם ירחון מכובד לסוציולוגיה מאמר של כומר מלנינגרד העוסק בבעיות הדת בברית־המועצות. משלחות מטעם הכנסיה משתתפות עתה באופן פעיל בפורומים בין־לאומיים. ב־10 בינואר האחרון אירגנה הכנסיה הרוסית בירושלים כינוס במלאת 1000 שנה לנצרות ברוסיה. בכינוס לקחה חלק גם משלחת ישראלית גדולה.

בספרות הכנסייתית אפשר עכשיו לשמוע יותר ויותר נימות אנטי־מוסלמיות. סימן למגמה זו הוא כוונת הכנסיה האורתודוקסית (כמובן באישור של השלטונות) להכריז על הנסיך דימיטרי דונסקוי כקדוש. הנסיך היה מפקד הצבא הרוסי בקרב קוליקובו ב־1380, קרב אשר שם קץ לעול השלטון המוסלמי ברוסיה.

העתון "פרוודה" פרסם לא מכבר מאמר הטוען, כי הכנסיה הרוסית נעשתה לשותפה חיובית ופעילה בחברה הסובייטית, בניגוד לימים שלפני המהפכה, אז היתה כוח שלילי. שינוי עמדות זה, טוען המאמר, התחולל בגלל המהפכה. בינתיים יצא גורבאצ'וב פעם אחת בלבד בהצהרה אנטי־דתית. ההצהרה הושמעה בטשקנט, בירת אוזבקיסטן. גורבאצ'וב אמנם לא פירט בדבריו לאיזה דת הוא מתכוון, אבל ברור כמעט מאליו, שהצהרה אנטי־דתית בטשקנט תתפרש אך ורק כנגד האיסלאם. אין ספק שהצהרה כזו עשויה לעודד לאומיות רוסית המנוגדת לאיסלאם.

לאומיות רוסית במהלך של תנופה עלולה להשפיע גם על האוכלוסיה היהודית. הלך רוח לאומני עשוי להביא בעקבותיו להתבוללות יהודית או לחזרה לשורשים. גם אם בתקופת גורבאצ'וב אין בדרג המפלגתי תמיכה ועידוד לאנטישמיות הרי שזו מצאה לה ביטוי בארגונים לא ממוסדים כגון "פמיאט" (זכרון), המבסס את האידיאולוגיה שלו על בסיס ה"פרוטוקולים של זקני ציון". כלי התקשורת בברית־המועצות אמנם החרימו את המסר האנטישמי של "פמיאט", אך ברור שהארגון זוכה לתמיכה נסתרת מחוגים חשובים בממסד. על כל פנים, אסור למעט בהערכת ארגונים כמו "פמיאט". בעתות משבר מקבלות קבוצות אלה הד תעמולתי רחב.

אך בימים אלה, כאמור, דוחק המשבר המוסלמי את מקומם של המשברים האחרים והבעיה היהודית אינה תופסת מקום מרכזי על סדר היום הסובייטי. אם יחריף המשבר וכ־100 מיליון המוסלמים יצטרפו למעגל הפונדמנטליסטי, עשויה להיווצר שותפות גיאופוליטית בין ישראל לברה"מ.

הנייטרליות, המניפולציה ועמדתו של יזהר סמילנסקי / נמרוד אלוני*

עומדים בשער

עלינו לא להפרד מן החינוך אלא לשפרו, לא "להרפות מנשמת התלמיד" אלא לכוונו אל דרך חיים עצמאית ובעלת ערך

לו ניגש אלי אלמוני, ולא ס. יזהר, והציע לשים קץ לעשייה החינוכית משום שלא הוכיחה את יעילותה – משום שלא כבגר המיומן או המפעל הכלכלי, אין העשיה החינוכית מפיקה מוצרים בתקן ברור וקבוע – נוטה הייתי לחשוב שיש לי כאן עסק עם אדם חסר חינוך. "שכן (במלותיו של אריסטו) דרכו של איש מחונך היא לדרוש את הדיוק בכל סוגייה וסוגייה רק באותה מידה אשר טבע הנושא מאפשר אותה".

לו פגשתי בפלוני, ולא בס. יזהר, והוא היה טוען באוזני שעלינו לחדול מן "החינוך המכוון", הערכי בכלל והמוסרי בפרט, משום שמושגי "הטוב" ו"הראוי" הנם בעייתיים, שנויים במחלוקת ומשתנים, הייתי לבטח רואה באדם זה קורבן נוסף של הניהיליזם המודרני במתווייו של ניטשה, הדיאגנוסטן והמבשר של הניהיליזם המודרני, מזהה הייתי בו את "האריה", "הרוח החפשי" המודרך תאב העצמות, אשר עדיין לא התאושש מטראומת "מות האלוהים" והתפוררות התרבות המסורתית, ולא נמצאו בו כוחות הנפש הנחוצים ליצירה חדשה – ליציקת פשר משמעות, ערך, ותקווה חדשה לחיינו.

לא באלמוני ולא בפלוני הנ"ל עניינו, כי אם ביזהר סמילנסקי: אדם אשר אני ורבים כמותי, רואים בו אחד מהמחנכים המכוונים והמשחררים שלנו, איש רוח ומחנך אשר בכוח נוכחותו ומלותיו מעשיר את תודעתנו בפרספקטיבות חדשות, מחדד את רגישותנו למימד הערכי שבחיינו, ומוכיח בשער על הבלתי מוסרי שבהוויתנו. כיצד זה, אני שואל, דווקא בשעה שבה יותר מתמיד זקוקים אנו למחנכים ומורי דרך, ויותר מתמיד קשה לנו היום למוצאם – דווקא בשעה שבה ההשגיות והחומרנות, הקנאות הדתית והלאומנות, הטכנולוגיה והספציאליזציה מגמדים את האדם ואת החינוך – קורא לנו, איש הרוח והמחנך יזהר סמילנסקי, לחדול כליל מן החינוך הערכי והמכוון? היכן, לדעתי, טועה יזהר ובמה הוא מטעה את ציבור קוראיו?

לאורכה של המסה כולה זועקת לעין השניות שבין קריאת השלילה "אל תחנכו" לבין הדרישה לחנך אחרת מן המקובל והמצוי. יזהר שולל את החינוך בכללותו מן הטעם שכל המחנכים מחנכים מתוך אמונה בזכותם "להתערב בחיי הילד ולנסות לתת להם כיוון, העדפות והכרעות מוכנות (רצוי הכרעות בלתי הפיכות). הוא מאשים את המחנכים "שכשאתם מחנכים – אתם מנסים (לשווא) לחדור לנשמתו ולקשור לו את נשמתו לכל חייו".

טענות אלו הנן מופרכות מן היסוד, הן מהבחינה האנליטית (מתוקף המושג חינוך) והן מהבחינה האמפירית (מתוקף העובדה שקיימים מחנכים רבים, כולל יזהר עצמו, הדוחים דרך חינוכית שכזו כבלתי חינוכית מעיקרה).

יזהר, משום מה, לא נזהר בהכללותיו, שהרי במקום אחר טוען הוא בזכותו, ומתווה קווים לדמותו של "החינוך האמיתי", "הטיפולי", כאלטרנטיבה לחינוך הנפוץ שמשמעות "הצלחתו" היא "קלקול האדם". יזהר מוצא, פעמים הוא שולל כל חינוך מכוון, ופעמים הוא מצדיק אפילו התערבות דחופה ומכוונת של בית הספר והמערכת החינוכית כנגד "תופעות חברתיות ופוליטיות שליליות ומסוכנות"; הוא פותח את מאמרו בבקורת ספקנית על אידיאל האדם "המחונך יפה", אך מסיים את מאמרו בחיוב האידיאלי, או המטרה החינוכית, של האדם "המאוזן יפה". יזהר מלגלג לאמונה הבלתי מוכחת ביכולת "פדגוגיית התרבות" להיטיב את האדם, ומאידך הוא מדבר ברצינות תהומית על "החינוך הטיפולי", מתוך אמונה, אף היא בלתי מוכחת, בדבר קיומו של צופן פנימי המניע ומכוון את היחיד בהתפתחותו. את המושגים המכוונים כ"טוב" ו"רצוי" הוא מציג כמלים "גדולות", "ריקות", "נוראיות", ומאידך האבחנות שלו בין למידה סתמית ללמידה מפתחת ובין החינוך הכובל לחינוך "המשאיר את רוח האדם פתוחה" – הכל מצביע על גישה חינוכית המעוגנת בבחירה סלקטיבית של סטנדרדים אינטלקטואליים וערכיים המכוונים ישירות את יזהר כמחנך ובעקיפין את ציבור "תלמידיו" המתחנכים.

נסכם נקודה זו: אין יזהר קורא לביטול החינוך, אלא לדחיית דפוס אחד של חינוך ואימוצו של אחר. הוא שולל ומונה, מחד, את מגרעותיה של הגישה המסורתית־סמכותית המדגישה את מרכיבי הסוציאליזציה ואקולטורציה בחינוך על חשבון מרכיב האינדיבידואציה, ומאידך קורא הוא לאימוץ גישת "החינוך השלילי" – ברוח החינוך הנטורליסטי של רוסו והחינוך החפשי בימינו – המאמינה ב"ויסות העצמי" המונחה על ידי טבעו של היחיד כעקרון החינוכי העליון. עכשיו אנו חכמים יותר לפחות באמרנו: (א) שאנו יודעים שכתורת המסה עומדת בסתירה למסר שלה, ו(ב) שעלינו לברר אם בכלל, ובאיזה מובנים, אכן שונה "החינוך האמיתי" של יזהר מן החינוך המכוון, אותו הוא תוקף ומשמיץ.

נסיונו של יזהר להציג את "החינוך הטיפולי" או "החינוך השלילי" כבלתי מכוון או ניטראלי הינו חסר שחר. כל עוד חי האדם כסובייקט פעיל ולא כפרח בעל צופן פנימי המכוון את התפתחותו – כל עוד הוא חושב, מרגיש, מעריך ובוחר – יהיה אופן חייו המיוחד, בהשקפותיו ובמעשיו, עדות להעדפה של דברים מסויימים על פני אחרים אלטרנטיביים. כך גם לגבי אימוץ גישה חינוכית: לא בנמצא גישה חינוכית הנגזרת ישירות מן הטבע, וכל גישה חינוכית תולדה היא, במידה זו או אחרת, מן האופקים ההיסטוריים, תרבותיים, ופרסונאליים של מגבש או מאמץ הגישה החינוכית – תמיד תהא היא ביטוי להערכה ובחירה.

"החינוך האמיתי" היחיד והטיפולי שיזהר מציע, שולל, מחד, כל שעבוד של נפש התלמיד לצרכי וערכי החברה, ומדגיש, מאידך, את הערך הרב שבפיתוח אדם אוטונומי ואותנטי "שיהיה בוחר לעצמו, ועומד אחראי על בחירתו". אך יזהר מעלים מאתנו, ואולי אף מעצמו, שמטרות

טעות היא להסיק מקיומם של שאלות, ספקות וחילוקי דעות בתחום החינוך שעלינו לשלול את תקיפות "אמנות החינוך" בכללותה, בחינת שפיכת התינוק יחד עם מי האמבט

חינוכיות אלו שהוא מציגן אינן ניטראליות כלל וכלל אלא מעוגנות בהשקפת עולם ספציפית, הומניסטית ליברלית, אשר רבים וטובים דחו אותן כבלתי ראויות.

יוצא מכאן, שגם המחנך ברוח תפיסתו של יזהר, בגישתו המפתחת והמכבדת את אישיות התלמיד, בטפחו את התודעה הערכית והביקורתית, בהדגישו את הסגולי שבכל פרט ופרט, בתכני ובאופן הלימוד אשר בחר – בכל אלה מכוון הוא את תלמידיו לדרך חיים מסויימת, השונה כמעט בכל, לדוגמה, מאופן הקיום אליו מכוונת מערכת החינוך של היהדות החרדית או של האומה הסינית.

אמרנו אם כן (א) שיזהר קורא למעשה לא לשלילת החינוך בכללותו אלא להעדפת דרך חינוכית אחת על פני אחרות, ו(ב) שהחינוך הניטראליסטי־טיפולי שמחייב יזהר איננו כלל ניטראלי מהבחינה הערכית אלא מכוון, במידה זו או אחרת, לקראת בחירת אורח חיים מסויים.

ברצוני כעת, על דרך הסיכום, לעמוד הן על הצורך בהגברת ההכוונה החינוכית והן על האופן שיש לעשות זאת. חיים אנו בתקופה שבה יותר גורמים מבעבר, ובתחכום גובר והולך, מתחרים על שיעבודה של תודעת היחיד לקידום האינטרסים הפוליטיים, הכלכליים או הדתיים שלהם. המניפולציה השתלטה על ההגיון והמוסר וביססה עצמה כמדיום העיקרי לתקשורת בין אישית, ושפת היום יום שלנו הושחתה בערפל כבד המפריד בין סמלים למשמעותם כשמדובר בערכים ודרכי מימושם.

דווקא לאור מגמות אלה מתגלה האתגר החשוב ביותר של החינוך היום: כמערכת החברתית השוקדת לקדם את האדם כאדם, להעניק לו יותר עצמה, משמעות וערך, החינוך ככוח המחסן את היחיד, באמצעות טיפוח תודעה ערה וביקורתית ורגישות מוסרית, כנגד מגמות בחברה המגמדות ומסכנות את האנושי שבאדם. מאחר שאין מקום להניח שהפסקת ההשפעה המחנכת תביא בעקבותיה את הפסקת שאר סוגי ההשפעה הפעילים בקהילה, עלינו לדעת שבקבלנו את הצעת יזהר להפרד מן החינוך, נסיר בכך את המחסום האחרון לפני ההשפעה התעמולתית לסוגיה השונים: תעמולה והטפה מצד גורמים בחברה שטובת האדם הצעיר כלל לא עומדת לנגד עיניהם באשר הם רואים בו בראש ובראשונה מכשיר לקידום מטרותיהם – כצרכן, ככוח פוליטי, או כחסיד אפשרי כתוצר של ארגון דתי זה או אחר.

עלינו לא להפרד מן החינוך אלא לשפרו, לא "להרפות מנשמת התלמיד" אלא לכוונו אל דרך חיים עצמאית ובעלת ערך, וצריכים אנו גם לאיזו תכנית כללית מוסכמת שתדריך אותנו במעשינו. ברמה המתודית, טעות היא להסיק מקיומם של שאלות, ספקות וחילוקי הדעות בתחום החינוך שעלינו לשלול את תקיפות "אמנות החינוך" בכללותה, בחינת שפיכת התינוק יחד עם מי האמבט, כפי שאין קשיים דומים בתחום הפסיכולוגיה, בסוציולוגיה, בפילוסופיה או בספרות פוסלים את זכות קיומם של הללו ואת הסטנדרטים שהם מעמידים לנו כדי להבין ולהגשים טוב יותר את חיינו. יזהר מוצא, העדרן של אמיתות מוחלטות והוכחות חותכות בתחומים אלו הן מקור החיוניות וההתחדשות בתחומים אלה המעמידים את האתגר של מעבר ממיומנות לאמנות.

* תגובה למסה של יזהר סמילנסקי, "לא לחנך", שהתפרסמה בהמשכים ב"דבר".

פואמה פדגוגית / יוני להב

קפץ לבקר

האמנות! האמנות! נחקור את האמנות!
נחקור את מחולינו, נצוד את כל פשעינו,
נבדוק את מלבושינו ונבה על חטאנו;
נבגוד בעברנו, נסגיר את ילדינו
נלשין על חברינו –
האמנות!

כך אמר השר
(השר השנים־עשר)
במסיבה לכבוד המבקר;
הוא נישק לו תיכף־מיד
וציווה: "אל תתבלבל –
תעשה זאת יסודי ובלי לשקר!"

האמנות! האמנות! נחקור את האמנות!
נחקור את מחולינו, נצוד את כל פשעינו
נלשין על בני־דודינו – האמנות!

המבקר החל לפעול
על גבו כתב העול
והגיע לחקר האמנות:
השיר, אבן, מטל
תחת־השיר במל
באיומים את מסגרות מגביל־העל.

האמנות! האמנות! נחקור את האמנות!
נבדוק את עתידנו ונבה על חטאנו;
נלשין על סבתנו
נסגיר את אחותנו
נחקור את מחולינו – האמנות!

ראש אגף בכפים
קנה שני קרבנים
ובנה לו קוטג' בהולנדל;
ראש אגף מינהל
פיזע לבנו, יובל,
ומינהו לדירקטור־תרץ בחו"ל.

האמנות! האמנות! כולם מכים על חטא!
נשבור את שתיקתנו
נמכור את פרדותינו
נתריע על עצמנו – האמנות!

אז המבקר סיפר
לשר את הממצא
ואמר: "צריך לפעול פה לאלתר".
חירבן עליו השר
"תלך מפה" – צרות,
"ראה את עצמך כמפוטר!"

האמנות! האמנות!

אז המבקר ניגש
לרהים (מי נרגש)
הציע: "זאת הפקרות כה מבישה!"
הגישו לו מגש
עם לחם וקצת דבש
ואמרו לו: "תתקשר אלינו עוד חודשיים או שלושה".

האמנות!

אז המבקר מסר
הכל לעיתונים
"סידרתי את השר!"
ליחשש לו קול בפנים;
...אז המבקר הלך
להוקעת הפנים
ראש הדריה מונה
עד קץ כל הימים.

האמנות! האמנות! נחקור את האמנות!
נבדוק פה את עצמנו,
נגאל שוב את עמנו
(ואולי שלא יבוש לנו באמנות).

הסכסוך ומחיר הסוכר. פרופ' גבריאל ורבורג / יוסף מיכלסקי

מאחורי הסכר המצרי

מעט מים זרמו בנילוס מאז נחתם הסכם השלום, אך את בעיותיה של מצרים יש לראות על רקע הישגיה משנות השבעים ועד היום: המהפכה האיראנית והאירועים בשטחים הם אבן נגף על דרכה

נושא השלום בין מצרים לישראל אינו עומד בראש סולם העדיפויות המצרי. אין בכך כדי להפחית מחשיבותו של השלום, אך משבר משק המים, רמת הסבסוד למצרכים בסיסיים, בלימת תהליכי העיור המואצים והמחסור בדיור תופסים כיום את הכותרות של התקשורת הכתובה והאלקטרונית במצרים. יחד עם זאת יהיה זה מוטעה לחשוב שמצרים תוכל לשבת בחיבוק ידיים אם לא תהיה תנועה לכיוון שלוש העניינים בשאלות הסכסוך באיזור. מצרים מוטרדת מהקפאון ומחפשת דרכים לגשר על פער העמדות בין ישראל למנהיגות הפלשתינאית, אומר פרופ' גבריאל ורבורג, איש אוניברסיטת חיפה. ורבורג, שסיים אשתקד את תפקידו כראש המרכז האקדמי הישראלי למחקר בקאהיר, אומר, כי בניגוד למקובל בעבר הלא רחוק, למשל לפני שנה, עושה כיום התקשורת המצרית אבחנה בין כוחות השלום בישראל לבין המחנה המתנגד לשלום, על־פי התפיסה המצרית.

את בעיותיה הכלכליות והחברתיות של מצרים צריך לראות על רקע הישגיה משנות השבעים ועד היום. אף שמדובר בכ־55 מיליון תושבים ובגידול טבעי של 1.4 מיליון נפש בשנה, גדל התל"ג המצרי בשיעור של שמונה אחוזים בשנה. מאז מחצית שנות השבעים עלתה ההכנסה לגולגולת מ־350 דולר ל־720 דולר. הסיוע המערבי, מאז נחתם הסכם השלום עם ישראל, מסתכם בכ־2.5־3 מיליארד דולר לשנה. הכנסות מתיירות וההכנסות השנתיות מדמי המעבר של תעלת סואץ עלו למיליארד דולר בכל אחד מהענפים. גם מכירות רחבות היקף של תעשיית הנשק המצרית לעיראק הן היום סעיף נכבד בטור ההכנסות. מצד שני נאלצת מצרים לייבא 75 אחוז מהמזון הדרוש לה, וכל שינוי במחירי המזון בשוקי העולם משפיע על מצבה הפנימי. דיוני הפרלמנט המצרי בנושא סבסוד הסוכר, מוצר הנצרך בכמויות אדירות, מעוררים הד ציבורי רחב ומשודרים בטלוויזיה.

משבר המים במצרים ובשכנתה הדרומית סודאן נובע מהעובדה שמרבית מי הנילוס הלבן שוקעים בביצות המשתרעות על פני 17,000 קמ"ר בדרום סודאן ושתי המדינות ניזונות למעשה ממי הנילוס הכחול בלבד. גידול משמעותי בשטחים החקלאיים בשתי המדינות והבצורת, שפקדה את אפריקה בשבע השנים האחרונות, יצרו מחסור חמור במים. גם גשמי הברכה בעונה האחרונה לא הגדילו את כמות המים שזרמה לסכר אסואן. אגב, כיום מודים הכל – גם אלה שמתחו ביקורת על סכר אסואן, כמפעל ראוותני שתוכנן בצורה שגויה – בתועלת שהביא הסכר למצרים. בלא הסכר היתה מצרים נפגעת עוד יותר בשנות הבצורת החמורה.

ב־1978 נפסקו העבודות בפרוייקט שהיה אמור לפתור את משבר המים: כריית תעלה באורך של 360 ק"מ, העוקפת את איזור הביצות ואמורה להוריד את מי הנילוס הלבן לנתיב הרצוי. פרוייקט זה תוכנן בשיתוף פעולה עם שבע מדינות באפריקה, בהן זורמות השלוחות הקשורות לנילוס. מימוש הפרוייקט התעלה היה מאפשר זרימת 3.8 מיליארד מ"ק מים בשנה לנילוס. ההסכמים הדרושים נחתמו וב־1978 התחילה העבודה בשטח. עד לפרוץ מלחמת האזרחים בדרום סודן הושלמו עבודות הכרייה של 267 מתוך 360 הק"מ הדרושים, אך בעקבות המלחמה נאלצה החברה הצרפתית, שביצעה את העבודות, לנטוש את השלמת התעלה.

פרופ' ורבורג. מצרים לא תשב בחיבוק ידיים (תצלום: אוסקר מאובר)

מצרים מייבאת כיום 75 אחוז מהמזון שהיא צורכת. דיוני הפרלמנט בנושא סבסוד הסוכר מעוררים הד ציבורי רחב. העיור המואץ משמש כר לתסיסה חברתית

משבר המזון והמים תהליכי נטישת הכפרים וזרימת האוכלוסיה לערים גורמים לרמת תסכול גבוהה. האיסלאם הרדיקאלי־מיליטנטי הוא אחד הגורמים שיכול להפיק תועלת ממציאות זו, והוא אכן עושה כן, בייחוד בקרב חוגי האינטליגנציה. אנשי הזרם הזה השתלטו למשל על כל אגודות הסטודנטים במצרים, על אגודת הרופאים ועוד. הפונדמנטליסטים חותרים להפיל את המשטר הקיים ולהקים תחתיו מדינת הלכה מוסלמית. השלום המצרי־ישראלי הוא רק אחת הבעיות המשניות שיבואו על תיקונן לאחר נצחון המהפכה המוסלמית. בתקופה האחרונה לשהותו של פרופ' ורבורג במצרים התנהל ויכוח נוקב מעל דפי העתונות סביב ספר שפרסם שופט ידוע, סעיד אשמאוי, בו ניסה להתמודד נגד הזרם האיסלאמי המיליטנטי, והצדיק את הפרדת הדת מהמדינה. התגובות נגד הספר היו קשות. השיח' הראשי של אל־אזהר, שנחשב כסמכות דתית עליונה, הגדיר את הספר כקרוב לכפירה.

פרופ' ורבורג טוען, כי אין להגזים בכוחם של הפונדמנטליסטים. המפלגה השלטת, השולטת על רוב מוחלט בפרלמנט, וחוגים באופוזיציה ובקרב האזרחים המוסלמים, מתנגדים לאיסלאם הקיצוני. האזרח המצרי, אף שהוא מגדיר עצמו כמאמין, סולד מאנרכיה וממהפכה בנוסח חומייני ורוצה למנוע מעצמו חוויות ומציאות של מהפכה כזאת. אף־על־פי־כן עלולה התפשטות או הצלחה של מהפכה רדיקלית – כהשפעת המאורעות באיראן והסכסוך הישראלי־פלשתינאי המתמשך – לשמש גורם מאיץ לשינויים בלתי רצויים. הבעיה הפלשתינאית מהווה מטרד פוליטי המחייב פתרון. הנושא הזה גורם כאב ראש למקבלי ההחלטות בקאהיר. "כמו סאדאת שטען בזמנו, כי מצרים אינה הולכת לשלום נפרד עם ישראל, גם הנשיא מובארק דבק בעמדה זו. מצרים אינה מייחסת חשיבות לתוצאות הבחירות בישראל או בארה"ב. מבחינתה חייבת להיות תנועה פוליטית במסגרת המו"מ מדיני, משום שקפאון יוביל להקצנה נוספת בשטחים ולתוצאות חמורות שלא יאפשרו למצרים להתנתק מהן", אומר פרופ' ורבורג. "מובארק אמנם הדגיש פעמים רבות, כי האינטרסים של מצרים זוכים אצלו לעדיפות ראשונה, אך יחד עם זאת, בהיותה הגורם המוביל בעולם הערבי, יש בסכסוך במפרץ הפרסי ובבעיה הפלשתינאית, כדי להיות אבן־נגף על דרכה".

טיול חג לגליל התחתון / צבי אילן

בעקבות השופטים

מטיילי הפסח יוכלו למצוא בגליל התחתון מסלולי טיול מסודרים, סיוע של החברה להגנת הטבע. מגבעת המורה עד עין דור המקראית

מטיילי הפסח יוכלו למצוא השנה את כל טוב הארץ בגליל התחתון. מיום שני עד יום רביעי בחול המועד תערוך המכללה האזורית משגב "ימי מוסיקה וטבע" ובימים שלישי ורביעי תערוך החברה להגנת הטבע את הכנס השנתי שלה באזור. מוקד טיולי הפסח יהיה אם־כן הגליל התחתון.

לפי התוכנית, שהתפרסמה בחוברת מיוחדת של החברה להגנת הטבע, צפויים יומיים של הפיגנג בחיק הטבע, כשהכל פורח, עוד לא חם, השמים בהירים והנוף פתוח לתצפיות ארוכות טווח. אנשי החברה עשו בחודשים האחרונים מאמץ מיוחד להוסיף סימונים לשבילים. המועצות המקומיות והעיריות הכינו את האתרים בשטחן לביקורי קהל רב בימי הפסח.

הכינוס השנתי יכלול עשרות מסלולי טיול: טיולי משפחות ברכב פרטי ובאוטובוס, טיולי יום ויומיים, רגלים ולמיטיבי לכת, טיולי סוסים וג'יפים וכן 13 תחנות מידע בכל הצמתים העיקריים בגליל התחתון, מצומת מגידו ועד צומת עמיעד ועכו ("טמבור"). ביום ד' (6.4) בין 10 ל־11 ייצאו סיורים, ללא תשלום, לגבעת המורה, עין דור העתיקה, גבעות אלונים ורכס צפורי, הרי הגלבוע, והפסגות הגבוהות של הגליל התחתון (יציאה מעכו). הסיורים הללו יסתיימו בעצרת החברה (לפי שילוט בכביש בין כפר תבור ו"כדורי"). יש גם טיולים מיוחדים, בריכוז מחלקת הטיולים של החברה: להכרת עופות דורסים, להכרת צמחים, לביקור במערות, בדגש זואלוגי (בייחוד צבאים), היכרות עם חרקים, ואפילו, כן, הגליל התחתון ממעוף הציפור – טיסה בת 20 דקות, שהיציאה אליה מהמנחת ליד מגידו, במטוסי חברת "סנונית". אפשר להזמין מראש ולברר פרטים נוספים בתחנות המידע.

אם הכנסים הללו לא היו נקבעים מראש צריך היה להמציאם דווקא עתה, לאחר תקריות שהיו בכמה מקומות בגליל התחתון ובדרכים אליו. בכנסי הפסח ההמוניים יבהירו לעצמנו ולאחרים שלא נשלים עם בריונות, יהיו טעמיה אשר יהיו. בכל האיזור יפשטו אלפי מטיילים בעשרות רבות של מסלולים, שיהיו ראשית מחודשת להמשך טיולים, גם במסגרות משפחתיות וקבוצתיות, בהמשך ימי הפסח ולאחריהם.

אל החרמון הקטן

לקראת הכנס מוציאה החברה להגנת הטבע חוברת עבה של מסלולי־טיולים בגליל התחתון, שעשויה להעשות ללהיט. עד כה לא התפרסם חומר כה מרוכז ועדכני על איזור זה. יש בו מסלולים בנחל עמוד תחתון, מביתניה לדגניה, מרמת סירין למנחמיה, מצומת המוביל לרכס טורען, בנחל צלמון והר־חזון, מהר יונה להר דבורה ולנחל ברק, ליודפת והר עצמון, עינות אכלים, צפורי וסביבותיה, מאלוני אבא לנחל ציפורי ולאשא. מתוך עותק מוקדם של החוברת בחרנו ללכת במסלול גבעת המורה, שהתווה יוסי בוכמן, מוותיקי המדריכים בבית־ספר שדה "אלון תבור", שליד כדורי. בית־ספר זה אחראי לארגון הטיולים הכנס, ובוכמן ואנשיו עוסקים בייחוד בהשלמת סימון השבילים. בשבוע שעבר פגשנום בשעה בין־ערביים בעת פעולת סימון באיזור ארבל, בכלל זה בשבילים חדשים ונוחים יותר לציבור.

גבעת המורה היא גוש נפרד, הנמצא בין עמק יזרעאל והגליל התחתון. גובהה 517 מ' מעל פני הים. על צלעה המערבי בנוייה עפולה עילית, והגישה אליה נוחה ביותר. השם "גבעת המורה" מופיע בפרשת מלחמת גדעון במדיינים (שופטים ז, א). הפרשנים הקדומים שיערו כי מקור השם בעובדה שהמקום מורם, או שרואים ממנו למרחקים, או שנורתה־התפרצה בה בזלת, שאבניה מצויות עליה. הנוצרים קראו לגבעה "החרמון הקטן", על־פי הנאמר בתהילים פ"ט, י"ג, "תבור וחרמון בשמך ירננו". בשם זה השתמשו הנוסעים של המאה הקודמת, ואף הערבים השתמשו בשם ג'בל חרמון. הערבים קראוה בעיקר ג'בל דחי, על שם דחי אבן חליפה אל־כלבי, הקבור, על־פי המסורת, בפסגת ההר. ההר מבורך בצמחיה טבעית וביער נטוע בידי הקרן הקיימת, שפלסה בו דרכי מטיילים.

אל ההר עולים בכביש היוצא מצומת כפר ילדים (הצומת שבמעלה כביש עפולה־טבריה, אחרי בית־החולים עפולה). כאן פונים דרומה, עוברים על פני מתנה כפר ילדים, בית אבות, ועולים בכביש דו־מסלולי בצד שכונת רוממה. בקצה הכביש, לפני מגרש החניה הגדול שבמקום, שלצד בית־הספר, פונים שמאלה (מערבה) לדרך עפר. שלט עץ גדול, "מרכז שדה", מקדם את פנינו. "מרכז שדה" הוא נסיון של הקק"ל, החברה להגנת הטבע והרשות המקומית לפתוח אתר בחיק הטבע המותאם למיגוון פעילויות, והוא כולל מתקני נופש פעיל, אתרים קבוצתיים ללימוד בשדה ומסלולי טיול קצרים. יש במקום שירותים.

המסלול שתדריך החברה (כל קבוצה תוכל לעשותו באופן עצמאי) יימשך מכאן ברגל, בשביל מסומן אדום, שראשיתו ביער האורנים והוא מוביל אל הכפר הקטן דחי. הכפר ניזון מבורות מים עתיקים, שהיו כנראה הסיבה לבחירת מקום היישוב. ברחבת הכפר יש גל אבנים המסמן את מקום קברו של שייח' עג'מי. בגרעין הקדום של הכפר מצוי בית חצר ישן, מקומו של באכר, מייסד הכפר. מכפר דחי עולים לפיסגה עליה מצוי קברו של דחי. הנוסעים ברכב יכולים לעלות בדרך הרכב הנמשכת מ"מרכז השדה" הנזכר ומגיעה עד מגדל התצפית של הקרן הקיימת. התצפית ההיקפית מכאן נהדרת – לגלעד ורמות יששכר, עמקי בית שאן וחרוד, כמובן הגלבוע ומעבר־ן השומרון והר אמיר, עמק יזרעאל, רמות, מנשה, הכרמל, גבעות טבעון, רכס נצרת ועמק כסולות, התבור, הרי הגליל העליון והחרמון הגדול, האמיתי. אם כבר יושבים על הפיסגה, אפשר להוציא תנ"ך ולהיזכר בפרשיות מקראיות שונות שהיו בקירבת ההר. אבישג השונמית ישבה היה בכפר סולם הסמוך, ליד קיבוץ מרחביה. כאן מקום מחנה פלשתים לנוכח מחנה שאול ביזרעאל שמנגד ומקום ארמון אחאב ופרשת נבות. כאן התחוללה מלחמת סיסרא עם דבורה וברק – בתענך על מי מגידו – ומלחמת גדעון ומדין ועוד.

כאן חיתה אבישג השונמית, שם מקום מחנה הפלשתים נוכח מחנה שאול, פה מקום ארמון אחאב ומנגד נלחם גדעון במדיינים

לרגלי המגדל נמצא מבנה קבר נבי דחי, שהמאמינים ממשיכים לעלות אליו. לפי האמונה היה דחי אחד מחבורת (סחבה) מוחמד. לאחר שנהרג בקרב עין ג'לוד ב־1260, גרר אותו כלבו הנאמן משדה הקרב אל פיסגת ההר. בשמו נקשרו מעלות ואגדות.

מאיזור המגדל יורדים מזרחה בשביל אל אופק שם יש הצטלבות שבילים כחול ואדום. השביל האדום מעלה אותנו בדרך אל עבר פיסגה גירנית. כאן, בקצה הצפוני־מזרחי של דרך הרכב, נפתחת תצפית רחבה אל עמק כסולות, התבור ורמות הגליל המזרחי. השביל מזרחה מוביל בין טרשים אפורים שהבליה עיצבה בהם צורות מגוונות. בצד השביל יש גת חצובה בסלע. עוברים ליד מטע זיתים, בקרבת ביר א־שייח', בריכה גדולה בעלת שני פתחים. השביל ממשיך במורד מזרחה, דרך ריכוז של עצי אגוז הבודסקאים, אל חורבת אלף, כנראה יישוב יהודי קדום.

אפשר למצוא שם שרידים יפים מאוד של מערות קבורה ("מערות סהר"), מבני מגורים ואבני גזית גדולות, של מבנה ציבור, כנראה מצודה או ארמון כפרי (זה נמצא כיום בתוך מחנה צבאי מגודר). מכאן אפשר לגמור את הטיול הרגלי בכפר נעורה שמדרום, או בכפר ניר (נעים, נעין, נזכרת בברית החדשה) שממערב. אליו מוליכה דרך עפר לאורך גדר המחנה. הבאים בקבוצה יוכלו להשאיר את הרכב בכפר ניר, מי שבא לגבעת המורה ברכב יטייל בדרכי הפיסגה, יחזור בדרך הגישה לכביש עפולה־כפר תבור. להולכי השביל ולנוסעי הרכב אציע אתר נוסף לביקור.

כשניים וחצי ק"מ מזרחה מהמסעף לדברת מסתעף דרומה כביש לכפר תמרה. נוסעים בכביש קילומטר וחצי, עד פנייה חזקה בכביש, שממנה יוצא דרומה כביש למחנה הצבא. הכביש הראשי סב מזרחה ועובר על פני חורבותיו של הכפר אינדור (עין דור הקדומה). יש במקום, מערות, שאחת מהן נחשבת כמערת בעלת האוב שאליה הלך שאול בלילה. מקום עין דור המקראית הוא לדעת החוקרים בתל קסן, הנראה במרחק כ־500 מ' צפונה. מהכביש (כקילומטר ורבע מהמיסעף החזק הקודם) מוליכה אליו דרך עפר (טובה, בימים יבשים, לכל כלי רכב). המקום קרוי חורבת צפצפות (נקודת־ציון, רשת שחורה 187/228) ויש בו דקלים גבוהים. האתר נחשף כאן אשתקד בידי רפי פרנקל ויש בו בית בד מורכב ומיוחד בהשתמרות חלקיו השונים, עדות לפרנסה שנמצאה ליושבי המקום מגידול זיתים ומיצוי שמנם. אפשר להמשיך מכאן בדרך עפר (קשה לפרקים) לכפר מצר ולקיבוץ עין דור או לחזור בציר הגישה. טיול נעים ובטוח. בדרכי עפר ובמקומות הרחוקים מצירים מרכזיים ראוי לנסוע בשני כלי רכב לפחות, כדי שיהיה במי להסתייע בעת טעות בניווט, בדחיפה בעת שקיעה בבוץ, וסתם כך לשם החברה הטובה.

מגדל התצפית בגבעת המורה

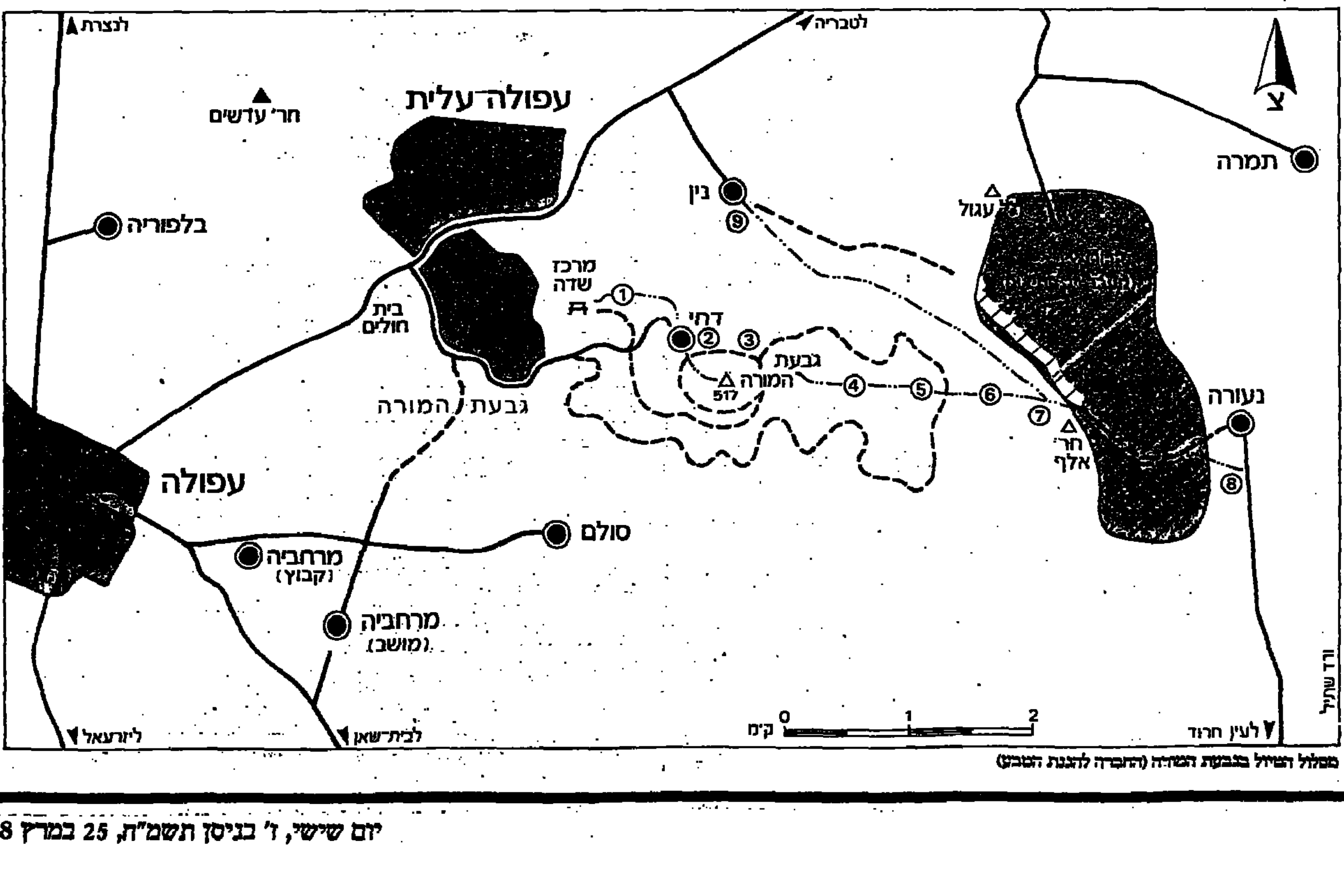

מסלול הטיול בגבעת המורה (החברה להגנת הטבע)

מעשה
לספרות, אמנות ועיון

מיתוס ה„גילוי" ביצירתה של אסתר ראב

מאת ראובן שהם

בימים אלה יצא לאור (בהוצאת זמורה-ביתן), ספר שהוא חג לשירה העברית: „אסתר ראב – כל השירים". את הספר ההדיר אהוד בן עזר, שהוציא מתחת ידיו ספר יפהפה, שמעמיד את שירת ראב בפעם הראשונה במלוא עצמתה אל מול הספרות העברית והקורא העברי. אין זה עוד ספר שירה. זהו ספר תובעני, שמעמיד לפני הקוראים וההיסטוריונים של השירה העברית שתי תביעות: א. להעריך מחדש את שירתה של משוררת יוצאת דופן זו. ב. למקמה כראוי לה על מפת השירה העברית של הדורות האחרונים.

מטבע הדברים אין אפשרות להענות לשתי תביעות אלה מעל דפיו של מוסף ספרותי. הדבר דורש דיון מפורט ואחראי. ונסיון כזה ניסיתי לעשות בסידרה של מאמרים על שירתה של המשוררת בעבר ובפרק מיוחד שהוקדש לשירתה בספרי: „קול הדיוקי" (שעתיד לראות אור בעתיד הקרוב ביותר בהוצ' אוניברסיטת חיפה). הדברים שיובאו להלן הם חלק קטן מתוך אותו פרק. אך ראשית כמה מילות הבהרה בנוגע לתפיסה שאני מנסה להוכיח בספר בכלל ובפרק זה בפרט.

שירתה של ראב, כמו יצירתם של משוררים אחרים (אימבר, ביאליק, גרינברג, שלונסקי, אלתרמן, גורי ואחרים) מתבססת על מבני עומק, שניתן לכנותם: ביוגרפיות נוסחאיות ארכיטיפיות. משמע, על מודלים עלילתיים בין-לאומיים שמכסים את חייו של הגיבור מטרום לידה עד פוסט-מורטום. מודלים נוסחאיים כאלה מוכרים לנו במיתוס ובספרות, כגון הביוגרפיה הנוסחאית של הגיבור, של הנביא, של הקדוש ושל האמן. מוטיבים רבים וקבוצות שירים שלמות אצל משוררים שונים ניזונות מנוסחאות אלה, תוך הסכמה ועימות בדרגות שונות. לא כאן המקום להרחיב בנקודה זו, ואזכיר רק שבביוגרפיה הנוסחאית של האמן, נמצא בדרך קבע את „התתירה לגילוי" ואת „עלילת הגילוי". משמע, חלק מרכזי בביוגרפיה מוקדש להתבגרותו של האמן הקטן תוך תתירה בלתי מודעת לגילוי כוחותיו היצירתיים,

אסתר ראב

שבעקבותיו באה אגדת הגילוי עצמה: האמן הקטן שאינו מודע לכוחותיו, מתחנך בסביבה עוינת ומרכאה שאינה מבינה את צרכיו הרוחניים. יום אחד בישבו על אם הדרך ובציירו על החול צורות של חיות ועופות למיניהן, עובר אמן מוזיקן בדרך, מגלה את האמן הצעיר, מתפעל מכח היצירה שבו, נוטלו תחת חסותו, מביאו לביתו ומכשירו ליעודו. כל מי שנכנס ב„ספיח" של ביאליק אינו טועה, פרט לעובדה שהאמן הזקן אשר מגלה את האמן הצעיר בשירת ביאליק הוא האלוהים בכבודו, כחלק ממיתוס הנביא שביאליק מערבבו עם מיתוס האמן במכלול יצירתו.

בעקבות הקדמה קצרה זו נעבור עתה לתאר את מיתוס התתירה לגילוי והגילוי ביצירתה של ראב. התתירה הבלתי גלאית אך הבלתי מודעת לגילוי עצמי וציבורי היא חלק בלתי נפרד מן הביוגרפיה הנוסחאית של האמן הקטן. תתירה זו מתגלית קודם כל ביכולת פוטנציאלית מפתיעה המבקשת לה פורקן ביצירה, בדומה למה שמצאנו בשירת ביאליק.

אסתר ראב אינה מצניעה את כשרונותיה האינטלקטואליים, שגברו גם על בית הספר הפרובינציאלי שבו למדה: „מקטנותי הייתי בלתי מובנה ולא הייתי בהרמוניה עם סביבתי (...) קראו לי „פלמנגר", „פילוסוף", וזה לא היה נוח (...) הייתי מוכשרת ושונה מכולם וזה עורר היבוכים". היותה שונה, מוכשרת, מיוחדת (מנקודת מבטה שלה) גוזרים עימות מתמיד בינה לעולם. לקריאה היא לומדת, לפי עדותה, עוד בטרם הלכה לבית הספר („שנים יפות"; ראב. „גן שחרב". 1983: ע' 21), וכבר בכיתות הראשונות של בית הספר משבחים אותה המורים על חיבורים שהיא כותבת וכפרס הם קוראים אותם בכיתה. היא מעידה על צמאון אין סופי לקריאה, למוסיקה, למחול; לצורך בלתי מרוסן לבוא לידי ביטוי אמנותי כלשהו. „תמיד רציתי לבטא את עצמי, בתחילה במוסיקה (...) אחר כך בריקוד, באמצעות הגוף, זה היה הדחף החזק ביותר. בהורה הייתי יכולה להרים את כל העיגול". ועל השפעת הקריאה עליה היא כותבת במכתב אלי: „אני מתמלאת ככלון מתנפח ורוצה להתפוצץ – דחף של כתיבה, גם אני יכולה לכתוב דברים יפים, כך אני אומרת לעצמי, ומתחילה, הדברים דלים ואינם משביעים רצון – תמיד אני מוצאת כתם את דברי המופתים, „זאת לא את' היא המימרא שלי, וכך אני מחפשת ומחפשת – נמשכת אל סופרים, מזדהה עם אישיותם ומרגישה: כאן מקומי – אבל מנסה להיות כנרית, לא הולך; מרגישה שאילו נתנו לי לעלות על במה הייתי רוקדת את עצמי, הייתי מביעה את האש שבי את הערגה ואת השאיפה אל הנשגב בתנועות גופי שהיה בתקופה זו יפה להפליא. תופרת לי בעצם ידי שמלות מיוחדות במראיתן ורוצה להיות ציירת. הרהורים תוססים ואני שוכחת שאני אשה".

במקום אחר היא מקדימה רחפים אלה של גיל ההתבגרות להיותה ילדה בת עשר: „התחלתי לכתוב כשהייתי בת עשר. ישבתי במרתף הבית והדפסתי בכתב העת „בנסת'. הייתי מחברת מנגינות לשירים ושרה בקול. ויום אחד מי תופס אותי שרה „תולעת יהודה' בקול רם? אחי הפרופסור (ברוך; ר.ש.). באותו יום שימש הדבר נושא לבדיחות ולמשחקי לשון, שהרי שם אבי היה יהודה. תמיד הייתי „הפזמק הבתול' בבית" (ש. שפרה. „משא" 1.6.73).

באחד ממכתביה אלי, מנובמבר 1972, היא מקדימה את האירועים עוד יותר: „לפעמים נדמה לי שהשירה נולדה יחד איתי. אני כ"כ דומה לשירי הם דומים לי; חשתי בהם מוקדם מאוד, מבלי לכתוב הייתי עוגב לאקליפטים ברוחות הזורח, כשהייתי בת שלש, ואני זוכרת זאת". דברים דומים היא מספרת לרבקה מגן. לה היא מתארת „טיול" עם גננת בעלת פני בובה, טיול שמסתיים במעוף אליעל, דרך עץ התות: „תלויה בין שמים וארץ", רחוקה מהכל: „את קריאות חברותי המתחפשות, „אסתר", „אסתר" אפילו לא שמעתי (...) אני ממשיכה לרחף בעולם אחר... לאחר שהצליחו להעירני מהיותי גיליתי לראשונה – כי שונה אני מכולם. עולם חדש גיליתי, אותו עולם שהיה לימים לעולם של שירתי" (מגן, רבקה: „ראשונים מספרים". 1977: 153-154).

הנה כי כן, כשרונות עוכריים אלה, עליהם מדווחת המשוררת, כשרונות המבקשים להם פורקן יצירתי, משתלבים היטב בביוגרפיה הנוסחאית המאפיינת את „דיוקן האמן כאדם צעיר" וכל מה שחסר לנו עתה הוא אותו אקט מכריע של „הגילוי" המאשר ונותן גושפנקא „חוקית" לכשרונותיו הפוטנציאליים של האמן הצעיר, גילוי הסולל לפניו את הדרך אל ההכרה ואל ההצלחה.

★

בכמה הזדמנויות מדווחת אסתר על סיטואציה של „גילוי". בכל פעם בגירסה שונה קצת, מה שמעיד שלא הזכרון „ההיסטורי" הוא המכריע אלא הזכרון הנוסחאי, הדוחף אותה ליצור לעצמה מיתוס של גילוי.

בין הגירסאות השונות יש אחת „רשמית", פורמלית וכמה בלתי רשמיות שהן וריאציה על הנושא. הרשמית פורסמה כרשימה אוטוביוגראפית תחת הכותרת: „ימי הדים" (ראב. „גן שחרב". 1983. 197-199). כאן היא מספרת על זיקתה לברש ולרבינוביץ עורכי „הדים", על חוג הסופרים שהיה קשור ב„הדים", וכיצד נכנסה היא לחוג זה בתל-אביב:

„ביום אביב אחד לקחתי את רבינוביץ וברש לטיול בין כרמי שקדים פורחים. הם היו שניהם עליזים, פיטפטנו משהו מן הקסם שמסביב דבק בהם, עד כי נטשטשו הגבולות והם נראו כצוברים למרות גילם. בצחוק שלפתי מכיסי שיר ונתתי אותו לברש. הוא נעצר, קרא אותו ונעשה רציני מאוד; עיניו השחורות והכבדות נחו עלי, ובקולו הבטוח והמהוקצע – פסק: „את צריכה לכתוב". מאז הייתי גם אני ב„חבורה" –". (ההדגשה לעיל ולהלן, שלי, ר.ש.). (פורסם גם ב„אחרית דבר", ראב „כל השירים". 1988: 433).

בהמשך הדברים היא מזכירה, כי בברש היה „כח איתנים" שהזכיר לה תמיד את אביה (לדמות האב ביצירת ראב חשיבות עצומה, בעיצוב מיתוס הגיבור, הנביאה והאמן ביצירתה, ועל כך אני מרחיב בספרי הנ"ל). תמיכתם של הידידים ברש ורבינוביץ היא ש„אילצה" אותה להביא לידי ביטוי את הפוטנציאל היצירתי שהיה טמון בה, והם גם ש„הוליכו להוציא את ספר שירי..." („קמשונים", הוצ' הדים, תר"ץ).

בגירסה זו משמש ברש תחליף והמשך לדמות האב, וביחד עם ידידו רבינוביץ הוא האחראי ל„גילוי". יש כאן ובנוסחאות השונות שיבואו להלן סטיה חשובה מן המוטיב הנוסחאי המקובל: הגילוי אינו פאסיבי: במקום האמן המוזיקן, העובר במקרה ומגלה את הגאון הקטן, העוסק ביצירתו העוברית יש לנו ענין עם צעירה אקטיבית היוזמת את הגילוי. אבל אקטיביות זו היא חלק מרמות האמונה של אסתר אותה היא בונה במכלול יצירתה (גם על כך אני מרחיב, שם). זאת ועוד, בגירסה הרשמית אין אסתר מגלה באיזה שיר מדובר, את שם השיר היא מוסיפה בגירסה בלתי פורמלית ולכן פחות „מחייבת" (במכתב שכתבה אלי). בנוסח זה משתנה זירת האירועים, הגילוי עובר מתל-אביב לפתח-תקווה, הזמן שנת 1920, הפגישה עם שני „הזקנים" אינה במערכת „הדים" אלא בבית שלום שטרייט, במושבה, שדרכו היא מתוודעת אל המפליה „החשובה ביותר בארץ": עגנון, ר' בנימין, קמחי, ברש ורבינוביץ. (בגירסת „מאזנים" בני החבורה שהיא מזכירה הם: שנברג, למדן, הרברג וטוגל), ואח: „יום אחד אני מציעה לרבינוביץ ולברש לערוך טיול. הימים ימי שבט, יום שמש ופריחת השקדים במלואה. אנו יוצאים לדרך; ריחות ושמש רכה והלבן הבתולי של השקדים גורם שיכרון מתוק, ושני „הזקנים" נעשים צעירים, מתחכמים, צוחקים, לבסוף יושבים על גבעה מכוסה סביונים, ואני אומרת בצחוק „אתם רוצים לשמוע שיר? ואני שולפת פיסת נייר שהסתרתי מתחת לכף רגלי בתוך הנעל – הם מסתכלים מלאי תמיהה ואני שואלת: „לקרוא?" – „כן כמובן". ואני קוראת את השיר „לאב", „ברוכות הדים" וכו'. גמרתי, משתררת דממה – ברש מתעורר ראשון: „אבל זו שירה אסתר ראב: זהו ריח הארץ, עוד לא נכתב שיר כזה – את צריכה להמשיך עליך לכתוב'. וכאן נחרץ גורלי, בכרמי השקדים הפורחים בפתח-תקווה".

גירסה בלתי פורמלית זו היא גם הרבה יותר דרמטית ו„אקזוטית", השיר נשלף מן הנעל ולא מן הכיס. הגילוי נעשה במחוז הילדות עצמו ולא בעיר החדשה לאחר ש„יצאה מן החורה", כדבריו של ר' מנולי מוכר ספרים. „הלבן הבתולי" של השקדים, שמשרטט באופן עקיף ומטונימי את המספרת, מנגיד אותה ל„זקנים" המתילדים. הגילוי הוא דרמטי: „עוד לא נכתב שיר כזה". ובעיקר, השיר הראשון שבאמצעותו היא מתגלה לעולם ובאמצעותו „גורלי" נחרץ, הוא השיר „לאב", כשהגילוי עצמו, כאמור, נעשה ע"י דמות אב אחרת, ע"י ברש.

גירסה חיורת הרבה יותר. תנודת כשני ראיונות שהעניקה ל"ש. שפרה 1973; ולמשה דור. 1971: „שירי הראשון פורסם ב„הארץ" של גליקסון. שמו היה „לאב'. שלום שטרייט המבקר בא אלי בגדרה, ודבק אותי ואמר: „אסתר הגלית לנו את ריח הארץ. עוד לא היה שיר כזה בארץ". ואני כה נבהלתי מן החיבוק..." [איני רוצה להלאות את הקורא, אך השיר „לאב" אינו שירה הראשון של ראב שפורסם, אלא שלושה שירים אחרים: „אני תחת האטד" (כל השירים. 1988: 31), „לעיניך האורות, המלאות" (שם: 24) ו„כביסור מתה על הורס" (שם: 32), שנדפסו שלשתם ב„הדים", סיון תרפ"ב. ההצהרה שהשיר הראשון הוא „לאב", מנוגדת לעובדות אך הולמת את המיתוס שבנתה לעצמה ראב במכלול יצירתה].

העובדות הסותרות מצביעות בעליל שהאמת ההיסטורית, הביוגרפית, אינה העיקר בתודעתה של המשוררת. מה שחשוב הוא שיהיה מיתוס של „גילוי", ומה שחשוב לא פחות שמיתוס זה הוא חלק מן המערכת האידילית הכוללת את הזהות ומשפיעה בגילוי ובסתר על כל דיוקן „האני" שהיא בונה לעצמה ב„קמשונים" וגם מאוחר יותר.

ה„גילוי" הוא מעין טקס חניכה החותם את תור הילדות, ופותח לכניסה אל החיים עם „תעודת אמן" בכיס. אין ספק שרוב החומרים לסיפור הילדות הנוסחאי שבונה אסתר הם אמת-חיים. אין היא „ממציאה" את חומרי ילדותה בהתאם לנוסחה הארכיטיפית, אבל היא משתמשת בחומרים אלה מתוך סלקציה, אירגון ועוצמה בלתי מודעים לה עצמה, ע"פ „התכתיב" של הביוגרפיה הנוסחאית. סיפור הילדות הוא בסיס והצדקה להמשכה של ביוגרפיה אוטונומית, המשוחררת במידה רבה ממהלך חייה הממשי של המשוררת אסתר ראב. בדומה למשוררים אחרים שקדמו לה, שיצרו במקביל לה ושבאו אחריה, היא משלבת את שלשת המודלים: של הגיבור, של הנביא („הצופה") ושל האמן. בראשית דרכה, בתקופת „קמשונים" (שנות העשרים), הדגש הוא על מודל הגיבור, והחל בשנות השלשים תקופת „אפקים נוגים" (ראב. שם: 49) היא מעבירה את כובד המשקל אל דיוקן „האמן" ואל ה„צושה-הגליונית", אל הצוה למרחקים ארוכים.

(פרק מתוך הספר „קול הדיוקי", שיראה אור בקרוב)

בארי צימרמן

דבר פקודת האש

מתוך הדמעות, המכות, השברים,
היא תגיע ערנה, בריאת אברים,
תקיף ממרחק לשומרים מולה
ותאמר: „רבותי, אין מקום לבהלה"

„הן הזמנתם אותי כעברה יבשה
כקצה צפרנה של היד הקשה
והנה אני כאן, על-פי הזמנה
מה להגית כל כך מוכנה"

„שלשה", היא תאמר, „אבותי באבות:
רב ששר, טורב, ואהרן סטטוס-קו
ואתם שמאל בני חוריגי במרכבת
חיככתם אלי והוספתם ללכת"

„במצברי הזה", היא תוסיף, „כבר הייתי
לא תוכלו לחדש לי רבות.
ואודה: לא אחת בעבר כבר תהיתי
איך עוד לא נזדמנתי לפה"

המצבריו פשוט: מחריג אל חריג
נשכחות מגבלות על סוגי האריג
ובטרם תוכל האמה לעצר מה
מקרעי חריגים יתפר שטיח נורמה"

„ועל זה השטיח אצעד אנכי
נבנת רמות בפי מטחים
עד מול ערמות תושבים הרוגים
יתבטלו מעצמם הרי הריגים"

אז יקום בנו איש ומפיו יצעק:
„מי יתננו לרוכבינו והוצאה להורגנו"
– „במאחר או מקדם
ימצא האדם
אם היום הוא רב"ט – מחר יקום
חבר במרכז – מחר שר הדם
אך בעת מלותי ישמיע בשכם
דעו: יצעקי גם פיכם"

מתוך הדמעות, המכות, השברים,
צופה הפקדה בערבים ועברים
קרובה מתמיד, מראה איום,
מצד זה לא חזינו בה כך עד היום.

י' באדר תשמ"ה

גבעת-חיים/איחוד

דבורה בארון – גילוי וכיסוי

מאת מנוחה גלבוע

נורית גוברין, „המחצית הראשונה – דבורה בארון חייה ויצירתה", ההדיר והוסיף הערות לסיפורים: אבנר הולצמן; מוסד ביאליק, תשמ"ח/1988; 704 ע'.

בספר „המחצית הראשונה – דבורה בארון חייה ויצירתה" שני חלקים. האחד – מחקר מקיף ביותר של נורית גוברין על דבורה בארון בשנים תרס"ב-תרפ"ג, השני – „פרשיות מוקדמות": סיפוריה של דבורה בארון בשנים תרס"ב-תרפ"א בעברית וביידיש. סיפורים אלה היו פזורים בעיתונות העברית והיידית וכונסו בספר זה לראשונה.

בספר ניתוח כפול בשני מסלולים: המסלול הביוגראפי של חיי דבורה בארון, שכיוונו מבמציאות לאגדה עלי-פי ניסוחה של גוברין, או מעובדות ביוגראפיות ל„אגדת בת המלכה הכלואה מרצונה בביתה". והאחר – מסלול ראשית יצירתה הספרותית המכונה בפיה של גוברין מגילוי לכיסוי. בתבונה הספר מנסה נ. גוברין לחשוף ולהוכיח את שני המסלולים הביזוניים הנוכחים.

המסלול הראשון – הביוגראפי – נקרא כפרשת חיים מרתקת לעצמה. הדברים כתובים בכשרון רומניסטי מובהק. עם זאת כל פרט בביוגראפיה מבוסס בעשרות תעודות, מכתבים ופתקים מתוך ארכיונים רבים (כגנזים של דבורה בארון עצמה, של יוסף קלוזנר ועוד). נ.ג. עוקבת אחר הדרך שעשתה דבורה בארון מבית אביה הרב בעיירה אוזדה שבה נולדה, דרך לימודיה ונדודיה במשך כשמונה שנים. תקופה שהידיעות עליה מעטות אך על פי המכתבים היותה בשנים אלה במינסק, קובנה, בדמשקבת, מריאמפול, וילנה וכן וילקומיר... כחלק מן הזמן למדה, בחלק אחר נתנה שעורים פרטיים בבנקסים, ובאותו זמן הדריכה נערים והיתה פעילה בפעילות ציונית. בספר זה נחשפת לראשונה פרשת אירושין ואהבה בין דבורה בארון לבין הסופר משה בן-אליעזר. קשרים אלה ארכו זמן רב אך לא נתממשו. גם קטעים אלה מבוססים עפ"י מכתביו וזיכרונו של משה בן-אליעזר. עוד מתוארים קשיה בעלייה לארץ-ישראל כאשה צעירה ובודדה ומאוחר יותר מתוארים צעדיה הראשונים בארץ על רקע העלייה השנייה והשלישית, נישואיה ליוסף אהרונוביץ, שעמו עבדה בעריכת „הפועל הצעיר" כשהיא עורכת את חלק הספרות, אם כי חלוקת העבודה ביניהם לא היתה חוותה. לאחר מכן מותו של יוסף אהרונוביץ, והסתגרות בבית. יש בראייתה של גוברין מלבד גישתה המדעית גם נקודות פמיניסטיות מעניינות (שם, 101). דרך תולדות חייה ועבודתה מביאה נ.ג. קשרי מכתבים שנתכתבו אלה שנכתבו אליה בעוד מכתביה שלה נשתמרו פחות) בינה לבין סופרי הדור. מעבר לביוגראפיה אישית, דומה שמשתקפים כאן החיים הספרותיים בחו"ל ומאוחר יותר בארץ, בעיקר בשנות עריכת „הפועל הצעיר".

אבל הביוגראפיה אינה נמסרת בנפרד אלא משולבת בביוגראפיה של החיים הספרותיים. לעיתים נמסרים הדברים בנפרד, בעיקר בפרקים הראשונים ולאחר מכן החיים הספרותיים.

החיים היצירתיים של דבורה בארון והחיים הספרותיים במעגלים רחבים יותר, ניתנים במשלב או במקביל; וקשה לפעמים להפריד ביניהם בעיקר בתקופת העריכה.

גוברין רואה שתי תקופות יצירה מרכזיות אצל דבורה בארון. התקופה הראשונה היא של כתיבתה ומתחילה עם פרסום סיפורה הראשון – תרס"ב. סיומה של תקופה זו בשנת תרפ"א. עד כאן לא כינסה את סיפוריה ולימים כינתה אותם „סמרטוטים". הם היו בעיקרם בעלי אופי של סיפורי „המהלך החדש", מעידים על כך לא רק כותרות משנה כגון: „תמונות מן החיים" (שם, 139) או „משוק החיים" (שם, 149) אלא גם כותרות מצומצמות יותר כמו: „מכה שעבר", „פרק מסיפור" ועוד. אך האופי של „המהלך החדש" מתבטא בסיפורי דבורה בארון גם בהיבטים אחרים, כמו בביטוי המחאה החברתית, לרבות המחאה הנשית. גם ההיבטים האירוטיים בסיפורים המוקדמים מצביעים על זיקה ל„המהלך החדש", שניסה להעמיד במרכז היצירה עומק פסיכולוגי, לרבות עומק יצרי של הדמויות. כל אלה הם חלק מן התפיסה הריאליסטית של התקופה וזו הדגשה גם בתפישה הנאטורליסטית. גם בבחינת תרגומיה של דבורה בארון נחשפת זיקתה לזרמים אלה, אם זה תרגום סיפורים של אלפונס דודה, של פטר רוזגר האוסטרי, ג'ק לונדון ובוודאי „מאדאם בובארי" של גוסטב פלובר (שם, 299-308).

דבורה בארון

כבר בסיפורים הראשונים על העיירה של דבורה בארון מסתמנים כמה מסגולותיהם המובהקות של סיפוריה המאוחרים (והמכונסים), כגון: „האשה השואבת מים מן הבאר" בעורת קילון, בית הסוחר" ועוד. פרטים אלה בסיפורים המאוחרים חורגים מריאליזם פשטני ומקבלים מימד מחזורי של מה שהיה הוא שיהיה ומה שהווה הוא שהיה והוא שיהיה. ההסתכלות על החיים כעל מחזור ותפישה ההיסטוריה כחוזרת על עצמה – וזהו ראייה המעמיקה את הריאליזם השקף ההתבונני לראייה או להתבוננות מיתית, שמצויה בסיפוריה המאוחרים של דבורה בארון; לכנות אותה הוליך זה „גילוי לכיסוי". עוד הבדלים בין הסיפורים המוקדמים לבין המאוחרים והוא בהיעלמותם או בטשטושם של תיאורים ישירים, פשטניים ובוטים כמו הגילויים האירוטיים הנועזים שטושטשו לימים והמגנון כולו נעשה מאופק. עוד בסיפורים המוקדמים מודגשת המגמה של הבלטת היחיד והלחצים שהוא עומד בהם – מעין אנטיקרומטות ריאליסטיות, לעומת זאת בסיפורים המאוחרים היחידים אינם לעצמם, אלא חלק מהוויה אנושית רחבה המוותרת על עצמה.

אם כי יש בספר כאילו שני מסלולים זה הביוגראפי-האישי וזה הספרותי הרי מכלול העובדות הביוגראפיות מביא לכלל העמדתה של דמות אשה יוצרת-סופרת, גוברין משלבת אם כן, בין שני המסלולים והם נבנים במקביל ולעיתים כאחוזים זה בזה. לעיתים בא המסלול הביוגראפי ושופך אור על היצירה הספרותית ותקריות ביוגראפיות הן לעיתים גם תקריות ספרותיות. גוברין מוכיחה כשייכת לאסכולה התומכת במודע בבחינת הביוגראפיה של הסופר ותרומתה ליצירה הספרותית. מסיבה זאת ייחסה גוברין גם למחקר הביבליוגראפי, רשימות, הערות, ולא רק למסקנות.

בספר רשימות ביבליוגראפיות חשובות, כמו רשימת ספרים של דבורה בארון והסיפורים הכלולים בהם, רשימת סיפוריה העבריים המוקדמים וסיפוריה היידיים ומקום פירסומם הראשון.

גוברין פתחה פתח ויצרה אפשרות למחקר השוואתי של סיפוריה הראשונים הלא מוכרים והלא ידועים של דבורה בארון עם סיפורי סופרים אחרים שנכתבו באותה תקופה. זאת בעברית ובוודאי גם ביידיש.

פה ושם יש הערות מעטות התורות בחלק מתוכנן כמו הערה 64 עמ' 117 והערה 67 עמ' 119, אולם אין בכך כדי להפחית כהוא זה את חשיבותו של הספר.

במסירת התכנים של הסיפור הראשון מצוי ניתוח ישמרה של הסיפור „זודיק" (שם, 181-182).

יש לצפות לספר הבא שינתח באותה דרך יסודית ודקדקנית את מחצית חייה האחרת של דבורה בארון.

גם מוסד ביאליק עשה מלאכה נאה והוציא את הספר בהקפדה עניינית ואסתטית.

שיחה עם ישראל אלירז

לספר בלי לבדות דבר

מאת לאה שניר

שאלה: שבע שנים בלבד חלפו בין הופעת ספר שיריך „דרך בית לחם", אשר פורסם תחת שם בדוי – ג'ורג' מתיאו אברהים, ועד להופעתו של „טיול", ספרך החדש. זמן קצר בליבך ושמע בוה של יצירה בתחום השירה.

תשובה: אם לגלות את פרטי האוטוביוגרפיה, הרי שעוד לפני צאתי לצבא פירסמתי שירים בעיתון „הארץ" אצל בנימין תמוז, ובעיתון „משא", שלעורכו אהרן מגד אני חב חוב מיוחד. באותם ימים כתבתי קובץ שירים שגנוז עמי ולא יראה אור לעולם. אחר-כך בא פסק-זמן ארוך מאוד בו עברתי, למזלי, מסיבות שאיני יודע לבאר אותן, משירה לפרוזה ולמחזאות. לאחר שנים שבתי אל השירה שבה אני „תקוע" עד היום הזה. ב-1976 או שנה לאחריה קרה דבר-מה פנימי מאוד, שאיני יכול או רוצה להסבירו. פתאום בא פרץ של שירים שנתגבשו לראשונה בספר „דרך בית לחם" (1980).

האם היתה כאן השפעה של המפגש הישראלי עם העולם הערבי, ריחותיו, מנהגיו, לאחר „מלחמת ששת הימים"?

המלחמה יצרה מציאות חדשה. אבל למה דווקא היא שהביאה לכתיבת שירים. איני יודע. זה היה מפגש מטלטל, עוצר נשימה, עם הנוף, עם עץ האבן. עם היה זהר. הפרץ הזה לא הניח לי. התחושה שרבבים קודים ואני (כמי שנשא על פניו את מסכתו של „ג'ורג' מתיאו איברהים", שוודאי עוד נדבר עליו) כותב על כל הגבלה לי בלי שאני חייב כלל להצטדק. זו היתה, לראשונה, תחושה של חירות עד שכרון.

יוצרים רבים בתולדות הספרות החלו את כתיבתם בשירה, אחר כך לפרוזה. אצלך הכיוון הוא הפוך. שירה מטבעה היא מבחרה יותר, אזוטרית, לעתים תבונות בלתי ניתנות להתחברות. האם אין כאן איזה צורך לדייק יותר עם עצמך ולו גם על חשבון הקורא בשיריך?

אין בעובדה זו כדי להפתיע. יותר ויותר התברר לי במשך השנים, שאין דרך מוזיקה יותר לגעת בקשרים של אנרגיה, מן הדרך השירית. השירים שלי עוסקים בתנועה, בתזוזה ממקום למקום. לעתים זו תנועה ליניארית ולעתים כיוונים אחרים. חשיבות גדולה בשירי ל„מקום" ולאיש הנוסע בו.

בשיר אחד אתה כותב: „...פתאום נופל האור / כמו בעין / המתבוננת לזיכרון למקום אחר" („רק מי שיודע מביתו", מתוך „ממקום למקום" עמ' 7). וזהו דוגמא אחת מני רבות לאותו קו יסודי בשירתך אשר אינו מאפשר מקום קבוע או איזו יציבות.

מטבעה של תנועה שאינה רק ביטוי חיצוני להשתנות, אלא קודם לכל היא שינוי פנימי תמידי. תנועה זו יכולה להתרחש רק בשעה שיש בי, המתנועע בה, כוח לנוע אל עבר נקודה כלשהי. בכל רגע מאירועי חייך אתה הופך להיות אחר.

מכאן שעליו להבין מספר כל האמן על איזו שהיא מטאמורפוזה?

לעסוק בשיר פירושו לגלות עד כמה אני מצוי תמיד בשלב כלשהו של הליכה, או טיול, או מסע, כלומר בסיטואציה שאינה מניחה לי לשהות במקום אחד. השיר בכלל, מנטרל את שלוש האחדויות האריסטוטליות. זמן הופך להיות מקום. עלילה הופכת לזריפה של תמונות ואתה אינך יכול אלא להיות ער להן, להקשיב להן.

באיזה מובן להיות ער? באיזה מובן להיות קשוב?

ער, כדי לגרום להן להתמונות שיתרחשו. קשוב, במובן של היות-נוכח בעצם שעת התרחשותן. האירועים מתרחשים שלא במכוון ועליך להיות, ככל האפשר, מכוון אליהם.

שיריך הם שירי התבוננות. במקום אחד אתה כותב: „איש יושב ליד עץ ועוקב אחר יריות האור על הגזע מבעד / למטה מסבבת כמו ארב מעבר אצבע/על מדרגות מבצע לראות איך הולכת המחשבה מבפנים לאקי. („עכשיו אתה שומע מנגינתי" מתוך „בתוך הגן", ע' 9)

החוש הדומיננטי ביותר הוא חוש הראיה. אילו הוטל עלי לכתוב ספר אחד בלבד הייתי רוצה לכתוב ספר „בשבח העין", זו המובילה את הכותב ומפעילה את כל מערכת החושים המחשבה וממילא גם את כל מערכת הלשון. אבל נדייק, בשירי זו „העין הרואה" את עצמה ובאותה שעה היא העין המסתכלת. שהיא מהווה מכשול לעצמה. זו העין שהזקיף ראייתה הוא בן 360 מעלות. היא הרואה את „התוך", ובאותה עת היא ההולכת פנימה ובכך היא מכבלת את ה„פנים" וה„תוך" בשתי הויות נפרדות. ברגע ש„תוך" ו„פנים" מבטלים זה את זה, מתרחשת התנועה. בשעה שאני הולך מעבר לקליפה אל ה„פנים" שבפנים, אני מודע ל„תוך", אך גם „תוך" זה מצוי במצב של השתנות תוך כדי חדירה אל מה שהוא מעבר ל„פנים". שתי הוויות אלה, אם כן, הן הוויה אחת, שבה אני נע. התנועה שהיא בכיוון אל עצמי, היא באותה מידה התנועה אל עבר העולם. ההליכה הזאת! אין לי שום דבר חוץ ממנה זה המסע העובר בכל ספרי.

מתי התנועה הזאת מתרחשת? ביצירה?

פתאום אתה מוצא את עצמך במצב שבו דבר נהפך לדבר אחר, ואין מנוס מזה. זה טבע הדברים. מקום נהפך תמיד ל„מקום אחר" וזמן ל„זמן אחר".

שירים רבים עוסקים בדיבור. מהו דבר זה?

דבר הוא האירוע הסובב אותי. הצורך הדומיננטי להיות ב„תוך" כדי להגיע אל ה„תוך" באותה שעה עצמה. זה הדיבור שבאמור אינו נותן מנוח.

משוררים נוטים להתרחק מן הצורך לדבר על שירתם. „השיר ידבר את עצמו", הם אומרים. האם על פי כן קיים הפיתוי המתבקש להציע איזה שהם מפתחות, לפתוח פתח.

אין טעם לדבר על התוצאה. אנו מדברים עכשיו על התהליך. על אותו רגע של בריית הדברים, במודע או שלא במודע, אל תוך חמרי השפה. אני רוצה לדבר על תהליכים, על מטאמורפוזות, על הליכה אין סופית, על אי-שקט, על אנרגיה זורמת, על ההכרה שאי אפשר לגשת אל „מעבר לנראה", אלא אם כן אתה עובר את קליפת הנראה. שנים לא דיברתי על כך. צריך הרבה כוח כדי לגעת בענין זה.

בשיר „לגעת מקומי" (בספר „דבר מתוך דבר", ע' 49) אתה אומר: „יש מה משהו (אריך / הכוזרה) עם התחלה תוך / שפה ברורה מאוד / והשקיפות המרשעשת / מקום לטעם אני נוגע, נוגע / שיגעו בי". המרשרש והשיר מתערבבים זה בזה. האם יש גבול ביניהם והיכן הוא אם בכלל?

אחת הבעיות המעסיקות אותי היא השאלה, איך להביט בחומר שאפשר לגעת בו ואיך לדעת, בשעת הנגיעה, שאין לי דבר מבלעדיה לעסוק ב„אלמנטארי" שיש בו כאילו „מין הבחירות / שיש לזבים בה לאט", כי הכל מצוי בקצה-העין הקשובה, הנוגעת. איך לא לעבור אל ה„סמל", משום שאיני יודע לתפוס כנפרד מן ה„פיור". לעולם לא אוחשב כי ההליכה בתוך העולם היא פרה-טקסט לטקסט הצריך להיכתב.

איך מתגלה לך העולם?

הוא מתגלה בפן שעושה בשבילי העין, לה אני קשוב. רבות מדי הגדרות, העמדות-הפנים ורבים הזיופים המתעים מבני לעבור אפילו שלב ראשון זה, הוא שלב האישון. ברגע בו אני מצליח להגיע לאישון, הגעתי באמת אל הדבר שהוא הדבר עצמו, אשר אינו יכול עוד לאבד את ממשותו הקונקרטית, הספציפית. השאלה היא: איך להיאחז בקליפה ולהגיע להבנה שאין זו קליפה, מפני שגם הקליפה היא הפרי עצמו? איך לעסוק בקו הדק ולדעת שאני עוסק בדבר ואיני מחפש דווקא את המיכרה שמתגוך ולזכור: קו אינו יותר מקו.

יש בכך משום תחושת תסכול בנסיון זה להגיע מבלי שתגשם אותו שהוא נגיעה ממשית.

נכון, התחושה הזאת שאינך מגיע, משום שבעצם אתה רוצה כל הזמן, כמעט באופן נואש, להגיע – היא תחושה מתסכלת. אבל האם את מכירה דרך אחרת להיכנס אל פנים אנרגיה זורמת בלא תחושת תסכול זו?

האומנם אתה סבור שאפשר להפריד בין התבוננות לתיאור ה„דבר עצמו", כדי להגיע אל „ישותו האמיתית", לבין העובדה שכל דבר הנוגע במחשבה ונקלט במוח המתבונן הוא באופן כלשהוא מטאפורי, לפי שאינו הטבע עצמו? כמו הדבר האמיתי בנטיפוך השירית?

איני יודע מהו „הדבר האמיתי". אבל אני כן יודע מהו הדבר. הוא תמיד מחכה לי אחרי שעשיתי את הדבר האחר. וזהו תחושה של מליאות, שאני יודע שהיא קיימת ואני שואף אליה שוב ושוב. אתה יודע להיכנס אליה והיא תקבל אותך אם תכיר, בענווה מספקת, שהיא אמנם מתממשת בעולם. אני רוצה להיות עובר עין האבן במובן העמוק ביותר של מלים אלה.

הנטייה היא לומר כי השפה היא רדמנית ומופשטת, ואילו העולם הממשי הוא עולם קונקרטי.

יש לי צורך להפוך את סדר הדברים ולומר: המלה, שאתה מצוי במרדף מתמיד אחריה, היא הממש, היא החומר שלך. מלה זו, בנסיונה לתפוס את עולם החוץ, נוכחת לדעת שעולם חומרי זה הוא אידיאלי, דיבעגים, ומשתנה כל העת. הייתי מבקש, ביני לביני, שהמלה עצמה תהפוך לנתון בתוך העולם האוטונומי הנוצר בשיר. מי שעושה איתי את כל הטיול ב„דרך בית לחם", או בין ציפורי לנצרת (ב„טיול"), או במקומות זרים רחוקים ב„ממקום למקום", עושה את הטיול בתוך עולם מילולי, שטבעו המתריך לקחים מ„פנים" שנולד מ„תוך" כלשונו שנו לו להתגלגל, מעצם מהותו אל תוך „פנים", שהרי רק בדרך זו, מבחינתי, אני יכול להתחבר אליו.

ספר שלם שלך מוקדש להליכה אידיסופית בגן („בתוך הגן", „ספרית פועלים", 1986). לא הליכה מיזית, אלא ההליכתה של „העין הרואה". מהו גן זה?

התשוקה המתמשכת ללכת בתוך ה„משהו" שמסובב אותי, זה מה שאפשר לקרוא לו גן או עולם, או מסב – מקום. אני מבקש להעביר את המקום שמתוצה לי דרכי

מבלי לפגוע באוטונומיה שלו, המתרחשת כשהיא עוברת דרכי, אבל אינה מפסידה את עצמה. איך לגעת בעולם בלי לשבשו בגלל האני שלך? איך לתת לעין לראות בלי שתתגרה לעצמה לראות? זהו התגר הקי בינגו אותו אני מחפש.

פעמים אחרות בשיריך אתה מדבר על במיונה עמוקה „לספר בלי לבדות דבר", אך מעשה האמנות, יהיה אשר יהיה, הוא סוג של בדייה.

במחזור השירים „תשעה שירי אהבה לאישה אחת" מתוך ספרי האחרון „טיול", יש ציטוט הלקוח מספר דבר והוא החזר בי אלי. אני רוצה יותר מתמיד, מה שרציתי פעם אחר פעם, לספר בלי לבדות דבר". זה המנגנון אחר שלי. ביסוד של דבר, זו אמירה ריאליסטית – הרצון להעניק למה שמתוצה לי את המקום הנכון, כמו שאומר: אני לא קיים, עבור דרכי, תן את עצמך. וזהו אמירה אבסורדית. נכון, מי יכול לבטל את עצמו לחלוטין? ועם זאת, יש בי צורך עמוק, שעד היום לא ידעתי אל הבנתו השלמה, לבטל את עצמי כל תנועתו של העולם, מול שתיקתו. איך ניתן לתת את שני הפנים הללו בלי להיות מעורב בדראמה כשתוך ראשיו איך לעסוק במלים מבלי להבריאן?

יש משהו משותף בכל כתיבת שירים. איני רוצה לבדות דבר, אבל כל הזמן, על אפי ועל חמתי, אני הרי בורא אותו. אתה נותן את הדבר כשלעצמו ובהדבשקה, בעצם הנתינה הזאת, אתה „בורא" אותו. זוהי המלחמה המתמדת, הנואשת, איך להפוך את המלה לשקופה ככל האפשר. איך להפכה למוותרת בכל האפשר על עצמה. ועם זאת, השיר מתיימר ליצור עולם שהוא במעט יציב ונצחי יותר מן העולם אשר הולל אותו. מכאן התשוקה כל הכתיבה הזיתה זוזה. אני מתנגנע לאמירה שבה אני אתה צריך אוהו כדי להבין אותו.

(המשך בעמוד הבא)

מחמוד דרוויש

עוברים... ובטלים

א

הוי ההולכים בין מלים פורחות
קחו שמותיכם על שכם והסתלקו
שלפו שעותיכם מזמננו והסתלקו
וגנבו לכם תמונות-נוף כרצונכם למען תדעו
כי לא תדעו לעולם
איך תבן אבן מאדמתנו את רקיע השמים

ב

הוי ההולכים בין מלים פורחות
לכם החרב – ולנו דמנו
לכם פלדה ואש – ולנו בשרנו
לכם עוד טנק – ולנו אבן
לכם רמון הגז – ולנו הגשם
ואם גם אותם שמים ואויר עלינו ועליכם
גבו לכם את מנת דמנו
והסתלקו
בואו בקהל רוקדים בנשף
והסתלקו
ואנו נשמר ורד הקדושים
ואנו נחיה כאשר נאבה אנחנו

ג

הוי ההולכים בין מלים פורחות
כאבק מר, לכו לכם לאשר תאבו ונלבד
שתעברו מעלינו כחרקים מתעופפים
כי לנו מעשים לעשותם באדמתנו
וחטה לנו לגדלה ולהשקותה מרביבי טל גופותינו
ולנו פה דברים שלא תרוו בם נחת
אבן... או כבל
קחו אפוא את העבר אם תרצו כה אל שוק הבלואים
ואת שלד העצמות השיבו לעוף-החול, אם תרצו כה,
בצלחת-חרס
ולנו דברים שלא תרוו בם נחת – לנו העתיד
ומעשים לנו לעשותם באדמתנו

ד

הוי ההולכים בין מלים פורחות
ערמו שגיונותיכם במחפרת עזובה והסתלקו
ואת מחוג הזמן השיבו למשפט העגל הנקדש
או לשעון נגינת האקדח
כי לנו פה דברים שלא תרוו בם נחת והסתלקו אפוא
ולנו מה שאין לכם: מולדת זבה עם ודם
מולדת שאותה אפשר לשכח או לזכר

הוי ההולכים בין מלים פורחות
באה עתכם להסתלק
גורו באשר תגורו ורק בינינו לא תגורו
באה עתכם להסתלק ובאשר תאבו תמותו,
ורק בינינו לא תמותו

כי לנו מעשים לעשותם באדמתנו
ולנו העבר פה
ולנו קול ראשית חיים
ולנו ההווה, ההווה, והעתיד
ולנו חיי עולם הזה פה... ועולם הבא
צאו אפוא מאדמתנו
מחופנו, מימנו
מחטתנו... ממלחנו... מפצענו
מן הכל, וצאו
מזכרי הזכרון
הוי ההולכים בין מלים פורחות

„אל-אנבאא" (בוויית), 25.1.88

(מתוך „היום השביעי")

מערבית: אהרן אמיר

עולם ואדם מן הנשגב והמוחש

מאת ענת לויט

אילן שיינפלד, „מורים לך במרידות" (שירים); הוצאת אליק; 1987; 62 עמ'.

מעטים המשוררים העבריים, המשתייכים לדור שכונה זה מכבר „צעירי הצעירים", הכותבים את שיריהם לא רק „מתוך הקרביים", כי אם על פי עקרונות ארס־פואטיים, המנוסחים „כעומדים לעצמם", בנפרד ממעשה היצירה. אילן שיינפלד נמנה עם אותם משוררים, ולפיכך נקבע לו תו זיהוי אותנטי, עוד לפני שניגש הקורא לעיון מעמיק בשיריו.

יותר מכך, שיינפלד אינו מן המסתפקים בבימה אקראית לבטא בה עקרונות שיריים והצהרת כוונות תרבותיות. לפני שנים מספר יסד את כתב־העת „שופרא", ומתוך הגיליון ההגיגי במלאת שנה להופעתו בתוך ממשפטיו של העורך, המגדירים טוב משיכולתי אני להגדיר את האבנים הבונות את הדרך הפואטית: „...לא עוד בינאום לשון השיר והפתחתה, לא עוד השכלתנות המרוקנת, בשם חידוש מתמיד, עולם ואדם מן הנשגב והמוחש, ממילא גם מן המושגי. אכן, שיבה לשיר שיש בו שגב. לנוסח שיצקו הזמן ושיתנהו מסורת. ללשון עברית על שיפעתה, ללשון עברית על כישופיה. מראות המוחשים כתו, תו המבוגן מפי נתן. נשף של לשון כמאהבת של עולם, כפנייה לאל. שירה, לא כפינוק יתר. רק ככלי שבו ניצוק עולם. ובו נוצר הוא. שירה, לחוש המשביע יש וישירות מתוך התוהו."

בלי להזכיר שמות, שיינפלד מצהיר כי בבחירתו לשוב בשירתו אל לשון השגב העברית, הוא יוצא נגד הפואטיקה שקבעו בני דורם של זך ועמיחי לשירה העברית, ושממשיכיהם, במודע או שלא במודע, עושים להימצא כותבים את שורות שיריהם הראשונים גם היום.

למעיין בשיריו של שיינפלד יתברר עד מהרה כי משורר זה אינו רק נאה דורש כי אם גם נאה מקיים. גם למי שאינו מצוי בתבניות שירת הקודש של ימי הביניים, מתוכה שאל שיינפלד את תבניות רוב שיריו, יתפעל מן המוסיקאליות ומן העושר הלשוני, הנוגע בזוהר המליצי של השפה, אולם בדרך „נס" אינו מתקבל כגמלץ, או כמליציות רדודה. סערת הרגשות, החושים והיצרים של הדובר, היא הפורצת כמעט מכל שורת שיר, ובלי „שיפריץ" הסגנון התגבנות של שורות אלה. בעיקר נסמך שיינפלד בשיריו על תבנית הקדושה, שהוא סוג של פיוט המכוון לתפילת העמידה.

באותו גליון של „שופרא" ממנו ציטטתי קודם, מרפיס שיינפלד משיריו, ותחתם, בהערת המחבר, הוא מנסח בבהירות משכנעת את הצורך שנמצא לו להיסמך בשיריו דווקא על תבנית פייטנית זו – „האפשרות להרחיק הקדושתא ריחוק רב מעניני התפילה, אל אהבת־רע, בכדי להשיבה לשם, משום סיבו של הרע ומשום אמונה, במשנה תוקף. היא שהניעה כותב שורות אלה לבחור בצורה קפדנית כליבך, כדי לומר בה שירה. בטר הבריאה זו נתוספו הברקות נוספות, כגון המרת החרוז מחרוז פייטני לחרוז ימי־ביניימי, ופעמים אחרות – התרתו לכדי חרוז, השען על עיצור אחד בלבד. וכן, המגרת השרשור בפסוקי המקרא, המשוכבים במחרוז, והגברת האליטראטיביות של הלשון." כאמור, שיינפלד בוחר במודע „לאסור" את רוחו היוצרת, ועוד הוא סורח בהקשות האזיקים על ידו הכותבת, וכל זאת כמציין, בלי שיתקבל הרושם כאילו הרוח הוגבלה מלהתפרץ במלואה ובצורתה האותנטית. זאת מחד גיסא, ואילו מאידך אין גם תחושה כי „האזיקים" נרפטו על הגיד לעצמם, כלומר ריקים מרוח היוצרת של האסיר מרצון.

אשר לתכני שירי קובץ זה, עניינם הוא בעיקר ויקוש של הדובר אל תמונות הגוף שבתוכו הוא שוהה ויוקש אל האהוב ... השירות היא יזכור הקורא את ... של שיינפלד ... כי ימצאו כאלה שיבואו אל הספר, מתוך סקרנות „פרוואית" גריזא. כוונתי, שישתמשו בגלות שיריו של שיינפלד כדי להציץ באמצעותן אל חדר המיטות של

אילן שיינפלד

המשורר, שער היום, ואולי בעיקר היום נתפס כתו־ג אקוטי הדוחה בעת ובעונה אחת. אלא שמי שיבוא כך אל הספר יוצא לעצמו ולספר כאחד. לפחות כשמדובר ברוב חלקו.

נכון, שיינפלד אינו מסתיר בשיריו את העדפותיו המיניות, ונכון ששירי האהבה המיוסרים ברובם מוקדשים לנמען ולא לנמענת, אבל ביטויי הרגש הם עיקר בשירים, ויותר מכך הדרך המיוחדת שנמצאה למשורר לנסחם. וכי מי יאמר „עם יד הלב", כי שורות כמו „פרוו, כלה לקול חתן,/ יודע כי אינו, נצרד כתן, / כבר בתוך שירות, בעמדתו / למול פרידה הפרדה במאודו." אינן נוגעות בו באותו רובד שהוא מעבר ובמנותק לתוך הסיטואציה הקונקרטית שהולידה רגש זה? שורות רבות בספר נוגעות שוב ושוב, בגיעה אמיצה ומדוייקת בניסוחה, באותו תו נפש המתייסר בפחדי עזיבה ובכמיהה לאהבה שהיא מעבר לרגע המגע. אם מדברים ביסוד ההומוסקסואלי המבוטא בשירים, הרי ניתן לומר כי שיינפלד בונה באמצעותם גשר בין עולמם של „הדוריים המיניים" לבין עולמם של „הנורמאליים". בשירת האהבה שלו, המזכירה לא אחת גם את שירת החשק הביניימית, מאפשר שיינפלד „לקורא באשר הוא" להזדהות עם סוג של רגש שהוא ככלות הכל אוניברסאלי. כל שנאמר עד כאן, מתוך אהבת השירים, אינו חל על שירים לא מעטים הכלולים בשער „אחר עזבים", שהם יותר ארוטיים משירי השערים האחרים, אולם לא אחת חוצים את סף הארוטיות וגולשים אל תחום הפורנוגרפיה. (ואינני מתעלמת מכך, כי הגבול בין השניים דק מאוד ובעיקר אינדיבידואלי תלוי בפרשנות אישית).

בספר גם שירי גוף מרגשים בתשגיותם, כאשר הדובר בא אל הגוף לא מתוך עמדה פאסיווית של מתבונן, כי אם הוא היוצר את הגוף, מתוך שאין הוא שוכח את קיומו ולפי המשמעויות האישיות שהוא מעניק לו – „ואני פורש כפים כמניפה ומברך / את הקליפות כולן, ממרה, / בשקט, את מלות הברכה. / מרוכב עולם. / מתוך אלים / מתוך העץ ומן האבן. / עולה מתוך השכחה." יש מימד ברור של רליגיוזיות בתכני שירתו של שיינפלד, המתעצם מכוח התבנית שנבחרה להכילם. כמו בעניין ההומוסקסואליות, אין הרליגיוזיות מצמצמת את האימפקט החוויתי שקשר אצל הקורא למקרא השירים, כי אם מרחיבה ומעשירה אותו.

שיינפלד, בהולחו מן האגנר הרבבות שלנו תבניות שיר אנכרוניסטיות ... מרבדי הלשון „העכשוויים". את שירתו ניתן לראות, כפי שהוא עצמו רואה אותה – כאפשרות להעשרת שפתנו, שהיא בסופו של דבר, ואולי בראשיתו, כלי הרקה לרוחנו.

מברוקט עד לוין

מאת אוריאל זוהר ויעל הראל

אוסקר ג' ברוקט, „תולדות הדרמה והתיאטרון"; עריכה: ד"ר דן אוריין; תרגום: מירי קרשנ, נלי רבלי; הוצאת „מסדה"; 1987; 287 עמ'.

הקורא העברי זוכה הפעם לטעום מספר העוסק בהיסטוריה של התיאטרון והדרמה, המיועד לחובבי התיאטרון ומתאים במיוחד לתוכנית הלימודים בבתי־הספר התיכוניים.

ברוקט מבחין בין התיאטרון כמוסד לבין מקורותיו השונים ותהליך התפתחותו מאז ועד עתה. הטענה היא, שיש להבדיל בין פעילויות אנושיות בעלות סממנים ויסודות תיאטרוניים לבין התיאטרון כמוסד בפני עצמו, השונה משאר האמנויות וכולל אותן בתוכו. התייחסותו של ברוקט לתחום הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה מביאה אותו להצגת הנחה האומרת, כי התיאטרון נולד מן הפולחן. הנחה זו מובילה אותו אל הפולמוס הידוע סביב שאלת השאלות: „מהו מקור התיאטרון?" האומנם נולד מן הפולחן?

בתשובותיו מסתמך ברוקט על פרייזר, מלינובסקי וקלוד לוי־שטראוס. פרייזר, חלוץ האנתרופולוגיה, טען עוד בסוף המאה ה־19 שניתן לחקור את מקורות התרבות המתקדמת על סמך מנהגיהם של עמים פרימיטיביים בני־זמננו. פרייזר האמין, שכל התרבויות מתפתחות בזמנים שונים, אך בקצב ובצורה אחידים. הוא מצא בפולחן את יסוד היסודות של התיאטרון. לעומתו, מביא ברוקט את האסכולה של מלינובסקי, הטוענת – בשנות ה־20 של המאה ה־20 – שכל תרבות מתפתחת באופן ייחודי לחלוטין ולכן לא ניתן לקבוע בוודאות מהו מקור התיאטרון. קלוד לוי־שטראוס משלב אותם בתפיסתו המבוססת על המיתוס כיסוד אוניברסאלי של המחשבה וההתנהגות האנושית. גישתו האנטי אבולוציונית רואה במיתוס מרכיב נצחי, מעבר לכל זמן ומרחב ומכאן שהמיתוס מצוי – ולכל הפחות מתחיל את בישולו והיווצרותו – בפולחן.

בתחום האנתרופולוגיה האסתטית של התיאטרון קיימת תפיסה חדשה בכל הנוגע למרכיביו העתיקים של התיאטרון החניכותי (הכוונה כאן לתיאטרון שהבמאי פיטר ברוק בנה בעיר פאריז, החל מסוף שנות ה־60, בניגוד להצגתו „מאראה/סאד" המוזכרת על־ידי ברוקט. ברוק הקים מבנה של התחנכות, על־פי הדגם העתיק שהושג בזכות הידע שרכש בלימודי החניכות אצל מורה. וכן, בזכות מסעותיו הרבים אל מקורות הפולחנים, הטקסים והאדם בשבטים פרימיטיביים, באפריקה, באוסטרליה ובאמריקה.

ברוק הקים מוסד חדש השונה ממוסדות התיאטרון שמסביבו. הוא חידש את הפולחן הטקס והשיב לתיאטרון את מקורותיו העתיקים. כל זאת, משום שפנה אל יסודותיו האוניברסאליים של התיאטרון. ברוקט איננו מתייחס כלל אל סוג תיאטרון שכזה ומתעלם מן העובדה שברוק החל לעבוד עם אנשים מכל העולם, בלי הבדלי לאום, דת או גזע. אדרבה, ההבדלים הללו הם־הם שהעשירו את מחקריו המדעיים והאמנותיים. תפיסה זו מחלקת את התיאטרון החניכותי העתיק והחדש (המבוססים על אותם עקרונות) לשני סוגי ביצוע: הדת והתיאטרון, הדת והאמנות. התיאטרון החניכותי הוא מיזוג של השניים ועם התפתחות המחקר התיאטרוני האוניברסאלי נוסף האלמנט המדעי.

הפילוסוף והפדגוג הבולגרי א.מ. איבאנהוב נותן לדילמה של מקורות התיאטרון פתרון פשוט. ראשית, הוא קובע כי האדם מהווה בחייו סינתיזה של אמנות, דת ומדע. שנית, הוא מחלק את חיי האדם לפי תקופות המקבילות לאמנות, לדת ולמדע. הוא שואל באיזה שלבים הופך האדם למדע? לדתי? (אם בכלל) ולאמן? איבאנהוב בוחר שלוש תקופות בחיי האדם כבסיס לתהליך הנדון: לפני הכל הילד נולד ובשלב מוקדם מאוד הוא מתחיל לנוע – למעשה הוא החל את צעדי הריקוד הראשונים; קשקושיו הם תחילת הציור, ארמונות החול שלו – תחילת הפיסול, צעקותיו ויבבותיו – תחילת השירה והדרמה. בלי שנתייחס אל רמת האמנות הזו, הרי לא נוכל להתעלם מן העובדה שהאדם הוא אמן, כבר בתחילת דרכו, עוד בטרם החל לחשוב ולקבוע מסגרות. מכאן שהאמנות היא שלב ראשון וחלק אינטגרלי של חיי האדם בכל התקופות, בכל המקומות ובכל הלאומים, הגזעים והדתות.

השלב השני בהתפתחות האדם, אפשר לכנותו גיל ההתבגרות. אז מגיעה שעת לבלוב האהבה הראשונה, בזכותה הוא מפתח מודעות עצמית ומוסר אישי וכך מתגבשת בחייו הדת. אמנם אפשר להתווכח על רמתו הדתית־מוסרית, אך אלו הם סממנים ראשונים של דתיות, או תחושות דתיות (שאולי עצם השימוש במלה „דת" מעבירה אותם). אחר כך, האדם הבוגר מתחיל להתבונן בחיים, מתחיל לחשוב, להעמיק, לנתח והופך לפילוסוף־מדען. זהו השלב השלישי. כלומר, תפיסתו של איבאנהוב מבטלת את הדיכוטומיה שהציג ברוקט בהבחנתו בין פעילויות אנושיות וטקסיות תיאטרוניות לבין התיאטרון כמוסד, וגם מחזקת את הגישה האוניברסאלית הרואה את מקורות התיאטרון מחוץ לזמן ולמרחב ומעבר להבדלי הגזעים והתרבויות.

דן אוריין, העורך, נותן בידי המורים כלי שימושי להוראת התיאטרון בבית הספר התיכון. יש בספר, מלבד הסקירה ההיסטורית של התיאטרון, מאז התיאטרון החניכותי ועד ימינו, דיון במחזאים חשובים, בז'אנרים דרמטיים ובעיקר נסיון להתמקד בעשייה התיאטרונית. בכמה מהפרקים הדיון מתרחב על מחזה חשוב אחד והוא ממוקד בהתאם לזמן ולתקופה. אפשר היה לעורר את השאלה: מדוע החליט העורך להשמיט כמה פרקים, בעיקר אלה שעניין מיוחד יש בהם לקורא האמריקאי. עם זאת החלקים המקוריים של הספר מתורגמים באמנות ועינות. לכך הפסיקים שלפני ו' החיבור... הפרקים „מקורות התיאטרון" ו„התיאטרון במזרח הרחוק" נלקחו מספרים אחרים של ברוקט ויפה עשה העורך להכלילם בספרו. כמו כן, רשימת הספרים והמאמרים בעברית, בסוף הספר, נותנת בידי המורה אפשרות להרחיב את הידיעה ההיסטורית כחלק מתכנית הלימודים של התיאטרון והספרות בבית הספר.

הספר כולל עושר של תמונות גדולות, ברורות ואסתטיות. הכריכה מהודרת, נעימה ומאויירת בכישרון בידי יעל ליאור.

הפרקים „התיאטרון בזמננו" ו„התיאטרון במזרח הרחוק" קיבלו את הערותיהם של מומחי תיאטרון מאוניברסיטת תל־אביב, ואילו הפרק „הדרמה העברית והתיאטרון הישראלי" שנלקח בעיקר מן האנציקלופדיה העברית, נכתב בידי מומחים בתחום התיאטרון והספרות מן האוניברסיטה העברית. לדעתנו היה צריך להעביר גם את הפרק הזה לידיהם של כמה מומחים נוספים בתחום התיאטרון. בספר נאמר למשל: „בסוף שנות ה־60 ובשנות ה־70 הגיעה הדרמה הישראלית לשלב עיצובה הגרוטסקי עם הופעתם של חנוך לוין, עמוס קינן ויוסף מונדי, המעוותים את המציאות ויוצרים בצופה אנטי־הזדהות עם המוצג על הבימה..." (עמ' 268 „בין פתוס לגיחוך"). אילו מומחי תיאטרון היו מתייחסים למשפט הזה בוודאי היו טוענים שהיפוכו הוא הנכון, כלומר שחנוך לוין איננו מעוות את המציאות ויוצרי הזהות עם המוצג על הבימה. יתכן מאוד שהפולמוס מן הסוג הזה היה מעשיר את תוכנו של הפרק. לדעתנו, חנוך לוין אכן מעוות את המציאות, עד כדי גרוטסקה, ככתוב אצל אוריין. בכך מרחיק חנוך לוין את האדם מעצמו, מהמיתוס, מהפולחן ומצלם האנוש האוניברסלי שבמקור התיאטרון ודוחף אותו אל תהומות היאוש. תיאטרון זה, של לוין (כמו גם הצגת „מאראה־סאד" של פ. ברוק בתחילת שנות ה־60) רחוק מלהיות תיאטרון חניכותי.

לסיכום, הספר הוא אם כן גיבוש של חומרים מספריו השונים של ברוקט ובכך הופך להיות עיבוד יותר מאשר סתם תרגום. העורך הוא ראש המכון לשיפור דרכי הוראה באמצעות הדרמה (בסמינר אורנים) והספר הוא כלי מגובש ואמצעי מפורט לעבודת המורה בבית־הספר ובכיתה ישמש מורים רבים בהוראת התיאטרון.

דפדוף ראשון – ספרים חדשים

מאת אבי טנא

קלאסיקה יהודית

אחד הקולות

ישעה עגל/ מאת י.י.זינגר; תרגם מיידיש מ.ז.והאופסקי/ דביר – קולות/ 264 עמ'.

ישעה עגל הוא גם ר' נחום, „למען ועם הארץ. מתגלה פתאום בעיירה ונעלם מן הערים פתאום, מבלה בבתי־קברות, משוטט בלילות בשדה, ולמקום שאתה בא לשם, אתה מביא אתך אכסן". מעשה באדמו"ר ר' מלך מניישאווא שבגליציה המשיא את בתו. הצעירה ... לאברך הצעיר ר' נחום למען יכול הוא עצמו לשאת לאשה (הביעית) ... את מלכהלה ... מעשה באנשי החצר של הרב ובכל ה„סטיקים" שלהם. מעשה בחטא שבין מלכהלה ונחום ובמקל הנדודים שנטל האברך לאחר שורת אסונות, בהופעתו בביאלגורה ... בעיר ובחופה שהעמידו לו עם צביה רפת השכל. מעשה ברב שבא הדיין שגילה לימים את סוד הכפילות שבין נחום וישעה והרעיש על כך את כל בית ישראל. את כל אלה גולל זינגר ביד אמן בראשית שנות השלושים, לאחר שכבר אמר להינתק מן הכתיבה ביידיש, ויהיו לרומאן נודע וגם למחזה. עתה שבו וניתנו בידינו בסדרת „קולות" של „דביר" (בעריכתו של דן מירון). עורך הסדרה שיפץ את התרגום שנעשה לפני יותר מיובל שנים. חנה נוריך צירפה אחרית דבר. האנו נבוך על שובה של הקלאסיקה היהודית למדפינו.

סיפורת

מימי הישוב

סיפורו של אורם רעב/ מאת יהושע בר־יוסף/ מעריב/ 227 עמ'.

עשרה סיפורים לא ארוכים מפרי עטו של המספר הוותיק. רובם, אם לא כולם, כבר פורסמו בבמות שונות וכמעט כולם מעוגנים בימי הישוב. שם הספר כשם אחד מסיפוריו: עניינו בפקיד שמעון בר־כוכבא שונא הרפק, שגם אל אשתו העלובה הגיע בגלל רעבו. בסיפורים אחרים אנו מוצאים את ישראל שהורי הבונה לעצמו בית ברוב עמל ובעצם כורה את קברו, את סבתא שפירא המטפחת את גינת חייה עד כלות, את שרה הטלפוניסטית שגידלה בן יחיד ברוב עמל עד שמת כשהעלה מעפילים אל החוף, ואת רבי נחמן מברסלב החוזר מקברי הצדיקים בצפת ויודע כי מראה „הגיא הפורח על שדות הציפורים יהודר ויפיקד אותו ..."

מחזות

מחזה בעיה

המלך ריצ'ארד השני / מאת ויליאם שקספיר / תרגם מאנגלית שמעון זנדבנק / עם עובד / 149 עמ'.

אומר צבי יגנדורף באחרית־דבר הקריה „מלך בשר ורוח": „ריצ'רד השני" הוא מחזה פוליטי, כמעט אפשר לומר, 'מחזה־בעיה' פוליטי. הוא ממחזי סוגיה שהעסיקה הרבה את הוגי־הדעות המדיניים בשלהי ימי־הביניים ובתקופת הרנסאנס, הכתה לתשובה מהפכנית באנגליה בדור שלאחר שקספיר: כיצד ליישב את חובת הנאמנות למלך המולך בחסד אלוהים עם החובה להציל את המולדת ולהגן על חייך מפני תמסנותו של שליט בוגד או מופקר, אפילו הוא נהנה ממעמד חוקי". אשר על כן אומר בולינגברוק המולך תחת ריצ'רד לנוכח אותו ואל רוצחו של זה האחרון: „הרעל – הוא דרוש, אך לא אוהב,/ וגם אתה איני אוהב אותך עלי./ רציתי שימות, אך הרוצח/ שנוא לי, והנרצח אהוב". הספר כלול בסידרה במסגרת המפעל לתרגום ספרי מופת של המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות ומרכז הסידרה, אברהם עוז, הקדים מבוא כללי על „ויליאם שקספיר – האיש ויצירתו".

שירה

'דק' להיות

שלום לך ארץ נהדרת / מאת אילן גולדהירש / ספרית מעריב/ 127 עמ'.

אסופה של שירי מולדת בנוסח שנות השמונים המאוחרות. הגם שבניסה ... (אם יותר לי על הביטוי) ... מאוקטובר 73, ובו כתוב לאמור: „... פניה שלי השמש/ ... באדם/ שוב דף שיורש ... אנחנו 'דק' רוצים להיות/ רוצים להיות ולא יותר/ אנחנו 'דק' רוצים להיות/ ממש כמו כל עם אחר.../ ושוב בעמק ובהר/ כל העוצמה עכשיו הוזרת/ וקול גדול פתאום אמר/ מודגש ברעם השרשרת:/ אנחנו 'דק' רוצים להיות.../ וככה המדינה הזאת/ עכשיו בנשק שוב אוחזת/ כי היא פשוט רוצה להיות/ סליחה, אם זאת דרישה מופרזת...". עיצוב נאה משל רפי רייגר.

פרשיות

ב„מוסד" ובעסקים

גד זוהר, אל האור/ מאת יאיר קוטלר/ מודן/ 383 עמ'.

יוסף רענן (המכונה ג'ו) נולד בווינה ב־1922 כקורט רייסמן. הוא הגיע כנער לארץ, הצטרף ל„פלוגות הלילה" של וינגייט, שירת בחיל האוויר המלכותי במלחמת העולם השנייה ואחר־כך כסגן אלוף בחיל האוויר הישראלי, התגלגל ל„מוסד" ומילא בו תפקידים בכירים, עבר לעולם העסקים הישראלי וניהל את „אליאנס" בהדרה, לא ניהל את „אל על", וסופו שפנה לעסקים בינלאומיים. יאיר קוטלר מגולל את קורות חייו בנימה של הערצה, בא דרך אגב חשבון עם מאיר עמית ועם עוד כמה אישים ישראלים, וכולל גם פרק בנגותה של המערכת הרפואית הישראלית שטיפלה בגיבורו על הנוקם. הצנזורה פסלה כמה קטעים בחלק המוקדש ל„מוסד".

עסקים

הנה הבשר

מקדונלד'ס (מאחורי הקשתות)/ מאת ג'ון פ. לאב/ ... / 307 עמ'.

9,500 מסעדות בכל רחבי תבל מתהדרות בקשתות הזוהרות של „מקדונלד'ס". יותר מ־50 מיליארד המבורגרים עברו עד כה דרך דלפקי הרשת הזאת. אחד מכל שבעה עובדים באמריקה קיבל בה את משרתו הראשונה. 6.5 אחוזים מן הכסף שמוציאים תושבי ארה"ב על אכילה מחוץ לבית עובר, דרך קופותיה. קיצורו של דבר, עסק לא נורמלי (וכידוע, גם כזה שמקפיד לשמור על רמתו ושעדיין לא הגיע לארץ הקודש). איך קרה הדבר? איך התפתחה הרשת מן המסעדה הראשונה שפתחו שני האחים מקדונלד, שכמעט נמחקו מן האגדה, בקליפורניה ב־1940, עד לממדים הנוכחיים? איך עושים המבורגרים ואיך עושים כסף? איך עושים פרסומת ואיך משתלטים על הספקים ומסגלים אותם לסטנדרטים? הנה מקצת השאלות שהספר הזה מנסה לענות עליהן.

תרגום

רומן כמותחן

ההתנקשות/ מאת הארי מוליש/ תרגמה מהולנדית ערה סלוזר/ כתר/ 175 עמ'.

בינואר 1945, כשאירופה כולה – ליתר דיוק, כמעט כולה, היתה משוחררת, הורגת המחתרת ההולנדית קצין משטרה ששיתף פעולה עם הנאצים ומטילה את גופתו על מפתן ביתה של משפחת סטיינוויק באחד מפרברי הארלם. כתגמול על כך שורפים הגרמנים את הבית והורגים את הוריו ואחיו של אנטון. זה האחרון מתבגר באמת. ב־36 השנים הבאות הוא נעשה לרופא ומגלה מדי פעם פרטים נוספים הקשורים בהתנקשות ובמה שאירע בעקבותיה. בין שאר דברים הוא נתקל בבנו של משתף־הפעולה ... חלקי התירה מצטרפים יחדיו – נימת המתח הופכת מושגת על נימת המותחן – והנה ... על רקע הלכסים של שנות החמישים והשישים. מוליש (יליד 1927) מוצג בגב הספר כגדול כותבי הרומנים ההולנדים בימינו. זה ספרו השני בתרגום עברי, לאחר „שתי נשים".

הארווארד – חצי יובל

פגישת מחזור / מאת אריך סגל / תרגמה מאנגלית נורית לוינזון / כתר / 451 עמ'.

ב־1958 סיים אריך סגל את לימודיו בהארווארד ואחרי שעברו כך וכך שנים (שבמהלכן מילא, בין השאר, את חשבון הבנק שלו מתמלוגים על „סיפור אהבה" ועל עוד כמה מבצעים מוצלחים), החליט לערוך פגישת מחזור ב„אלמה מאטר". לשם כך הוא פותח בתיאור לימודיהם של חמישה – מוסיקאי גאון מקליפורניה, ספורטאי יהודי מצטיין, פליט הונגרי, בן שאפתן של מהגרים יוונים וגם „ואספ" גזעי אחד. איש איש מהם יודע גלגולים רבים (ומשגלים רבים) במהלך הלימודים ולאחריהם. הפליט מגיע לצמרת הממשל אבל לא מצליח להיעשות שר חוץ (בשונה ממורו הנרי קיסינג'ר שגם הוא מככב בין הדפים). את היהודי שולח סגל לישראל וגם הורג אותו במבצע אנטבה. ואילו ה„ואספ" הלא מבריק מתגלה על הרקע של פגישת המחזור, כתום עשרים וחמש שנה, כבדראמים של ממש. בין הדפים ציטטות מכל מיני גורמים מפורסמים של המוסד.

„פעמים" 34

שני מעגלי נושאים בחוברת החדשה של „פעמים" (34), הרבעון המוקדש לפרקי עיון במורשת ישראל במזרח, בעריכתו של יצחק בצלאל ובהוצאת מכון בן־צבי: תולדות יהודי מצרים ומורשת ... של היהודים הספרדים. ד"ר אליעזר בשן דנה במוצא ... בקהילה היהודית בפסטאט (מצרים) במאה ה־11. פרופ' אליאב שוחטמן בוחן את הפסיקה של רבני מצרים במאה ה־20, שהתירו את הזיווג עם הקראים. ד"ר אבנר לוי סוקר את הדרשבועון „להבראה", שראה אור בקאהיר בראשית המאה, פרופ' דוד מבלייטון דן בשואה בכתיבתו של ארמון ראובן. אהרון פרוקי כותב על „זימורות קודש בעידן של המדורות". ד"ר תמר אלכסנדר כותבת על מגמות חדשות במחקר הסיפור העממי היהודי־ספרדי. דוד אלבחרי כותב על הסופר היהודי ביוגוסלאביה המסורת.

לבן בעיניים

מאת טליה רפפורט

עבודה סביבתית של דני קרוון, גן אורית ולפסון, צומת ... הדרך השלום, ת"א.

הסביבה הפסטורלית החדשה שעיצב דני קרוון ושנחנכה השבוע בגן אורית ולפסון אינה מפתיעה, שכן זהו המתבנן הקרווני הטיפוסי, הכולל את המרכיבים החוזרים ביצירתו כבר שנים.

בצפוני, יש כאן עץ־זית שתול בתוך כיפה לבנה גדולה ופתוחה כלפי שמיים, אמת מים שנמשכת כקו או ציר/מוביל ויש גם פירמידה חלולה שאפשר להיכנס לתוכה, פירמידת מדרגות נוספת שמזכירה את מקדשי השמש הפרה־קולומביאניים, מגדל תצפית גבוה וחצי מעגל מחורר שמזכיר שעון שמש עתיק.

קרוון קיבץ צורות סמליות טעונות משמעות מכל התרבויות הקדומות ויצר אתר שמראהו מעלה אסוציאציה כפולה: גם מקדש שמש בוהק שמתנשא בראש גבעה ירוקה ומקרין סוהר ושאיפת התרוממות אל־על וגם עיר חלל בדיונית שנחתה לכאן מפלאנטה אחרת. כתמיד, גם הפעם הוא יצר אסתטיקה גיאומטרית־סימבולית מסוגננת, נקיה, יפה מאוד לעין ומשודרת סמלים פשוטים, ברורים וישירים לתודעה. מילון הצורות והסמלים שלו מתייחס גם לנוף המקומי אך הוא דובר גם בשפה אוניברסלית ולכן הצליח כל כך דני קרוון ברחבי העולם. הוא הקים אתרים פיסוליים מרשימים בפירנצה, בסיאול ובמקומות אחרים ואין שום סיבה שתל־אביב לא תתהדר במבנה הלבן ... והפוטוגני הזה, מה גם שנמצא לו המיקום הנכון והוא מתאים לו להפליא.

ביצירת אמנות שנדרשת לתכנים מורכבים ולחוויה פנימית משמעותית ועמוקה – יש לי לפעמים בעייה עם עבודות של דני קרוון, אך אין ספק שהוא מעצב יוצא מן הכלל. כשמדובר בפסל חוצות או אתר ציבורי שמזמן אנשים להוויה סביבתית מתמשכת – אין כמוהו.

החוויה שהוא יצר כוללת שורה מגוונת של מראות: סיפור על הגבעה התגלות הדרגתית של המרכיבים השונים מזוויות שונות, שהייה בתוך חללים סגורים ויציאה למשטחים לבנים הפתוחים אל האור והנוף, וכן צפייה על העיר והים מן המגדל הגבוה. גם לילדים יש על מה לטפס, להחליק ולהיכנס להסתתר ולשחק. על רקע הנוף האורבני האפרורי, הרועש והסואן – המבנה הלבן הזה על הגבעה הירוקה יוצר אי של אסתטיקה הרמונית ורוגעת. אני בטוחה שאנשים יאהבו לברוח אליו – ובצדק.

חלונות ראווה וסידורי פרחים

פיליפ רנצר, „חלונות ראווה וסידורי פרחים", גלריה שרה לוי, רח' פינלס 10, ת"א.

לא מזמן ראינו תצוגת כוח רחבת־ידיים של פיליפ רנצר שהתפרשה על כל החלל הגדול של גלריה „ארטיפקט" ועתה הוא מציג בגלריה הביתית והאינטימית יותר של שרה לוי עבודות קיר מאופקות ומינוריות יותר. התערוכה נקראת, ברוח ההומור המיוחד של פיליפ רנצר, „חלונות ראווה וסידורי פרחים", שם שמזכיר גם את חלון הראווה שהציג במטו ברחוב שיינקין. כשם שהמושג „חלונות ראווה" מתקשר עם סידור אסתטי שכלתני למדי, מי שמכיר את לקסיקון המושגים של „המדרשה" (שם למד רנצר) יודע ש„סידור פרחים" הוא ביטוי המתייחס לקומפוזיציה מתייפייפת ובנויה „בראש", שפועלת „לפי כל הכללים", אך משעממת עד מוות. כותרת התערוכה משתמשת, איפוא, בשני מושגים שמלבד משמעותם הכללית המקובלת יש להם גם עוד משמעות פנים־אמנותית ופיליפ צוחק על שתיהן. עם זאת, הוא עצמו לוקח חלק במשחק האמנות ומייצר אובייקטים עשירי חומרים, תכנים, אסוציאציות אירוניות, איזכורים אמנותיים, רמזים תרבותיים־פוליטיים ומה לא.

העבודות הן תיבות בגדלים בינוניים, ובהן אסמבלאז'ים עשירים מחומרים רבים ושונים: ציור, צילום, חוטים, כפיסי עץ, שפופרות צבע, מברשות, גפרורים, מסמרים, בובות, גמלי עץ, חתיכות שיש, מנגנון של שעון, ספל שבור (ר"ש משבאבלה) ואפילו פיתות וגרעיני חומוס, שמתפקדים אצלו (מזמן) כמעין אלמנטים מזרחיים־לוקאליים מגוחכים במקצת. עבודות אחרות עשויות להזכיר במראיתן אמני קולאז' מן העבר, כמו קורט שוויטרס, למשל, האירוניה האבסורדית מתקשרת אף היא לרוח הדאדא הפרועה והמטורפת, שפיליפ רנצר אימץ ממש מראשית יצירתו.

לאורך העבודות אפשר לאתר קריצות קטנות לעבר אמנים כמו ג'אספר ג'ונס, או שאגאל, וגם מקומיים, כמו נחום טבת, או אורי אלוני. התודעה היוצרת של פיליפ רנצר מתגנדרת ללא הרף בין עולם האמנות לבין חיי היום־יום על מגוחיהם השונים ושואבת מכאן ומכאן.

שמותיהן של עבודות אחרות משקפים את ההומור המיוחד שלו: „רגם שרה קרב עידוני אופטימי", „רגם מוקטן של ציור סוציאליסטי גדול", „רוקן של מועמד פוליטי מוצלח", „פרופיל של קרימינל", „זריחת הפיוחה" ועוד. ומאחורי כל כותרת כזו מסתתר צירוף מעניין ומפתיע של חומרים ועצמים, צורות וצבעים, רעיונות והקשרים.

פסק־זמן

מינה זיסלמן, „בהגלה", גלריה טובה אוסמן, רח' בן־יהודה 100, ת"א.

בטקסט הסבר קצר כותבת מינה זיסלמן, כי אחרי עיסוק בנושאים כבדים כמו מלחמת לבנון, קאפקא, טילים וצלבים, מצאה פסק־זמן מרענן והסר־דאגות במגרש הכדורגל הירוק שעליו מתנועעים שחקנים בבגדים צבעוניים. ואכן, העבודות בנושא זה שהיא מציגה אצל טובה אוסמן מתאפיינות בצבעוניות עזה וקודרת ובדינמיות מרגשת.

העבודה הגדולה ביותר מורכבת משישה גליונות שעליהם מסומן מעין מיתווה של מגרש כדורגל (שערים, עיגול במרכז וכו') ובתוכו נעשות פריזות נמרצות בגוני ירוק, סגול, ורוד, צהוב וכו'. אל שדה הצבע הסוער הזה מצטרפות פה ושם מיגזרות לבנות של חלקי גוף – בעיקר רגליים – שניתנות כביכול להתנעה. וזהו תוספת קצת מאולצת ו„מתחכמת" מדי וכך גם הדמויות הבוהות הקטנות שניצבות על מגף עם שמו של „מאראדונה מלמיליאן" המתנוסס מעל משטח ציורי תזזיתי צבע נוסף. מגרשי הצבע המצטיירים והדיונים הנבלעת בתוכם אינם נזקקים לתוספות חיצוניות, כי הם מעבירים את החוויה היטב בכוחות עצמם.

לספר בלי לבדות דבר

(המשך מהעמוד הקודם)

בכל דבריך ניכרת האמונה לשפה שלא מכוויה על עצמה, אלא כחומר עצמי. אבל אפילו בחירות המלים היא ביטוי לאנו. איך ניתן לכתוב בשפה המבקשת כל הזמן לבטא את עצמה?

באמת איך?... זה פחד תמיד. „לספר ולא לבדות דבר", אפילו לא את המלים הבאות לספר את הדבר. במובן זה אני מעריץ גדול של מכס פריש, פטר הנדקה ופרידריך דירנמאט. מה שאני מבקש הוא שהשפה תהיה כזו, שלא תבריז על קיומה. „והעודד" של הספרות המודרנית והוא „שפה רזה", הסתלקות מן התלות האסוציאטיבית־התרבותית, הרצון להרבות בחורים ולא לתת את התבניות המגדירות אותם. רצון זה יש בו הרבה אידיאנים, וזה לא תמיד זה.

מוסיקה אינה צריכה למלים. אתה מצורם מבוהב לבריות לאופרה. האין בכתיבת ליבריית משום נגיעה בלתי נחוצה במה שהוא מושבב שבמשמעותו?

לפני עשרים שנה פנה אלי המלחין יוסף טל וביקש שנכתוב משהו ביחד. אמרתי לו שמוסיקה אינה צריכה מלים. אחר כך הגעתי לידי הבנה, מהו הפירוש כשהמלה מכילה בתוכה מוסיקה. אחר־כך הבנתי מתי ה„לכלוך" של המלה איננו עוד דבר שאנחנו צריכים להתייחס אליו כאל חומר, ואיך הוא הופך להיות משהו שקוף מאוד. ועד כך, אני אסיר תודה למלחין שלי שאיתו התנסיתי כבר בחמש אופרות.

בספר „מילי אתה אהבה"/ „צבעים / כמו צמרים / בכל מקום / אין דואים עד שהם / מחליטים לנוע ולהיראות" (ע' 9). שיר ושותה ספר יש בו בוודאי איזה רמז ארס פואטי.

הביזור ל„ארס פואטיקה"? אבל הייתי מאוד רוצה, שמי שיקרא את השורות האלה יחוש כי זה באמת זה. שניתן לראות את הצבעים רק בשעה שהם מחליטים להיראות. ועלינו לחכות להם בשקט, כי סופם לרצות. אין די בכך שהעין מבקשת לראות את העולם, העולם צריך „להסכים" שאראה אותו ולא תמיד הוא מסכים. עין יכולה לדובב את העולם רק בשעה שהעולם מוכן להתדובב בידי העין. ומהו החומר המתדובב? המלה והשפה.

ברגע שבו ישנה הסכמה, מתרחש הדיאלוג השירי. ודיאלוג זה הוא זרימה, תנועה, התרחשות. הוא אותו רגע בו אתה פוגש דבר לא כדי להישאר ולהיות, אלא כדי להמשיך ללכת. אין זו הליכה גיאוגרפית בלבד, זוהי הליכה נפשית בעיקר.

מגנונך היהודי, שבלט כבר ב„דרך בית לחבי" וב„הר פתוחי", הוא מן הגורמים להתעלותה של הביקורת עם הופעתם. חמשת ספריך הבאים „חמישה פרקים, שירים", „דבר מתוך דבר", „ממקום למקום", „הגף" ו„טיולי", כרוכים עימם את האיפיון המגנוני המיוחד לך. ועם זאת, ניכרת התעודה למציאת דפוסים אחרים וחיפוש מתמיד אחר צורות חדשות. מדוע החשש הזה מפני דביקות במגנון אחד?

אני חושש מן הסגנון שהופך קליפה, צפרדים תקועות. שריון קשקשים שאתה מתבצר בו, חש בטחון. בסגנון בוחני למלחמה הניצחת שלנו בוירטואוזיות. השקיפות המרבית של השפה, המתבטלת כביכול בפני ה„דבר" והופכת על־ידי השיר ל„דבר עצמו" אפשרית רק אם נעסוק בדבר המתוסף, המלוכלך, הנבריין על הדברים הנמוכים. אני מפחד מאוד מן הגבהים. ה„לכלוך" הוא המאפשר לנו לא להחליק אלא לחוש בעולם. לעבור ולדעת שעברת בו. להתבונן ולדעת שאתה מתבונן. זוהי עידנות מתרחשת, כי אתה מצוי בה לא כנקודה אלא כהולך על קו. אינך יכול להלך על קו מבלי להיות עד לכך שאתה עלול ליפול. זהו „הנמוך" שעליו אני מדבר. המודעה ההכרחיות.

היכן מצוי מקום הקורא שלך?

הקורא עניין אותי מאוד כשכתבתי מחזות. אין במה בלא קהל. אבל יש שיר כמעט בלי קורא. מה פירוש? הקורא הוא קודם כל אתה. אם קראת נכון את העולם אותו ניסית להעביר אל השפה. מי שיכול לבטל את עצמו כדי להיכנס אל תוך הדיבור, ושם למצוא את עצמו בלי לאבדו, הוא קורא השירה שלי.

מהו לדעתך מקומו של האמן בחברה העכשווית?

ישנם רגעים שבהם אתה פותח העולם נותן את עצמו, ואתה נותן את עצמך. קורה או משהו נפלא. אין רגעים עשירים מרגעים אלה. רגעי חסד. רגעים כאלה אני גם מחפש בשירי משוררים אחרים. כך אירע לי בפגשי לראשונה את שירי היווני קוואפיס, או את שירי ג'ון בריימן, אליזבת בישופ, רוברט לאוול או הפרפטים הברי מישו, איב בונפואה ואחרים. והעיקר – רילקה, אלזה לאסקר־שילר, פול צלאן, ג'יימס דיקי ועוד.

מהו שמושך את ליבך בשירי אחרים? עושרם? רגישותם? ריוקם?

משורר צרפתי אחד, מן האהובים עלי במיוחד, פראנסיס פונג', כתב בהקדמה לאלבום תמונות של ציורי חיות אשר צוירו על־ידי מיטב הציירים: „תודה לאל שהאדם אינו מוקף רק על־ידי עצמו ובני מינו. תודה לאל, שאין הוא לבד בעולם, שהוא מוקף על־ידי חיות". אחר־כך הוא מדבר על המפגש שבין אדם לחיה, והאופן שבו מאביש האדם את החיה. ואז הוא אומר, שהדבר הנפלא ביותר אצל החיה הוא דווקא בעבודה שאין בה שום דבר מיוחד. הקו החופף את קו־המיתאר שלה הוא מדויק מאוד. הסיקו מכאן מה מושך את ליבי בשיריהם של משוררים אחרים.

יום אחד, בחיפוש אחר ציור לעטיפת־ספר שלי, מצאתי את ... של פול קליי הנקרא „קו־דו יצירתי". בפשטות, שרק הוא יודע להשתמש בה, הוא מדבר על קו ועל נקודה, על טבע ועל אמנות. לבבות ממש. לשנן בעל־פה. להניח לבראשות המיכה. נפלא.

ברבים משיריך מטיפה דמותו של נער. מהו הקוד התבוי בה?

בשירים שלי, אם מותר לנתחם להעיד על עיסוקו ... עשיתי עד עכשיו, מנויה הוויה שלמה והטמונה במלה האחת – ידידות, שגילומה המלא הוא אהבה או נריבות. הצורך שלי לתפוש את העולם נובע מן האמונה באפשרותה של ידידות עמוקה. אותו נער שבשירים, או האשה – זוהי ההכרזה כי אהבה, קשר ונריבות הם אפשריים. עם זאת, אני יודע, הפגישה הזאת היא הדבר הקשה מכל, הגעגוע המופלא מכל, ולפעמים גם מימוש הנהור. הרכבה עצב ולא משום הכישלון שבפתח.

הזיקה ההתקשרותית סביב „תרנגולדי" („דרך בית לחבי", ו„הר פתוחי") לגילוי מתוא איבוחיים יותר מתגובידה משמשת. האם אין זה אותו נער מקשיב, טאהב ונריב אשר אישר לך את יצירת אותה כפילות של מי ש„כתבי" וגם „תירגבי" באחור?

להיות מודע ב„אני" שיש בו גם „אתה" זה, אולי, היסוד לאותה כפילות. איני חושב שהקוראים תפסו את זה כך. באותה תקופה שבה נכתבו שירי „דרך בית לחבי", פתרתי כנראה להיות ישר בספיק עם עצמי, כדרך שחייב בה כותב שירים. באינטואיציה נדמה היה לי, שקל יהיה לי יותר לפגוש את עצמי ואת העולם בתוך שיר אם אסתייע לצורך זה בכפיל: אתה ועצמך. היכולת ליצור מרחק, שהוא רק כעובדה של שירה, ועם זאת מאפשר לך להתבונן בעצמך, בבחינת „אני" המתבונן ב„אתה" – לכפילות זו הייתי, כנראה, זקוק. היה זה אז המעשה הטבעי ביותר מבחינתי, כלומר מבחינת ההכרה שאי אפשר להיות בפנים אם אינך מצוי, ברומנית, גם בחוץ, שאי אפשר להיות בפנים אלא אם כן אתה גם מעבר לו. הרחבתה של השירה היתה אפשרית באמצעות מה שכיניתי אז „תירגום". תירגום, במובן שבו הייתי אני המשורר המקביל של העולם אשר התחולל בי. איך להיות משרת של עצמך מבלי להפסיד את האדנות באותה עת עצמה ואיך לתת לדבר למחוק אותך מבלי שיימחק בעצמו ומבלי שתאבד גם אתה? זו השאלה שאני תר אחר פתרונה גם בשירים המאוחרים שלי. על כך כבר דיברנו.

ומה בקשר לנושאי אותם ספרים – „דרך בית לחבי" ו„הר פתוחי"?

הנושאים אמנם נחשבו לנושאים כאילו־רחוקים, אך אני הייתי זקוק להם, שכן הליכתי ב„הרהיר" או ב„חלול" או בפרברי „בית לחבי", חוללה בי דבר מה חזק שדרש את העלאתו על הכתב.

האופן שבו אתה בונה את שיריך מעצב תחושת התבוננות שיש בה קרבה רבה בצד איזה ריחוק. אופן זה של כתיבה מקשה על הביטוי האינטימי הלירי המבוקש כל כך להיאמר בשיריך.

גם את האינטימי ביותר ניתן לומר בלי שהאגו ישחק תפקיד ראשי בקדמת הבמה. כיצד לתאר פרשת אהבה עם אשה שאהבתי, ששוב איננה לידי, בלי שיהיה בזה נזק של בכיינות? הדרך שאני רוצה ללכת בה שומרת הן על הברית האמירה והן על איזה רוק שקוף, שהוא הוא המרחק הנחוץ לי כדי לומר מה שנאמר.

בינך לבינך, למה זקוק המשורר?

האם את זכרת את האשה משמטה כל שהוא הציעה לאלישע היה מיטה, שולחן, כסא ומנורה. זה כל הסיפור עד עצם היום הזה.

אתה מהלל מתוך חוויות של קרבה גדולה, במגעך עם האבן ועם העץ, אך לא נעדרים בשיריך גם האנשים. מהו מקומם בכלל שירתך?

אנשים הם חלק של מקום וזמן. איש שעון על גדר. אשה כפופה ליד המים. האנשים אינם גבוהים יותר מן האבן, אינם מרשימים יותר מן העץ. על הבמה הכסא חשוב באותה מידה כאיש שיושב עליו. הוילון חשוב כמו האשה המפשילה אותו. האנשים הם חלק בין חלקי „המקום" שלי. אין אדם הגבוה יותר מגובה קומתו.

גם בשירי האהבה, הלקוחים בוודאי מן המישור הביוגרפי, נראית האשה כשהיא משתלבת באותה מידת אינטימיות עם האבנים המקיפים אותה.

בדיוק כפי שנפשה של אשה זו אחוזה בתוך עצמה. אין ריחוק בין חפצים לבין בני אדם. בשיר הכל מקבל את ממדיו המלאים. ההומאני הוא חלק בלתי נפרד מן ההומרי, שאינו יכול לראות בו משהו „רע".

בשירי האהבה, ובשירים רבים אחרים, אתה מרבה להשתמש במושג אשה, לתאורה. היא מעין נקודת מוצא, כפגעם להבנת השירה שלך בכלל.

אשה תופסת המון מקום. „את שוב איתי בחדר מאחורי הלון מלא עלים. למראה גופי את מתחילה אם אם לראות את גופך", אני אומר בשיר אחד. למראה האשה אני מתחיל להיות איש. הדברים ארוכים. קראי את „תשעה שירי אהבה לאשה אחת" בספרי האחרון „טיול". שם אמרתי הכל.

מהו יחסך עם לשון השירה?

לשבת, כפי שאמר פול קליי, ולהביט בעולם. ואני מוסיף, אם העולם יהיה מוכן שתתבונן בו. המסתכל חשוב רק באותה מידה שהוא מוכרח להסתכל. אין הוא נעלה על־פני הדברים, ועליו לדעת זאת. המצרים הקדמונים רידדו את הזהב עד־דק על־פני מסיכות המלכים שלהם, עד שהזהב חדל להיות מסיכה והפך להיות הפנים עצמם. זה יחסי ללשון השירה. האם השבתי לשאלתך?

בחלק מספריך אתה מביא את רשמם של נופי חוץ־לארץ, בהם אתה מתבונן כאיש זר („ממקום למקום", „בתוך הגף"). אך ספריך עוסקים בעיקרם בנוף הארץ־ישראלי, באור המיוחד של הארץ הזאת, בקלות, בחיותה. מהי ארץ־ישראל שלך?

זאת ההליכה המתמדת, ברגל, כאן ועכשיו. לא ארץ אלא מקום. וללכת ממקום למקום כמו דבר מתוך דבר. ואין בה, למעני, כל הבדל בין ערבי ליהודי. בגיאוגרפיה הפרטית שלי אין קודשנה או קדושה. יש רצף מדה בין הארץ הזאת לבין המגוון הגדול של האנשים המאכלסים אותה. רצף אחד נקשר בינה לבין שכנותיה. זוהי גיאוגרפיה הנוצרת על־ידי האדם ההולך בה וקושר בה קשרים.

אני אוהב קצאה (האם זאת המלה) באנשים של פעם, שהיו מתמרים על חמורים מלוקסור, עולים לאורכו של הנילוס עד באום אל המדבר המזרחי, ודרך הים ... להם את העמק שהוליכה אותם אל דמשק ומשם, למי שרצה, אל המזרח הרחוק. משהו קרה בינתיים. אני יודע. אבל הנופים האלה משתפכים אל תוכנו באופן הטבעי ביותר. תושים אינם משנים כיוון על־פי פקודת אנשי־הגבול. זית עומס פרי, הר או טרסה הם רצף הכרחי של זרימה אל העין והמנה אל „עומק אמצע העיר" של המביט.

טבעי בעיני לכתוב על האשה הסורגת היושבת בחרזיה, כי שם פגשתי אותה. ושם, מעבר לנציגות של לאום או שפה, נולד לפתע דיאלוג, שהביא אותי, בשעתו, שנות השמונים הראשונות, לרגשה עדרמעות. אינני מכיר בדרישה שיהודי יכתוב על יהודים וערבי על ערבים וירושלמי על ירושלמים וכו'. אני כאן במקום הזה על כל פצעיו, כאביו ומורכבותו המרתקת. ואני קם והולך בטיול האינסופי הזה.

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן-גוריון
דרושים
עובדים לעבודות פריקה וטעינת מטוסים

הכישורים הדרושים:
* לאחר שירות צבאי מלא.
* בריאות תקינה.
* מגורים באזור נוש דן.
* נכונות לעבודה במשמרות.

מועמדים מתאימים יפנו לאגף כח אדם בבניין הטרמינל, קומה ג', חדר 312 בימים א'-ג' בין התאריכים 27.3.88 עד 29.3.88 בין השעות 09.00-13.00.
יש להביא פנקס מלואים, תעודת זהות.

לסוכנות ביטוח בת"א
דרושים:
1. פקיד תביעות
2. פקידה עם ניסיון

למשרד רואי-חשבון בת"א
דרושים:
1. מזכירה
2. סטודנטים

חוק הזדמנויות שוות בתעסוקה, תשמ"א 1981

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD

למפעלנו בפתח-תקוה
דרושים

מנהל עבודה

בעל נסיון של לפחות 5 שנים בתעשייה
העבודה ב-3 משמרות (עד גיל 40)

מבקר טיב
מבוסה

העבודה ב-3 משמרות

מחסנאי

בעל ידע בהפעלת מחשב
העבודה במשמרת-אחת

תנאים טובים במיוחד למתקבלים!
המתאימים מתבקשים לפנות בכתב בציון השכלה ונסיון לעץ לבוד אגף משאבי אנוש ת.ד. 38, פתח תקוה 49100 או להתקשר לטל' 03-914931
סודיות תשמר בקפידה

לחב' גדלון - יבואני מוצרי "שול"
ד ר ו ש / ה
איש מכירות דינמי
בעל נסיון קודם בנו"מ ומכירות לרשתות שווק כחנויות ו/או בתי מרקחת.
בעל רכב, לעבודה באזור המרכז.
הכישורים הדרושים:
* גיל: עד 35
* השכלה: תיכונית מלאה
* שליטה באנגלית
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ומס' טלפון לת.ד. 2115, חיפה 31020.

לחברת בניה בת"א
דרוש:
מנהל עבודה
* בעל נסיון בניהול פרוייקטים גדולים.
* נסיון של 5 שנים - לפחות.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון מקצועי, ושכר מבוקש לת.ד. 991, ת"א עבור "מנהל עבודה"
- סודיות מובטחת -

לישוב ברקן דרושים
* יזמים
להפעלת בריכת שחיה ו / או מזנון
* מציל מצילה
למשרה מלאה
03-9366915, 03-93666292
בבוקר 03-9365550 אחה"צ

למוסד צבורי
דרושים
* בחיפה -
בוגרים במדעי החברה והרוח
* בירושלים -
מהנדס ייצור
חדש לימוד לכשורי המועמד.
* המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 548, חיפה, לא יאוחר מיום 16.4.88.
רק מועמדים מתאימים יענו.

לחב' דקסון בע"מ
דרושים/ות
תעמלנים / יות
רפואיים / יות
לאזור ירושלים
הכישורים הדרושים:
* רקע פרא-רפואי * ידיעת אנגלית ברמה אקדמאית * רשיון נהיגה * רצוי נסיון קודם.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ומס' טלפון לת.ד. 21085 ת"א, 61210

טופר מפעלי אופנה 1977 בע"מ
למפעלנו בחולון דרוש/ה:
טכנאי / ת
הנדסאי / ת ייצור
מתחיל / ה
לעבודה במחלקת תפ"י
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לטופר רח' המרכבה 25 חולון עבור טובי.

לחברת בטון מובא
ד ר ו ש
טרקטוריסט
לאחר שרות צבאי
תושב איזור פתח-תקוה
נא להתקשר ליעקב
בטל' 03-9222364

לחברת בנייה גדולה
ד ר ו ש
איש שיווק ומכירות
לאזור אשדוד והמרכז בעל ידע ונסיון מעשי מוכח בענף. תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות בכתב בצרוף פרטים מלאים ונסיון קודם לת.ד. 6956 אשדוד עבור איש שיווק
סודיות מוחלטת מובטחת

לסיטונאי תיירות גדול
דרושה
מזכירת מנכ"ל
- הנהלה
הכישורים הדרושים:
* רקע תיירותי נרחב.
* נסיון מוכח בניהול לשכה של 3 שנים לפחות.
* ידיעת השפות עברית אנגלית על בוריין, כולל הדפסה במעבד תמלילים.
* יכולת לעבוד תחת לחץ-שעות מעבר למקובל.
- משרה מלאה - 6 ימים בשבוע.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 28252, ת"א מיקוד 03800.

Bio Makor bm
נשרות החוץ והרפואה
דרוש/ה
עובד/ת מעבדה
בעל/ת תואר B.S.C או M.S.C
במדע החיים רצוי נסיון בשיטות אימונולוגיות ו/או היסטולוגיות.
פניות בכתב בצרוף קורות חיים נא לשלוח לביומקור קרית ויצמן רחובות, מיקוד 76326

למוסד צבורי
דרוש
מודד מוסמך
עדיפות
לבעלי נסיון
בהצעות נא לפנות בכתב למנהל כח אדם, ת.ד. 40010 תל-אביב 61400

חברת תרופות וקסמטיקה
מחפשת
מנהל/ת שווק
למחלקת תרופות
הכישורים:
* השכלה אקדמאית פארא-רפואית
* תואר שני (מנהל עסקים) - יתרון
* נסיון 3-5
* בעל מרץ, יוזמה ויכולת ניהול מחלקה בצמיחה
דרוש נסיון קודם:
* ניהול צוות תעמלנים/ניהול מוצר
* ניהול משא ומתן עם מוסדות רפואיים
תנאים טובים למועמד/ת המתאים.
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 2096 הרצליה 46120 ולציין: לידי המנכ"ל - אישי.

למטע תעשיות מזון בע"מ
דרוש
מנהל מחסן
לסניף חיפה
דרישות התפקיד:
* גיל בין 30-40
* 12 שנות לימוד לפחות
* מקום מגורים חיפה - קריות
* נסיון קודם במערכת ממוחשבת
נא לפנות בכתב יד בלבד למטע בע"מ סניף חיפה, פרנץ לוי 8 מפרץ חיפה מיקוד 26248

דרושים
סוכני מכירות
לחברה מובילה בתחום יבוא ושיווק
של תיקי עור
תפקיד: שיווק תיקי עור לחנויות רשתות שיווק וועדי עובדים בכל הארץ.
עדיפות לבעלי נסיון בשיווק ומכירות
להתקשר בטלפון 03-725013

קופת חולים מאוחדת

* לסניפנו בנתניה
ד ר ו ש / ה
רופא / ת שיניים
בעל / ת נסיון של 3 שנים לפחות
הדרגה תקבע בהתאם לכשורי המועמד.
המעוניינים/ות מתבקשים לפנות למנהל הסניף רחוב הרב קוק 13 נתניה טלפון: 053-344685
* לסניפנו ברחובות
ד ר ו ש / ה
לבורנט / ית רפואי / ת
לעבודה מעניינת בשעות אחר-הצהריים
שעות עבודה גמישות
המעוניינים / ות מתבקשים לפנות למנהלת המעבדה ד"ר חוזוס דיאנה טלפון: 08-445647, 08-445671
כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

כ.ד. מערכות אריזה בע"מ
למפעלנו החדש במגדל-העמק
דרוש
מפעיל
STEP AND REPEAT
להפעלת מערך חדיש של ציוד הכנה לדפוס.
הכישורים הדרושים:
PLATE MAKER/מונטז'ר *
* נסיון בהפעלת מערך ציוד הכנה לדפוס ממוחשב.
הערה: למועמד המתאים (שאינו מתגורר באזור ייתכן סיוע בהשגת דיור באזור.
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית
03-9234410 (לדורית) לשם קביעת מועד לראיון.
- סודיות מובטחת -

למושב אביגדור
דרושים
רפתנים מנוסים
בעלי רשיון נהיגה לטרקטור
לעבודה מיידית בהחלפה במשקי החברים
לפנות 08-581920, 08-581223

למרכז הכשרה ושקום של איל"ן ברמת החייל
ד ר ו ש ה: מורה למלאכה
* לניהול מחלקה
* נכונות לעבודה עם נכים
* כושר ארגון, וניהול צוות עובדים.
ש"ע 07:30 - 14:30 לפנות: טל. 03-483111-2

למפעל תעשייתי באיזור המרכז
דרוש
תמחירן
* ידע בהנהלת חשבונות ונסיון מוכח בתמחיר במפעל תעשייתי
לפנות בצירוף קורות חיים
לת.ד. 21484
מיקוד: 61214

לחברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש/ה
מהנדס/ת מכונות
תאור תפקיד: יעוץ ללקוחות החברה בנושאים טכניים
דרישות התפקיד:
* בוגר/ת הנדסת מכונות
* בעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות באחזקה בכלל ואחזקת מערכות ימיות מכניות בפרט (תנתן עדיפות לבעל נסיון בקצין מכונות באניה)
* כושר ניהול מו"מ עם גורמי חוץ
* בעל רשיון נהיגה
על המעוניינים לפנות בכתב-יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 50250 תל-אביב 61500 לידי מנהל המנגנון.

יותר טוב מנפאואר

למחלקה המכנית ת"א
בן-יהודה 12,
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 03-298877, 284128
דרושים
* רתכי CO_2
נסיון של שנתיים לפחות.
לעבודה מנושכת באזור פתח-תקוה.
* רתכי ארגון
נסיון של שנתיים לפחות לעבודה ירוסטה.
לתקופה ממושכת באזור חולון-בת ים.
שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים - כחוק.
פנו למנפאואר בהקדם - זה משתלם!

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

קשת - האגודה למען הקשיש בתל-אביב-יפו
דרוש/ה
מנהל/ת
למרכז גריאטרי
צהלון - יפו
(מחלקות אישפוז לסיעודיים, תשושים ומרכזי יום)
תאור התפקיד:
אחריות לניהול המוסד בתחום הטיפולי, מינהלי, חברתי, תקציבי וכספי.
דרישות התפקיד:
1. ניסיון בניהול מוסדי (עדיפות בניהול מוסד סעודי או מעון) או נסיון בניהול מערכות בריאות ורווחה, או בתי מלון.
2. תואר אקדמאי במדעי החברה, או בעבודה סוציאלית, או בניהול, או במדעי ההתנהגות או בתחום הבריאות.
3. ידיעה מושלמת בעברית, רצוי ידע בשפות זרות.
4. ידיעה בניהול משא ומתן בכתב ובע"פ.
- תנאי העסקה לפי חוזה מיוחד.
- תנאי השכר בהתאם לכישורי המועמד/ת.
על המועמדים/ות להגיש קורות חיים בצרוף המלצות ומסמכים המעידים על השכלתם; לאגודת קש"ת - ת.ד. 27089, תל-אביב - 61270.

יכין תעשיות שימורים
למפעל הפקטין פתח-תקוה דרוש/ה
הנדסאי/ת
אחזקה
הכישורים הדרושים:
* הנדסאי/ת מכונות
* נסיון באחזקת מתקנים בתעשייה הכימית או בתעשיית המזון.
על המעוניינים/ות לפנות טלפונית למפעל הפקטין 03-9225121 למר קארו.

לחברה ליבוא ושיווק ציוד לגינון דרושים לאיזור המרכז והדרום
שני אנשי שירות שדה
לטרקטורונים ומכסחות דשא
כישורים: 1. ניסיון טכני בטיפול ואחזקת מכסחות וטרקטורונים
2. ידע בטיפול במנועי "בריקס".
3. כושר ביטוי ויכולת לניהול מו"מ מסחרי.
4. היכרות וקשרים בסקטור החקלאי.
5. רישיון והיות חובה!
תנאי העסקה טובים
לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים
ת.ד. 40 יבנה מיקוד 70650

דרושים:
טכנאי שירות
ברמה טכנית גבוהה עם נסיון במחרטות וכרסמות C.N.C
גרשון 052-545223

דרוש/ת
מרכזנית
* בעלת נסיון
* העבודה בשעות 12:30-16:30
לקבלת פרטים נא להתקשר למחלקה בין השעות 12.30-17.00,
החל מיום א', טלפון -
03-9226086

למחלקת תביעות
דרושה
פקידה מתחילה
אחראית וזריזה לאחר שרות צבאי
למשרה מלאה
נא לפנות למר שלמה אקריב
טלפון: 03-5430721
מיום ראשון בין השעות 08.00-13.00
מנורה חברה לבטוח בע"מ

ברשת גן, לחברת מחשבים
דרושה
מזכירה בכירה
5 ימים, שליטה מלאה באנגלית
יכולת הדפסה ידע באירגון משרד.
תנאים טובים למתאימה
טל. 03-730237

לחברת "הדר" לגינון
דרושים
אנשי צוות לעבודות גינון ושתילה
נסיון רצוי, אך לא הכרחי.
טלפונים: 03-477843
03-492052 -

המרכז הפדגוגי-טכנולוגי
רשתות החינוך של ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
דרוש/ה
גרפיקאי/ת
לעבודות חוץ
שע' עבודה גמישות
טל' 03-497444 גבי או עמי
המרכז הפדגוגי-טכנולוגי
רחוב קהילת קיוב 15 ת"א

למלון בזל
דרושים
* מציל בריכה מוסמך
* אחראי/ת
חדר אוכל עובדים
* מלצרים/יות
נא לפנות למלון בזל
הירקון 156 ת"א, 03-244161

תשלובת דנשר
לחברה גדולה בענף התמרוקים וחומרי ניקוי
ד ר ו ש י ם
סוכני מכירות
1. תושב אזור המרכז
2. תושב אזור ירושלים
* בעלי רקע ונסיון במכירות
* חרוצים ונמרצים
* יחסי אנוש טובים
* נסיון בענף - יתרון
נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 3575 פתח-תקווה.(עבור סוכן מכירות ולציין את אזור המגורים).

אם את/ה מעוניין/ת לעסוק במכירות, אם יש לך אתגר להשקיע בעבודה ולקבל שכר מתאים, וברשותך רכב
התקשר/י אלינו טלפון:
9665891/2

RAMADA continental
למלון רמדה קונטיננטל
ד ר ו ש י ם
* טבחים מקצועיים
* עוזרי טבחים
* אחראי משמרת ניקיון מטבח
* מלצרים מקצועיים
* חדרניות
בפרטים נוספים נא לפנות לכח-אדם
03-296444

אמניר תעשיות מיחזור
דרוש/דרושה
לעבודה רבת אתגר באזור חדרה
עוזר/ת למנהל חשבונות ראשי
נסיון 5 שנים בחברה תעשייתית, כושר נהול, עדיפות למדופלם או בוגר חשבונאות.
נא לפנות בכתב לדוד חורין, ת.ד. 142 חדרה, 38101
- סודיות מובטחת -

אלגרד נסיעות ותיירות בע"מ
חוקין 42 (בנין סבוי) חולון, טל. 880181
דרושים:
א. סוכן נסיעות - מורשה.
3 שנות נסיון.
ב. שליח - רצוי בעל קטנוע.

לחברה מסחרית בתל-אביב
דרושה:
במשרה מלאה 6 ימי עבודה בשבוע
מזכירה נסיון בניהול משרד
* שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית כולל ניסוח מכתבים וטלקסים
* הדפסה מעולה עברית ואנגלית
* ידיעה טובה בחשבון
לבקש את לילי 03-415004

חוק הזדמנויות שוות בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

גדבי דלתא
DELTA
למשרדנו בתל אביב
דרוש/ה
פקיד/ת - יצוא
הכישורים הדרושים:
שליטה מלאה בשפה האנגלית
הדפסה באנגלית
עדיפות לבעל/ת רקע בדוקומנטציה ליצוא
נא לפנות לטופי טל. 03-663633

אלעד מערכות כח-אדם בע"מ
דרושים:
מפעילי VAX
לאיזור ירושלים/נצרת טל: 03-824885/6

יותר טוב מנפאואר

למחלקה הטכנית ת"א
בן-יהודה 12,
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 03-298877, 284128
דרושים
* מבקרת איכות ויזואלית
בעלת נסיון בבקורת מעגלים מודפסים. ידיעת תקנים צבאיים - חובה.
לעבודה מנושכת, באזור ת"א.
* מפעיל מערכת "סאיטקס"
נסיון מוכח - הכרחי.
למפעל באזור חולון.
* טבח (סוג 2 או 3)
הכרחית תעודת מבי"ס מורשת ע"י משרד העבודה.
נסיון - יתרון, לעבודה ממושכת, באזור ת"א.
* מבקר איכות מכני
לעבודה באזור ת"א.
* הנדסאי בניין/אזרחי
נסיון של שנתיים לפחות, לעבודה באזור המרכז.
* מבלטנים
בוגרי בי"ס מקצועי במגמת עיבוד שבבי. לעבודה ממושכת, במפעל מסודר, באזור ת"א.
* איש אחזקה/ חשמלאי מוסמך
לעבודה באזור הרצליה.
* מחסנאי כלים
בעל נסיון במפעל מתכת, למחסן עיבוד שבבי ממוחשב.
ידע ונסיון בחכנת כלים למכונות C.N.C, לעבודה באזור ת"א.
* מחסנאי טכני
יוצא חיל אויר, נסיון הכרחי וחכנת קיטים לייצור, לעבודה באיזור המרכז.
* יוצאי צבא
לעבודה פיזית באזור ת"א. שכר גבוה למתאימים.

שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים - כחוק.
פנו למנפאואר בהקדם - זה משתלם!

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

דירות

וילות ובתים

ברחובות בהבצלת קוטג' חדש ומפואר "דיור פלוס" ביזהפועלים 6 רחובות 08-453055 (26143)

איך להגיע לקוטג' מבצע עד 15.4.88 משכנתא צמודה עד 55,000 ש"ח ב-7½% ריבית ל-21 שנה ערבות בנקאית צמודה נוה הברון' זכרון־יעקב משרד מכירות: (11791) 06-396817

בהרצליה־פיתוח למכירה, לגזל נסיעה, וילה יוקרה עצמאית (7755) 052-570970

בהרצליה־הצעירה קוטג' מפואר מרוהט + גג 03-738521 (19927)

בכפר־שמריהו, וילה מפלס אחד + 4 חדרים 052-573522 (19915) 03-484142

סביון וילה 7 חדרים מיקום שקט "סנטר" (18337) 03-346441

וילה יפהפיה בבת־חן ע"י מושב בית־אהרן ע"י נתניה בניה 200 מטר, מגרש 880 מטר, 7 חדרים, מרפסת 80 מטר סביב בריכה צופה לים דולר, 260,000 (16087) 053-663412

סביון, רימונית קוטג' 145 מ' מיידי! בלעדי ל"סנטר" 03-346441 (22994)

בסביון 5½ מיקום שקט מיידי, בלעדי ל"סנטר" (22900) 03-351425

"דמותג" מציעה בר"ג דירות פאר בנות 4 ו־5 חדרים 03-724515 (27138)

בבניה קוטג' מיוחד 3 מפלסים בכניסה נפרדת מקלט פרטי. פינסקר 13 חולון לפנות "משימה קבלני בנין" רוטשילד 30 בת־ים 03-868365 (26764) 03-585297

בגבעה המשקיפה לים, בהרצליה ב', קוטג' ופנטהאוז מפוארים+ תוספות 03-490342 (26476) 03-472862

דירות פאר 5 חדרים בפרוייקט מגדלי־קסם ברמת־גן. 03-769961 (11763) 03-761779

חברת ירון ישעיהו מציעה בבבלים בפ"ת מבחר דירות קוטג'ים דירות בנות 3½, 4, 5, 6 חדרים+ מרפסות שמש ודירות גג. 03-906132 (23879) 03-912068

"קרת" בונה בגבעתיים בשכונת היוקרה "תל־גנים ג'" דירות מפוארות במיוחד בנות 5 חדרים (גם עם גג) המשרד: ת"א, אבן־גבירול 30, 08:30 - 17:00 טל' (19812) 03-287455

דירות למכירה
4 חדרים ויותר

דירות למכירה

ת"א־יפו

דירות למכירה

המומחים למשכנתאות בנק טפחות לשרותכם סניפים בכל רחבי הארץ (26415)

דירות למכירה
4 חדרים ויותר

מבצע!!! דמתאביב ג'! 4־5 יוקרתיים (לובי מפואר, אינטרקום T.V תריסים חשמליים, אנטנה לווינית שיש בסלון, מרפסת שיזוף ועוד..) 4 מרווחים 107 מ"ר החל מ־209,000 ש"ח 5 אקסקלוסיביים 148 מ"ר החל מ־250,000 ש"ח מטהאוז אמיתי (במפלס אחד) דירות גג בתוספת מע"מ במזומן, אפשרות להשלומים נוחים ומשכנתאות. המבצע יתקיים במוצ"ש בין השעות 19.00 - 21.00 במשרדינו ברח' אחימאיר 23 רמת־אביב ג' "יסקו" "ISCO" (25622) 03-426293

קוטג'ים מפוארים בין רעננה לנתניה, החל מ־$119,500 כולל מע"מ. 052-917111 ביום: 03-630011, מיני 31318 (9691)

קבלנים מציעים

בהרצליה־הצעירה ברחוב קרן־קיימת קוטג'ים מפוארים לכניסה מיידית (23110) 03-492246

להשכרה/ למכירה בנין 3 קומות 650 מ"ר לקומה+ מרתף באזור התעשיה הישן בראשל"צ בנין מיוחד, מתאים לאלמנות חתונה ו/או לחנויות. בדבר פרטים: ת.ד. 797 ראשל"צ (22959)

במגדלי 4 ת"א 3½+ מעלית+ חניה! מיידי! (21489) 03-249195

דירות למכירה
3—3½ חדרים

דירות למכירה
1—1½ חדרים

בקראון פנטהאוז טריפלקס חדש קומה גבוהה "סנטר" (20504) 03-351425

ים

דירות למכירה
4 חדרים ויותר

מעוניין למכור דירה ביד־אליהו אנו נמכור ללא דמי תיווך ברזילי 03-382638 03-370201 (18619)

מבצע!! בנאות־אפקה בשלונסקי 31, דירות 3 מרווחות בנין לוקסוס+ מעלית+ טלפון. החל 110,000 דולר במקום, בשעות 12.00 - 10.00 03-470023 (26414) 03-447105

שרון

דירות למכירה
4 חדרים ויותר

"קרת" בונה בגבעתיים בשכונת היוקרה "תל־גנים ג'" דירות מפוארות במיוחד בנות 5 חדרים (גם עם גג) המשרד ת"א, אבן־גבירול 30 17:00 - 08:30 טל 03-287455 (19787)

בפ"ת דירות חדשות 5, 5½, 6, +דירות גג 03-908369 03-910514 (28235)

במגדל דיזינגוף 2 לוקסוס, גבוהה, 135,000 מושב חוץ! (19108) 03-295303

דירות למכירה
2—2½ חדרים

דירות למכירה
1—1½ חדרים

דירות למכירה
3—3½ חדרים

דירות למכירה
2—2½ חדרים

דירות למכירה
2—2½ חדרים

דירות למכירה
4 חדרים ויותר

חולון—בת־ים

בנוה־הרצליה של אמורים בהרצליה "הצעירה", שכונה יוקרתית חדשה, 5 חדרים מפוארים ופנטהאוזים. מחירים מיוחדים לתקופה מוגבלת פלא־פון 050-22214 בכל שעות היום. פתוח בימים א', ב', ד', ה, 10.15 - 14.00 המשך רחוב רבי־עקיבא (252)

ברעננה ברחוב בר־אילן דירות פאר מרווחות וגדולות בנות 5 ו־4 חדרים למגמת "ציטרין משקיע" חברה קבלנית לבנין בע"מ רחוב ה"י באייר 28 (כיכר המדינה) טלפון 03-251329 בשעות 11.00 - 13.00, 17.00 - 19.00 (פרט ליום ג' אחה"צ) (16078)

דירות
למכירה 4 חדרים ויותר

בעולי־הגרדום 4 ק"ב חדשה 8 דיירים "סיון נכסים" 03-941352 (24555)

בראשל"צ בז'בוטינסקי 4 ק"א+ מעלית מסודרת "סיון נכסים" 03-941352 (20008)

בבאר־יעקב במרכז דירות מפוארות 3+ 4+ 5 פנטהאוזים, 03-9643048 (19735) 03-9650619

דירות למכירה
3—3½ חדרים

דירות למכירה
2—2½ חדרים

דירות גג

בראשל"צ 4+ גג+ חדר במערב מסודרת "סיון נכסים" 03-941352 (27884)

דירום

פנטהאוז 200 מ"ר מפואר בהדרה "חברת מידית" 053-340042 (25377) 053-343798

בר"ג שכונותיקים, 5½, מושקעת, גמישות בתשלומים ובפנוי! (23611) 03-7510532

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

לאנגלוסכסון בתי־ים דרושות להשכרה 3½-4 לרציניים 03-873334 (30153)

דירות מרוהטות

דירות בדמי־מפתח

חדרים מרוהטים

עסקים

לרציניים בלבד, לרגל נסיעה, להשכרה/ מכירה, מסעדה אקסקלוסיבית +אולם אירועים בבאר־שבע בעל מוניטין ת.ד. 5888 באר־שבע (24670)

חברה העוסקת בעבודות קבלניות, מעוניינת במשקיע פעיל, בתחום בינוני השקעה מינימלית, 300,000 ש"ח ת.ד. 2338 קריאון (24638)

למכירה בתל־אביב מפעל תעשייתי ויזמי לבגדי ים אפשרות לשותפות 03-728843 (23280)

לאולמות אירועים דרוש משקיע/שותף דיסקרטי לפרטים נא לפנות ת.ד. 65141 תל-אביב 69494 טלפון בשעות הערב (18187) 03-9247537

מחסנים

● להשכרה מחסן 50 מ"ר באזור (26761) 03-889813 03-888278

אולמות

להשכרה ליד הקניון ברמת-גן 1000 מ"ר + מעליות, להעשיה קלה "רשף-נכסים" (6693) 03-5742777

למכירה לתעשיה קלה עד 1000 מ"ר בא.ת. החדש בגאשל"צ ליד בית גירון 03-9613331 03-9613645 (19516) 03-5741723

ביהוד באזור התעשיה בשכ"ת 260 מ"ר+ חצר 400 מ"ר+ טלפון+ בה מיידי 03-362070, ובערב 03-883924 (19312)

חנויות

בטרכז כפר-סבא, במרכז מסחרי, חנויות-משרדים 03-5400064-5 (23367) 03-485932

למבירה מודרים בבניה ליד בנין אבגד ברמ"ג (26674) 03-746933

במרכז ת"א חדש! 7 קומות 170 מ"ר בקומה "מונופול" 245008 (23594) 244452

ברמת-גן "ק"ק" 240 מ"ר+ משרדים+ חניה. "נ.ת.מ"-נכסים" (22933) 03-372169

בפ"ת בין צומת גהה לסגולה מול העשיה משרדים וחניה במרכז 03-5103030 יוקרתי (25262)

להשכרה 1300 מ"ר משרדים מפוארים, באזור הקריה לחברה רציניות "אופיר" (18034) 03-5463089

להשכרה 350 מ"ר אזור התעשיה הרצליה 052-556543 משה (28317)

להשכרה/למכירה מבנה בחדרה 1000 מ"ר+ משרדים+ טלפונים+ כח (25937) 06-331006

מלחיות בעלות נסיון מעל שנתיים במשמרת שניה בתל-אביב הקענת ושכר הלם לתושבות אשדוד והמרכז "חבר" 03-5101420 משה (24677)

למוסד ציבורי בגבעתיים שרת במשרה מלאה 5 ימים בשבוע בין השעות 20.00-12.00 יום ו' 13.00-8.00 03-5743842 03-775344 לגילה (24328)

מרכזיות מנוסות על מרכזיות אוטומטיות, ליום עבודה מלא. לעבודות זמניות. "מנפאואר" ב-יהודה 12 ת"א, א"-ה' 14.00-08.00 03-298877 (23873)

בכפר-סבא כתבנית אנגלית (שפת אם אנגלית) +ידע במעבד המלילים וורדמיל לעבודה מיידית לחצי משרה תנאים טובים 03-5101420 לרבקה (23816)

עובדי ייצור מפרופיל 65, רצוי נשואים, 03-225083 "אטלס" (22540)

מגישות לחדר אוכל במפעל ביהוד, 03-357111, פנימי 618 מנשה, מיום ראשון (22460)

דרושים מרכיבים למזגני אויר לרכב מאזור הרצליה, רעננה וכפר-סבא של 052-540325 שלוחה 41 ליוניש משה (22410)

עובדי ייצור +פרופיל צבאי גבוה למשרות בגוש-דן 03-5449848 (22270) 08-465277

לצעיר +24 נמרץ ודינמי הזדמנות יוצאת דופן לעבודה מעניינת ורבה אתגר בדשת סוכנויות ביטוח מהמובילות בארץ. אפשרויות קידום ושכר גבוה למתאים. לפנות מיום א: איזור ת"א והמרכז: 03-630236 (עדית), איזור חיפה והצפון: 04-709195 (בינה) (21724)

בוגרי בי"ס מקצועי להפעלת מכונות מאוזר ראשל"צ בלבד 03-9659733 (19660) 03-286111

עובדים/ות בלתי מקצועיים לעבודה בחולון (16:45-20:45) 03-5449848 (19648) 08-465277

קופאים/ות לרשתות השיווק לאזורים: ת"א רמת-אביב ר"ג ופ"ת 03-286111 (19543) 03-9659733

עובדים לעבודות גינון לאחר שירות צבאי ומלה לוד 08-582242 (19270)

דרוש/ה 1,750. לתחיה צעירים/ות, ת"א שד' רוטשילד 20 ק"ב חדר 6 (18864)

למכון חדש מסג'יסטיות נאות +מתלמדות 5000. 03-383665 03-611196 (18396)

מעליתן בעל נסיון לעבודה מיידית תנאי שכר מעולים "היגבור" 052-917318 בכפר-סבא (18111)

לעבודה באיזור ירושלים מבנאים/ חממי"קים, יוצאי חיל-אויר, פרופיל צבאי גבוה, משרה מלאה 07:00-16:30 הסעות+ ארוחות. תנאים סוציאליים מלאים. (17953) 02-233436

מסוג/ת בעמילות מכס+ נסיון של חצי שנה לפחות, ליום עבודה מלא, לתקופה ממושכת בתל-אביב מנפאואר, בן-יהודה 12 תל-אביב א'-ה' 8-14 (17360) 03-298877

פקידים/ות

להברת בסחורות פקידה לניהול משרד +נסיון קודם למשרה מלאה (104) 03-652721

כתבניות עברית אנגלית מנוסות וחריות לעבודות קבועות/ זמניות 03-371465 "א.נ.ת" (30228)

מזכירה עברית ידיעה טובה באנגלית לעבודה בחברה גדולה בת"א תנאים טובים "א.נ.ת" (30224) 03-371465

מזכירה אנגלית רצוי נסיון ביבוא למשרה מלאה ברמת-גן תנאים מצויינים למתאימה 03-371465 "א.נ.ת" (30219)

מזכירה +הדפסה +נסיון בעיבוד תמלילים "א.ב.א" 03-5467156 (24357)

מזכירה +הדפסה עברית אנגלית +נסיון בניהול משרד "א.ב.א" (24333) 03-5467156

לעו"ד, מזכירה מנוסה, ידע בהדפסה+ מעבד. 03-299829 (22470) 03-764329

לחברת "השמירה" חטיבת האלקטרוניקה פקיד/ה לרישום הזמנות מלאי באמצעות מחשב עדיפות למפ"ש/ית ולבעלי נסיון קודם. תנאים טובים למתאימים/ות (22247) 03-706181-2

לחברת "השמירה" חטיבת האלקטרוניקה, ליד איצטדיון ר"ג. פקידה לעבודות מזכירות במשרה מלאה. ידע בסיסי באנגלית, ידע בהדפסה הכרחי (22219) 03-706181-2

לחברת "בלמוס" דרושה פקידה מרכזנית אדיבה +ידיעה בהדפסה עברית השכלה תיכונית לאחר שירות צבאי שעות העבודה: א'-ה' 9.00-17.00 ו' 9.00-13.00 ראיונות יתקיימו ברח' הנצרה/הארץ 12 ת"א (21375)

קלדנית מנוסה להנהלת חשבונות בחברה בהרצליה (תנאים טובים) 03-286111 (19646)

מזכירה מעבדת תמלילים עברית מנוסה למשרד עו"ד בתל-אביב (בוקר/ אחה"צ) (18165) 03-286111

מעבדת תמלילים עברית אנגלית לחברה אלקטרוניקה גדולה בר"ג (תנאים טובים) (18143) 03-286111

עובדי מחשב

● לחברה מהטבים דרוש/ה מרדין/ה לתוכנה מסחרית 03-7511693 (22311) 03-7517819

מורים וגננות

● קיבוץ במרכז מבקש מורה פרטית עם אפשרות קליטה לכיתות א'-ב' (24655) 17.00-21.00 03-579490

● גננת מוסמכת לגן בראשל"צ לעבודה קבועה 03-9657706 (19457)

עוזרות ומטפלות

● משק בית+ טיפול בילדים אפשרות לינה (15953) 02-345768 בערב

טבחים - קונדיטורים

עוזר טבח מקצועי בעל נסיון מקצועי 08-483381 08-475533 (22314)

גזירה תפירה

לקטפרו מודל דרושות: א. נערות לפני/ אחרי צבא לעבודות יד. ב. תופרות 03-814424-5-6 לבנצי (570)

ל"אופנת מוסקוני" דרושים/ות גוזרים/ות +מוסמא +נסיון נהיגה לאחר צבא 03-615849 (18835)

הנהלת חשבונות

מנהל חשבונות סוג 2 או 3 מנוסה+ ידע בהנהלת ונסיון בעבודה עם מחשב, ליום עבודה ארוך, 5 ימים בשבוע, לתקופה ממושכת באזור רמת-השרון. "מנפאואר" ת"א, בן-יהודה 12. א'-ה', 14.00-08.00 (23862) 03-298877

ל"עזרי" דרוש/ה עוזר/ת למנה"ח. סוג +ידע ב-P.C. 03-379492 (22465)

פקידת חשבונות מעולה, סוג 1, מנוסה בעבודה כללית והנהח"ש. רצוי התמצאות במחשב, ליום עבודה מלא, לתקופה ממושכת, באזור תל-אביב. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה', 08.00-14.00 (22322) 03-298673

לנהושתן דרוש בחור נמרץ בעל רקע טכני, כושר לניהול מו"מ עם לקוחות ונסיון נהיגה 03-5103201 להדרי או נעמן (22192)

טכנאים הנדסאים

שרטוט וגרפיקה

עובדי דפוס

● מונטז'ר צלם מעולה למטבעת אופסט חופה אפשרות לניהול (22551) 03-812257

חשמל ואלקטרוניקה

חשמלאי תעשייתי מוסמך ומנוסה לנס-ציונה פ"ת תנאים טובים "א.נ.ת" 03-371465 (30242)

חוות לוחות חשמל מנוסה לעבודה בת"א/ רעננה יש הסעות תנאים טובים "א.נ.ת" (30237) 03-371465

עובדי יהלומים

ספרים־יות

נגרים

MDS אלון /גבון 48
שקל־ללוח 03-381017
(27098) 03-371547

נהגים

דרוש נהג ספק עדיפות לבעלי רשיון ג' טלפון
(3352) 03-613712

נהג ג' מנוסה (35־40) לעבודה אחראית בתנאים טובים "א.ב.א"
(24332) 03-451729

נהגי אוטובוס דרושים לחברה להסעות בגוש השקעה תנאים מצויינים. 052-913517
(22044)

מחסנאים

מפ"ט +רשיון ב' לחברת אלקטרוניקה גדולה בת"א תנאים טובים 03-371465 "א.ג.ה"
(30262)

מחסנאים מנוסים רצוי נסיון על מלגזה, לעבודה בחולון.
(19559) 03-5449848

מוכרים/ות

סוכנים – מקדמי מכירות

אנשי מכירות מנוסים למשרד פרסום מפיל, תנאים טובים למתאימים 03-231275-6-7
(30100)

אנשי מכירות דינמיים+ רכב למיכון משרדי 03-722134 03-736396
(28419)

דרושים סוכנים ומקדמי מכירות בענף האלומיניום בעלי נסיון 03-7519703 ובבית
(19079) 052-572997

לחברה גדולה ליבוא רכב אנשי מכירות
(18323) 03-5440799

מפעילי ציוד מכני

פועלים/ות

עובדי נקיון

עובדי מתכת

מסגר רתך נסיון בארגון או CO_2 לחולון/ תל־אביב תנאים מצויינים 03-371465 "א.ג.ה"
(30251)

מסגר מנוסה נסיון בריתוך לעבודה קבועה מיידית ביהוד/ נס־ציונה תנאים טובים 03-371465 "א.ג.ה"
(30249)

רתך ארגון/ אלומיניום מעולה למפעל אלקטרוניקה באזור ר"ג.
(20386) 03-286111

מסגר זיווד מעולה עבודה עצמאית +קריאת שרטוט למפעל אלקטרוניקה בת"א 03-286111
(19689) 03-9659733

מסגרים מנוסים לעבודה באזור אשקלון. 03-5449848
(19630) 08-465277

ל"קידום" חדשים +ברסמים קונבנציונליים מנוסים בשכר גבוה +מסגרים /רתכי CO_2 וארגון מנוסים למתאימים סוף שבוע במלון מפואר
(17355) 03-5103811-2

עובדי מוסך

מכונאי רכב מנוסה לעבודה בפ"ת,
(22275) 03-5449848

מכונאים מנוסים, בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי למשרה בפ"ת/אשדוד, 03-5449848
(19620) 08-465277

שומרים

לאירועי ערב ויום העצמאות דרושים מאבטחים שכר הוגן דיזנגוף 23 תל־אביב
(24362)

לשמירה וביטחון בע"מ שומרים לעבודת אחה"צ ולילה תושבי חולון, בת־ים, אבו־כביר, יד־אליהו וגבעתיים עד גיל 55 03-379989
(23836)

צעירים לעבודת לילה וסופי שבוע באיזור הקניון בר"ג (מתאים לסטודנטים)
(23825) 03-379989

שומרים ותיקים גיל 35 עד 50 תושבי פ"ת, הרצליה, כפר־סבא, רעננה והסביבה לעבודה במשמרות שכר כ־1200 ש"ח נטו +הטבות נוספות 03-370452
(23806) יוסי

שרותי אחיות

עובדי סעד

שליחים

ביקוש עבודה

נתניה

דירות

הצעות עבודה

חוק ההזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

אשדוד

דירות

באר שבע והדרום

הצעות עבודה

חוק ההזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

אילת

דירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אינוצ'נטי

אלפא רומיאו

אמריקאיות

מנועים חדשים! אולדסמוביל, שברולט, ביואיק, פונטיאק 332519, 332534
(30155)

מנועים לרכב אמריקאי חדשים שברולט, דודג' פורד 03-330751
(22103)

א.ס.ו.

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

וולבו

וקסהול

טלבוט

טנדרים

לנציה

מיני־מינור

מסחריות

משאבת בטון ויבאור 77 במצב טוב 5/24
03-9324613
(19139) 03-9222558

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר ראשון בבוקר

חוק הדרכנות שווה בעסקה תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אתה אם אינך או מתחייב על התפקיד בנימוקים שקבעתי של בין אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

מרצדס

ת.מ.א.ס. — מבצע הכרזות קצרות ומוטות הנה שעתות פליטה לאוטובוסים ולמיניבוסים 03-9665737 (30464) 03-999240

סובארו

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

1988 לאספקה מיידית! ג'י.אל 1600!!! 03-5440104 03-848444 03-544077 (18390)

סיטרואן

פורד

סימקה-קרייזלר

בהזדמנות! פלאס 1982 1300 +מזגן סוף 10,500 (ש"ח) (18206) 03-858102

ג'י.אס.אי. פלאס סוף 1983 ראשונה שמורה 03-848623 +טסט (16923)

פולקסווגן

פיאט

פיז'ו

אוטובוסים ומשאיות

חילופי רכב משומשים

רנו

מקררים

וידאו טייפ

רוצים לקנות

מעוניינים לרכוש מעוך צביעה באבקה אלקטרוסטטית 9616346 (20069)

רהיטים

גרית סביון- ריהוט משרדי מעולה לכל תקציב, 10% הנחה אמיתית על כל הרהיטים. א. התעשיה 03-5567711 אזור מסילת-וולפסון 20 ת"א (30461) 03-825683

הלוואות

אישור גמישו 76 ש"ח ל-1200 ש"ח לשכירים ללא ערבים "חבות בע"מ" ת"א אלנבי 17 (30429) 03-660341

הלוואות עד 2000 ש"ח ללא בטחונות ובאופן מיידי 03-909045 (17315)

חקלאות

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

טרקטורים

טלוויזיות

סירות

מבצע לקראת הקיץ! סירות מנוע במחירים מפתיעים (22465) 03-9232631-3

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

דיפוי והדרכה

דבר
חדש קורא כל יום

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר | גב

אתה תדאג להתקשר אני אדאג לשאר.

יעק ב אביאד
מנהל מח' טכנית

אני ועוזרי נדאג שתקבל מקום עבודה שמתאים לך. שתהיה מרוצה בו יום יום. מילה שלי!

- **הנדסאי/טכנאי בנין קונסטרוקציה** לחישובי כמויות ושרטוט.
- **חשמלאים מוסמכים** לעבודות אחזקה בנדיא, הרצליה וחולון.
- **חשמלאי** שחר לחידוש לחות בחולון.
- **מסגרי אחזקה** לפ"ת ונד"א.
- **מכונאי אחזקה** לפ"ת ונד"א.
- **מכונאי מסוסים, טנקים, ימ"ים** לעבודה ב-3 משמרות במפעל בפ"ת.
- **מלחימות מנוסות** לאחר שרות צבאי. לעבודה בשתי משמרות או משמרת שניה בלבד.
- **מבקרות איכות במיקרוסקופ** למפעל בתחומי פרופיל 72 ומעלה.
- **עובדי ייצור לאחר שרות צבאי**, משוחררים לאחרונה במשמרות במפעל בתחומי פרופיל מעל 72.
- **עובדי מחסן** לאחר שרות צבאי למפעל, במשמרות בפ"ת.
- **מסגרים/רתכים** נסיון מעל 3 שנים ידע בקריאת שרטוט. פרופיל מעל 72.
- **מבלטנים בוגרי בית ספר מקצועי** למפעל בתחומי בנדא - פרופיל מעל 72. יכולת עבודה עצמאית.

המחלקה הטכנית
חבר
חברה לשרותי כח אדם.
ת"א, בנין מגדלור, בן יהודה 1 טל: 03-5101420
• הצטיידו בכנקס מלואים, ת. שבי והמלצות
• שעות הקבלה 08.00-18.30

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

טוב בשופר-סל

לסניפי הרשת ברחבי הארץ
דרושים
מחסנאים
★ נסיון קודם - יתרון.
★ הכשרה תינתן במקום.
★ תנאי שכר טובים.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד למחלקת כוח אדם, שופרסל בע"מ ת.ד. 84 פתח-תקוה 49100.

שופר-סל

המחלקה המשרדית
חבר

- **כתבניות עברית/אנגלית** נסיון על מעבד תמלילים WORDMILL: IBM **א-ב ואינשטיין** - אפשרות לשעות גמישות.
- **כתבניות "לניר"** עברית/אנגלית מנוסות.
- **מזכירה/כתבנית** (שפת אם אנגלית) + ידע במעבד תמלילים - **עבודה קבועה - מיידית.**
- **כתבנית שפת אם אנגלית** + ידע בהפעלת טלקס נסיון במעבד תמלילים **לעבודה מיידית.**

חברה לשרותי כח אדם
ת"א בנין מגדלור בן יהודה 1
03-5101420-70
ירושלים טל: 02-234265
חיפה טל: 04-663966

לעבוד בחבר להרגיש בבית

• הצטיידו בתעודת זהות, המלצות ותמונת פספורט
• שעות הקבלה 18.30-08.00

לסניף "תנובה" בפתח-תקוה
דרושים:
מפיצים
לחלב ותוצרת חלב

הכישורים הדרושים:
- ★ רשיון נהיגה למשאית
- ★ ידע בנושא שיווק מוצרי מזון.
- ★ כושר גופני תקין
- ★ ידיעה טובה בחשבון

תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
התחלת העבודה משעה 03.00 בבוקר.
הסעה לעבודה בלילה מובטחת.

מועמדים מתאימים, תושבי פתח-תקוה וסביבתה הקרובה, מתבקשים לפנות אישית למחלקת המפנגן סניף "תנובה" פתח-תקוה, רח' חיה פיינשטיין פ"ת (לפני היפרשוק פ"ת) למר צבי דגמי.
ניתן להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפון 03-906591
- סודיות מובטחת -

שכיר/ה
אם ברשותך זמן פנוי בשעות היום
ואת/ה זקוק/ה להכנסה נוספת
התקשר/י לרונית
03-661303 * 03-5103848/9
אנו מציעים עבודה בתחום המכירות שהכנסה יפה בצידה

לחברה מסחרית גדולה
דרוש/ה
מנהל/ת ספריה
למשרה מלאה
ובעלי הנתונים הבאים:
- השכלה אקדמאית לספרנות ונסיון בעבודה בספריה מקצועית.
- שליטה מלאה באנגלית.
- נסיון בניהול צוות עובדים קטן.
- ידע בדליית מידע ממוחשב.
- נסיון בעבודה עם קהל ותכתובת עם ספריות אחרות וגורמי חוץ שונים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 4868 חיפה, עבור משרה 906.

שוק העבודה

צילום
- למכירה "לינהוף" ...

בתי אבות
קוסמטיקה
אותיותדביקות
שרותים
שוק המציאות
בת זוג
בן זוג
הכרזות
מכונות שטיפת כלים
מנעולים וכספות
שרותים כלליים
תריסים
בוליש וניקיון
אסטרולוגיה
מחשבים
ציפוי אמבטיות

[illegible]

דרושה
מזכירה
לחברת יבוא הידעת אנגלית טובה מאד.
להתקשר מ- 8.00 - 16.00
03-445787

לחברה לבניה באזור תל-אביב
דרושים
1. מנהל עבודה לבנין
2. מנהל למחלקת אלומיניום לבנין
תנאים טובים
ת.ד. 9232 תל-אביב
סודיות מובטחת

הצחקת אותי!

ותצחיק אותם!
אם מקרופון לא מפחיד אותך.
אם את/ה יודע/ת לרקוד, להצחיק, לחקות, וליצור אוירה תוססת סביבך, וכל זאת בעברית, אנגלית, יתרון לשפות נוספות!

את/ה מוזמן/ת להצטרף לצוות הבידור של המלונות הכי מדליקים בישראל.

אנו מבטיחים לך עבודה בכיף, שמש חופשית, מגורים טובים, שכר הוגן והזדמנות להוכיח את כישרונותיך.
עדיפות לבוגרי להקות צבאיות ו/או בוגרי בתי ספר למשחק.
הקורס לצוות הבידור יתקיים בין התאריכים 24/4-3/5/88 באילת.
לקביעת ראיון בת"א, נא להתקשר למחי כ"א, מלון המלך שלמה אילת, 059-79111, בתאריכים 27-29/3/88 מ-09:00 בבוקר עד 18.30 בערב.
שנראה אותך ושנצחק!

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

קיבוץ שניר (בגליל העליון)
מחפש
אחות מוסמכת
(מגורים במקום)
לפנות לטלפון 06-952517/8 ביום
לפעה, בערב 06-952450 למזכירה

שמעון שכטר - שגב יוגב
"אני עובד בחבר ומרגיש בבית".
חבר
חברה לשרותי כח אדם

דרושות
לו.ג.פ סינרמה
קופאיות ובדרנית
ליפות בלבד!
טלפון 03-336257
בשעות הבוקר

למוסד חינוכי דרושה
מזכירה
★ ידע בעבודות משרדיות. ★ הדפסה במעבד תמלילים.
★ יחסי אנוש מעולים. ★ יכולת עבודה בצוות. ★ משרה מלאה, פעמיים בשבוע עבודה אחה"צ.
תנאי שכר יקבעו בהתאם לכישורי המועמדת
לפנות לשרה, טל' 03-441744/452428

לחברת נסיעות דרושים
מקדמי מכירות
עדיפות לבעלי קשרים במוסדות וארגונים.
אפשרי על בסיס עמלות, ללא שעות עבודה קבועות.
03-5461529 03-440387

למפעל תעשייתי מהגדולים בישראל
דרוש
סוכן / מחלק
לחנויות מכולת, תושב ירושלים
עם רכב חלוקה סמור עד 3½ טון.
נסיון קודם במכירות/חלוקה הכרחי
לפנות 03-919101/2 לשגיא

רבקה קרמנסקי - מזכירה מכירות
"אני עובדת בחבר ומרגישה בבית".
חבר
חברה לשרותי כח אדם

דרוש
איש מכירות
בענף כימיקלים לתעשיה ומעבדות
בעל רכב.
053-24994

למושב קיש בדרום דרוש
מרכז משק / גזבר בא כח
בעל נסיון
טלפונים בערב 057-74490, 73715

למפעל מצליח בעיים כפר אז"ר ליד תל השומר
דרושים/ות
נציג/ת מכירות
+ מזכירה - יבוא יצוא
★ אנגלית וצרפתית
03-853084
03-855174

למשרד פרסום
דרושים בדחיפות
* **איש/אשת יחסי ציבור**
בעל/ת נסיון וקשרים, לניהול יחידת יחסי הציבור באופן עצמאי (רצויה הבנה בתחום המחשבים)
* **מזכירה לטיפול בהנה"ח**
בעלת נסיון, אחראית ומסורה, למשרה מלאה ועצמאית
להתקשר לדניה או לאלי, טל. 03-5709352/4

לעיצוב ובצוע תערוכות
דרוש
שגב - גרפיקאי - ביצועים + נסיון
03-201697 03-288736

אביק בתנופה - בוא תצטרף!

כאן במפעל אביק צומחת כימיה חדשה. עכשיו גם אתה מוזמן ליצור, להתפתח ולהיות שותף בתנופה הצמיחה הגדולה של חברת אביק, יצרנית תרופות לישראל, אירופה וארה"ב.
לחברתנו בתנופה אנו זקוקים ל-

מהנדס מכונות
2-3 שנות נסיון בתעשיה

דרוש: רקע במכונאות מסוגים, היכרות של מערכות מכניות, ידע בחשמל ובמערכות קירור, מכירים כאחד נוזלים ואקלים.

על המתאימים לפנות בכתב יד אל אביק בע"מ, תעשית תרופות וכימיקלים, אזור התעשיה קרית נורדאו, נתניה ת.ד. 8077 עבור רחל נעם.

גליקמן נטלר שיווק

אביק בע"מ
הכדור בידיים שלך

שערי מטבע חוץ ביום 24.03.88

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	-0.002	1.53	1.60	1.53	1.60	1.53	1.60	1.5623	1.5817	1.5652	1.5848	1.5632	1.5829	1.5738
1 מארק גרמני	+0.003	0.91	0.95	0.91	0.96	0.91	0.95	0.9255	0.9370	0.9294	0.9104	0.9263	0.9380	0.9335
1 לישט"ש	+0.007	2.81	2.94	2.83	2.97	2.83	2.97	2.8762	2.9119	2.8816	2.9176	2.8830	2.9193	2.8996
1 פרנק צרפתי	+0.001	0.26	0.28	0.26	0.28	0.26	0.28	0.2727	0.2761	0.2729	0.2763	0.2727	0.2761	0.2747
100 ינים יפאניים	+0.006	1.21	1.27	1.22	1.28	1.22	1.28	1.2370	1.2523	1.2423	1.2578	1.2416	1.2572	1.2481
1 גולדן הולנדי	+0.002	0.81	0.84	0.81	0.85	0.81	0.85	0.8242	0.8345	0.8273	0.8376	0.8253	0.8357	0.8309
1 פרנק שוויצרי	+0.003	1.10	1.15	1.10	1.15	1.10	1.15	1.1202	1.1341	1.1211	1.1351	1.1218	1.1359	1.1288
1 כתר שוודי	+0.001	0.26	0.27	0.25	0.27	0.25	0.27	0.2627	0.2660	0.2631	0.2664	0.2629	0.2662	0.2646
1 כתר נורבגי	+0.001	0.24	0.25	0.24	0.25	0.24	0.26	0.2464	0.2495	0.2473	0.2504	0.2465	0.2496	0.2483
1 כתר דני	+0.001	0.24	0.25	0.24	0.25	0.23	0.25	0.2416	0.2446	0.2424	0.2454	0.2417	0.2448	0.2435
1 מארק פיני	+0.001	0.38	0.39	0.38	0.40	0.37	0.40	0.3856	0.3904	0.3862	0.3910	0.3859	0.3908	0.3886
1 דולר קנדי	-0.001	1.23	1.29	1.24	1.30	1.23	1.29	1.2549	1.2704	1.2601	1.2759	1.2556	1.2714	1.2656
1 דולר אוסטרלי	-0.002	1.10	1.21	1.12	1.20	1.12	1.20	1.1574	1.1717	1.1601	1.1745	1.1568	1.1713	1.1663
1 ראנד דרא"פ	+0.001	0.47	0.56	0.44	0.74	0.46	0.65	0.7307	0.7398	0.7321	0.7412	0.7300	0.7392	0.7361
10 פרנקים בלגיים	+0.001	0.43	0.45	0.43	0.46	0.43	0.45	0.4415	0.4469	0.4440	0.4496	0.4430	0.4486	0.4461
10 שילינגים אוסטריים	+0.004	1.29	1.35	1.30	1.36	1.29	1.36	1.3175	1.3336	1.3195	1.3358	1.3214	1.3380	1.3287
1000 לירטות איטלקיות	+0.003	1.22	1.29	1.25	1.31	1.23	1.31	1.2521	1.2676	1.2549	1.2705	1.2505	1.2664	1.2603
1 סל"ס (ECU)	+0.006	—	—	—	—	—	—	1.9205	1.9444	1.9245	1.9485	—	—	1.9354
1 דינר ירדני	-0.006	4.30	4.57	4.33	4.60	4.36	4.66	—	—	—	—	—	—	4.5325
10 לירות לבנוניות		—	—	0.09	0.10	0.02	0.04	—	—	—	—	—	—	0.0439
1 לירה מצרית	-0.001	0.64	0.68	0.60	0.64	0.62	0.67	—	—	—	—	—	—	0.6689

אם את/ה יכול/ה למכור כמעט כל דבר בואו למכור את הטוב ביותר
במשרד פרסום צעיר לפרוייקטים בעיתונות הנפוצה במדינה
מיום א': ענת 200401
נ.ב: דרושה גם מזכירה

למפעל אלקטרוניקה בבני-ברק
דרוש
שרטט
בעל נסיון לשרטוט מיכני ואלקטרוני
להתקשר בשעות העבודה ימים א' - ה'
טל. 03-5708225/6

להברת תכנון
דרוש/ה
טכנאי/שרטט
לתכניות בנין מוזיק.
נסיון של 5 שנים.
ידיעת עברית אנגלית
לפנות טל' 03-424218

לחברה מסחרית
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון במחשב וניהול עצמאי של עסק בהיקף גדול.
★ נא לפנות בכתב-יד ת.ד. 6276 תל-אביב

אלסינט
לחטיבת הייצור בחיפה.
מהנדס/הנדסאי אלק'
מס' משרה 710734
כישורים נדרשים:
- נסיון בבד"ס/אינטגרציה של מיכשור אלקטרוני.
- ידע באלקטרוניקה אנלוגית וכרטיסים מבוקרי מיקרו מחשב.

אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס' משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
אלקטרוניקה בשירות הרפואה

סלקר סימונה - מלחימה-מחשבות
"אני עובדת בחבר ומרגישה בבית".
חבר
חברה לשרותי כח אדם

למסעדה סינית אקסקלוסיבית בצפון תל-אביב
דרוש
מנהל
טלפונים:
03-285746
03-282967

דבר עתון לאנשים מבינים

אנטנה / אבירמה גולן

זה הזמן, אבל זה לא בדיוק ככה

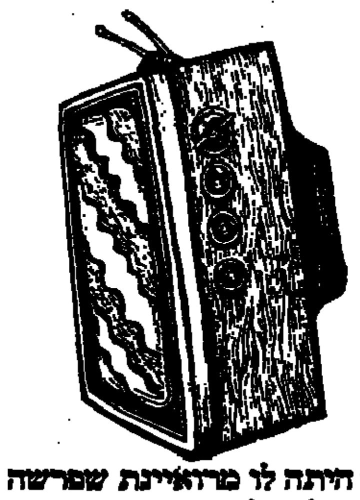

היתה לו מרואיינת שפרשה עולם בלתי מוכר מזווית חדשה ואי־שם בשולי התמונה היתה לו גברת שצריך לשאול גם אותה למען האיזון

דבר מעניין מאד קורה היום לאשה הפלשתינאית: דבר שיש לו תקדימים, אם תרצו, בתולדות מהפכות שונות, כמו למשל, באלג'יר, ויש לו אופי מורכב ומסובך. האשה הערביה, אשר גדלה בחברה פטריארכלית נוקשה, שבה היו לה תפקידים מאד מוגדרים, מתעוררת בשנים האחרונות, ולא מעט בעקבות מאורעות פוליטיים, לחיים חדשים ושונים. בהתבוננות מן הצד, נראה כאילו הוא עז ובוטח וכפול ומשולש – הן יוצאות נגד החייל הכובש, ובה בעת הן מורדות בגבר בכלל: באב הנערץ, הכל־יכול, ובבעל שהוא דמות האב. מרד אמיתי יכול לצמוח רק מתוך דיכוי אמיתי, ואולי משום כך המאבק של האשה הפלשתינאית, המתגלה בתקופה האחרונה מכל מיני צדדים – סימפטי פחות וסימפטי יותר – מרהיב אותנו ומהלך עלינו קסם מיוחד. הלא אנחנו, כמו כולם ואולי יותר מכולם, אוהבים לראות כיצד החלש צובר לו כוח ומתקומם.

הקסם המיוחד הזה הוא שמרגיז מאד אנשים מסויימים, המתעקשים לראות בנשים הפלשתינאיות מסיתות קנאיות או מכשיר עלוב בידי אש"ף. יש, כנראה, אמת גם בראיה הזאת, אלא שאין זו כל האמת, ונאדירה, הערביה הישראלית מחיפה שנישאה לגבר ממזרח־ירושלים ומגדירה עצמה פלשתינאית, היא ההוכחה שיש עוד חלקים לאמת המסובכת הזאת.

אלא שהקסם המסתורי של האשה הזרה, שחשבנו עליה כך והנה היא אחרת, סיחרר את ראשו של רון בן־ישי, מנחה "זה הזמן" השבוע, ואולי את ראשם של עורכי התכנית.

ההתלבטות הפוליטית היא לנאדירה צורך קיום, אינטלקטואלי ואישי, וקשה מאד להביה שאשה כזאת תוכל לנהל דיאלוג עם סיסמאות. אם בכלל היה צורך לעמת את נאדירה עם איזו אשה מן הצד השני, הרי ניתן היה לטרוח ולחפש מישהי שמסוגלת לשוחח, לא להטיח מלים צפויות. אבל נדמה לי שכל "מעומתת" היתה יוצרת מצב מלאכותי כמו זה שנוצר באולפן "זה הזמן"; נאדירה לא באה להתווכח על שום דבר. היא באה להציג את עצמה ואת השקפתה. על מה אפשר לנהל ויכוח בעשר דקות באולפן? על הפתרון לבעיה הפלשתינאית? על כן או לא טרנספר? כל ויכוח טלוויזיוני מורדד את אישיותה של הדוברת ואת המטען הכבד והבעייתי שלה לזמירות המוכרות, הריקות מתוכן של אמת. ויכוח באמת לא היה.

וכיוון שכך, נקלע רון בן־ישי למצב מאד לא נעים: היתה לו מרואיינת אחת מרתקת, שובת־לב, שפרשה לפניו ולפנינו עולם בלתי־מוכר מזווית חדשה, ואי־שם בשולי התמונה היתה לו גברת יפה, שצריך לשאול גם אותה שאלה או שתיים, למען האיזון.

ובא לציון גואל

מחיאות כפיים מיועדות לדואט של עמוס קינן עם ירון לונדון ב"סוף ציטוט". כבר הרבה זמן לא ישבתי כך מול המרקע (מלה איומה): מרותקת, מקשיבה קשב־רב לכל מלה. את מה שאסור היה לשכוח מתוך הדברים שלא שכחתי: עמוס קינן, במלים הברורות והנקיות ביותר שניתן היה לבחור, לעניות דעתי, אמר שפה היא מולדת.

להכניס לתכנית הלימודים, לפני שיהיה מאוחר.

ממציא לנו פטנטים

בתואר "הופעת השבוע בטלוויזיה" יש להכתיר את הכתבה הקצרה ("מבט לחדשות", יום ג') שהציגה לפנינו את הפטנטים האחרונים שהמציא לנו המוח היהודי – התצצית והאיד־קוראים לזה העוד יותר משוכלל, שיורה רימוני עשן, עוד

רון בן ישי. מרתק
ירון לונדון. מחיאות כפיים
עמוס קינן. ברור, נקי

האשה הפלשתינאית נדחקה אל הפינה הקשה והמעיקה ביותר – לא די שהיא פליטה חסרת־בית וחסרת־זהות, היא גם נחותה ואין לה כל יכולת השפעה, משום שהיא אשה.

כיום, משנשברו הרבה כללים והחברה הפלשתינאית בשטחים עוברת תקופה סוערת, ההופכת מוסכמות על פיהן (בנים ממרים את פי אביהם, ילדים נשמטים ממסגרות הבית ומוסרות החינוך ויוצאים אל הרחוב, צעירים וצעירות שגדלו במשפחות ליברליות נסחפים לקיצוניות דתית), האשה הפלשתינאית מוצאת את עצמה לפתע במצב חדש: במהומה הנוכחית היא יכולה להיות הרבה יותר חופשיה, הרבה יותר חזקה, הרבה יותר משפיעה מאי־פעם ומכפי שחינכו אותה להיות. נראה לי שנשים רבות, אשר גדלו, כדברי אחת מהן "מתחת לשולחן" חונכו להיות תרשיות, יעלות וכנועות, ויחד עם זאת קיבלו חינוך מעולה, קראו והשכילו אבל התקשו למצוא להן ביטוי אישי הולם, זוקפות עכשיו ראש בכוח רב ובעוצמה שקשה להעריך אותה. המרד

בשם האיזון הקדוש, ואולי מתוך כוונה לתמם את האווירה, (הכוונה הנצחית של עורכי תכניות בטלוויזיה – "שיהיה קונפליקט; שתהיה דרמה), ישבה נאדירה, אשה מעניינת, אינטליגנטית ובעלת־כושר ביטוי ראוי לציון, מול גברת יפה מבית־חורון, שפשוט לא היתה שייכת לעניין. העובדה השטחית ששתיהן אמהות ושתיהן פעילות פוליטיות משני צידי המתרס עדיין לא אומרת דבר באשר לאפשרות יצירת שיחה כלשהי ביניהן. האחת – אשה נבונה וחושבת שהגיעה לפוליטיקה, כך נראה, מתוך מעורבות חברתית עמוקה, אבל גם מתוך צורך דוחף במימוש עצמי ובמציאת הזהות השניה – גברת שהצטרפה (או הקימה) לארגון קיצוני, ששם לו למטרה גלויה, אם גם מלולית בלבד, לגרש מכאן את הערבים תושבי השטחים מפני שיש להם 22 מדינות והם משליכים אבנים על ביתנו הקט שהקמנו לנו דווקא בבית־חורון וכיוצא בזה אמירות שרופות, שאין מאחוריהן חשבון־נפש ומחשבה עמוקה במיוחד.

יצאה מכל זה דייסה כזאת: נאדירה כיסתה את המסך, גם מבחינת הזמן, גם מבחינת הרושם הכללי, ויפה ניסתה פה ושם להתערב אולם הושתקה, ולא תמיד בנימוס (למרות שהמנחה חייך הרבה ובאמת ניסה להשרות אווירה נעימה), ובסופו של דבר נותרה איזו אי־נעימות. אז מה, אלה הפלשתינאיות הלוחמות מצד אחר, ומי הנשים הישראליות שעומדות מולן? כף המאזניים נטתה באופן מבהיל לטובת הפלשתינאית.

ועכשיו שוב יאשימו את רון בן־ישי בשמאלנות, ויזכירו שוב את המאפיה השמאלנית בטלוויזיה, וכל זה מפני שמישהו חש צורך עז ובלתי־מוסבר לשמור על איזון; להראות, כמו שאומרים המורים בבית־הספר, את הצד השני. אולי הטלוויזיה הישראלית, שלא סומכת על יכולת השיפוט של הצופה שלה, תאמץ לה פטנט חדש: בכל פעם שיופיע באיזו תכנית אדם החשוד בשמאלנות, בנטייה לאהדת אש"ף או בכל חטא אחר, תופיע בצד המסך כתובית אזהרה: זה רק הצד שלו. יש גם צד שני.

משהו וגם ירוק גולות.

לפני כל פעולה יש רמקול שמודיע את המפגינים, ורק אחר כך מפציצים. בצעדים די גדולים הממציאים הנ"ל מתקרבים לפטנט המשוכלל שהציע בזמנו "דבר אחר", ללמדכם שסאטירה לקוחה תמיד מהחומרים המציאותיים, ועוד יותר מזה, שלפעמים המציאות, עם החומרים שלה (הצץ וג'ולות) עולה על הסאטירה. אפשר כמובן, להתייחס לעניין בכובד־ראש ובזעם ולקוות שלא יעשו כאן מילוה ג'ולות מיוחד, מפני שהילדות שלי אספו להן כמות יפה ומגוונת של ראסיות ופרפריות, למשל, וחבל יהיה להפרד מהן; ואפשר להתייחס לכל זה בארישות ולגרד חישגד, אבל איך אפשר להתעלם מקולו השליו של הכתב כשהוא מסביר, שעל־פי הנסיון לכל המצאה של צה"ל מוצאים הנערים בשטחים תחבולות בזריזות ובפקחות. ובתחבולות יעשו להם מלחמה. הראש היהודי, הראש הפלשתינאי – ורק לשבת ולדבר שלום כל החכמים המחוכמים האלה לא מסוגלים. וזה לא מצחיק, זה רע ומר. צפיה נעימה.

איינשטיין על החוף / "אקונומיסט"

גבולות מינימום

המוסיקה המינימליסטית הגיעה למבוי סתום, סבורים המבקרים. גלאס, רייך ורילי אמנם ממלאים אולמות ומוכרים תקליטים ונחשבים לחלק מן הממסד המוסיקאלי, אך הז'אנר קופא על שמריו

משהו מוזר אירע בשנות השמונים – מוסיקה קלאסית מודרנית, או לפחות נתח קטן ממנה, זוכה לאהדה גוברת בציבור. המוסיקה המינימליסטית – מבוססת על כמה צלילים אך על מגוון בלתי־מוגבל של מיקצבים – מוכרת תקליטים וממלאה אולמות. יותר מכולם אשם בכך מלחין אחד: פיליפ גלאס.

דרך ארוכה עשה גלאס מאז "הקשקושים לשישה תופים" – כך הם מכונים בספרו החדש – אשר חיבר לאנסמבל שלו בסוף שנות השישים. מאז 1975 הוא חיבר שלוש אופרות ארוכות: "איינשטיין על החוף" (בשיתוף עם רוברט וילסון), "סאטיאגרהה" ואחנתון, בנוסף על המוסיקה למחזור האופרות של וילסון, "מלחמות האזרחים". כל אלה זכו לאהדה, לעתים לקנאת מבקרי המוסיקה האוונגארדית.

אלא שאת קהל המאזינים הרחב וברובו צעיר רכש גלאס בזכות שני תקליטים ארוכי־נגן: "העבודות של גלאס" ("Glassworks"), שהודפס ב־1981 ו"שירים מימים נוזליים" ("Songs from Liquid Days") מ־1985. הראשון, אוסף היצירות האינסטרומנטליות הקצרות, נמכר ביותר מ־200,000 עותקים. השני, נכתב לתמליליהם של אמנים פופולריים כפול סיימון וסוזאן וגה, נמכר בכ־175,000 עותקים ונכנס לדירוג האלבומים רבי־המכר בארה"ב.

האופרה האחרונה של גלאס – תועלה בשנה זו על הבמה בבית האופרה של יוסטון – מכוונת גם היא לקהל צעיר ורחב. האופרה, "הנציג לכוכב 8", מבוססת על ספר מדע בדיוני של הסופרת הבריטית דוריס לסינג. יצירה זו, כשלוש קודמותיה, תופיע בלי ספק על גבי תקליט.

רבים רואים במוסיקה המינימליסטית תגובת־נגד לחוסר הפשטות במוסיקה הקלאסית של המאה העשרים. מוסיקאים "רציניים" מחפשים אחר א־טונאליות אחרת, מעין דמוקרטיה מוסיקלית שבה כל הצלילים שווים, בעוד ההרמוניות הישנות נדחקות הצידה. יצירתו של המלחין האוסטרי ארנולד שנברג, "שלוש יצירות לפסנתר" שחוברה ב־1909, היתה הראשונה בזרם החדש. המוסיקה הא־טונאלית קסמה לאינטליגנציה. הציבור הרחב שנא אותה. כאשר ניצח שנברג ב־1913 בווינה על קונצרט שכלל כמה מיצירותיו של תלמידו ועמיתו, אלבן ברג, נקראה המשטרה להרגיע את הקהל. שנברג גילה הבנה לתגובת הקהל: "אפשר שהיה זה הצורך להפטר מהסיוט הזה, מהעינוי הבלתי־הרמוני הזה... ועלי להודות: לא היו אלה אנשים רעים שהרגישו כך."

במאמץ להביא סדר בתוהו ובוהו הא־טונאלי, פיתח שנברג את השיטה הסידרתית. הוא סידר בכל קטע את 12 התווים של הסולם הכרומאטי בסדר שרירותי אך קבוע. ביישום קפדני של השיטה אין לחזור על אחד התווים, אלא אם השתמשו כבר בכל השאר. האוואנגרד המוסיקאלי – אנטון וברן ב"סימפוניה" משנת 1928 ואוליביה מסיין ב־Mode de Valeurs et D'intensite's מ־1949 – הוקסמו מהשיטה הסידרתית והרחיבו אותה. קרל־היינץ שטוקהאוזן ופייר בולז השתמשו ב"סדרתיות טוטאלית" בכמה מיצירותיהם בתחילת שנות החמישים. הקהל רגז.

לאחר מלחמת העולם השניה התפתחו הטכניקות המוסיקאליות האלקטרוניות שהגיעו לשיאן במה שכינה אנדרז גרצר – מהמכון למוסיקה אלקטרונית ע"ש פייר בולז בפאריס – "ביפ וביוינק". הקהל לא אהב את מה ששמע. המוסיקה הזאת איננה ניתנת להמהום ובקושי להשמעה. הצעירים פנו לרוק־נרול, הצעירים פנו אל יצירותיהם של בני המאות הקודמות או אל הנאו־רומנטיקנים. התמוטטותה של המוסיקה הקלאסית המודרנית הומחשה באנקדוטה שכתב הקומפוזיטור האמריקאי ג'ון קייג', "4'33"". ביצירה דוממים הנגנים – הצלילים מורכבים מקולות הקהל: צלצול מטבעות ושיעולים.

כשלונה של המוסיקה המודרנית לקנות לה קהל הותיר את הדרך פתוחה בפני המינימליזם. שורשיו היו במזרח, בריטוטים הקצביים ובצלילים העמומים של הרכבים כמו זה של הגאמלאן האינדונזי (ראה מסגרת). המוסיקה המזרחית השפיעה על המערב במאה השנים האחרונות. ב"מנחתו של פאון" של דביסי וב"תחיית המתים" של מסיין אפשר למצוא מגוון של השפעות מזרחיות. בשנות השישים הגיעה ההשפעה המזרחית לשיאה והא־טונאליות סללה את הדרך למינימליזם. הסגנון המוסיקאלי החדש השתקף גם בציור. בריג'ט ריילי, בציור אופ־ארט מ־1967, שנקרא "קאטאראקט 3", יצר מבנה קצבי חזותי. המינימליזם המוסיקאלי השתמש בקצביות דומה.

היצירה המינימליסטית המובהקת הראשונה – "תרגילים למקלדת" של טרי ריילי נכתבה כבר לפני 24 שנה. אף־על־פי־כן, במשך רבע המאה שעברה מאז התבססו רק שלושה מלחינים מינימליסטים ראויים לציון – ריילי, גלאס וסטיב רייך. הקהל של רייך, כמו של גלאס, גדל עם להקות ג'אז־רוק כמו "מכונה רכה" הבריטית וזוכר באהדה את "פעמונים צינוריים" של מייק אולדפילד. גם רייך כקודמו, גלאס, נעשה בלא תמורה לחלק מהממסד המוסיקאלי.

המוסיקה הא־טונאלית, על אף כל מגרעותיה, התפתחה מאוד בשמונים שנותיה. המלחינים הא־טונאליים של שנות השמונים – האחראים למרבית היצירות הקלאסיות המולחנות כיום – התרחקו מרחק רב מיצירותיו הראשונות של שנברג. אך בעוד המינימליזם השתכלל, נראה הז'אנר יותר ויותר כקופא על שמריו. גלאס, באופרות שלו, מיצה את מירב האפשרויות שמציע הסגנון ואין באפשרותו להרחיב עוד בלי לחצות את גבולות המינימליזם. אנדרז גרצר מהמכון ע"ש בולז אינו יחידי בדעתו, כי המינימליזם תקוע בסמטה ללא־מוצא. נראה כי על אף האופנה העכשווית, ימי המוסיקה המינימליסטית ספורים.

* "מוסיקה מאת פיליפ גלאס", הארפר והואו, 222 עמ'.

קולות לערים מודרניות

דביסי שמע לראשונה את הגאמלאן בצורתו המסורתית ככלי הקשה ופעמונים בתערוכה העולמית שנערכה בפאריס ב־1889. מאה שנים מאוחר יותר הובא הגאמלאן בצורה מחודשת למזרח־לונדון. האנסמבל של גאמלאן הקשת, אשר נוסד ב־1983, מייצר מוסיקה מפסולת תעשייתית: אמבטיות ישנות, צינורות דלק, צופרי־רכב, שואבי־אבק ישנים. הפירופון, כלי שבו נושפים דרך נורות ניאון ישנות, מוסיף צלילים קודרים, דומים לצלילי אורגן. חברי האנסמבל משתמשים בכל פלאי הפירוטכניקה, ממכשירי הלחמה עד לציוד המשמש להצגת זיקוקין־די־נור. בהופעותיהם מתגמדים הנגנים בצל ערימות הג'אנק.

מוסיקה מכלים משונים כאלה אינה חדשנית. "יוניזאציה", יצירה שכתב ב־1929–31 אדגר וארזה, מלחין אמריקאי ממוצא צרפתי, משקפת את צלילי הערים המודרניות: נקישות, צופרים, תוריקות ורחשי רקע. ב־1922 נערך ברוסיה קונצרט שכלל קולות של צופרי בתי־חרושת, שריקות־קיטור, צופרי־ערפל של אוניות הצי הכספי, מכונות־ירייה, ומטוסים־ימיים. באשר לפירופון, שורשיו של כלי זה [illegible]

האדם היחיד בעולם שידע. ספר / דליה שרון, לונדון

חידת הרצח באוראדור

642 תושבי העיירה בדרום צרפת נרצחו בידי האס.אס. רובין מאקנס, איש עסקים בריטי, פרסם בימים אלה את סיפור הרצח ההמוני

ב־10 ביוני 1944, ארבעה ימים אחרי נחיתת בעלות־הברית בנורמנדי בצרפת, נרצחו בירייה ובשריפה 642 מתושבי העיירה הצרפתית הקטנה אוראדור־סיר־גלן, בכללם ילדים וזקנים. העיירה השכוחה והשקטה בדרום־מערב צרפת לא נבנתה מחדש, והריסותיה נשמרים כזכר לטבח האכזרי. היסטוריונים תהו מדוע נבחרה דווקא אוראדור השלווה, שתושביה לא לקחו חלק בפעולות תנועת המחתרת הצרפתית, ורובם לא ראו מעולם חייל גרמני, להשמדה טוטלית. הדעה המקובלת היתה כי העיירה הושמדה בפעולת נקמה של האס־אס על פעילות של תנועת המחתרת.

בימים אלה ראה אור ספר חדש של הבריטי רובין מאקנס, "Massacre and Aftermath", השופך אור על התעלומה. הספר מבוסס על סיפורו של אזרח צרפתי, אשר ב־1982 ביקש ממאקנס, איש עסקים בריטי, להעביר לשוויץ 20 ק"ג של זהב. הצרפתי, המכונה בספר "ראול", היה האדם היחיד שידע את הסיפור. לרוע מזלו של המבריח הוא נתפס עם הזהב על ידי שלטונות המכס הצרפתיים ושילם, אחרי שלא הסכים להסגיר את מקור הזהב, ב־21 חודשי מאסר בכלא צרפתי. בחודש מאי 1986 ביקר לראשונה מאקנס באוראדור, והוחרד על כך שכל הדמויות שלקחו חלק בסיפור, לרבות "ראול" שמת ב־1984 מסרטן, כבר אינן בחיים, והוא האדם היחיד בעולם שידע מדוע קרה הטבח, ראה מאקנס חובה, לזכר 642 הנטבחים, לספר את סיפורו. מאקנס בדק את הפרטים בסיפור, בעזרת סוכנים לשעבר, חברי "מאקי", צבא תנועת המחתרת הצרפתית, ומאות אנשים אחרים, ולא מצא כל סיבה לפקפק באמיתותו.

הסיפור טוען ש־642 אזרחים תמימים נטבחו בשל חצי טון של זהב נאצי. תושבי העיירה ביקשו לאסור פרסום תרגום צרפתי של הספר משום שהם מפקפקים בתיאוריה של ראול־מאקנס בקשר לסיבת הטבח, שלטענתם היתה פעולת נקמה על עזרה לתנועת ההתנגדות, והם טוענים, כי פרסום הספר הוא חילול זכרם של הקדושים שנטבחו. מאקנס אומר, כי הם כנראה לא קראו את הספר לפרטיו.

בימים של ראשית יוני 1944 לא ידעו קציני האס־אס מתי ינחתו בנות הברית באירופה, אך ידעו כי עליהם להתכונן כבר לתבוסה. לפיכך המשיכו באיסוף זהב עבור "קרן הפנסיה" שלהם. היות שניתנה להם יד חפשית לפשיטות על כפרים וערים, הם הפכו את הפשיטות, מתחילת חודש מאי, לשיגרה, כחלק מתכניות האימונים להפחדת האזרחים. את רב־סרן דיקמן הכניסו בסוד העניין. באותה תקופה נרצחו מאות אנשים והביזה הגיעה לממדי ענק.

כאשר הוחזר גדוד היינץ למרדינג מנחיתת בנות הברית בנורמנדי היו ברשות אנשיו 600 ק"ג זהב. לא היה טעם להחביאו במקום, שמא לא יחזרו לשם, אך לא ניתן היה להעביר את הזהב לשוויצריה. לפיכך הוחלט להעביר את הזהב לעמק הלואר ושם להחליט על הצעדים הבאים. הגרמנים החליטו לשים את הזהב בקופסאות כאילו היו אלו מסמכים ולהעבירו יחד עם שאר מסמכי הגדוד של דיקמן. באופן מקורי תוכנן להעביר את 300 הטנקים, 1400 כלי רכב אחרים ו־15,000 חיילי היחידה ברכבת, אך מסילות הברזל חובלו והיה צריך להעביר אותם בכבישים. הכבישים והגשרים על הלואר גם הם חובלו, ודיקמן החליט על מסלול שלא יעבור דרך אזורי פרטיזנים. הוא מינה את סגן וולטר לעמוד בראש המסע וערך חזרות עם וולטר עד שהיה משוכנע שוולטר יודע את אשר לפניו.

"ראול" נולד כרפאל רנוביץ בלייפציג ב־1923 לאב יהודי שברח מפוגרומים באוקראינה בתחילת המאה. כאשר היה בן 10, נחטפה אחותו על ידי פשיסטים והמשפחה ברחה לאלזס, ואחר, ב־1938 לטולוז, והוא גדל כנער צרפתי רגיל. בשנת 1939, כאשר היה בן 16, פרצה המלחמה. הוריו שלחוהו לבי"ס בפאו, ליד ספרד, כדי למנוע גיוסו לעבודות כפיה של משטרת וישי – גורלם של נערים רבים בטולוז.

בשנת 1943 השתלטה גרמניה על איזור וישי. ראול, שחשש כי מוצאו היהודי יתגלה, ירד למחתרת. בסוף מאי 1944 הורו לו לפקד על 6 נערים חברי מאקי באחת מאלפי פעולות חבלה קטנות שביצעה תנועת ההתנגדות. היה עליהם להגיע לכפר נייל, ושם לחבל בגשר ובקטע כביש כדי למנוע מהגרמנים להעביר כוחות צפונה לנורמנדי. בליל ה־9 ביוני יצאו השבעה לדרך, כאשר המסגרות של אופניהם ממולאות בחומר נפץ פלסטי ומרעומים, מצוידים ברימונים, ועל צווארם תת־מקלע סטן.

בה בעת עשה סגן וולטר את ההכנות האחרונות ליציאה של היחידה המיוחדת שנשאה את המסמכים והזהב, על פי הוראות רב־סרן דיקמן. מסתבר כי היחידה המיוחדת התקדמה במסלול מקביל לזה של רוכבי האופניים. כאשר ראו הצעירים כי שלושה רכבים גרמניים מתקרבים הציע אחד מהם להתקיפם. ראול הזהירם בכעס באמרו, כי אין זה עניינם ולהם מיועדת משימה אחרת. הוא הורה לצרפתים להתחבא בשני צדי הכביש עד שהשיירה תחלוף. כאשר השיירה הגרמנית עברה על פניהם, ראה פתאום ראול, כי אחד הצרפתים מתרומם וזורק רימון. התפתח קרב. מכונית הגרמנים נשרפה וכל נוסעיה מלבד אחד שברח נהרגו. גם כל הצרפתים מלבד ראול נהרגו. ראול נותר לבד. בבדיקתו במשאית מצא 30 קופסאות בגודל קופסת נעליים אך כבדות מאד. שמשפתחן מצא בתוכן למעלה מחצי טון זהב.

למחרת בבוקר נקרא דיקמן ברתיחות להתייצב בפני למרדינג. איש לא שמע את אשר נאמר אך המרכזנית זכרה, אחרי 40 שנה, כי נשמעו צעקות משני הצדדים. הם חיפשו דרך להרחיק את הזהב מן המקום. העיירה הקרובה ביותר בה אפשר היה להחביא את הזהב היתה אוראדור. דיקמן לקח 120 אנשי אס־אס למבצע, שגם בקנה מידה נאצי היה חייתי במיוחד.

היו שטענו כי הכשלון הנאצי להוביל הזהב בבטחה והחשש כי מן העיירה יצאו תוקפיהם היו הסיבה לתוקפנותם כאשר הגיעו לעיירה, אך כמה עובדות הקשורות לטבח עוררו תמיהה. עד אז נהגו הנאצים לפרסם פעולות נקמה לפני, בעת, ואחרי הארוע, במטרה להפחיד את האזרחים. הפעם לא הזכירו הנאצים את אוראדור ואף יצאו מגדרם כדי להשקיט את העניין. האיזור נסרק אחר כך למציאת ניצולים. הצנזור אסר הזכרת העניין בעתונות, כולל מודעות אבל, ובקשת הבישוף של לימוג' לערוך אזכרה לטבח נדחתה. דיקמן תדרך את מפקד הפלוגה במשך שעה ומחצה, לעומת דקות אחדות בפשיטות דומות, וסיים את התדרוך בהוראות מפורטות בכתב. תמוהה גם העובדה שדיקמן אישית פיקד על המבצע. הגרמנים הקיפו את המקום, אמרו לראש העיר לאסוף את כל אנשיו, כולל ילדים וזקנים לשם זיהוי, ואז פשטו החיילים על כל הבתים וערכו בהם חיפושים מדוקדקים, כנראה בעקבות הזהב. דיקמן אמר לראש העיר, כי דווח על מחבואי נשק ו"סחורה אסורה". אחר הצהריים היו כל התושבים בכיכר העיירה. אילו היה זה טבח לשם טבח יכלו לחסלם אז. ואולם הנשים והילדים הובלו אל הכנסיה ואילו הגברים הועברו למתבנים בכפר. יתכן שהכוונה היתה כי מי שמחביא משהו ינסה להסתלק. משהסתיים החיפוש מבית לבית ירה דיקמן באוויר. החיילים החלו לירות בגברים על מנת לפצוע אותם. דיקמן עבר מפצוע לפצוע וחקר אותם בעזרת מתורגמנים משתפי פעולה צרפתים – כנראה היחידים שידעו את הסיבה האמיתית לחיפושים. משיצא הציתו החיילים את המתבן. באחד המתבנים הציתו החיילים את המתבן לפני שדיקמן הגיע למקום. דיקמן אמר בכעס כי יעמידם למשפט צבאי. בכנסיה הוצתה אש והושלכו רימונים מן הצריח והחלונות. אשה אחת הצליחה להיוותר בחיים אחרי שקפצה מן הצריח, ולמרות שנפצעה וחלתה התחבאה בגן ירק.

משנגמר הטבח הורה דיקמן להרוס את הכפר, ואחרי שהבתים פוצצו ברימונים נסרקו ההריסות לשם מציאת נשק או "סחורה אסורה". לא נמצא דבר. בית אחד לא נהרס, כי הכיל כמות גדולה של יין ושמפניה ממנה שתו החיילים מאוחר יותר. שני הצרפתים המתורגמנים, שידעו יותר מדי, נורו לפני שהגרמנים עזבו את הכפר.

ראול חזר אחרי המלחמה למחבוא הזהב ופתח בעזרתו עסק מצליח למדי. לעת זקנה פעל להעביר את שאר הזהב למקום בטוח בשוויצריה עבור משפחתו לאחר מותו.